अभिधर्मकोशस्य मूलपाठः कारिकाः

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

說一切有部俱舍論本頌

梵藏漢對照本

北塔佛學寶藏　http://www.beita.org/

2012 年 2 月

版本来源：

梵文本：

बौद्धभारतीग्रन्थमाला--७-८ Bauddha Bharati Series-7-8 अभिधर्मकोशम् [स्वोपज्ञभाष्यसहितं स्फुटार्थव्याख्योपेतं च]प्रधानसम्पादकः स्वामी द्वारिकादासशास्त्री C:बौद्धभारती पो० बौ० नं० २०४९ वाराणसी-२२१००१(भारत) सहसम्पादकः धर्मकीर्त्तिशास्त्री चन्द्रकीर्त्तिशास्त्री प्रथम संस्करणः१९९८ मुद्रकः साधना प्रेस काटन गिल कौलोनी वाराणसी-२२१००२ फोनः-(0542)210094

藏文本：

《中华大藏经》བསྟན་འགྱུར། །མངོན་པ། ཀུ 79-3——79-59.

汉文本：

陈三藏真谛译本：《乾隆大藏经》小乘论[98]册 314-664-- [99]册 1-152。

唐三藏法师玄奘译本：《乾隆大藏经》小乘论[99]册 153-182。

对勘说明：

本文以梵文偈颂为主，添加藏文与汉文偈颂，因藏文、汉文偈颂数目与梵文不符，故未于偈颂中标出，文中注释所说偈颂数字均以梵文为主。藏文《པེ་ཅིན》简称《པེ》，《སྣར་ཐང》简称《སྣར》，《ཅོ་ནེ》简称《ཅོ》。真谛译本以下简称【真】，玄奘译本以下简称【玄】。汉译本偈颂以《乾隆大藏经》给出，兼对照《大正藏》(简称【正】)、《中华大藏经》(简称【中】)，三者相异处见注释。

अभिधर्मकोशस्य मूलपाठः कारिकाः

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། །[①]

說一切有部俱舍論本頌

प्रथमं कोशस्थानम् (१.धातुनिर्देशः)

ཁམས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་[①]སྟེ་གནས་དང་པོའོ། །

【真】分別界品第一

【玄】分別界品第一

यःसर्वथासर्वहतान्धकारः,संसारपङ्काज् जगदुज्जहार ।

तस्मै नमस्कृत्य यथार्थशास्त्रे,शास्त्रं प्रवक्ष्याम्यभिधर्मकोशम् ॥ १ ॥

གང་ཞིག་ཀུན་ལ་མུན་པ་གཏན་བཅོམ་ཞིང་། །འཁོར་བའི་འདམ་ལས་འགྲོ་བ་དྲངས་མཛད་པ། །

དོན་བཞིན་སྟོན་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ནས། །ཆོས་མངོན་མཛོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རབ་བཤད་བྱ། །

【真】一切种智灭诸冥　拔出眾生生死泥　顶礼大师如理教　對法俱舍我當说

【玄】诸一切种诸冥灭　拔眾生出生死泥　敬礼如是如理师　對法藏论我當说

प्रज्ञाऽमला सानुचराऽभिधर्म-स्तत्प्राप्तये यापि च यच्च शास्त्रम् ।

तस्यार्थतोऽस्मिन् समनुप्रवेशात्,स चाश्रयोऽस्येत्यभिधर्मकोशः ॥ २ ॥

ཆོས་མངོན་ཤེས་རབ་དྲི་མེད་རྗེས་འབྲང་བཅས། །དེ་ཐོབ་བྱ་ཕྱིར་གང་དང་བསྟན་བཅོས་གང་། །

འདིར་དེ་དོན་དུ་ཡང་དག་ཆུད་ཕྱིར་རམ། །འདི་ཡི་གནས་དེ་ཡིན་པས་ཆོས་མངོན་མཛོད། །

【真】淨智助伴名對法　能得此法諸智論　由義對法入此攝　論依對法名俱舍

【玄】淨慧隨行名對法　及能得此諸慧論　摄彼胜义依彼故　此立对法俱舍名

---

① 《ཅོ་》—ཞེས་བྱ་བ

धर्माणां प्रविचयमन्तरेण नास्ति,क्लेशानां यत उपशान्तयेऽभ्युपायः ।

क्लेशैश्च भ्रमति भवार्णवेऽत्र लोक-स्तद्धेतोरत उदितः किलैष शास्त्रा ॥३॥

ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་མེད་པར་ཉོན་མོངས་རྣམས།།གང་ཕྱིར་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཐབས་མེད་ལ། །

ཉོན་མོངས་པས་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་སྲིད་མཚོ་འདིར་འཁྱམས་ཏེ།།དེ་བས་དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་སྟོན་པས་གསུངས་སོ་ལོ།།

【真】離簡擇法更不有　為寂靜惑別方便　世間由惑轉有海　為此傳佛說對法
【玄】若離擇法定無餘　能滅諸惑勝方便　由惑世間漂有海　因此傳佛說對法

सास्रवानास्रवा धर्माः संस्कृता मार्गवर्जिताः ।

सास्रवा आस्रवास्तेषु यस्मात् समनुशेरते ॥४॥

ཟག་བཅས་ཟག་པ་མེད་ཆོས་རྣམས། །ལམ་མ་གཏོགས་པའི་འདུས་བྱས་རྣམས། །

ཟག་བཅས་གང་ཕྱིར་དེ་དག་ལ། །ཟག་རྣམས་ཀུན་ཏུ་རྒྱས་པར་འགྱུར། །

【真】有流無流法　有為除聖道　有流於中流　由隨增眠故
【玄】有漏無漏法　除道餘有為　於彼漏隨增　故說名有漏

अनास्रवा मार्गसत्यं त्रिविधं चाप्यसंस्कृतम्।

आकाशं द्वौ निरोधौ च तत्राकाशमनावृतिः ॥५॥

ཟག་མེད་ལམ་གྱི་བདེན་པ་དང་། །འདུས་མ་བྱས་རྣམ་གསུམ་ཡང་སྟེ། །

ནམ་མཁའ་དང་ནི་འགོག་པ་གཉིས། །དེ་ལ་ནམ་མཁའ་མི་སྒྲིབ་པའོ[1]། །

【真】無流法聖道　及三種無為　虛空及二滅　此中空無礙
【玄】無漏謂道諦　及三種無為　謂虛空二滅　此中空無礙

प्रतिसङ्ख्यानिरोधो यो विसंयोगः पृथक् पृथक् ।

उत्पादात्यन्तविघ्नोऽन्यो निरोधोऽप्रतिसङ्ख्यया ॥६॥

སོ་སོར་བརྟགས[1]་པས་འགོག་པ་གང་། །བྲལ་བའོ་[2]སོ་སོ་སོ་སོ་ཡིན། །

---

[1]《པེ་》《སྣར་》པ།

སྐྱེ་ལ་གཏན་དུ་གེགས་བྱེད་པ། །འགོག་གཞན་སོ་སོར་བརྟགས་མིན་པས།

【真】擇滅謂永離　各各對諸結　恒遮欲生生　別有非擇滅
【玄】擇滅謂離繫　隨繫事各別　畢竟礙當生　別得非擇滅

ते पुनः संस्कृता धर्मा रूपादिस्कन्धपञ्चकम् ।

त एवाऽध्वा कथावस्तु सनिःसाराः सवस्तुकाः ॥७॥

འདུས་བྱས་ཆོས་རྣམས་དེ་དག་ཀུང་། །གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ། །

དེ་དག་ཉིད་དུས་གཏམ་གཞི་དང་། །ངེས་པར་འབྱུང་བཅས་གཞི་དང་བཅས། །

【真】又諸有為法　謂色等五陰　說世路言依　有離及有類
【玄】又諸有為法　謂色等五蘊　亦世路言依　有離有事等

ये सास्रवा उपादानस्कन्धास्ते सरणा अपि ।

दुःखं समुदयो लोको दृष्टिस्थानं भवश्च ते ॥८॥

གང་དག་ཟག་བཅས་ཉེར་ལེན་པའི། །ཕུང་པོའང་དེ་དག་འཐབ་བཅས་ཀུང་། །

སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་འཇིག་རྟེན་དང་། །ལྟ་གནས་སྲིད་པའང་དེ་དག་ཡིན། །

【真】有流名取陰　或說有鬥爭　苦集諦世間　見處及三有
【玄】有漏名取蘊　亦說為有諍　及苦集世間　見處三有等

रूपं पञ्चेन्द्रियाण्यर्थाः　पञ्चाऽविज्ञप्तिरेव　च ।

तद्विज्ञानाश्रया　रूपप्रसादाश्चक्षुरादयः ॥९॥

གཟུགས་ནི་དབང་པོ་ལྔ་དང་དོན། །ལྔ་དང་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་ཉིད། །

དེ་དག་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་རྟེན། །མིག་ལ་སོགས་གཟུགས་དང་བ་རྣམས། །

【真】色陰謂五根　五塵及無教　此識依淨色　說名眼等根
【玄】色者唯五根　五境及無表　彼識依淨色　名眼等五根

---

① 《པེ་》《སྣར་》བཏགས།
② 《པེ་》《སྣར་》བ།

रूपं द्विधा विंशतिधा शब्दस्त्वष्टविधो रसः ।

षोढा चतुर्विधो गन्धः स्पृश्यमेकादशात्मकम् ॥१०॥

གཟུགས་རྣམ་གཉིས་དང་རྣམ་ཉི་ཤུ། །སྒྲ་ནི་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཡོད་དེ། །

རོ་ནི་རྣམ་དྲུག་དྲི་རྣམ་བཞི། །རེག་བྱ་བཅུ་གཅིག་བདག་ཉིད་དོ། །

【真】色二或二十　聲塵有八種　味六香有四　觸塵十一種
【玄】色二或二十　聲唯有八種　味六香四種　觸十一為性

विक्षिप्ताचित्तकस्यापि योऽनुबन्धः शुभाशुभः ।

महाभूतान्युपादाय सा ह्यविज्ञप्तिरुच्यते ॥११॥

གཡེངས་དང་སེམས་མེད་པ་ཡི་ཡང་། །དགེ་དང་མི་དགེ་རྗེས་འབྲེལ་གང་། །

འབྱུང་བ་ཆེ་རྣམས་རྒྱུར་བྱས་པ། །དེ་ནི་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་བརྗོད། །

【真】亂心無心耶　隨流淨不淨　依止於四大　何無教色說
【玄】亂心無心等　隨流淨不淨　大種所造性　由此說無表

भूतानि पृथिवीधातुरप्तेजोवायुधातवः ।

धृत्यादिकर्मसंसिद्धाः खरस्नेहोष्णतेरणाः ॥१२॥

འབྱུང་བ་དག་ནི་ས་ཁམས་དང་། །ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་ཁམས་རྣམས། །

འཛིན་པ་ལ་སོགས་ལས་སུ་གྲུབ། །སྲ་གཤེར་དྲོ་ཉིད་གཡོ་བ་རྣམས། །

【真】諸大謂地界　及水火風界　於持等業成　堅濕熱動性
【玄】大種謂四界　即地水火風　能成持等業　堅濕煖動性

पृथिवी वर्णसंस्थानमुच्यते लोकसंज्ञया ।

आपस्तेजश्च वायुस्तु धातुरेव तथापि च ॥१३॥

འཇིག་རྟེན་གྱི་ནི་ཐ་སྙད་དུ། །ཁ་དོག་དབྱིབས་ལ་ས་ཞེས་བརྗོད། །

ཆུ་མེ་ཡང་དེ་ལྟར་ཚོགས་ཁམས། །ཉིད་ཡིན་དེ་དང་འདྲ་བའང་ཡིན། །

【真】說地顯形色　由世立名想　水火亦復然　唯風界亦爾

【玄】地謂顯形色　隨世想立名　水火亦復然　風即界亦爾

इन्द्रियार्थास्त एवेष्टा दशायतनधातवः ।

वेदनाऽनुभवः संज्ञा निमित्तोद् ग्रहणात्मिका ॥१४॥

དབང་དོན་དེ་དག་ཁོ་ན་ལ། །སྐྱེ་མཆེད་དང་ནི་ཁམས་བཅུར་འདོད། །

ཚོར་བ་མྱོང་བའོ་འདུ་ཤེས་ནི། །མཚན་མར་འཛིན་པའི་བདག་ཉིད་དོ། །

【真】此根塵復說　十入及十界　受陰領隨觸　想陰別執相

【玄】此中根与境　即说十处界　受領納隨觸　想取像為體

चतुर्भ्योऽन्ये तु संस्कारस्कन्ध एते पुनस्त्रयः ।

धर्मायतनधात्वाख्याः सहाविज्ञप्त्यसंस्कृतैः ॥१५॥

འདུ་བྱེད་ཕུང་པོ་བཞི་ལས་གཞན། །དེ་གསུམ་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་དང་། །

འདུས་མ་བྱས་རྣམས་བཅས་པ་ནི། །ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་ཞེས་བྱ། །

【真】異四名行陰　是受等三陰　或名法入界　并無教無為

【玄】四餘名行蘊　如是受等三　及無表無為　名法處法界

विज्ञानं प्रतिविज्ञप्तिर्मनआयतनं च　तत् ।

धातवः सप्त च मताः षड्　विज्ञानान्यथो मनः ॥१६॥

རྣམ་ཤེས་སོ་སོར་རྣམ་རིག་པ། །ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱང་དེ་ཡིན། །

ཁམས་བདུན་དག་ཏུའང་འདོད་པ་སྟེ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་དང་ཡིད། །

【真】識陰對對視　或說為意入　或說為七界　謂六識意根

【玄】識謂各了別　此即名意處　及七界應知　六識轉為意

षण्णामनन्तरातीतं   विज्ञानं यद्धि तन्मनः ।

षष्ठाश्रयप्रसिद्ध्यर्थं धातवोऽष्टादश स्मृताः ॥१७॥

དྲུག་པོ་འདས་མ་ཐག་པ་ཡི། །རྣམ་ཤེས་གང་ཡིན་དེ་ཡིད་དོ། །

དྲུག་པའི་རྟེན་ནི་རབ་བསྒྲུབ་[①]ཕྱིར། །ཁམས་ནི་བཅོ་བརྒྱད་དག་ཏུ་འདོད། །

【真】六中無間謝　說識名意根　為成第六依　故界成十八

【玄】由即六識身　無間滅為意　成第六依故　十八界應知

सर्वसंग्रह एकेन स्कन्धेनायतनेन च ।

धातुना च स्वभावेन परभाववियोगतः ॥१८॥

ཕུང་པོ་དང་ནི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། །ཁམས་གཅིག་གིས་ནི་ཐམས་ཅད་བསྡུས། །

རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། །གཞན་གྱི་དངོས་དང་མི་ལྡན་ཕྱིར། །

【真】略攝一切法　由一陰入界　同自性類故　離餘法性類

【玄】總攝一切法　由一蘊處界　攝自性非餘　以離他性故

जातिगोचरविज्ञानसामान्याद् एकधातुता ।

द्वित्वेऽपि चक्षुरादीनां शोभार्थं तु द्वयोद्भवः ॥१९॥

མིག་ལ་སོགས་པ་གཉིས་མོད་ཀྱི། །རིགས་དང་སྤྱོད་ཡུལ་རྣམ་པར་ཤེས། །

འདྲ་བའི་ཕྱིར་ན་ཁམས་གཅིག་ཉིད། །མཛེས་བྱའི་ཕྱིར་ན་གཉིས་བྱུང་[②]ངོ། །

【真】類境識同故　雖二成一界　若爾云何二　為莊嚴生二

【玄】類境識同故　雖二界體一　然為令端嚴　眼等各生二

राश्यायद्वारगोत्रार्थाः स्कन्धायतनधातवः ।

मोहेन्द्रियरुचित्रैधात् तिस्रः स्कन्धादिदेशनाः ॥२०॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》སྒྲུབ།

② 《པེ་》《སྣར་》འབྱུང་།

སྤུངས་དང་སྐྱེ་སྒོ་རིགས་ཀྱི་དོན། །ཕུང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ཡིན། །

རྨོངས་དབང་འདོད་རྣམ་གསུམ་གྱི་ཕྱིར། །ཕུང་པོ་ལ་སོགས་གསུམ་བསྟན་ཏོ། །

【真】聚來門性義　陰入界三名　癡根樂三故　故說陰入界

【玄】聚生門種族　是蘊處界義　愚根樂三故　說蘊處界三

विवादमूलसंसारहेतुत्वात् क्रमकारणात् ।

चैत्तेभ्यो वेदनासंज्ञे पृथक् स्कन्धौ निवेशितौ ॥२१॥

རྩོད་པའི་རྩ་བར་གྱུར་པ་དང་། །འཁོར་བའི་རྒྱུ་ཕྱིར་རིམ་རྒྱུའི་ཕྱིར། །

སེམས་བྱུང་རྣམས་ལས་ཚོར་བ་དང་། །འདུ་ཤེས་ལོགས་ཤིག་ཕུང་པོར་གཞག[①]།

【真】爭根生死因　立次第因故　心法中受想　分立為別陰

【玄】諍根生死因　及次第因故　於諸心所法　受想別為蘊

स्कन्धेष्वसंस्कृतं नोक्तमर्थायोगात् क्रमः पुनः ।

यथौदारिकसंक्लेशभाजनाद्यर्थधातुतः ॥२२॥

ཕུང་པོ་དག་ཏུ་འདུས་མ་བྱས། །དོན་དུ་མི་རུང་ཕྱིར་མ་བཤད། །

རིམ་ནི་རགས་དང་ཀུན་ཉོན་མོངས། །སྣོད་སོགས་དོན་ཁམས་ཇི་བཞིན་ནོ། །

【真】陰中除無為　義不相應故　復次第如麤　染器等義界

【玄】蘊不攝無為　義不相應故　隨麤染器等　界別次第立

प्राक् पञ्च वार्तमानार्थ्याद् भौतिकार्थ्याच्चतुष्टयम् ।

दूराशुतरवृत्त्याऽन्यद् यथास्थानं क्रमोऽथवा ॥२३॥

ད་ལྟའི་དོན་ཕྱིར་དང་པོ་ལྔ། །འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་དོན་ཕྱིར་བཞི། །

གཞན་མི་ཆེས[②]རིང་མྱུར་འཇུག་ཕྱིར། །ཡང་ན་ཇི་ལྟར་གནས་བཞིན་རིམ། །

[①] 《པེ་》《སྣར་》བཞག

[②] 《པེ་》ནི་ཆེས། 《སྣར་》ནི་ཆོས།

【真】前五現塵故　四所造塵故　餘遠急明事　復隨處次第
【玄】前五境唯現　四境唯所造　餘用遠速明　或隨處次第

विशेषणार्थं प्राधान्याद् बहुधर्माग्रसंग्रहात् ।

एकमायतनं रूपमेकं धर्माख्यमुच्यते ॥२४॥

ཁྱེ་བྲག་དོན་དང་གཙོ་བོའི་ཕྱིར། །ཆོས་མང་བ་དང་མཆོག་བསྡུས་ཕྱིར། །

གཅིག་ནི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། གཅིག་ནི་ཆོས་ཞེས་བྱ་བར་བརྗོད། །

【真】為簡別勝故　攝多勝法故　唯一入名色　及一入名法
【玄】為差別最勝　攝多增上法　故一處名色　一名為法處

धर्मस्कन्धसहस्राणि यान्यशीतिं जगौ मुनिः ।

तानि वाङ् नाम वेत्येषां रूपसंस्कारसंग्रहः ॥२५॥

ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་དག།གང་རྣམས་ཐུབ་པས་གསུངས་དེ་དག།

ཚིག་གམ་མིང་ཡིན་དེ་དག་5[1]ནི། །གཟུགས་དང་འདུ་བྱེད་དག་ཏུ་འདུས། །

【真】如來說法陰　其數八十千　此但言及名　色行陰所攝
【玄】牟尼說法蘊　數有八十千　彼體語或名　此色行蘊攝

शास्त्रप्रमाण इत्येके स्कन्धादीनां कथैकशः ।

चरितप्रतिपक्षस्तु धर्मस्कन्धोऽनुवर्णितः ॥२६॥

ཁ་ཅིག་བསྟན་བཅོས་ཚད་ཅེས་ཟེར། །ཕུང་པོ་ལ་སོགས་གཏམ་རེ་ཡིན། །

སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་ནི། །ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་མཐུན་པར་གསུངས། །

【真】說如法陰量　陰等一一教　實判行對治　隨釋法陰爾
【玄】有言諸法蘊　量如彼論說　或隨蘊等言　如實行對治

तथान्येऽपि यथायोगं स्कन्धायतनधातवः।

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》རྣམས།

प्रतिपाद्या यथोक्तेषु सम्प्रधार्य स्वलक्षणम् ॥२७॥

དེ་བཞིན་གཞན་ཡང་ཅི་རིགས་པར། །ཕུང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ནི། །

རང་གི་མཚན་ཉིད་ལེགས་དཔྱད་དེ། །ཇི་སྐད་བཤད་པར་བསྡུ་བར་བྱ། །

【真】如此餘應理　陰入及界等　於前說中攝　熟思彼性類

【玄】如是餘蘊等　各隨其所應　攝在前說中　應審觀自相

छिद्रमाकाशधात्वाख्यमालोकतमसी किल ।

विज्ञानधातुर्विज्ञानं सास्रवं जन्मनिश्रयाः ॥२८॥

བུ་ག་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཤེས་བྱ། །སྣང་དང་མུན་པ་དག་ཡིན་ལོ། །

ཟག་དང་བཅས་པའི་རྣམ་ཤེས་ནི། །རྣམ་ཤེས་ཁམས་ཡིན་སྐྱེ་བའི་རྟེན། །

【真】竅穴名空界　彼言謂光闇　識界即是識　有流生所依

【玄】空界謂竅隙　傳說是明闇　識界有漏識　有情生所依

सनिदर्शन एकोऽत्र रूपं सप्रतिघा दश ।

रूपिणोऽव्याकृता अष्टौ त एवारूपशब्दकाः ॥२९॥

བསྟན་ཡོད་འདིར་ནི་གཟུགས་གཅིག་པུ། །ཐོགས་དང་བཅས་པ་གཟུགས་ཅན་བཅུ། །

ལུང་མ་བསྟན་བརྒྱད་དེ་དག་ཉིད། །གཟུགས་སྒྲ་མ་གཏོགས་གཞན་རྣམ་གསུམ། །

【真】於中一有顯　謂色十有礙　有色八無記　是諸除色聲

【玄】一有見謂色　十有色有對　此除色聲八　無記餘三種

त्रिधान्ये कामधात्वाप्ताः सर्वे रूपे चतुर्दश ।

विना गन्धरसघ्राणजिह्वाविज्ञानधातुभिः ॥३०॥

འདོད་ཁམས་གཏོགས་པ་ཐམས་ཅད་དོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་བཅུ་བཞིའོ། །

དྲི་དང་རོ་དང་སྣ་དང་ནི། །ལྕེ་ཡི་རྣམ་ཤེས་ཁམས་མ་གཏོགས། །

【真】餘三性欲界　一切有色界　十四除香味　及鼻舌識故

【玄】欲界繫十八　色界繫十四　除香味二識　無色繫後三

आरूप्याप्ता मनोधर्ममनोविज्ञानधातवः ।

सास्रवानास्रवा एते त्रयः शेषास्तु सास्रवाः ॥३१॥

གཟུགས་མེད་གཏོགས་པ་ཡིད་དང་ནི། །ཆོས་དང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཁམས། །

དེ་གསུམ་ཟག་བཅས་ཟག་པ་མེད། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་ཟག་བཅས་སོ། །

【真】無色界相應　意法意識界　諸有流無流　是三餘有流

【玄】意法意識通　所餘唯有漏

सवितर्कविचारा हि पञ्चविज्ञानधातवः ।

अन्त्यास्त्रयस्त्रिप्रकाराः शेषा उभयवर्जिताः ॥३२॥

རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་བཅས་པ་ནི། །རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ལྔ་ཡིན། །

ཐ་མ་གསུམ་ནི་རྣམ་གསུམ་མོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གཉིས་ཀ་སྤངས། །

【真】有覺亦有觀　定是五識界　後三有三義　餘界二所離

【玄】五識唯尋伺　後三三[1]餘無

निरूपणानुस्मरणविकल्पेनाविकल्पकाः ।

तौ प्रज्ञा मानसी व्यग्रा स्मृतिः सर्वैव मानसी ॥३३॥

ངེས་པར་རྟོག་དང་རྗེས་དྲན་པའི། །རྣམ་པར་རྟོག་པས་རྣམ་མི་རྟོག།

དེ་དག་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་རབ་གཡེང་[2]། །ཡིད་ཀྱི་དྲན་པ་ཐམས་ཅད་ཉིད། །

【真】顯示及憶念　由二無分別　二是散心智　諸念唯心地

【玄】說五無分別　由計度隨念　以意地散慧　意諸念為體

सप्त सालम्बनाश्चित्तधातवोऽर्धं च धर्मतः ।

---

[1] 《正》《中》二

[2] 《སྣར་》གཡང་།

नवानुपात्तास्ते चाष्टौ शब्दश्चान्ये नव द्विधा ॥३४॥

དམིགས་བཅས་སེམས་ཀྱི་ཁམས་བདུན་ནོ། །ཆོས་ཀྱི་ཕྱེད་[1]ཀྱང་མ་ཟིན་དགུ། །

བརྒྱད་པོ་དེ་དག་རྣམས་དང་སྒྲ། །དགུ་པོ་གཞན་ནི་རྣམ་པ་གཉིས། །

【真】七識有緣緣　法界中有半　九界非所執　八聲餘有二

【玄】七心法界半　有所緣餘無　前八界及聲　無執受餘二

स्प्रष्टव्यं द्विविधं शेषा रूपिणो नव भौतिकाः ।

धर्मधात्वेकदेशश्च सञ्चिता दश रूपिणः ॥३५॥

རེག་བྱ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡིན་ཏེ། །ལྷག་མ་གཟུགས་ཅན་དགུ་པོ་ནི། །

འབྱུང་གྱུར་ཆོས་ཁམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཀྱང་། །གཟུགས་ཅན་བཅུ་ནི་བསགས་པའོ། །

【真】觸界有二種　九有色所造　及法界一分　十有色微聚

【玄】觸界中有二　餘九色所造　法一分亦然　十色可積集

छिनत्ति छिद्यते चैव बाह्यं धातुचतुष्टयम् ।

दह्यते तुलयत्येवं विवादो दग्धृतुल्ययोः ॥३६॥

གཅོད་བྱེད་གཅད་པར་བྱ་བ་ཉིད། །ཕྱི་རོལ་གྱི་ནི་ཁམས་བཞི་ཡིན། །

དེ་བཞིན་བསྲེག་བྱ་འཇལ་བྱེད་པའོ། །སྲེག་དང་གཞལ་ལ་མི་མཐུན་སྒྲ། །

【真】能斫及所斫　謂是外四界　所燒所稱爾　爭能燒所稱

【玄】謂唯外四界　能斫及所斫　亦所燒能稱　能燒所稱諍

विपाकजौपचयिकाः पञ्चाध्यात्मं विपाकजाः ।

न शब्दोऽप्रतिघा अष्टौ नैष्यन्दिकविपाकजाः ॥३७॥

རྣམ་པར་སྨིན་ལས་བྱུང་བ་དང་། །རྒྱས་ལས་བྱུང་བ་ནང་གི་ལྔ། །

སྒྲ་ནི་རྣམ་སྨིན་ལས་སྐྱེས་མིན། །རྒྱུ་མཐུན་ལས་བྱུང་རྣམ་སྨིན་སྐྱེས། །

---

[1] 《སྣར་》ཕྱེད།

【真】果報增長生　五內聲非報　八種無礙界　流生果報生
【玄】內五有熟養　聲無異熟生　八無礙等流　亦異熟生性

त्रिधान्ये द्रव्यवानेकः क्षणिकाः पश्चिमास्त्रयः ।

चक्षुर्विज्ञानधात्वोः स्यात् पृथग्लाभः सहापि च ॥३८॥

ཐོགས་པ་མེད་བརྒྱད་གཞན་རྣམ་གསུམ། །རྗེས་དང་ལྡན་[1]གཅིག་ཐ་མ་གསུམ། །

སྐད་ཅིག་མ་སྟེ་མིག་དང་ནི། །རྣམ་ཤེས་ཁམས་དག་སོ་སོ་དང་། །

ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཡང་འཐོབ་པ་ཡོད། །

【真】餘三一有物　後三一剎那　眼根與識界　獨俱得復有
【玄】餘三實唯法　剎那唯後三　眼與眼識界　獨俱得非等

द्वादशाध्यात्मिका हित्वा रूपादीन् धर्मसंज्ञकः ।

सभागस्तत्सभागाश्च शेषा यो न स्वकर्मकृत् ॥३९॥

ནང་གི་བཅུ་གཉིས་གཟུགས་ལ་སོགས། །མ་གཏོགས་ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། །

རྟེན་[2]པ་དང་བཅས་ལྷག་མ་[3]ནི། །དེ་དང་མཚུངས་པ་དག་ཀྱང་ཡིན། །

གང་ཞིག་རང་གི་[4]ལས་མི་བྱེད། །

【真】十二界我依　除色等法界　等分非等分　餘不作自事
【玄】內十二眼等　色等六為外　法同分餘二　作不作自業

दश भावनया हेयाः पञ्च चान्त्यास्त्रयस्त्रिधा ।

न दृष्टिहेयमक्लिष्टं न रूपं नाप्यषष्ठजम् ॥४०॥

བཅུ་ནི་བསྒོམ་པས་སྤང་བྱ་ཡིན། །ལྔ་ཡང་ཐ་མ་གསུམ་རྣམ་གསུམ། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ལྷན།
[2] 《པེ་》《སྣར་》བརྟེན།
[3] 《པེ་》《སྣར་》པ།
[4] 《པེ་》《སྣར་》གིས།

ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་མཐོང་སྤང་མིན། །གཟུགས་མིན་དྲུག་པ་མིན་སྐྱེས་མིན། །

【真】十界修道滅　五亦後三三　 非污非見滅　非色非六生
【玄】十五唯修斷　後三界通三　不染非六生　色定非見斷

चक्षुश्च धर्मधातोश्च प्रदेशो दृष्टिरष्टधा ।

पञ्चविज्ञानसहजा धीर्न दृष्टिरतीरणात् ॥४१॥

མིག་དང་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཕྱོགས་ནི། །ལྟ་བ་ཡིན་ཏེ་རྣམ་པ་བརྒྱད། །

རྣམ་ཤེས་ལྔ་དང་མཚུངས་སྐྱེས་བློ། །ངེས་རྟོག་མེད་ཕྱིར་ལྟ་མ་ཡིན། །

【真】眼法界一分　名見有八種　五識共生智　非見不度故
【玄】眼法界一分　八種說名見　五識俱生慧　非見不度故

चक्षुः पश्यति रूपाणि सभागं न तदाश्रितम् ।

विज्ञानं दृश्यते रूपं न किलान्तरितं यतः ॥४२॥

མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་རྟེན[1]བཅས། །དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་ཤེས་མིན། །

གང་ཕྱིར་བར་དུ་ཆོད་པ་ཡི[2]། །གཟུགས་ནི་མཐོང་བ་མིན་ཕྱིར་ལོ། །

【真】眼見色等分　非能依眼識　由色非可見　被障彼執爾
【玄】眼見色同分　非彼能依識　傳說不能觀　彼障諸色故

उभाभ्यामपि चक्षुर्भ्यां पश्यति व्यक्तदर्शनात् ।

चक्षुः श्रोत्रमनोऽप्राप्तविषयं त्रयमन्यथा ॥४३॥

མིག་ནི་གཉིས་ཀ་དག་གིས་ཀྱང་། །མཐོང་སྟེ་གསལ་བར་མཐོང་ཕྱིར་རོ། །

མིག་དང་ཡིད་དང་རྣ་བ་ནི། །ཡུལ་དང་མ་ཕྲད་གསུམ་གཞན་དུ། །

【真】或由二眼見　分明見色故　眼耳及意根　不至塵三異
【玄】或二眼俱時　見色分明故　眼耳意根境　不至三相違

---

[1] བརྟེན།
[2] ནི།

त्रिभिर्घ्राणादिभिस्तुल्यविषयग्रहणं मतम् ।

चरमस्याश्रयोऽतीतः पञ्चानां सहजश्च तैः ॥४४॥

སྣ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་གྱིས་ནི། །ཡུལ་ནི་མཉམ་པ་འཛིན་པར་འདོད། །

ཐ་མའི་རྟེན་འདས་ལྔ་རྣམས་ཀྱི། །དེ་དག་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའང་ཡིན། །

【真】三根謂鼻等　許取如量塵　後界依過去　五界依亦共

【玄】應知鼻等三　唯取等量境　後依唯過去　五識依或俱

तद्विकारविकारित्वाद् आश्रयाश्चक्षुरादयः ।

अतोऽसाधारणत्वाच्च विज्ञानं तैर्निरूच्यते ॥४५॥

དེ་དག་འགྱུར་བས་འགྱུར་ཉིད་ཕྱིར། །རྟེན་ནི་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིན། །

དེ་ཕྱིར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་ཕྱིར། །དེ་དག་གིས་ནི་རྣམ་ཤེས་བསྟན། །

【真】隨根異識異　故眼等成依　由彼不共因　故約根說識

【玄】隨根變識異　故眼等名依　彼及不共因　故隨根說識

न कायस्याधरं चक्षुरूर्ध्वं रूपं न चक्षुषः ।

विज्ञानं चास्य रूपं तु कायस्योभे च सर्वतः ॥४६॥

ལུས་ལ་འོག་མའི་མིག་མ་ཡིན། །མིག་གི་གོང་མའི་གཟུགས་མ་ཡིན། །

རྣམ་པར་ཤེས་པའང་[1]དེ་ཡི་གཟུགས། །ལུས་ཀྱིའང་གཉིས་ཀ་ཐམས་ཅད་དུ། །

【真】眼無下身義　上色非下境　識於此色遍　於身二一切

【玄】眼不下於身　色識非上眼　色於識一切　二於身亦然

तथा श्रोत्रं त्रयाणां तु सर्वमेव स्वभूमिकम् ।

कायविज्ञानमधरस्वभूम्यनियतं मनः ॥४७॥

[1] 《པེ་》《སྣར་》པ།

རྣ་བའང་དེ་བཞིན་གསུམ་དག་ནི། །ཐམས་ཅད་རང་གི་ས་པ་ཉིད། །

ལུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་འོག་དང་ནི། །རང་གི་ས་ཡིད་མ་ངེས་ཏེ། །

【真】耳亦爾餘三　一切屬自地　身識下自地　意根地不定
【玄】如眼耳亦然　次三皆自地　身識自下地　意不定應知

पञ्च बाह्या द्विविज्ञेया नित्या धर्मा असंस्कृताः ।

धर्मार्धं इन्द्रियं ये च द्वादशाध्यात्मिकाः स्मृताः ॥४८॥

གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་ཕྱི་ཡི་ལྔ། །འདུས་མ་བྱས་ཆོས་རྟག་པའོ། །

ཆོས་ཀྱི་ཕྱེད་དང་གང་དག་ནི། །བཅུ་གཉིས་ནང་གིར་བཤད་དབང་པོ། །

【真】五外二所知　常住法無為　法界半名根　及十二我依
【玄】五外二所識　常法界無為　法一分是根　并內界十二

द्वितीयं कोशस्थानम् (२.इन्द्रियनिर्देशः)

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས། །དབང་པོ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་གནས་གཉིས་པ། །

【真】分別根品第二

【玄】分別根品第二七十四頌

चतुर्ष्वर्थेषु पञ्चानामाधिपत्यं द्वयोः किल ।

चतुर्णां पञ्चकाष्टानां संक्लेशव्यवदानयोः ॥१॥

ལྔ་པོ་རྣམས་ནི་དོན་བཞི་ལ། །དབང་བྱེད་བཞི་རྣམས་གཉིས་ལ་ལོ①།།

ལྔ་དང་བརྒྱད་པོ་དེ་རྣམས་ནི། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་བྱང་ལ །།

【真】於四義五根　增上於二二　四根五及八　於染污清淨

【玄】傳說五於四　四根於二種　五八染淨中　各別為增上

स्वार्थोपलब्ध्याधिपत्यात् सर्वस्य च षडिन्द्रियम् ।

स्त्रीत्वपुंस्त्वाधिपत्यात् तु कायात् स्त्रीपुरुषेन्द्रिये ॥२॥

རང་གི་དོན་དང་ཐམས་ཅད་ལ། །དམིགས་པར་དབང་བྱེད་ཕྱིར་དབང་དྲུག།

མོ་ཉིད་ཕོ་ཉིད་ལ་དབང་ཕྱིར། ། །ལུས་ལས་མོ་དང་ཕོ་②དབང་དག། །

【真】得自塵增上　得一切六根　女男性增上　從身立二根

【玄】了自境增上　總立於六根　從身立二根　女男性增上

निकायस्थितिसंक्लेशव्यवदानाधिपत्यतः ।

जीवितं वेदनाः पञ्च श्रद्धाद्याश्चेन्द्रियं मताः ॥३॥

རིགས་①གནས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་། །རྣམ་པར་བྱང་ལ་དབང་བྱེད་ཕྱིར། །

① 《པེ་》《སྣར་》ལའོ།

② 《པེ་》《སྣར་》ཕོའི

སྡོག་དང་ཚོར་བ་རྣམས་དང་ནི། །དད་སོགས་དབང་པོ་ལྔར་འདོད་དོ། །

【真】住同分染污　於清淨增上　壽命及五受　信等立為根
【玄】於同住雜染　清淨增上故　應知命五受　信等立為根

आज्ञास्याम्याख्यमाज्ञाख्यमाज्ञातावीन्द्रियंतथा।

उत्तरोत्तरसम्प्राप्तिनिर्वाणाद्याधिपत्यतः ॥४॥

མྱ་ངན་འདས་སོགས་གོང་ནས་གོང་། །འཐོབ་པ་ལ་ནི་དབང་བྱེད་ཕྱིར། །།

ཀུན་ཤེས་བྱེད་དང་ཀུན་ཤེས་དང་། །དེ་བཞིན་ཀུན་ཤེས་ལྡན་དབང་པོ། །

【真】未知欲知知　知已立根爾　至得後後道　涅槃等增上
【玄】未當知已知　具知根亦爾　於得後後道　涅槃等增上

चित्ताश्रयस्तद्विकल्पः स्थितिः संक्लेश एव च ।

सम्भारो व्यवदानं च यावता तावदिन्द्रियम् ॥५॥

སེམས་ཀྱི་རྟེན་དང་དེའི་བྱེ་བྲག།གནས་དང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཉིད། །

ཚོགས་དང་རྣམ་བྱང་ཇི་སྙེད་པ། །དབང་པོ་དག་ཀྱང་དེ་སྙེད་དུ། །

【真】心依此差別　其住及染污　資糧并清淨　如此量立根
【玄】心所依此別　此住此雜染　此資糧此淨　由此量立根

प्रवृत्तेराश्रयोत्पत्तिस्थितिप्रत्युपभोगतः ।

चतुर्दश तथान्यानि निवृत्तेरिन्द्रियाणि वा ॥६॥

ཡང་ན་འཇུག་པའི་རྟེན་དང་ནི། །སྐྱེ་དང་གནས་དང་ཉེར་སྤྱོད་ལས། །

བཅུ་བཞི་དེ་བཞིན་ལྡོག་པ་ལ། །དབང་པོ་རྣམས་ནི་གཞན་ཡིན་నོ། །

【真】復有生依生　生住生受用　立十四後八　約解脫立根
【玄】或流轉所依　及生住受用　建立前十四　還滅後亦然

---

① 《པེ་》《སྣར་》《ཅོ་》རེས།

दुःखेन्द्रियमसाता या कायिकी वेदना सुखम् ।

साता ध्याने तुतीये तु चैतसी सा सुखेन्द्रियम् ॥७॥

ལུས་ཚོར་སིམ་པ་མ་ཡིན་གང་། །སྡུག་བསྔལ་དབང་པོའོ་སིམ་པ་ནི། །

བདེ་བའོ་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ན། ། སེམས་ཀྱི་དེ་ནི་བདེ་དབང་པོ། །

【真】苦根非所愛　身受樂根者　所愛第三定　心受名樂根

【玄】身不悅名苦　即此悅名樂　及三定心悅　餘處此名喜

अन्यत्र सा सौमनस्यम् असाता चैतसी पुनः ।

दौर्मनस्यम् उपेक्षा तु मध्योभय्यविकल्पनात् ॥८॥

གཞན་ན་དེ་ཡིད་བདེ་བ་ཡིན། །སེམས་ཀྱི་སིམ་པ་མ་ཡིན་པ། །

ཡིད་མི་[1]བདེ་བའོ་བཏང་སྙོམས་ནི། །བར་མའོ་གཉིས་ཀའི་མི་རྟོག་ཕྱིར། །

【真】此樂於餘處　喜根心地苦　憂根捨根者　中二無別故

【玄】心不悅名憂　中捨二無別　見修無學道　依九立三根

दृग्भावनाशैक्षपथे नव त्रीण्यमलं त्रयम् ।

रूपीणि जीवितं दुःखे सास्रवाणि द्विधा नव ॥९॥

མཐོང་བསྒོམ་མི་སློབ་ལམ་ལ་དགུ། །གསུམ་ཡིན་གསུམ་ནི་དྲི་མ་མེད། །

གཟུགས་ཅན་སྲོག་དང་སྡུག་བསྔལ་དག ། ཟག་དང་བཅས་པ་དགུ་རྣམ་གཉིས། །

【真】見修無學道　九三無垢三　有色命二苦　有流九二種

【玄】唯無漏後三　有色命憂苦　當知唯有漏　通二餘九根

विपाको जीवितं द्वेधा द्वादशान्त्याष्टकादृते ।

दौर्मनस्याच्च तत्त्वेकं सविपाकं दश द्विधा ॥१०॥

---

[1] 《པེ་》ནི།

སྲོག་ནི་རྣམ་སྨིན་བཅུ་གཉིས་གཉིས། །ཐ་མ་བརྒྱད་དང་ཡིད་མི་བདེ། །

མ་གཏོགས་པ་སྟེ་དེ་གཅིག་ནི། །རྣམ་པར་སྨིན་བཅས་བཅུ་རྣམ་གཉིས། །

【真】命果報十二　二種除後八　及憂根一定　有報十二種

【玄】命唯是異熟　憂及後八非　色意餘四受　一一皆通二

मनोऽन्यवित्तिश्रद्धादीन्यष्टकं कुशलं द्विधा ।

दौर्मनस्यं मनोऽन्या च वित्तिस्त्रेधान्यदेकधा ॥११॥

ཡིད་དང་ཚོར་གཞན་དད་ལ་སོགས། །དགེ་བ་བརྒྱད་ཡིད་མི་བདེ་བ། །

རྣམ་གཉིས་ཡིད་དང་ཚོར་གཞན་ནི། །རྣམ་གསུམ་གཞན་ནི་རྣམ་པ་གཅིག །

【真】意餘受信等　八根善二種　憂意及餘受　三種餘一種

【玄】憂定有異熟　前八後三無　意餘受信等　一一皆通一[①]

唯善後八根　憂通善不善　意餘受三種　前八唯無記

कामाप्तममलं हित्वा रूपाप्तं स्त्रीपुमिन्द्रिये ।

दुःखे च हित्वा ऽऽरूप्याप्तं सुखे चापोह्य रूपि च ॥१२॥

དྲི་མེད་མ་གཏོགས་འདོད་པར་གཏོགས། །ཕོ་མོའི་དབང་དང་སྡུག་བསྔལ་དག །

མ་གཏོགས་གཟུགས་གཏོགས་གཟུགས་ཅན་དང་། །བདེ་བའང་མ་གཏོགས་གཟུགས་མེད་གཏོགས། །

【真】欲界有除淨　色有除女男　二苦無色有　除二樂及色

【玄】欲色無色系　如次除後三　兼女男憂苦　并除色喜樂

मनो वित्तित्रयं त्रेधा द्विहेया दुर्मनस्कता ।

नव भावनया पञ्च त्वहेयान्यपि न त्रयम् ॥१३॥

ཡིད་དང་[②]ཚོར་བ་གསུམ་རྣམ་གསུམ། །གཉིས་ཀྱིས་[③]སྤང་བྱ་ཡིད་མི་བདེ། །

---

① 《正》《中》二

② 《པེ་》《སྣར་》 དག།

③ 《པེ་》《སྣར་》 ཡིད་ཀྱིས། 《ཅོ་》 གཉིས་ཀྱི།

དགུ་ནི་བསྒོམ་པས་ལྔ་པོ་ནི། །སྤང་བར་བྱ་མིན་ཡང་གསུམ་མིན། །

【真】意三受三種　見修滅憂根　九修道滅五　或非滅三非
【玄】意三受通三　憂見修所斷　九唯修所斷　五修非三非

कामेष्वादौ विपाकौ द्वे लभ्येते नोपपादुकैः ।

तैःषड् वा सप्त वाष्टौ वा षड् रूपेष्वेकमुत्तरे ॥१४॥

འདོད་པར་[1]དང་པོར་རྣམ་སྨིན་གཉིས། །རྙེད་དེ་རྫུས་[2]ཏེ་སྐྱེ་བས་མིན། །

དེ་ཡིས་དྲུག་གམ་བདུན་ནམ་བརྒྱད། །གཟུགས་ན་དྲུག་གོ་གོང་མར་གཅིག །

【真】欲中初得二　果報非化生　彼得六七八　色中六餘一
【玄】欲胎卵濕生　初得二異熟　化生六七八　色六上唯命

निरोधयत्युपरमन्नारूप्ये जीवितं मनः ।

उपेक्षा चैव रूपेऽष्टौ कामे दश नवाष्ट वा ॥१५॥

གཟུགས་མེད་དག་ཏུ་འཆི་བ་ནི[3]། །སྲོག་དང་ཡིད་དང་བཏང་སྙོམས་ཉིད། །

འགག་པར་འགྱུར་རོ་གཟུགས་ན་བརྒྱད། །འདོད་པར་བཅུའམ་དགུའམ་བརྒྱད། །

【真】正死人棄捨　於無色命意　捨根於色八　欲界十九八
【玄】正死滅諸根　無色三色八　欲頓十九八

क्रममृत्योस्तु चत्वारि शुभे सर्वत्र पञ्च च ।

नवाप्तिरन्त्यफलयोः सप्ताष्टनवभिर्द्वयोः ॥१६॥

རིམ་གྱིས་འཆི་བ་དག་ལ་བཞི། །དགེ་ལ་ཐམས་ཅད་དག་ཏུ་ལྔ། །

འབྲས་བུ་ཐ་མ་གཉིས་དགུས་འཐོབ། །གཉིས་ནི་བདུན་དང་བརྒྱད་དང་དགུས། །

【真】次第死捨四　於善諸處五　九得邊二果　七八九中二

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》དང་།
[2] 《པེ་》《སྣར་》བརྫུས།
[3] 《པེ་》《སྣར་》ན།

【玄】漸四善增五　九得邊二果　七八九中二

एकादशभिरर्हत्त्वमुक्तं त्वेकस्य सम्भवात् ।

उपेक्षाजीवितमनोयुक्तोऽवश्यं त्रयान्वितः ॥१७॥

བཅུ་གཅིག་དག་གིས་དགྲ་བཅོམ་ཉིད། །འགའ་ཞིག་སྲིད་ཕྱིར་བཤད་པ་ཡིན། །

བཏང་སྙོམས་དང་ནི་སྲོག་དང་ནི། །ཡིད་དང་ལྡན་ལ་ངེས་གསུམ་ལྡན། །

【真】十一得羅漢　說依一人成　捨命意相應　必與三相應

【玄】十一阿羅漢　依一容有說　成就命意捨　各定成就三

चतुर्भिः सुखकायाभ्यां पञ्चभिश्चक्षुरादिमान् ।

सौमनस्यी च दुःखी तु सप्तभिः स्त्रीन्द्रियादिमान् ॥१८॥

བདེ་ལུས་ལྡན་ལ་བཞི་དག་དང་། །མིག་སོགས་ལྡན་ལ་ལྔ་དང་ལྡན། །

ཡིད་བདེ་ལྡན་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ལྡན། །བདུན་དང་མོ་ཡི་དབང་སོགས་ལྡན། །

【真】與四有樂身　與五有眼等　有喜亦有苦　與七有女等

【玄】若成就樂身　各定成就四　成眼等及喜　各定成五根
若成就苦根　彼定成就七

अष्टाभिरेकादशभिस्त्वाज्ञाज्ञातेन्द्रियान्वितः।

आज्ञास्यामीन्द्रियोपेतस्त्रयोदशभिरन्वितः ॥१९॥

བརྒྱད་དང་ཀུན་ཤེས་ལྡན་པ་ཡི། །དབང་པོ་ལྡན་ལ་བཅུ་གཅིག་ལྡན། །

ཀུན་ཤེས་བྱེད་པའི་དབང་ལྡན་ལ། །བཅུ་གསུམ་དག་དང་ལྡན་པ་ཡིན། །

【真】與八與十一　有知知已根　未知欲知根　與十三相應

【玄】若成女男憂　信等各成八　二無漏十一　初無漏十三

सर्वाल्पैर्निःशुभोऽष्टाभिर्विन्मनः कायजीवितैः ।

युक्तो बालस्तथारूप्ये उपेक्षायुर्मनःशुभैः ॥२०॥

དགེ་མེད་ནང་ན་ཉུང་ལྡན་པ། །ལུས་ཚོར་སྲོག་ཡིད་བརྒྱད་དང་ལྡན། །

གཟུགས་མེད་བྱིས་པའང་དེ་བཞིན་ཏེ། །བཏང་སྙོམས་སྲོག་ཡིད་དགེ་རྣམས་དང་། །

【真】極少無善八　受意身命應　凡夫無色爾　捨命意信等

【玄】極少八無善　成受身命意　愚生無色界　成善命意捨

बहुभिर्युक्त एकान्नविंशत्याऽमलवर्जितैः ।

द्विलिङ्ग आर्यौ राग्येकलिङ्गद्व्यमलवर्जितैः ॥२१॥

མང་པོར་ལྡན་ལ་བཅུ་དགུ་སྟེ། །དྲི་མ་མེད་རྣམས་མ་གཏོགས་སོ། །

མཚན་གཉིས་འཕགས་པ་ཆགས་བཅས་ཏེ། །མཚན་གཅིག་དྲི་མེད་གཉིས་མ་གཏོགས། །

【真】極多與十九　離三無流根　二根有欲聖　一根除二淨

【玄】極多成十九　二形除三淨　聖者未離欲　除二淨一形

कामेऽष्टद्रव्यकोऽशब्दः परमाणुरनिन्द्रियः ।

कायेन्द्रियी नवद्रव्यो दशद्रव्योऽपरेन्द्रियः ॥२२॥

འདོད་ན་དབང་པོ་མེད་པ་དང་། །སྒྲ་མེད་ཕྲ་རབ་རྡུལ་རྫས་བརྒྱད། །

ལུས་དབང་ལྡན་ལ་རྫས་དགུའོ། །དབང་པོ་གཞན་ལྡན་རྫས་བཅུའོ། །

【真】於欲界八物　無聲根隣虚　有身根九物　十物有餘根

【玄】欲微聚無聲　無根有八事　有身根九事　十事有餘根

चित्तचैत्ताः सहावश्यं सर्वं संस्कृतलक्षणैः ।

प्राप्त्या वा पञ्चधा चैत्ता महाभूम्यादिभेदतः ॥२३॥

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ངེས་ལྷན་ཅིག །ཐམས་ཅད་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་དང་། །

ཐོབ་པའམ་སེམས་བྱུང་རྣམ་ལྔ་སྟེ། །ས་མང་ལ་སོགས་ཐ་དད་ཕྱིར། །

【真】心心法必俱　一切共行相　與得心法五　大地等別故

【玄】心心所必俱　諸行相或得　心所且有五　大地法等異

वेदना चेतना संज्ञा छन्दः स्पर्शो मतिः स्मृतिः ।

मनस्कारोऽधिमोक्षश्च समाधिः सर्वचेतसि ॥२४॥

ཚོར་དང་སེམས་པ་འདུ་ཤེས་དང་། །འདུན་དང་རེག་དང་བློ་གྲོས་དྲན[1]། །

ཡིད་ལ་བྱེད་དང་མོས་པ་དང་། །ཏིང་ངེ་འཛིན་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ། །

【真】受作意想欲　觸慧念思惟　相了定十法　遍於一切心
【玄】受想思觸欲　慧念與作意　勝解三摩地　遍於一切心

श्रद्धाऽप्रमादः प्रश्रब्धिरुपेक्षा ह्रीरपत्रपा ।

मूलद्वयमहिंसा च वीर्यं च कुशले सदा ॥२५॥

དད་དང་བག་ཡོད་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས། །བཏང་སྙོམས་ངོ་ཚ་ཤེས་ཁྲེལ་ཡོད། །

རྩ་བ་གཉིས་རྣམ་མི་འཚེ་དང་། །བརྩོན་འགྲུས་རྟག་ཏུ་དགེ་ལ་འབྱུང་། །

【真】信不放逸安　捨羞及慚愧　二根非逼惱　精進恒於善
【玄】信及不放逸　輕安捨慚愧　二根及不害　勤唯遍善心

मोहः प्रमादः कौशीद्यमाश्रद्ध्यं स्त्यानमुद्धवः ।

क्लिष्टे सदैवाकुशले त्वाह्रीक्यमनपत्रपा ॥२६॥

རྨོངས་དང་བག་མེད་ལེ་ལོ་དང་། །མ་དད་པ་དང་རྨུགས་དང་རྒོད། །

ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་། །མི་དགེ་ལ་ནི་ཁྲེལ་མེད་དང་། །

ངོ་ཚ་མེད་པའོ་ཁྲོ་བ་དང་། །

【真】癡放逸懈怠　無信無安掉　恒在染若惡　及無羞無慚
【玄】癡逸怠不信　惛掉恒唯染　唯遍不善心　無慚及無愧

क्रोधोपनाह-शाठ्येर्ष्या-प्रदास-म्रक्ष-मत्सराः ।

[1] 《པེ་》དང་།

माया-मद्-विहिंसाश्च परीत्तक्लेशभूमिकाः ॥२७॥

ཁོན་དུ་འཛིན་དང་གཡོ་དང་ནི། །ཕྲག་དོག་འཚིག་འཆབ་སེར་སྣ་དང་། །

སྒྱུ་[①]དང་རྒྱགས་དང་རྣམ་འཚེ་ནི། །ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་པ་རྣམས། །

【真】嫌恨諂嫉妬　佷覆及慳悋　誑醉并逼惱　是十小惑地
【玄】忿覆慳嫉惱　害恨諂誑憍　如是類名為　小煩惱地法

सवितर्कविचारत्वात् कुशले कामचेतसि ।

द्वाविंशतिश्चैतसिकाः कौकृत्यमधिकं क्वचित् ॥२८॥

འདོད་པའི་དགེ་བའི་སེམས་ལ་ནི། །རྟོག་དང་དཔྱོད་[②]དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། །

སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཉི་ཤུ་གཉིས། །ལ་ལ་དག་ཏུ་འགྱོད་པ་[③]བསྣན། །

【真】有覺有觀故　於欲界善心　二十二心法　或處長惡作
【玄】欲有尋伺故　於善心品中　二十二心所　有時增惡作

आवेणिके त्वकुशले दृष्टियुक्ते च विंशतिः ।

क्लेशैश्चतुर्भिः क्रोधाद्यैः कौकृत्येनैकविंशतिः ॥२९॥

མི་དགེ་བ་ནི་མ་འདྲེས་དང་། །ལྟ་དང་ལྡན་ལའང་ཉི་ཤུ་འབྱུང་། །

ཉོན་མོངས་བཞི་དང་ཁྲོ་སོགས་དང་། །འགྱོད་པ་དང་ནི་ཉི་ཤུ་གཅིག །

【真】於獨行惡心　見相應二十　與四惑嫌等　惡作二十一
【玄】於不善不共　見俱唯二十　四煩惱忿等　惡作二十一

निवृतेऽष्टादशान्यत्र द्वादशाव्याकृते मताः ।

मिद्धं सर्वाविरोधित्वाद् यत्र स्यादधिकं हि तत् ॥३०॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》རྒྱུ།
② 《པེ་》《སྣར་》སྤྱོད།
③ 《པེ་》《སྣར་》པས།

བསྒྲིབས་ལ་བཅོ་བརྒྱད་ལུང་མ་བསྟན། །གཞན་ལ་བཅུ་གཉིས་དག་ཏུ་འདོད། །

གཉིད་ནི་ཀུན་ལ་མི་འགལ་ཕྱིར། །གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་བསྣན་ནོ། །

【真】有覆心十八　餘無記十二　睡遍不違故　若有唯此長

【玄】有覆有十八　無覆許十二　睡眠遍不違　若有皆增一

कौकृत्यमिद्धाकुशलान्याद्ये ध्याने न सन्त्यतः ।

ध्यानान्तरे वितर्कश्च विचारश्चाप्यतः परम् ॥३१॥

དེ་ལས་[1]འགྱོད་གཉིད་མི་དགེ་རྣམས། །བསམ་གཏན་དང་པོ་དག་ན་མེད། །

རྟོག་པའང་བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན། །དེ་ཡི་གོང་ན་དཔྱོད་པ་ཡང་། །

【真】惡作睡諸惡　於初定皆無　於中定無覺　過此又無觀

【玄】初定除不善　及惡作睡眠　中定又除尋　上兼除伺等

अह्रीरगुरुतावद्ये भयादर्शित्वमत्रपा ।

प्रेम श्रद्धा गुरुत्वं ह्रीस्ते पुनः कामरूपयोः ॥३२॥

མ་གུས་ངོ་ཚ་མེད་ཁྲེལ་མེད། །ཁ་ན་མ་ཐོ་འཇིགས་མི་ལྟ། །

དགའ་དང་གུས་ཉིད་ངོ་ཚ་ཤེས། །དེ་གཉིས་འདོད་དང་གཟུགས་དག་ན། །

【真】無羞不重德　非讚不見怖　無慚樂名信　重羞欲色有

【玄】無慚愧不重　於罪不見怖　愛敬謂信慚　唯於欲色有

वितर्कचारावौदार्यसूक्ष्मते मान उन्नतिः ।

मदः स्वधर्मे रक्तस्य पर्यादानं तु चेतसः ॥३३॥

རྟོག་དང་དཔྱོད་པ་རྩིང་ཞིབ་ཉིད། །ང་རྒྱལ་ཁེངས་པ་རྒྱགས་པ་ནི། །

རང་གི་ཆོས་ལ་ཆགས་པ་ཡི། །སེམས་ནི་ཡོངས་སུ་གཏུགས་པའོ། །

【真】覺觀謂麁細　心高說為慢　醉愛著自法　心起變異亂

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》 དེས་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལ།

【玄】尋伺心麁細　慢對他心舉　憍由染自法　心高無所顧

चित्तं मनोऽथ विज्ञानमेकार्थं चित्तचैतसाः ।

साश्रयालम्बनाकाराः सम्प्रयुक्ताश्च पञ्चधा ॥३४।

སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་ཤེས་ནི། །དོན་གཅིག་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་དང་། །

རྟེན་དང་དམིགས་དང་རྣམ་བཅས་དང་། །མཚུངས་པར་ལྡན་པའང་རྣམ་པ་ལྔ། །

【真】心意識一義　心及餘心法　有依境界相　相應義有五
【玄】心意識體一　心心所有依　有緣有行相　相應義有五

विप्रयुक्तास्तु संस्काराः प्राप्त्यप्राप्ती सभागता ।

आसंज्ञिकं समापत्ती जीवितं लक्षणानि च　॥३५॥

མི་ལྡན་པ་ཡི་འདུ་བྱེད་རྣམས། །ཐོབ་དང་མ་ཐོབ་སྐལ་མཉམ་དང་། །

འདུ་ཤེས་མེད་སྙོམས་འཇུག་པ་[①]དང་། །སྲོག་དང་མཚན་ཉིད་རྣམས་དང་ནི། །

【真】不相應諸行　至非至同分　無想處二定　壽命及諸相
【玄】心不相應行　得非得同分　無想二定命　相名身等類

नामकायादयश्चेति प्राप्तिर्लाभः समन्वयः ।

प्राप्त्यप्राप्ती स्वसन्तानपतितानां निरोधयोः ॥३६॥

མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་ཡང་། །ཐོབ་པ་རྙེད་དང་[②]ལྡན་པའོ། །

ཐོབ་དང་མ་ཐོབ་རང་རྒྱུད་དུ། །གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱིའོ་འགོག་གཉིས་ཀྱི། །

【真】名聚等於中　至得及同隨　至非至屬帶　自相續二滅
【玄】得謂獲成就　非得此相違　得非得唯於　自相續二滅

त्रैयध्विकानां त्रिविधा शुभादीनां शुभादिका ।

[①] 《པེ་》《སྣར་》 དག

[②] 《པེ་》《སྣར་》 པ།

स्वधातुका तदाप्तानामनाप्तानां चतुर्विधा ॥३७॥

དུས་གསུམ་པ་ཡི་རྣམ་པ་གསུམ། །དགེ་ལ་སོགས་ཀྱི་དགེ་ལ་སོགས། །

དེར་གཏོགས་རྣམས་ཀྱི་རང་ཁམས་པ། །མ་གཏོགས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་[1]བཞི། །

【真】於三世三種　於善等善等　隨法界同界　離三界四種
【玄】三世法各三　善等唯善等　有繫自界得　無繫得通四

त्रिधा नशैक्षाशैक्षाणामहेयानां द्विधा मता ।

अव्याकृताप्तिः सहजाऽभिज्ञानैर्माणिकादृते ॥३८॥

སློབ་དང་མི་སློབ་མིན་གྱི་གསུམ། །སྤང་བྱ་མིན་པའི་རྣམ་གཉིས་འདོད། །

ལུང་བསྟན་མིན་ཐོབ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེ། །མངོན་ཤེས་སྤྲུལ་པ་མ་གཏོགས་པ། །

【真】非學無學三　非所滅二種　無記至俱起　除二通變化
【玄】非學無學三　非所斷二種　無記得俱起　除二通變化

निवृतस्य च रूपस्य कामरूपस्य नाग्रजा ।

अक्लिष्टाव्याकृताप्राप्तिः सातीताजातयोस्त्रिधा ॥३९॥

བསྒྲིབས་པའི་གཟུགས་ཀྱིའང་འདོད་པ་ན། །གཟུགས་ཀྱི་སྔར་ནི་སྐྱེ་བ་མེད། །

མ་ཐོབ་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན། །འདས་མ་སྐྱེས་ཀྱི་དེ་རྣམ་[2]གསུམ། །

【真】又覆無記色　欲界色無前　非至無污記　去來世三種
【玄】有覆色亦俱　欲色無前起　非得淨無記　去來世各三

कामाद्याप्तामलानां च मार्गस्याप्राप्तिरिष्यते ।

पृथग्जनत्वं तत्प्राप्तिभूसञ्चाराद् विहीयते ॥४०॥

འདོད་སོགས་གཏོགས་དང་དྲི་མེད་ཀྱིའང་། །ལམ་མ་ཐོབ་པ་སོ་སོ་ཡི། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》 རྣམས་ནི།

[2] 《པེ་》《སྣར་》 རྣམས།

སྐྱེ་བོར་འདོད་དོ་དེ་ཐོབ་དང་། །ས་འཕོས་ནས་ནི་རྣམ་ཉམས་འགྱུར། །

【真】欲等無垢有　許聖道非至　凡夫性由至　度餘地則捨
【玄】三界不繫三　許聖道非得　說名異生性　得法易地捨

सभागता सत्त्वसाम्यमासंज्ञिकमसंज्ञिषु ।

निरोधश्चित्तचैतानां विपाकस्ते बृहत्फलाः ॥४१॥

སྐལ་མཉམ་སེམས་ཅན་འདྲ་བའོ། །འདུ་ཤེས་མེད་པ་པ་འདུ་ཤེས། །

མེད་པར་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས། །འགོག་པའོ་རྣམ་སྨིན་དེ་འབྲས་ཆེ། །

【真】同分眾生等　無想於彼天　能滅心心法　果報諸廣果
【玄】同分有情等　無想無想中　心心所法滅　異熟居廣果

तथासंज्ञिसमापत्तिर्ध्यानेऽन्त्ये निःसृतीच्छया ।

शुभोपपद्यवेद्यैव नार्यस्यैकाध्विकाप्यते ॥४२॥

དེ་བཞིན་འདུ་ཤེས་མེད་སྙོམས་འཇུག །བསམ་གཏན་ཐ་མར་འབྱུང་འདོད་པས། །

དགེ་བའོ་སྐྱེས་ནས་མྱོང་འགྱུར་ཉིད། །འཕགས་པའི་མ་ཡིན་དུས་གཅིག་འཐོབ[1]། །

【真】如此無想定　後定欲解脫　善必有生報　非聖一世得
【玄】如是無想定　後靜慮求脫　善唯順生受　非聖得一世

निरोधाख्या तथैवेयं विहारार्थं भवाग्रजा ।

शुभा द्विवेद्याऽनियता चार्यस्याप्या प्रयोगतः ॥४३॥

འགོག་པ་ཞེས་པའང་དེ་བཞིན་ཉིད། །འདི་གནས་དོན་དུ་སྲིད་རྩེ་སྐྱེས། །

དགེ་བའོ་གཉིས་སུ་མྱོང་འགྱུར་དང་། །མ་ངེས་འཕགས་པའི་སྦྱོར་བས་འཐོབ། །

【真】滅定亦如此　為靜住有頂　善二報不定　唯聖由修得
【玄】滅盡定亦然　為靜住有頂　善二受不定　聖由加行得

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཅིག་ཐོབ།

बोधिलभ्या मुनेर्न प्राक् चतुस्त्रिंशत्क्षणाप्तितः ।

कामरूपाश्रये तूभे निरोधाख्यादितो नृषु ॥४४॥

ཐུབ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱིས་ཐོབ་བྱ[1]། །དང་པོར་མ་ཡིན་སྐད་ཅིག་མ། །

སུམ་ཅུ་རྩ་བཞིས་ཐོབ་[2]ཕྱིར་རོ། །གཉིས་ཀ་འདོད་དང་གཟུགས་རྟེན་ཅན། །

འགོག་པ་དང་པོར་མིའི་ནང་དུ། །

【真】菩提得非前　三十四念得　故二依欲色　滅定初人道
【玄】成佛得非前　三十四念故　二定依欲色　滅定初人中

आयुर्जीवितमाधार ऊष्मविज्ञानयोर्हि यः ।

लक्षणानि पुनर्जातिर्जरा स्थितिरनित्यता ॥४५॥

སྲོག་ནི་ཚེ་ཡིན་དྲོད་དང་ནི། །རྣམ་ཤེས་རྟེན་གང་ཡིན་པའོ། །

མཚན་ཉིད་དག་ནི་སྐྱེ་བ་དང་། །རྒ་དང་གནས་དང་མི་རྟག་ཉིད། །

【真】壽即命能持　身暖及意識　復有有為相　生老住無常
【玄】命根體即壽　能持煖及識　相謂諸有為　生住異滅性

जातिजात्यादयस्तेषां तेऽष्टधर्मैकवृत्तयः ।

जन्यस्य जनिका जातिर्न हेतुप्रत्ययैर्विना ॥४६॥

དེ་དག་སྐྱེ་བའི་སྐྱེས་[3]ལ་སོགས། །དེ་ཆོས་བརྒྱད་དང་གཅིག་ལ་འཇུག།

རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དག་མེད་པར་ནི། །སྐྱེ་བས་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་མིན། །

【真】生生等彼相　諸八一法事　生能生應生　不離因及緣
【玄】此有生生等　於八一有能　生能生所生　非離因緣合

---

[1] 《སྣར་》 བྱས།
[2] 《པེ་》《སྣར་》 འཐོབ།
[3] 《པེ་》《སྣར་》 སྐྱེ།

नामकायादयः संज्ञावाक्याक्षरसमुक्तयः ।

कामरूपाप्तसत्त्वाख्या निःष्यन्दाव्याकृतास्तथा ॥४७॥

མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་ནི། །མིང་དང་ངག་དང་ཡི་གེའི་ཚོགས། །

འདོད་དང་གཟུགས་གཏོགས་སེམས་ཅན་སྟོན། །རྒྱུ་མཐུན་ལུང་བསྟན་མིན་དེ་བཞིན། །

【真】名句及字聚　號言文總集　欲色眾生數　等流無記爾

【玄】名身等所謂　想章字總說　欲色有情攝　等流無記性

सभागता सा तु पुनर्विपाकाप्याप्तयो द्विधा ।

लक्षणानि च निष्यन्दाः समापत्त्यसमन्वयाः ॥४८॥

སྐལ་མཉམ་རྣམ་པར་སྨིན་པའང་ཡིན། །ཁམས་གསུམ་པ་སྟེ་[①]ཐོབ་རྣམ་གཉིས། །

མཚན་ཉིད་རྣམས་ཀྱང་སྙོམས་འཇུག་དང་། །མི་ལྡན་པ་དག་རྒྱུ་མཐུན་པ། །

【真】同分亦果報　三界有至二　諸相亦二定　非至亦等流

【玄】同分亦如是　并無色異熟　得相通三類　非得定等流

कारणं सहभूश्चैव सभागः सम्प्रयुक्तकः ।

सर्वत्रगो विपाकाख्यः षड्विधो हेतुरिष्यते ॥४९॥

བྱེད་རྒྱུ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་། །སྐལ་མཉམ་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་། །

ཀུན་ཏུ་འགྲོ་དང་རྣམ་སྨིན་དང་།རྒྱུ་ནི་རྣམ་པ་དྲུག་ཏུ་འདོད། །

【真】隨造及俱有　同類并相應　遍行與果報　立因有六種

【玄】能作及俱有　同類與相應　遍行并異熟　許因唯六種

स्वतोऽन्ये कारणं हेतुः सहभूर्ये मिथःफलाः ।

भूतवच्चित्तचैत्तानुवर्तिलक्षणलक्ष्यवत् ॥५०॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》 དེ།

རང་ལས་གཞན་པ་བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ། །ལྷན་ཅིག་འབྱུང་གང་ཕན་ཚུན་འབྲས། །

འབྱུང་བཞིན་སེམས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་དང་། །སེམས་དང་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་བཞིན། །

【真】除自餘隨造　俱有互為果　如大心心法　隨心相所相

【玄】除自餘能作　俱有互為果　如大相所相　心於心隨轉

चैत्ता द्वौ संवरौ तेषां चेतसो लक्षणानि च ।

चित्तानुवर्तिनः कालफलादिशुभतादिभिः ॥५१॥

སེམས་ལས་བྱུང་དང་སྡོམ་གཉིས་དང་། །སེམས་དང་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད། །

སེམས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་དུས་དང་ནི། །འབྲས་སོགས་དགེ་ལ་སོགས་པས་སོ། །

【真】心法及二護　彼法心諸相　是名隨心法　　時果善等故

【玄】心所二律儀　彼及心諸相　是心隨轉法　由時果善等

सभागहेतुः सदृशाः स्वनिकायभुवोऽग्रजाः ।

अन्योन्यं नवभूमिस्तु मार्गः समविशिष्टयोः ॥५२॥

སྐལ་མཉམ་རྒྱུ་ནི་འདྲ་བའོ། །རང་རིགས་[①]ས་པའོ་སྔར་སྐྱེས་རྣམས། །

ས་དགུའི་ལམ་ནི་ཕན་ཚུན་དུ། །མཉམ་དང་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཡིན། །

【真】同類因相似　自部地前生　更互有九地　道於等勝果

【玄】同類因相似　自部地前生　道展轉九地　唯等勝為果

प्रयोगजास्तयोरेव श्रुतचिन्तामयादिकाः ।

सम्प्रयुक्तकहेतुस्तु चित्तचैत्ताः समानयाः ॥ ५३॥

སྦྱོར་བྱུང་དེ་གཉིས་[②]ཁོ་ནའི་ཡིན། །ཐོས་དང་བསམས་[③]བྱུང་ལ་སོགས་པ། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 -རིགས།

② 《པེ་》《སྣར་》 ཉིད།

③ 《པེ་》《སྣར་》 བསམ།

མཚུངས་ལྡན་རྒྱུ་ནི་སེམས་དག་དང་། །སེམས་བྱུང་རྟེན་མཚུངས་ཅན་རྣམས་སོ། །

【真】學得於二爾　聞思等諸法　相應因何相　心心法同依
【玄】加行生亦然　聞思所成等　相應因決定　心心所同依

सर्वत्रगाख्यः क्लिष्टानां स्वभूमौ पूर्वसर्वगाः ।

विपाकहेतुरशुभाः कुशलाश्चैव सास्रवाः ॥५४॥

ཀུན་འགྲོ་ཞེས་བྱ་ཉོན་མོངས་ཅན། །རྣམས་ཀྱི་རང་ས་[①]ཀུན་འགྲོ་སྣ[②]། །

རྣམ་སྨིན་རྒྱུ་ནི་མི་དགེ་དང་། །དགེ་བ་ཟག་བཅས་རྣམས་ཁོ་ན། །

【真】遍行染污因　自地前遍行　果報因非善　及以有流善
【玄】遍行謂前遍　為同地染因　異熟因不善　及善唯有漏

सर्वत्रगः सभागश्च द्व्यध्वगौ त्र्यध्वगास्त्रयः ।

संस्कृतं सविसंयोगं फलं नासंस्कृतस्य ते ॥५५॥

ཀུན་འགྲོ་སྐལ་མཉམ་དུས་གཉིས་པ། །གསུམ་པོ་དག་ནི་དུས་གསུམ་པ། །

འདུས་བྱས་བྲལ་བཅས་འབྲས་བུ་ཡིན། །འདུས་མ་བྱས་ལ་དེ་དག་མེད། །

【真】遍行及同類　二世三世三　有為擇滅果　無為非因果
【玄】遍行與同類　二世三世三　果有為離繫　無為無因果

विपाकफलमन्त्यस्य पूर्वस्याधिपजं फलम् ।

सभागसर्वत्रगयोर्निष्यन्दः पौरुषं द्वयोः ॥५६॥

རྣམ་སྨིན་འབྲས་བུ་ཐ་མའི་ཡིན། །བདག་པོའི་འབྲས་བུ་དང་པོའི་ཡིན། །

རྒྱུ་མཐུན་སྐལ་མཉམ་ཀུན་འགྲོ་བའི། །སྐྱེས་བུ་པ་ནི་གཉིས་ཀྱི་ཡིན། །

【真】後因果報果　前因增上果　同類及遍行　等流二功力
【玄】後因果異熟　前因增上果　同類遍等流　俱相應士用

---

① 《པེ་》《སྣར་》སར།

② ཐྲ།

विपाकोऽव्याकृतो धर्मः सत्त्वाख्यो व्याकृतोद्भवः ।

निष्यन्दो हेतुसदृशो विसंयोगः क्षयो धिया ॥५७॥

རྣམ་སྨིན་ལུང་དུ་མ་བསྟན་ཆོས། །སེམས་ཅན་བརྗོད་ལུང་བསྟན་ཕྱིས་འབྱུང་།།

རྒྱུ་མཐུན་རྒྱུ་དང་འདྲ་བའོ། །བྲལ་བ་བློ་ཡིས་ཟད་པའོ།།

【真】果報無記法　眾生有記生　等流似自因　離滅由智盡
【玄】異熟無記法　有情有記生　等流似自因　離繫由慧盡

यद्बलाज्जायते यत्तत् फलं पुरुषकारजम् ।

अपूर्वः संस्कृतस्यैव संस्कृतोऽधिपतेः फलम् ॥ ५८॥

གང་གི་སྟོབས་ཀྱིས་གང་སྐྱེས་པའི། །འབྲས་དེ་སྐྱེས་བུ་བྱེད་ལས་སྐྱེས།།

སྔོན་བྱུང་མ་ཡིན་འདུས་བྱས་ནི། །འདུས་བྱས་ཁོ་ནའི་བདག་པོའི་འབྲས།།

【真】若由法力生　是果名功力　先未有有為　有為增上果
【玄】若因彼力生　是果名士用　除前有為法　有為增上果

वर्तमानाः फलं पञ्च गृह्णन्ति द्वौ प्रयच्छतः ।

वर्तमानाभ्यतीतौ द्वावेकोऽतीतः प्रयच्छति ॥५९॥

ལྔ་པོ་ད་ལྟར་འབྲས་བུ་འཛིན། །གཉིས་ནི་རབ་ཏུ་འབྱིན་པར་བྱེད།།

ད་ལྟར་གྱི་དང་འདས་པ་དག།གཅིག་ནི་འདས་པས་འབྱིན་པར་འགྱུར།།

【真】五現世取果　二是時與果　二現世過去　一過去與果
【玄】五取果唯現　二與果亦然　過現與二因　一與唯過去

क्लिष्टा विपाकजाः शेषाः प्रथमार्या यथाक्रमम् ।

विपाकं सर्वगं हित्वा तौ सभागं च शेषजाः ॥६०॥

ཉོན་མོངས་ཅན་དང་རྣམ་སྨིན་སྐྱེས། །ལྷག་དང་དང་པོ་[1]འཕགས་རིམ་བཞིན། །

རྣམ་སྨིན་ཀུན་འགྲོ་དེ་གཉིས་དང་། །སྐལ་མཉམ་མ་གཏོགས་ལྷག་ལས་སྐྱེས[2]། །

【真】染污果報餘　初無流次第　除果報遍行　二同類餘生

【玄】染污異熟生　餘初聖如次　除異熟遍二　及同類餘生

चित्तचैत्तास्तथान्येऽपि सम्प्रयुक्तकवर्जिता ।

चत्वारः प्रत्यया उक्ता हेत्वाख्याः पञ्च हेतवः ॥६१॥

སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། །མཚུངས་ལྡན་མ་གཏོགས་གཞན་དེ་བཞིན། །

རྐྱེན་ནི་བཞི་པོ་དག་ཏུ་གསུངས། །རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱུ་ལྔ་ཡིན། །

【真】心及心法如　餘相應所離　說緣有四種　因緣是五因

【玄】此謂心心所　餘及除相應　說有四種緣　因緣五因性

चित्तचैत्ता अचरमा उत्पन्नाः समनन्तरः ।

आलम्बनं सर्वधर्माः कारणाख्योऽधिपः स्मृतः ॥६२॥

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་སྐྱེས་པ་རྣམས། །ཐ་མ་མིན་མཚུངས་དེ་མ་ཐག།

དམིགས་པ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དོ། །བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ[3]བདག་པོར་བཤད། །

【真】心心法非後　已生次第緣　緣緣一切法　隨造增上緣

【玄】等無間非後　心心所已生　所緣一切法　增上即能作

निरुध्यमाने कारित्रं द्वौ हेतू कुरुतस्त्रयः ।

जायमाने ततोऽन्यौ तु प्रत्ययौ तद्विपर्ययात् ॥६३॥

རྒྱུ་གཉིས་པོ་དག་འགག་པ་ལ[4]། །བྱ་བ་བྱེད་དོ་གསུམ་པོ་ནི། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》པོར།

[2] 《པེ་》《སྣར་》སྐྱེ།

[3] 《པེ་》《སྣར་》བྱར།

[4] 《པེ་》《སྣར་》ལས།

སྐྱེ་ལའོ་དེ་ལས་གཞན་པ་ཡི། །རྐྱེན་དག་དེ་ལས་བཟློག་པ་ཡིན། །

【真】於正滅二因　作功能三因　於正生二緣　翻前有功能
【玄】二因於正滅　三因於正生　餘二緣相違　而興於作用

चतुर्भिश्चित्तचैत्ता हि समापत्तिद्वयं त्रिभिः ।

द्वाभ्यामन्ये तु जायन्ते नेश्वरादेः क्रमादिभिः ॥६४॥

བཞི་ཡིས་[①]སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས། །གསུམ་གྱིས་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་གཉིས། །

གཞན་ནི་གཉིས་པོ་དག་ལས་སྐྱེ[②]། །དབང་ཕྱུག་སོགས་མིན་རིམ་སོགས་ཕྱིར། །

【真】由四緣心法　二定由三緣　餘法由二生　非自在次故
【玄】心心所由四　二定但由三　餘由二緣生　非無次等故

द्विधा भूतानि तद्धेतुर्भौतिकस्य तु पञ्चधा ।

त्रिधा भौतिकमन्योन्यं भूतानामेकधैव तत् ॥६५॥

དེའི་རྒྱུ་འབྱུང་བ་རྣམ་པ་གཉིས། །འབྱུང་ལས་གྱུར་པའི་རྣམ་པ་ལྔ། །

འབྱུང་གྱུར་རྣམ་གསུམ་ཕན་ཚུན་དུ། །འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་དེ་རྣམ་[③]གཅིག །

【真】二種大大因　於所造五種　所造互三種　所造大因一
【玄】大為大二因　為所造五種　造為造三種　為大唯一因

कुशलाकुशलं कामे निवृतानिवृतं मनः ।

रूपारूप्येष्वकुशलादन्यत्रानास्त्रवं द्विधा ॥६६॥

འདོད་ཡིད་དགེ་དང་མི་དགེ་དང་། །བསྒྲིབས་[④]པ་དང་ནི་མ་བསྒྲིབས་པ། །

གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་དག་ན། །མི་དགེ་ལས་གཞན་ཟག་མེད་གཉིས། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》ཡི།
② 《པེ་》《སྣར་》སྐྱེས།
③ 《པེ་》《སྣར་》རྣམས།
④ 《པེ་》《སྣར་》སྒྲིབ།

【真】欲界心善惡　有覆及無覆　於二界除惡　餘有無流二
【玄】欲界有四心　善惡覆無覆　色無色除惡　無漏有二心

कामे नव शुभाच्चित्ताच्चित्तान्यष्टाभ्य एव तत् ।

दशाभ्योऽकुशलं तस्माच्चत्वारि निवृतं तथा ॥६७॥

འདོད་སེམས་དགེ་བ་ལས་སེམས་དགུ། དེ་ནི་བརྒྱད་པོ་ཁོ་ན་ལས། །

མི་དགེ་བ་ནི་བཅུ་དག་ལས། །དེ་ལས་བཞི་སྐྱེ་བསྒྲིབས་དེ་བཞིན། །

【真】於欲從善九　此善從八生　從十惡心生　從此四覆爾
【玄】欲界善生九　此復從八生　染從十生四

पञ्चभ्योऽनिवृतं तस्मात् सप्त चित्तान्यनन्तरम् ।

रूपे दशैकं च शुभान्नवभ्यस्तदनन्तरम् ॥६८॥

མ་བསྒྲིབས་པ་ནི་ལྔ་དག་ལས། །དེ་ལས་མཇུག①ཐོགས་སེམས་བདུན་ནོ། །

གཟུགས་ན་དགེ་ལས་བཅུ་གཅིག་གོ། །དེ་ནི་དགུ་ཡི་མཇུག②ཐོགས་སུ། །

【真】從五無覆心　復從此七心　從色善十一　從九此復生
【玄】餘從五生七　色善生十一　此復從九生

अष्टाभ्यो निवृतं तस्मात् षट् त्रिभ्योऽनिवृतं पुनः ।

तसमात् षडेवमारूप्ये तस्य नीतिः शुभात् पुनः ॥६९॥

བསྒྲིབས་པ་བརྒྱད་ལས་དེ་③ལས་དྲུག །མ་བསྒྲིབས་པ་ནི་གསུམ་ལས་སོ། །

དེ་ལས་དྲུག་སྟེ་གཟུགས་མེད་པའང་། །དེ་ཡི་ཚུལ་ལོ་④དགེ་བ་ལས། །

【真】從八有覆生　此六三無覆　此六無色如　是理從善九
【玄】有覆從八生　此復生於六　無覆從三生　此復能生六

---

① 《པེ་》《སྣར་》འཇུག

② 《པེ་》ནི་མཇུག 《སྣར་》ནི་འཇུག

③ 《པེ་》《སྣར་》དྲུག

④ 《སྣར་》ལ།

無色善生九

नव चित्तानि तत् षण्णां निवृतात् सप्त तत्तथा ।

चतुर्भ्यः शैक्षमस्मात् तु पञ्चाशैक्षं तु पञ्चकात् ॥७०॥

སེམས་དགུ་དག་གོ་དེ་དྲུག་གི། །བསྒྲིབས་པ་ལས་བདུན་དེ་དེ་བཞིན། །

སློབ་པ་བཞི་ལས་དེ་ལས་ལྔ། །མི་སློབ་པ་ནི་ལྔ་ལས་སོ། །

【真】從六有覆七　此爾從此四　有學從此五　無學亦從五

【玄】此復從六生　有覆生從七　無覆如色辨　學從四生五

तसमाच्चत्वारि चित्तानि द्वादशैतानि विंशतिः ।

प्रायोगिकोपपत्त्याप्तं शुभं भित्त्वा त्रिषु द्विधा ॥७१॥

དེ་ལས་སེམས་ནི་བཞི་དག་གོ། །བཅུ་གཉིས་དེ་དག་ཉི་ཤུར་ཡང་། །

གསུམ་དུ་སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་དང་། །སྦྱོར་བྱུང་དགེ་རྣམ་གཉིས་ཕྱེ་ནས། །

【真】從無學四心　十二作二十　加行及生得　分三界善二

【玄】餘從五生四　十二為二十　謂三界善心　分加行生得

विपाकजैर्यापथिकशैल्पस्थानिकनैर्मितम् ।

चतुर्धाऽव्याकृतं कामे रूपे शिल्पविवर्जितम् ॥७२॥

རྣམ་སྨིན་སྐྱེས་དང་སྤྱོད་ལམ་པ། །བཟོ་ཡི་གནས་དང་སྤྲུལ་པ་དང་། །

འདོད་ན་ལུང་བསྟན་མིན་རྣམ་བཞིར། །གཟུགས་ན་བཟོ་མ་གཏོགས་པའོ། །

【真】果報及威儀　工巧并變化　欲界四無記　色界除工巧

【玄】欲無覆分四　異熟威儀路　工巧處通果　色界除工巧

餘數如前說[1]

क्लिष्टे त्रैधातुके लाभः षण्णां षण्णां द्वयोः शुभे ।

---

[1] 梵、藏皆無此句

त्रयाणां रूपजे शैक्षे चतुर्णां तस्य शेषिते ॥७३॥

།ཁམས་གསུམ་པ་ཡི་ཉོན་མོངས་ཅན། །དྲུག་དང་དྲུག་དང་གཉིས་རྙེད་དོ། །

གཟུགས་སྐྱེས་དགེ་ལ་གསུམ་དག་གོ། །སློབ་པ་ལ་བཞི་ལྷག་ལ་དེ། །

【真】三界染心中　得六六二心　於色界善三　學四餘准此

【玄】三界染心中　得六六二種　色善三學四　餘皆自可得

तृतीयं कोशस्थानम् (३ .लोकधातुनिर्देशः)

ཆོས་མངོན་པའི་[1]མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས། །འཇིག་རྟེན་[2]བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་གནས་གསུམ་པ། །

【真】分別世間品第三

【玄】分別世界品第三九十九頌

नरकप्रेततिर्यञ्चो मानुषाः षड् दिवौकसः ।

कामधातुः स नरकद्वीपभेदेन बिंशतिः ॥१॥

དམྱལ་བ་ཡི་དྭགས་དུད་འགྲོ་དང་། །མི་རྣམས་དང་ནི་ལྷ་དྲུག་དག །

འདོད་པའི་ཁམས་ཡིན་དམྱལ་བ་དང་། །གླིང་དབྱེ་བ་ལས་དེ་ཉི་ཤུ། །

【真】地獄鬼畜生　人道及六天　名欲界二十　由地獄洲異

【玄】地獄傍生鬼　人及六欲天　名欲界二十　由地獄洲異

ऊर्ध्वं सप्तदशस्थानो रूपधातुः पृथक् पृथक् ।

ध्यानं त्रिभूमिकं तत्र चतुर्थं त्वष्टभूमिकम् ॥२॥

གོང་མའི་གནས་དག་བཅུ་བདུན་ནི། །གཟུགས་ཁམས་ཡིན་དེར་སོ་སོ་ཡི། །

བསམ་གཏན་ས་ནི་གསུམ་པ་ཡིན། །བཞི་པ་ས་ནི་བརྒྱད་པ་ཡིན། །

【真】向上十七處　名色界各各　定三地於中　四定有八地

【玄】此上十七處　名色界於中　三静慮各三　第四静慮八

आरूप्यधातुरस्थान उपपत्त्या चतुर्विधः ।

निकायं जीवितं चात्र निःश्रिता चित्तसन्ततिः ॥३॥

གཟུགས་མེད་ཁམས་ན་གནས་མེད་དོ། །སྐྱེ་བ་ལས་ནི་རྣམ་པ་བཞི། །

---

[1] 《ཅེ་》《སྣར་》པ།

[2] 《ཅེ་》《སྣར་》+པ།

དེར་ནི་རིས་དང་སྲོག་ལ་ཡང་། །སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ནི་རྟེན་[1]5པ་ཡིན། །

【真】無色界無處　由生有四種　聚同分及命　依此心相續
【玄】無色界無處　由生有四種　依同分及命　令心等相續

नरकादिस्वनामोक्ता गतयः पञ्च तेषु ताः ।

अक्लिष्टाव्याकृता एवं सत्त्वाख्या नान्तराभवः ॥४॥

དེར་ནི་དམྱལ་སོགས་འགྲོ་བ་ལྔ། །རང་གི་མིང་གིས་བསྟན་དེ་དག །

ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་ལུང་བསྟན་མིན། །སེམས་ཅན་ཞེས་བྱ་བར་སྲིད་མིན། །

【真】於中地獄等　名說有五道　是無覆無記　眾生非中陰
【玄】於中地獄等　自名說五趣　唯無覆無記　有情非中有

नानात्वकायसंज्ञाश्च नानाकायैकसंज्ञिनः ।

विपर्ययाच्चैककायसंज्ञाश्चारूपिणस्त्रयः ॥५॥

ལུས་དང་འདུ་ཤེས་ཐ་དད་དང་། །ལུས་ཐ་དད་ཅིང་འདུ་ཤེས་གཅིག །

བཟློག་དང་ལུས་དང་འདུ་ཤེས་གཅིག །གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་གསུམ་པོ་དག །

【真】身異及想異　身異同一想　翻此身想一　復有三無色
【玄】身異及想異　身異同一想　翻此身想一　并無色下三

विज्ञानस्थितयः सप्त शेषं तत्परिभेदवत् ।

भवाग्रासंज्ञिसत्त्वाश्च सत्त्वावासा नव स्मृताः ॥६॥

རྣམ་ཤེས་གནས་པ་བདུན་ལྟག་མ། །དེ་འཇོམས་བྱེད་ལྡན་སྲིད་རྩེ་དང་ ། །

འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས། །སེམས་ཅན་གྱི་ནི་གནས་དགུར་བཤད། །

【真】故識住有七　所餘有變異　有頂無想天　眾生居有九
【玄】故識住有七　餘非有損壞　應知兼有頂　及無想有情

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》བརྟེན།

是九有情居

अनिच्छावसनान्नान्ये चतस्रः स्थितयः पुनः ।

चत्वारः सास्रवाः स्कन्धाः स्वभूमावेव केवलम् ॥७॥

མི་འདོད་བཞིན་གནས་ཕྱིར་གཞན་མིན། །གནས་པ་དག་ནི་ཡང་བཞི་སྟེ། །

ཟག་དང་བཅས་པའི་ཕུང་པོ་བཞི། །རང་གི་ས་པ་ཉིད་རྣམ་ཤེས། །

【真】不欲住餘非　復有四識住　謂有流四陰　自地非餘地
【玄】餘非不樂住　四識住当知　四蘊唯自地

निज्ञानं न स्थितिप्रोक्तं चतुष्कोटि तु संग्रहे ।

चतस्रो योनयस्तत्र सत्त्वानामण्डजादयः ॥८॥

འབའ་ཞིག་གནས་པར་མ་བཤད་དོ། །བསྡུ་ན་མུ་ནི་བཞི་ཡིན་ནོ། །

དེར་ནི་སྒོང་ལས་སྐྱེས་སོགས་ཀྱི། །སེམས་ཅན་སྐྱེ་གནས་བཞི་དག་ཏུ། །

【真】住等眾生名　各異四句攝　於中有四雜　眾生謂卵等
【玄】說獨識非住　有漏四句攝　於中有四生　有情謂卵等

चतुर्धा नरतिर्यञ्चो नारका उपपादुकाः ।

अन्तराभवदेवाश्च प्रेता अपि जरायुजाः ॥९॥

མི་དང་དུད་འགྲོ་རྣམ་པ་བཞི། །དམྱལ་བ་རྣམས་དང་ལྷ་རྣམས་དང་། །

སྲིད་པ་བར་མ་རྫུས་ཏེ་སྐྱེ། །ཡི་དྭགས་མངལ་ནས་[1] སྐྱེ་བའང་ཡིན། །

【真】人畜具四生　地獄但化生　中陰及諸天　鬼神亦胎生
【玄】人傍生具四　地獄及諸天　中有唯化生　鬼通胎化二

मृत्यूपपत्तिभवयोरन्तरा भवतीह यः ।

गम्यदेशानुपेतत्वान् नोपपन्नोऽन्तराभवः ॥१०॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》ན།

འདིར་གང་འཆི་དང་སྐྱེ་བ་ཡི། །སྲིད་པའི་བར་དུ་འབྱུང་བའོ། །

བགྲོད་པའི་ཡུལ་དུ་མ་ཕྱིན་ཕྱིར། །སྲིད་པ་བར་མ་བྱུང་བ་མིན། །

【真】死有及生有　在中間五陰　未至應至故　未生名中有
【玄】死生二有中　五蘊名中有　未至應至處　故中有非生

व्रीहिसन्तानसाधर्म्याद् अविच्छिन्नभवोद्भवः ।

प्रतिबिम्बमसिद्धत्वाद् असाम्याच्चानिदर्शनम् ॥ ११ ॥

འབྲུ་ཡི་རྒྱུན་དང་ཆོས་མཐུན་ཕྱིར། །སྲིད་པ་ཆད་ལས་བྱུང་[①]བ་མིན། །

གཟུགས་བརྙན་མ་གྲུབ་ཕྱིར་པ་དང་། །མི་འདྲའི་ཕྱིར་ན་དཔེ་མ་ཡིན། །

【真】似穀相續故　無間於後生　影非成實故　不等故非譬
【玄】如穀等相續　處無間續生　像實有不成　不等故非譬

सहैकत्र द्वयाभावाद् असन्तानाद् द्वयोदयात् ।

कण्ठोक्तेश्चास्ति गन्धर्वात् पञ्चोक्तेर्गतिसूत्रतः ॥ १२ ॥

གཅིག་ན་[②]ལྷན་ཅིག་གཉིས་མེད་ཕྱིར། །རྒྱུན་མིན་ཕྱིར་གཉིས་ལས་བྱུང་[③]ཕྱིར། །

མགུར་ནས་གསུངས་ཕྱིར་ཡོད་དྲི་ཟ། །ལྔར་གསུངས་[④]འགྲོ་མདོ་ལས་ཀྱང་གྲུབ། །

【真】共一處二無　無相續二生　由經乾闥婆　說五行經故
【玄】一處無二並　非相續二生　说有健達縛　及五七經故

एकाक्षेपादसावैष्यत्पूर्वकालभवाकृतिः ।

स पुनर्मरणात् पूर्वः उपपत्तिक्षणात् परः ॥ १३ ॥

དེ་ནི་འཕེན་པ་གཅིག་པའི་ཕྱིར། །སྔོན་དུས་སྲིད་འབྱུང་ཤ་ཚུགས་ཅན། །

① 《པེ་》《སྣར་》འབྱུང་།
② 《སྣར་》ནི།
③ 《པེ་》《སྣར་》འབྱུང་།
④ 《པེ་》《སྣར་》 སྔར་གསུངས་།

དེ་ནི་འཆི་བའི་སྔོན་རོལ་ཏེ། །སྐྱེ་བའི་སྐད་ཅིག་ཕན་ཆད་དོ། །

【真】由一業引此　當先有相貌　復有先於死　後於生剎那
【玄】此一業引故　如當本有形　本有謂死前　居生剎那後

सजातिशुद्धदिव्याक्षिदृश्यः कर्मर्द्धिवेगवान् ।

सकलाक्षोऽप्रतिघवाननिवर्त्यः स गन्धभुक् ॥१४॥

རིགས་མཐུན་ལྷ་མིག་དག་པས་མཐོང་། །ལས་ཀྱི་རྫུ་འཕྲུལ་ཤུགས་དང་ལྡན། །

དབང་པོ་ཀུན་ཚང་ཐོགས་མེད་ལྡན། །མི་ཟློག་དེ་ནི་དྲི་ཟའོ། །

【真】同生淨天眼　可見業通疾　具根無障礙　不轉此食香
【玄】同淨天眼見　業通疾具根　無對不可轉　食香非久住

विपर्यस्तमतिर्याति गतिदेशं रिरंसया ।

गन्धस्थानाभिकामोऽन्य ऊर्ध्वपादस्तु नारकः ॥१५॥

བློ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གྱུར་པས། །རྩེ་དགས་འགྲོ་བའི་ཡུལ་དུ་འགྲོ། །

དྲི་དང་གནས་ལ་མངོན་འདོད་གཞན། །དམྱལ་བ་ཡི་ནི་སྤྱིའུ་ཚུགས་ཡིན། །

【真】顛倒心行彼　生處由欲戲　餘愛樂香處　地獄脚向上
【玄】倒心趣欲境　濕化染香處　天首上三橫　地獄頭歸下

सम्प्रजानन् विशत्येकस्तिष्ठत्यप्यपरोऽपरः ।

निष्क्रामत्यपि सर्वाणि मूढोऽन्यो नित्यमण्डजः ॥१६॥

གཅིག་ནི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་གོ། །གཞན་ནི་གནས་པ་ཡང་གཞན་ནོ། །

འབྱུང་བའང་གཞན་ནི་ཐམས་ཅད་རྨོངས། །སྒོ་ང་ལས་སྐྱེས་རྟག་ཏུའོ། །

【真】一正入有覺　餘住復餘出　餘三位一切　卵生則無覺
【玄】一於入正知　二三兼住出　四於一切位　及卵恒無知

गर्भावक्रान्तयस्तिस्रश्चक्रवर्तिस्वयम्भुवाम् ।

कर्मज्ञानोभयेषां वा विशदत्वाद् यथाक्रमम् ॥१७॥

མངལ་དུ་འཇུག་པ་གསུམ་དག་སྟེ། །འཁོར་ལོས་སྒྱུར་དང་རང་བྱུང་གཉིས། །

ལས་སམ་ཡེ་ཤེས་སམ་གཉིས་ཀ། རྒྱ་ཆེའི་ཕྱིར་ན་གོ་རིམས་བཞིན། །

【真】說託胎有三　輪王及二佛　業智慧及二　次第勝能故
【玄】前三種入胎　謂輪王二佛　業智俱勝故　如次四餘生

नात्मास्ति स्कन्धमात्रं तु क्लेशकर्माभिसंस्कृतम् ।

अन्तराभवसन्तत्या कुक्षिमेति प्रदीपवत् ॥१८॥

བདག་མེད་ཕུང་པོ་ཙམ་ཉིད་དོ། །ཉོན་མོངས་ལས་ཀྱིས་མངོན་འདུས་བྱས། །

སྲིད་པ་བར་མའི་རྒྱུན་གྱིས་ན། །མར་མེ་བཞིན་དུ་མངལ་དུ་འགྲོ། །

【真】無我唯諸陰　煩惱業生起　由中陰相續　入母胎如燈
【玄】無我唯諸蘊　煩惱業所為　由中有相續　入胎如燈焰

यथाक्षेपं क्रमाद् वृद्धः सन्तानः क्लेशकर्मभिः ।

परलोकं पुनर्यातीत्यनादिभवचक्रकम् ॥१९॥

ཇི་ལྟར་འཕངས་[①]བཞིན་རིམ་གྱིས་[②]རྒྱུན། །སྐྱེས་ནས་ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱིས། །

འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་དག་ཏུ་འགྲོ། །སྲིད་པའི་འཁོར་ལོ་ཐོག་མ་མེད། །

【真】如引次第長　相續由惑業　更入於餘世　故有輪無初
【玄】如引次第增　相續由惑業　更趣於餘世　故有輪無初

स प्रतीत्यसमुत्पादो द्वादशाङ्गस्त्रिकाण्डकः ।

पूर्वापरान्तयोर्द्वे द्वे मध्येऽष्टौ परिपूरिणः ॥२०॥

དེ་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་བའི། །ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཆ་གསུམ་མོ། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 ཕངས།

② 《པེ་》《སྣར་》 གྱི།

སྔོན་དང་ཕྱི་མཐར་གཉིས་གཉིས་དང་། །བར་དུ་བརྒྱད་ཡོངས་རྫོགས་ལྡན་ལ། །

【真】如此緣生法　十二分三節　前後際二二　於中八具生
【玄】如是諸緣起　十二支三際　前後際各二　中八據圓滿

पूर्वक्लेशदशाऽविद्या संस्काराः पूर्वकर्मणः ।

सन्धिस्कन्धास्तु विज्ञानं नामरूपमतः परम् ॥२१॥

མ་རིག་ཉོན་མོངས་མདོན་[①]གནས་སྐབས། །འདུ་བྱེད་དག་ནི་སྔོན་ལས་ཀྱི། །

རྣམ་ཤེས་མཚམས་སྦྱོར་ཕུང་པོ་ཡིན། །མིང་དང་གཟུགས་ནི་དེ་ཕན་ཆད། །

【真】宿惑位無明　及宿業名行　託生陰名識　此後稱名色
【玄】宿惑位無明　宿諸業名行　識正結生蘊　六處前名色

प्राक् षडायतनोत्पादात् तत्पूर्वं त्रिकसंगमात् ।

स्पर्शः प्राक् सुखदुःखादिकारणज्ञानशक्तितः ॥२२॥

སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་འོང་ཚུན་ཆད་དོ། །དེ་ནི་གསུམ་འདུས་ཚུན་ཆད་དོ། །

རེག་པ་བདེ་སྡུག་ལ་སོགས་ཀྱི། །རྒྱུ་ཤེས་ནུས་པ་ཚུན་ཆད་དོ། །

【真】先於六入生　此先三和合　觸先樂苦捨　能分別因智
【玄】從生眼等根　三和前六處　於三受因異　未了知名觸

वित्तिः प्राङ्मैथुनात् तृष्णा भोगमैथुनरागिणः ।

उपादानं तु भोगानां प्राप्तये परिधावतः ॥२३॥

ཚོར་འཁྲིག་ཚུན་ཆད་སྲེད་པ་ནི། །ལོངས་སྤྱོད་འཁྲིག་པ་ཆགས་ཅན་གྱི། །

ཉེ་བར་ལེན་པ་ལོངས་སྤྱོད་རྣམས། །ཐོབ་པར་བྱ་ཕྱིར་ཡོངས་རྒྱུག་པའི། །

【真】受先婬欲愛　求婬樂具愛　四取謂生具　為得故遍尋
【玄】在婬愛前受　貪資具婬愛　為得諸境界　遍馳求名取

---

① 《པེ་》《སྣར་》སྔོན།

स भविष्यद्भवफलं कुरुते कर्म तद्भवः ।

प्रतिसन्धिः पुनर्जातिर्जरामरणमाविदः ॥२४॥

དེ་སྲིད་འབྲས་བུ་འབྱུང་འགྱུར་བའི། །ལས་བྱེད་དེ་ནི་སྲིད་པ་ཡིན། །

ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བ་སྐྱེ་བ་ཡིན། །ཚོར་བའི་བར་ནི་རྒ་ཤི་ཡིན། །

【真】當來有果報　能造業名有　更接有名生　老死乃至受
【玄】有謂正能造　牽當有果業　結當有名生　至當受老死

आवस्थिकः किलेष्टोऽयं प्राधान्यात् त्वङ्गकीर्तनम् ।

पूर्वापरान्तमध्येषु सम्मोहविनिवृत्तये ॥२५॥

འདི་ནི་གནས་སྐབས་པར་འདོད་ལོ[①]། །གཙོ་བོའི་ཕྱིར་ན་ཡན་ལག་བསྒྲགས། །

སྔོན་དང་ཕྱི་མཐའ་བར་དག་ལ། །རྨོངས་པ་རྣམ་པར་བཟློག་ཕྱིར་རོ། །

【真】此今約位說　由勝說為分　於前後中際　為除他無明
【玄】傳許約位說　從勝立支名　於前後中際　為遣他愚惑

क्लेशास्त्रीणि द्वयं कर्म सप्त वस्तु फलं तथा ।

फलहेत्वभिसंक्षेपो द्वयोर्मध्यानुमानतः ॥२६॥

ཉོན་མོངས་གསུམ་མོ་ལས་གཉིས་སོ། །གཞི་[②]བདུན་དེ་བཞིན་འབྲས་བུ་ཡིན། །

གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་མདོར་བསྡུས་པ། །བར་མའི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས། །

【真】三惑二分業　七分類為果　略果及略因　由中可比二
【玄】三煩惱二業　七事亦名果　略果及略因　由中可比二

क्लेशात् क्लेशः क्रिया चैव ततो वस्तु ततः पुनः ।

वस्तु क्लेशाश्च जायन्ते भवाङ्गानामयं नयः ॥२७॥

---

① 《སྣར་》དོ།

② 《པེ་》《སྣར་》གཞན།

ཉོན་མོངས་པ་ལས་ཉོན་མོངས་དང་། །བྱ་བ་ཉིད་དོ་དེ་ལས་གཞི། །

དེ་ལས་གཞི་དང་ཉོན་མོངས་སྐྱེ། །འདི་ནི་སྲིད་པའི་ཡན་ལག་ལུགས། །

【真】從惑惑業生　從業更果類　從類類惑生　有分理如此

【玄】從惑生惑業　從業生於事　從事事惑生　有支理唯此

हेतुरत्र समुत्पादः समुत्पन्नं फलं मतम् ।

विद्याविपक्षो धर्मोऽन्योऽविद्याऽमित्रानृतादिवत् ॥२८॥

འདིར་ནི་འབྱུང་བ་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། །བྱུང་བ་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་འདོད། །

རིག་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཆོས་གཞན། །མ་རིག་མི་མཛའ་རྫུན་[①]སོགས་བཞིན། །

【真】此中緣生因　所生已名果　明翻別無明　如非親實等

【玄】此中意正說　因起果已生　明所治無明　如非親實等

संयोजनादिवचनात् कुप्रज्ञा चेन्न दर्शनात् ।

दृष्टेस्तत्सम्प्रयुक्तत्वात् प्रज्ञोपक्लेशदेशनात् ॥२९॥

ཀུན་སྦྱོར་སོགས་ཚིག་ཕྱིར་གལ་ཏེ། །ཤེས་རབ་ངན་པའོ་མིན་ལྟ་ཕྱིར། །

ལྟ་བ་དེ་དང་[②]མཚུངས་ལྡན་ཕྱིར། །ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་བསྟན་ཕྱིར་རོ། །

【真】由說為結等　非惡明見故　見共相應故　說能染智故

【玄】說為結等故　非惡慧見故　與見相應故　說能染慧故

नाम त्वरूपिणः स्कन्धाः स्पर्शाः षट् सन्निपातजाः ।

पञ्च प्रतिघसंस्पर्शाः षष्ठोऽधिवचनाह्वयः ॥३०॥

མིང་ནི་གཟུགས་ཅན་མིན་[③]ཕུང་པོ། །རེག་དྲུག་འདུས་ཏེ་བྱུང་བ་ཡིན། །

[①] 《པེ་》《སྣར་》བརྫུན། (ཚོས་ཚན་འདིའི་ནང་དུ་རྫུན་ཞེས་པ་རྣམས་《པེ་》《སྣར་》ལ་བརྫུན་ཞེས་འཁོད་ཀྱང་བསྒྱུར་མཆན་དུ་བཀོད་མེད།)

[②] 《པེ་》《སྣར་》དག

[③] 《པེ་》《སྣར་》མིང་།

ལྔ་ནི་ཐོགས་པའི་རེག་པ་ཡིན། །དྲུག་པ་བླ་དགས་ཚིག་ཅེས་བྱ། །

【真】名者無色陰　觸六和合生　五是有礙觸　第六依言觸
【玄】名無色四蘊　觸六三和生　五相應有對　第六俱增語

विद्याऽविद्येतरस्पर्शा अमलक्लिष्टशेषिताः ।

व्यापादानुनयस्पर्शौ सुखवेद्यादयस्त्रयः ॥३१॥

རིག་དང་མ་རིག་དང་གཞན་རེག། དྲི་མེད་ཉོན་མོངས་ཅན་ལྷག་མ། །

གནོད་སེམས་རྗེས་སུ་ཆགས་པའི་རེག། བདེ་བ་མྱོང་འགྱུར་[1]ལ་སོགས་གསུམ། །

【真】明無明餘觸　無流染污餘　瞋恚貪欲觸　樂苦捨領三
【玄】明無明非二　無漏染污餘　愛恚二相應　樂等順三受

तज्जाः षड् वेदनाः पञ्च कायिकी चैतसी परा ।

पुनश्चाष्टादशविधा सा मनोपविचारतः ॥३२॥

དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་དྲུག། ལྔ་ནི་ལུས་ཀྱིའོ་སེམས་ཀྱི་གཞན། །

དེ་ཡིད་[2]ཉེ་བར་རྒྱུ་བ་ལས། །རྣམ་པ་དག་ནི་ཡང་བཅོ་བརྒྱད། །

【真】從此生六受　五屬身餘心　此復成十八　由心分別行
【玄】從此生六受　五屬身餘心　此復成十八　由意近行異

कामे स्वालम्बनाः सर्वे रूपी द्वादशगोचरः ।

त्रयाणामुत्तरो ध्यानद्वये द्वादश कामगाः ॥३३॥

འདོད་ན་ཐམས་ཅད་རང་དམིགས་ཅན། །གཟུགས་ཡུལ་གཟུགས་ཅན་བཅུ་གཉིས་སོ། །

གོང་མ་གསུམ་གྱི་བསམ་གཏན་ནི། །གཉིས་ན་བཅུ་གཉིས་འདོད་འགྲོ་རྣམས། །

【真】一切緣欲界　有色十二境　三後於二定　十二行欲界
【玄】欲緣欲十八　色十二上三　二緣欲十二

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》 གྱུར།
[2] 《པེ་》《སྣར་》 ཉིད།

स्वोऽष्टालम्बनमारूप्या द्वयोर्ध्यानद्वये तु षट् ।

कामः षण्णां चतुर्णां स्व एकस्यालम्बनं परः ॥ ३४॥

རང་ལ་དམིགས་བརྒྱད་གཟུགས་མེད་པ། །གཉིས་ཀྱིའོ་བསམ་གཏན་གཉིས་ན་དྲུག །

དྲུག་གི་འདོད་པའོ་རང་ནི་བཞིའི། །གོང་མ་གཅིག་གི་དམིགས་པ་ཡིན། །

【真】自八境無色　二於二定六　欲界六自四　餘界一境界
【玄】八自二無色　後二緣欲六　四自一上緣　初無色近分

चत्वारोऽरूपिसामन्ते रूपगा एक ऊर्ध्वगः ।

एको मौले स्वविषयः सर्वेऽष्टादश सास्रवाः ॥ ३५॥

གཟུགས་མེད་ཉེ་བར་བསྡོགས་ན་བཞི། །གཟུགས་འགྲོ་གོང་མར་འགྲོ་བ་གཅིག །

དངོས་གཞི་ན་གཅིག་རང་ཡུལ་ཅན། །བཅོ་བརྒྱད་ཐམས་ཅད་ཟག་དང་བཅས། །

【真】有四於色邊　行色一行上　一於本自境　諸十八有流
【玄】緣色四自一　四本及三邊　唯一緣自境　十八唯有漏

उक्तं च वक्ष्यते चान्यदत्र तु क्लेश इष्यते ।

बीजवन्नागवन्मूलवृक्षवत् तुषवत् तथा ॥ ३६ ॥

བཤད་དང་འཆད་པར་འགྱུར་བ་གཞན། །འདིར་ནི་ཉོན་མོངས་ས་བོན་བཞིན། །

ཀླུ་བཞིན་རྩ་[①]བཞིན་ལྗོན་ཤིང་བཞིན། །དེ་བཞིན་ཕུན་པ་བཞིན་དུ་འདོད། །

【真】由已說當說　於中愛取惑　如種子及龍　如根樹及糠
【玄】餘已說當說　此中說煩惱　如種復如龍　如草根樹莖
及如糠裹米

तुषितण्डुलवत् कर्म तथैवौषधिपुष्पवत् ।

सिद्धान्नपानवद् वस्तु तस्मिन् भवचतुष्टये ॥ ३७॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》ཙ

ལས་ནི་ཤུན་བཅས་འབྲས་དང་འདྲ། །དེ་བཞིན་སྨན་དང་མེ་ཏོག་བཞིན། །

གཞི་①ནི་བཟའ་བཏུང་གྲུབ་པ་བཞིན། །སྲིད་པ་བཞི་པོ་དེ་དག་ལས། །

【真】如有糠米業　及如稻并花　如熟飲食類　於四種有中

【玄】業如有糠米　如草藥如花　諸異熟果事　如成熟飲食
　　　於四種有中

उपपत्तिभवः क्लिष्टः सर्वक्लेशैः स्वभूमिकैः ।

त्रिधान्ये त्रय आरूप्ये आहारस्थितिकं जगत् ॥३८॥

སྐྱེ་བའི་སྲིད་པ་ཉོན་མོངས་ཅན། །རང་གི་ས་པའི་ཉོན་མོངས་ཀུན། །

གཞན་རྣམ་གསུམ་པོ་②གཟུགས་མེད་གསུམ། །འགྲོ་བ་ཟས་ཀྱིས་གནས་པ་ཡིན། །

【真】生有必染污　由自地諸惑　餘三無色三　世間以食住

【玄】生有唯染污　由自地煩惱　餘三無色三　有情由食住

कवलीकार आहारः कामे त्र्यायतनात्मकः ।

न रूपायतनं तेन स्वाक्षमुक्तानननुग्रहात् ॥३९॥

ཁམ་གྱི་ཟས་ནི་འདོད་པ་ན། །སྐྱེ་མཆེད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་དོ། །

གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་མ་ཡིན་དེས། །རང་དབང་གྲོལ་ལ་མི་ཕན་ཕྱིར། །

【真】断食於欲界　以三入為體　非色入由此　不利自根脫

【玄】段欲體唯三　非色不能益　自根解脫故

स्पर्शसञ्चेतनाविज्ञा आहाराः सास्रवास्त्रिषु ।

मनोमयः सम्भवैषी गन्धर्वश्चान्तराभवः ॥४०॥

རེག་དང་སེམས་པ་③རྣམ་ཤེས་ནི། །ཟག་བཅས་ཟས་ཡིན་གསུམ་དག་ན། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 བཞི།

② 《པེ་》《སྣར་》 རྣམས་གསུམ་མོ།

③ 《པེ་》《སྣར་》 དཔལ།

ཡིད་ལས་[1]བྱུང་དང་སྲིད་ཚོལ་དང་། །དྲི་ཟ་སྲིད་པ་བར་མ་དང་། །

【真】觸作意及識　三有流通二　意生尋求生　乾闥婆中有
【玄】觸思識三食　有漏通三界　意成及求生　食香中有起

निर्वृत्तिश्चेह पुष्ट्यर्थमाश्रयाश्रितयोर्द्वयम् ।

द्वयमन्यभवाक्षेपनिर्वृत्त्यर्थं यथाक्रमम् ॥४१॥

འགྲུབ་པའོ་འདི་ལ་གནས་དང་ནི། །རྟེན་[2]པ་རྒྱས་པའི་དོན་དུ་གཉིས། །

སྲིད་གཞན་འཕེན་དང་འགྲུབ་པ་ཡི། །དོན་དུ་གཉིས་ཏེ་གོ་རིམས་བཞིན། །

【真】為益此身心　能依所依二　能引生別有　次第說後二
【玄】前二益此世　所依及能依　後二於當有　引及起如次

छेदसन्धानवैराग्यहानिच्युत्युपपत्तयः ।

मनोविज्ञान एवेष्टा उपेक्षायां च्युतोद्भवौ ॥४२॥

འཆད་[3]དང་མཚམས་སྦྱོར་འདོད་ཆགས་འབྲལ། །ཉམས་དང་འཆི་འཕོ་སྐྱེ་བ་རྣམས། །

ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཁོ་ནར་འདོད། །འཆི་འཕོ་སྐྱེ་བ་བཏང་སྙོམས་ལ། །

【真】斷接善離欲　退及死託生　此事於意識　於捨受死生
【玄】斷善根與續　離染退死生　許唯意識中　死生唯捨受

नैकाग्राचित्तयोरेतौ निर्वात्यव्याकृतद्वये ।

क्रमच्युतौ पादनाभिहृदयेषु मनश्च्युतिः ॥४३॥

अधोनृसुरगाजानां मर्मच्छेदस्त्वबादिभिः ।

सम्यङ् मिथ्यात्वनियता आर्यानन्तर्यकारिणः ॥४४॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》ནི། །ཡིད་ལ།
② 《པེ་》《སྣར་》བརྟེན།
③ 《སྣར་》ཆད།

རྩེ་གཅིག་སེམས་མེད་ལ་དེ་མེད། །མྱ་ངན་འདའ་ལུང་བསྟན་མིན་གཉིས། །

འོག་མིའི་[①]ལྷར་འགྲོ་མི་སྐྱེ་རྣམས། །རིམ་གྱིས་འཆི་ན་རྐང་པ་དང་། །

ལྟེ་བ་སྙིང་གར་ཡིད་འཆི་འཕོ། །གནོད་གཅོད་པ་ནི་ཆུ་སོགས་ཀྱིས། །

འཕགས་དང་མཚམས་མེད་བྱེད་པ་དག །ཡང་དག་ལོག་པ་ཉིད་དུ་ངེས། །

【真】非一無心二　涅槃二無記　次第死脚臍　於心意識斷
　　　下人天不生　斫末摩水等　正定邪定聚　聖人無間作
【玄】非定無心二　二無記涅槃　漸死足齊心　最後意識滅
　　　下人天不生　斷末摩水等　正邪不定聚　聖造無間餘

तत्र भाजनलोकस्य सन्निवेशमुशन्त्यधः ।

लक्षषोडशकोद्वेधम् असंख्यं वायुमण्डलम् ॥४५॥

དེ་ལ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི། །གནས་པར་འདོད་པའི་འོག་དག་གི། །

རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་སུ་ནི། །ས་ཡ་དྲུག་འབུམ་གྲངས་མེད་དོ། །

【真】此中器世界　說於下依住　深十六洛沙　風輪廣無數
【玄】安立器世界[②]　風輪最居下　其量廣無數　厚十六洛叉

अपामेकादशोद्वेधं सहस्राणि च विंशतिः ।

अष्टलक्षोच्छ्रयं पश्चाच्छेषं　भवति काञ्चनम् ॥४६॥

ཆུ་རྣམས་འབུམ་ཕྲག་བཅུ་གཅིག་དང་། །སྟོང་ཕྲག་དག་ནི་ཉི་ཤུ་འོ། །

ཕྱིས་ནི་རྣམས་སུ་འབུམ་ཕྲག་བརྒྱད། །ལྷག་མ་དག་ནི་གསེར་དུ་འགྱུར། །

【真】水輪深十一　復有二十千　水厚八洛沙　所餘皆是金
【玄】次上水輪深　十一億二萬　下八洛叉水　餘凝結成金

तिर्यक् त्रीणि सहस्राणि सार्धं शतचतुष्टयम् ।

---

① 《པེ་》《སྣར་》མེན།
② 《正》《中》間

लक्षद्वादशकं चैव जलकाञ्चनमण्डलम् ॥४७॥

ཆུ་དང་གསེར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི། །ཐད་ཀར་འབུམ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་དང་། །

སྟོང་ཕྲག་གསུམ་དང་བརྒྱ་ཕྲག་ནི། །ཁྱིད་དང་ལྔ་རྣམས་ཁོ་ནའོ། །

【真】徑量有三千　復有四百半　有十二洛沙　水金輪廣爾

【玄】此水金輪廣　徑十二洛叉　三千四百半

समन्ततस्तु त्रिगुणं तत्र मेरुर्युगन्धरः ।

ईषाधारः खदिरकः सुदर्शनगिरिस्तथा ॥४८॥

ཁོར་ཡུག་ཏུ་ནི་སུམ་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་ལྷུན་པོ་གཉའ་ཤིང་འཛིན། །

གཤོལ་མདའ་འཛིན་དང་སེང་ལྡེང་ཅན། །དེ་བཞིན་བལྟ་[1]ན་སྡུག་རི་དང་། །

【真】若周圍三倍　須彌婁山王　由乾陀羅山　伊沙陀羅山
佉特羅柯山

【玄】周圍此三倍　蘇迷盧處中　次踰健達羅　伊沙馱羅山
朅地洛迦山

अश्वकर्णो विनतको निमिन्धरगिरिस्ततः ।

द्वीपा बहिश्चक्रवाडः सप्त हैमाः स आयसः ॥४९॥

རྟ་རྣ་དང་ནི་རྣམ་འདུད་དང་། །མུ་ཁྱུད་འཛིན་རིའོ་དེ་ནས་ནི། །

གླིང་རྣམས་ཡིན་ནོ་དེ་དག་གི །ཕྱི་རོལ་ན་ནི་ཁོར་ཡུག་སྟེ། །

བདུན་ནི་གསེར་ཡིན་དེ་ལྕགས་སོ། །

【真】修騰婆那山　阿輸割那山　毗那多柯山　尼旻陀羅山
於四大洲外　復有輪圍山　七金此是鐵

【玄】蘇達梨舍那　頞濕縛羯拏　毘那怛迦山　尼民達羅山
於大洲等外　有鐵輪圍山　前七金所成

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཀླུ།

चतूरत्नमयो मेरुर्जलेऽशीतिसहस्रके ।

मग्ना ऊर्ध्वं जलान्मेरुर्भूयोऽशीतिसहस्रकः ॥५०॥

ལྷུན་པོ་རིན་ཆེན་བཞིའི་རང་བཞིན། །ཆུ་ཡི་ནང་དུ་བརྒྱད་ཁྲི་དག །

ཉུབ་པོ་དེ་བཞིན་སྟེང་དུ་ཡང་། །དཔག་ཚད་དག་ནི་བརྒྱད་ཁྲི་འོ། །

【真】四寶須彌婁　入水八十千　此山出水上　亦八萬由旬

【玄】蘇迷盧四寶　入水皆八萬　妙高出亦然

अर्धार्धहानिरष्टासु समोच्छ्रायघनाश्च ते 　।

सीताः सप्तरान्तराण्येषामाद्याशीतिसहस्रिकाः ॥५१॥

བརྒྱད་པོ་[1]འཕང་དུ་ཕྱེད་ཕྱེད་དབྲི། །དེ་དག་ཇམས་སུའང་འཕང་དང་མཉམ། །

དེ་དག་བར་བདུན་རོལ་མཚོ་ཡིན། །དང་པོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུ་འོ། །

【真】八山半半下　高廣量平等　其中間七海　初海八十千

【玄】餘八半半下　廣皆等高量　山間有八海　前七名為內

最初廣八萬

आभ्यन्तरः समुद्रोऽसौ त्रिगुणः स तु पार्श्वतः ।

अर्धार्धेनापराः शीताः शेषं बाह्यो महोदधिः ॥५२॥

དེ་ནི་ནང་གི་རྒྱ་མཚོ་ཡིན། །དེ་ཡི་ངོས་ལ་སུམ་འགྱུར་རོ། །

རོལ་མཚོ་གཞན་ནི་ཕྱེད་ཕྱེད་དོ[2]། །ལྷག་མ་ཕྱི་ཡི་མཚོ་ཆེན་ཡིན། །

【真】說此名內海　一一邊三倍　餘海半半狹　所餘名外海

【玄】四邊各三倍　餘六半半陿　第八名為外

लक्षत्रयं सहस्राणि विंशतिर्द्वे च तत्र तु ।

---

① 《པེ་》《སྣར་》པོའི།

② 《པེ་》《སྣར་》དབྲི།

जम्बूद्वीपो द्विसाहस्त्रस्त्रिपार्श्वः शकटाकृतिः ॥५३॥

འབུམ་ཕྲག་གསུམ་དང་སྟོང་ཕྲག་ནི། །ཉི་ཤུ་གཉིས་སོ་དེ[1]་ལ་ནི། །

འཛམ་བུའི་གླིང་སྣེ་ངོས་གསུམ་ལ། །སྟོང་ཕྲག་གཉིས་སོ་ཤིང་རྟའི་དབྱིབས། །

【真】三洛沙二萬　及二千於中　剡浮洲二千　三邊相如車
【玄】二[2]洛叉二萬　二千踰繕那 於中大洲相　南贍部如車
　　　三邊各二千

सार्धत्रियोजनं त्वेकं प्राग्विदेहोऽर्धचन्द्रवत् ।

पार्श्वत्रयं तथास्यैकं सार्धं त्रिशतयोजनम् ॥५४॥

གཅིག་ལ་དཔག་ཚད་ཕྱེད་དང་བཞི། །ཤར་གྱི་ལུས་འཕགས་ཟླ་ཁམ་[3]འདྲ། །

ངོས་གསུམ་འདི་དང་[4]འདྲ་གཅིག་ལ། །དཔག་ཚད་སུམ་བརྒྱ་ལྔ་བཅུའོ། །

【真】一三由旬半　東洲如半月　三邊如一邊　三百半由旬
【玄】南邊有三半　東毗[5]提訶洲 其相如半月　三邊如贍部
　　　東邊三百半

गोदानीयः सहस्राणि सप्त सार्धानि मण्डलः ।

सार्धैं द्वे मध्यमस्याष्टौ चतुरस्त्रः कुरुः समः ॥५५।

བ་ལང་སྤྱོད་གླིང་ཟླུམ་པོ་སྟེ། །སྟོང་ཕྲག་ཕྱེད་དང་བརྒྱད་ཡིན་ནོ། །

དེའི་དབུས་སྟོང་ཕྲག་ཕྱེད་དང་གསུམ། །སྒྲ་མི་སྙན་བརྒྱད་གྲུ་བཞིར་མཉམ། །

【真】瞿陀尼相圓　七千半由旬　徑量二千半　鳩婁八千等
【玄】西瞿陀尼洲　其相圓無缺　徑二千五百　周圍此三倍
　　　北俱卢叒方　面各二千等

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》པོ།
[2] 《正》《中》三
[3] 《པེ་》《སྣར་》གམ།
[4] 《པེ་》《སྣར་》དག
[5] 《正》《中》毘

देहा विदेहाः कुरवः कौरवाश्चामरावराः ।

अष्टौ तदन्तरद्वीपाः गाठा उत्तरमन्त्रिणः ॥५६॥

དེ་ཡི་བར་གྱི་གླིང་བརྒྱད་ནི། །ལུས་དང་ལུས་འཕགས་རྔ་ཡབ་གཞན། །

རྔ་ཡབ་གཞན་གྱི་གླྭ་དང་ནི། །ཛ་ཡབ་དང་ནི་ཛ་ཡབ་གཞན། །

གཡོ་ལྡན་དང་ནི་ལམ་མཆོག་འགྲོ། །

【真】二提訶鳩婁　遮摩羅遮羅　中間有八洲　捨訶北矊陀
【玄】中洲復有八　四洲邊各二

इहोत्तरेण कीटाद्रिनवकाद्धिमवांस्ततः ।

पञ्चाशद् विस्तृतायामं सरोऽर्वाग् गन्धमादनात् ॥५७॥

འདི་ནས་བྱང་དུ་རི་ནག་པོ། །དགུ་འདས་གངས་རི་དེ་ནས་ནི། །

སྤོས་ངད་ལྡང་བའི་[1]ཚུ་རོལ་ན། །ཆུ་ཞེང་ལྔ་བཅུ་ཡོད་པའི་མཚོ། །

【真】此中向北地　九山邊雪山　香雪二山間　五十由旬池
【玄】此北九黑山　雪香醉山內　無熱池縱廣　五十踰繕那

अधः सहस्रैर्विंशत्या तन्मात्रोऽवीचिरस्य हि ।

तदूर्ध्वं सप्त नरकाः सर्वेऽष्टौ षोडशोत्सदाः ॥५८॥

འདི་འོག་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ན། །མནར་མེད་པའོ་དེ་ཙམ་མོ། །

དེ་ཡི་སྟེང་ན་དམྱལ་བ་བདུན། །བརྒྱད་པོ་ཀུན་ལས་[2]ལྷག་བཅུ་དྲུག །

【真】向下二十千　阿毗指廣爾　上有七地獄　此八十六園
【玄】此下過二萬　無間深廣同　上七奈落迦　八增皆十六

कुकूलं कुणपं चाथ क्षुरमार्गादिकं नदी ।

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》 ལྡན་པའི།

[2] 《པེ་》《སྣར་》 ལ།

तेषां चतुर्दिशं शीता अन्येऽष्टावर्बुदादयः ॥५९॥

དེ་དག་གི་ནི་ངོས་བཞི་ན། །མེ་མ་[①]མུར་དང་རོ་མྱགས་དང་། །

སྤུ་གྲིའི་[②]ལམ་སོགས་ཆུ་བོ་ཡིན། །ཆུ་བུར་ཅན་སོགས་གྲང་བརྒྱད་གཞན། །

【真】熱灰及死屍　刃路等烈江　於彼四方異　八寒頞浮等
【玄】謂煻煨屍糞　鋒刃烈河增　各住彼四方　餘八寒地獄

अर्धेन मेरोश्चन्द्राकौं पञ्चाशत्सैकयोजनौ ।

अर्धरात्रोऽस्तगमनं मध्याह्न उदयः सकृत्　॥६०॥

ཉི་ཟླ་ལྷུན་པོའི་ཕྱེད་ནོ། །དཔག་ཚད་ལྔ་བཅུ་གཅིག་དང་བཅས། །

ནམ་ཕྱེད་ཉི་མ་ནུབ་པ་དང་། །ཉི་མ་ཕྱེད་དང་འཆར་དུས་གཅིག། །

【真】日月彌婁半　五十一由旬　夜半日沒中　日出同一時
【玄】日月迷盧半　五十一五十　夜半日沒中　日出四洲等

प्रावृण्मासे द्वितीयेऽन्त्यनवम्यां वर्धते निशा ।

हेमन्तानां चतुर्थे तु हीयतेऽहर्विपर्ययात् ॥६१॥

དབྱར་གྱི་ཟླ་བ་གཉིས་པ་ཡི། །ཐ་མའི་ཚེས་དགུ་ནས་མཚན་རིང་། །

དགུན་རྣམས་ཀྱི་ནི་བཞི་པ་ལ། །ཕྱུང་དུར་[③]འགྱུར་རོ་ཉིན་མོ་བཟློག[④] །

【真】雨際二後九　夜則漸漸長　寒際第四月　夜短日翻此
【玄】雨際第二月　後九夜漸增　寒第四亦然　夜減晝翻此

लवशो रात्र्यहर्वृद्धी दक्षिणोत्तरगे रवौ ।

स्वच्छायायाऽर्कसामीप्याद् विकलेन्दुसमीक्षणम् ॥६२॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》མར།
② 《པེ་》《སྣར་》གྲི།
③ 《པེ་》《སྣར་》ངུ་།
④ 《པེ་》《སྣར་》ཟློག

ཉིན་མཚན་རིང་བ་ཐང་ཅིག་གོ། །ཉི་མ་ལྷོ་བྱང་འགྲོ་ཚེའོ། །

ཉི་མ་དང་ནི་ཉེ་བ་ལས། །རང་གི་གྲིབ་མས་འགྲིབ་པར་སྣང་། །

【真】日夜長羅婆　日行南北時　由自影近日　故見月不圓
【玄】晝夜增臘縛　行南北路時　近日自影覆　故見月輪缺

परिषण्डाश्चतस्रोऽस्य दशसाहस्रिकान्तराः ।

षोडशाष्टौ सहस्राणि चत्वारि द्वे च निर्गताः ॥६३॥

འདི་ལ་བང་རིམ་བཞི་ཡོད་དེ། །བར་གྱི་ཐག་ནི་སྟོང་ཕྲག་བཅུ། །

སྟོང་ཕྲག་དག་ནི་བཅུ་དྲུག་དང་། །བརྒྱད་དང་བཞི་དང་གཉིས་འཕགས་སོ། །

【真】山王層有四　相去各十千　十六八四二　千由旬傍出
【玄】妙高層有四　相去各十千　傍出十六千　八四二千量

करोटपाणयस्तासु मालाधाराः सदामदाः ।

महाराजिकदेवाश्च पर्वतेष्वपि सप्तसु ॥६४॥

དེ་ལ་ལག་ན་གཞོང་ཐོགས་དང་། །ཕྲེང་ཐོགས་དང་ནི་རྟག་མྱོས་དང་། །

རྒྱལ་ཆེན་བཞི་པའི་ལྷ་རྣམས་གནས། །རི་ནི་བདུན་པོ་དག་ལ་ཡང་། །

【真】俱盧多波尼　持鬘恒醉神　諸四大王天　於餘山亦爾
【玄】堅手及持鬘　恒憍大王眾　如次居四級　亦住餘七山

मेरुमूर्ध्नि त्रयस्त्रिंशाः स चाशीति सहस्रदिक् ।

विदिक्षु कूटाश्चत्वारः उषिता वज्रपाणिभिः ॥६५॥

ལྷུན་པོའི་རྩེ་ན་སུམ་ཅུ་གསུམ། །དེ་ཡི་ངོས་ལ་བརྒྱད་ཁྲིའོ། །

ཕྱོགས་མཚམས་བརྩེགས་པ་བཞི་ལ་ནི། །ལག་ན་རྡོ་རྗེ་གནས་དབུས་ན། །

【真】三十三住頂　縱廣二十千　方角有四峯　金剛神所住
【玄】妙高頂八萬　三十三天居　四角有四峯　金剛手所住

मध्ये सार्धद्विसाहस्रपार्श्वम् अध्यर्धयोजनम् ।

पुरं सुदर्शनं नाम हैमं चित्रतलं मृदु ॥६६॥

གྲོང་ཁྱེར་བལྟ་[1]ན་སྡུག་ཅེས་པ། །ངོས་ལ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་པ། །

དཔག་ཚད་ཕྱེད་དང་གཉིས་གསེར་གྱི། །རང་བཞིན་གཞི་[2]བཀྲ་མཉེན་པ་ཡོད། །

【真】中央二千半　高一由旬半　有城名善見　金軟多愛相
【玄】中宮名善見　周萬踰繕那　高一半金城　雜飾地柔軟

सार्धद्विशतपार्श्वोऽत्र वैजयन्तो बहिः पुनः ।

तच्चैत्ररथपारुष्य मिश्रनन्दनभूषितम् ॥६७॥

དེ་ན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བྱེད་དེ། །ངོས་ལ་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་པོ། །

ཕྱི་རོལ་ཤིང་རྟ་སྣ་ཚོགས་དང་། །རྩུབ་འགྱུར་འདྲེས་ཚལ་དགའ་བས་བརྒྱན། །

【真】一邊二百半　皮闍延多殿　外眾車惡口　雜喜園莊嚴
【玄】中有殊勝殿　周千踰繕那　外四苑莊嚴　眾車麁雜喜

विंशत्यन्तरितान्येषां सुभूमीनि चतुर्दिशम् ।

पूर्वोत्तरे पारिजातः सुधर्मा दक्षिणावरे ॥६८॥

དེ་དག་གི་ནི་ཕྱོགས་བཞི་ན། །ཉི་ཤུས་བཅད་[3]ན་ས་གཞི་བཟང་། །

བྱང་ཤར་མཚམས་ན་ཡོངས་འདུ་སྡེ། །ལྷོ་ནུབ་མཚམས་ན་ཆོས་བཟང་ངོ་། །

【真】中二十由旬　四善地四方　東北波利園　西南善法堂
【玄】妙地居四方　相去各二十　東北圓生樹　西南善法堂

तत ऊर्ध्वं विमानेषु देवाः कामभुजस्तु षट् ।

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ལྟ།
[2] 《པེ་》《སྣར་》བཞི།
[3] 《པེ་》《སྣར་》བཤད།

द्वन्द्वाकिङ्गनपाण्याप्तिहसितेक्षणमैथुनाः ॥६९॥

དེ་སྟེང་ལྷ་རྣམས་གཞལ་མེད་ཁང་། །འདོད་པ་སྤྱོད་པ་དྲུག་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་གཉིས་འཁྲུད་དང་ལག་བཅངས་དང་། །དགོད་དང་བལྟས་པས་འཁྲིག་པ་ཡིན། །

【真】從此上宮殿　天住六受欲　身交抱捉手　笑相視為婬
【玄】此上有色天　住依空宮殿　六受欲交抱　執手笑視婬

पञ्चवर्षोपमो यावद् दशवर्षोपमः शिशुः ।

सम्भवत्येषु सम्पूर्णाः सवस्त्राश्चैव रूपिणः ॥७०॥

བྱིས་པ་ལོ་ལྔ་ལོན་པ་ནས། །ལོ་བཅུ་ལོན་པ་ལྟ་བུའི་བར། །

དེ་དག་ཏུ་སྐྱེ་གཟུགས་ཅན་རྣམས། །ཀུན་རྫོགས་གོས་དང་བཅས་པ་ཉིད། །

【真】譬五年乃至　譬十年初生　生中皆具根　有衣色界爾
【玄】初如五至十　色圓满有衣

कामोपपत्तयस्तिस्रः कामदेवाः समानुषाः ।

सुखोपपत्तयस्तिस्रो नवत्रिध्यानभूमयः ॥७१॥

འདོད་པ་སྐྱེ་བ་གསུམ་པོ་[①]ནི། །འདོད་པའི་ལྷ་དང་མིར་བཅས་རྣམས། །

བདེ་བ་སྐྱེ་བ་གསུམ་པོ་ནི། །བསམ་གཏན་གསུམ་ལ་ས་དགུ་ཡིན། །

【真】於欲生有三　欲界天及人　樂生亦有三　於三定九地
【玄】欲生二[②]人天 樂生三九處

स्थानात् स्थानादधो यावत् तावदूर्ध्वं ततस्ततः ।

नोर्ध्वं दर्शनपस्त्येषामन्यत्रर्द्धिपराश्रयात् ॥७२॥

གནས་ནས་གནས་འོག་ཇི་སྲིད་[①]པ། །དེ་ནས་དེ་ཡི་གོང་དེ་སྲིད། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 པ།

② 《正》《中》 三

རྫུ་འཕྲུལ་གཞན་རྟེན་མ་གཏོགས་པ། །དེ་དག་གོང་མ་མཐོང་བ་མེད། །

【真】如此至彼量　向上例皆爾　下天無能昇　離通慧依地
【玄】如彼去下量　去上數亦然　離通力依地　下無昇見上

चतुर्द्वीपकचन्द्रार्क मेरुकामदिवौकसाम् ।

ब्रह्मलोकसहस्रं च साहस्रश्चूडिको मतः ॥७३॥

གླིང་བཞི་པ་དང་ཉི་ཟླ་དང་། །རི་རབ་དང་ནི་འདོད་ལྷ་དང་། །

ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་སྟོང་ལ་ནི། །སྟོང་ནི་སྤྱི་ཕུད་ཡིན་པར་འདོད། །

【真】四洲及月日　須彌婁欲界　梵處各一千　名小千世界
【玄】四大洲日月　蘇迷盧欲天　梵世各一千　名一小千界

तत् सहस्रं द्विसाहस्रो लोकधातुस्तु मध्यमः ।

तत् सहस्रं त्रिसाहस्रः समसंवर्तसम्भवः ॥७४॥

དེ་སྟོང་ལ་ནི་སྟོང་གཉིས་པ། །བར་མའི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཡིན་នོ། །

དེ་སྟོང་ལ་ནི་སྟོང་གསུམ་མོ། །མཉམ་དུ་འཇིག་ཅིང་འབྱུང་བ་ཡིན། །

【真】千倍此小千　二千中世界　千倍三大千　共同一壞成
【玄】此小千千倍　說名一中千　此千倍大千　皆同一成壞

जाम्बूद्वीपाः प्रमाणोन चतुःसार्धत्रिहस्तकाः ।

द्विगुणोत्तरवृध्या तु पूर्वगोदोत्तराह्वयाः ॥७५॥

འཛམ་བུ་②གླིང་པ་རྣམས་ཀྱི་ཚད། །ཁྲུ་བཞི་པ་དང་ཕྱེད་དང་བཞི། །

ཤར་དང་བ་ལང་སྤྱོད་དང་ནི། །བྱང་ཞེས་བྱ་བ་ཉིས་འགྱུར་བསྙེད། །

【真】剡浮洲人量　四肘三肘半　後後倍倍增　東西北洲人
【玄】贍部洲人量　三肘半四肘　東西北洲人　倍倍增如次

---

① 《པེ་》《སྣར་》སྙེད།
② 《པེ་》《སྣར་》བུའི།

पादवृध्या तनुर्यावत् सार्धक्रोशो दिवौकसाम् ।

कामिनां रूपिणां त्वादौ योजनार्धं ततः परम् ॥७६॥

འདོད་དང་ལྡན་པའི་ལྷ་ཡི་ལུས། །བཞི་ཆ་ནས་ནི་རྒྱང་གྲགས་དག། །

ཕྱེད་དང་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བསྐྱེད། །གཟུགས་ཅན་དང་པོ་དཔག་ཚད་ཕྱེད། །

【真】身量四分增　乃至俱舍半　半欲界色界　初長半由旬
　　　次第半半增

【玄】欲天俱盧舍　四分一一增　色天踰繕那

अर्धार्धवृद्धिरूर्ध्वं तु परीत्ताभेभ्य आश्रयः ।

द्विगुणद्विगुणो हित्वाऽनभ्रकेभ्यस्त्रियोजनम् ॥७७॥

དེ་ཡི་གོང་མ་ཕྱེད་ཕྱེད་བསྐྱེད། །འོད་ཆུང་རྣམས་ཀྱི་ལྷག་ཡན་ཆད། །

ལུས་ནི་ཉིས་འགྱུར་ཉིས་འགྱུར་ཏེ། །སྤྲིན་མེད་དཔག་ཚད་གསུམ་དོར་[1]རོ། །

【真】向上從少光　上身倍倍增　唯無雲滅三

【玄】初四增半半　此上增倍倍　唯無雲減三

सहस्रमायुः कुरुषु द्वयोरर्धार्धवर्जितम् ।

इहानियतमन्ते तु दशाब्दा आदितोऽमितम् ॥७८॥

སྒྲ་མི་སྙན་ན་ཚེ་སྟོང་སྟེ། །གཉིས་ན་ཕྱེད་ཕྱེད་སྨངས་པའོ། །

འདི་ན་མ་ངེས་ཐ་མར་ནི། །ལོ་བཅུ་དང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད། །

【真】北鳩婁千年　於二離半半　此不定最後　十歲初叵量

【玄】北洲定千年　西東半半減　此洲壽不定　後十初叵量

नृणां वर्षाणि पञ्चाशदहोरात्रौ दिवौकसाम्।

कामेऽधराणां तेनायुः पञ्चवर्षशतानि तु ॥७९॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》 འདོར།

མི་རྣམས་ཀྱི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ལ། །འདོད་པ་དག་གི་ལྷ་རྣམས་[1]ལས། །

འོག་མ་དག་གི་ཉིན་ཞག་གཅིག །དེས་ན་ཚེ་ལོ་ལྔ་བརྒྱའོ། །

【真】人中五十年　彼天一日夜　欲下天以此　彼壽五百年
【玄】人間五十年　下天一晝夜　乘斯壽五百

द्विगुणोत्तरमूर्ध्वानामुभयं रूपिणां पुनः ।

नास्त्यहोरात्रमायुस्तु कल्पैः स्वाश्रयसम्मितैः ॥८०॥

གོང་མ་གཉིས་ཀ་ཉིས་འགྱུར་རོ། །གཟུགས་ཅན་ཉིན་མཚན་མེད་ཚེ་ནི། །

རང་ལུས་གཞལ་བའི་བསྐལ་པ་ཡིས། །

【真】向上後倍增　色界無日月　由劫判彼壽　劫數如身量
【玄】上五倍倍增　色無晝夜殊　劫數等身量

आरूप्ये विंशतिः कल्पसहस्राण्यधिकाधिकम् ।

महाकल्पः परीत्ताभात् प्रभृत्यर्धमधस्ततः ॥८१॥

གཟུགས་མེད་བསྐལ་པ་སྟོང་ཕྲག་ནི། །ཉི་ཤུ་[2]ལྷག་པས་ལྷག་པ་[3]ཡིན། །

འོད་ཆུང་ནས་བཟུང་བསྐལ་ཆེན་ཏེ། །དེ་ཡི་འོག་མ་ཕྱེད་ཡིན་ནོ། །

【真】無色二十千　劫後二二增　從少光大劫　從此下半劫
【玄】無色初二萬　後後二二增　少光上下天　大全半為劫

कामदेवायुषा तुल्या अहोरात्रा यथाक्रमम् ।

सञ्जीवादिषु षड्वायुस्तैस्तेषां कामदेववत् ॥८२॥

ཡང་སོས་ལ་སོགས་དྲུག་རིམ་བཞིན། །འདོད་ལྷའི་ཚེ་དང་ཉིན་ཞག་མཉམ། །

---

① 《པེ་》 རྣམ།
② 《པེ་》《སྣར་》 ཤུས།
③ 《སྣར་》 པས།

དེས་ན་དེ་དག་རྣམས་ཀྱི་ཚེ། །འདོད་པའི་ལྷ་དང་འདྲ་བ་ཡིན། །

【真】與欲界天壽　日夜次第等　於更活等六　壽量如欲天
【玄】等活等上六　如次以欲天　壽為一晝夜　壽量亦同彼

अर्धं प्रतापनेऽवीचावन्तः कल्पं परं पुनः ।

कल्पं तिरश्चां प्रेतानां मासाह्ना शतपञ्चकम् ॥८३॥

རབ་ཏུ་ཚ་བྱེད་མཐར་མེད་ནི། །བར་གྱི་བསྐལ་པའོ་དུད་འགྲོ་རྣམས། །

མཆོག་རིང་བསྐལ་པའོ་ཡི་དྭགས་རྣམས། །ཟླ་བ་ཞིན་ཞག་གི་ལྔ་བརྒྱ། །

【真】於大燒半劫　阿毗指別劫　畜生極別劫　鬼日月五百
【玄】極熱半中劫　無間中劫全　傍生極一中　鬼日月五百

वाहाद् वर्षशतेनैकतिकोद्धारक्षयायुषः ।

अर्बुदा विंशतिगुणप्रतिवृद्धायुषः परे ॥८४॥

ཏིལ་སྦྲུངས་[①]ནང་ནས་ལོ་བརྒྱ་ཞིང་། །ཏིལ་གཅིག་ཕྱུང་བས་ཟད་གྱུར་པ། །

ཆུ་བུར་ཅན་གྱི་ཚེ་ཡིན་ཏེ། །གཞན་གྱི་ཚེ་ནི་ཉི་ཤུས་བསྒྱུར། །

【真】從婆訶百年　除麻盡為壽　頞浮陀二十　倍倍後餘壽
【玄】頞部陀壽量　如一婆訶麻　百年除一盡　後後倍二十

कुरुबाह्योऽन्तरा मृत्युः परमाण्वक्षरक्षणाः ।

रूपनामाध्वपर्यन्ताः परमाणुरणुस्तथा ॥८५॥

སྒྲ་མི་སྙན་མ་གཏོགས་པར་འཆི། །གཟུགས་མིང་དུས་མཐའ་རྡུལ་ཡིག་དང་། །

སྐད་ཅིག་ཕྲ་རབ་[②]རྡུལ་དང་ནི། །རྡུལ་ཕྲན་དང་ནི་དེ་བཞིན་དུ། །

【真】除鳩婁中夭　隣虛字剎那　色名時最極　七隣虛阿耨
【玄】諸處有中夭　除北俱盧洲　極微字剎那　色名時極少

① 《པེ་》《སྣར་》 ཛངས།
② 《པེ་》《སྣར་》 རབས།

कोहाप्शशाविगोच्छिद्ररजोलिक्षा तदुद्भवाः ।

यवस्तथाङ्गुलीपर्व ज्ञेयं सप्तगुणोत्तरम् ॥८६॥

ལྕགས་ཆུ་རི་བོང་ལུག་དང་གླང་། །ཉི་ཟེར་རྡུལ་དང་སྲོ①མ་དང་། །

དེ་ལས་བྱུང་དང་དེ་བཞིན་དུ། །སོར་ཚིགས་ཞེས་བྱ་གོང་བདུན་བསྒྱུར②། །

【真】鐵塵水兔羊　牛隙塵蟣虱　麥指節應知　後後七倍增
【玄】极微微金水　兔羊牛隙尘　虮虱麦指节　后后增七倍

चतुर्विंशतिरङ्गुल्यो हस्तो हस्तचतुष्टयम् ।

धनुः पञ्चशतान्येषां क्रोशोऽरण्यं च तन्मतम् ॥८७॥

སོར་མོ་ཉི་ཤུ་བཞི་ལ་ཁྲུ། །ཁྲུ་བཞི་ལ་ནི་གཞུ་གང་ངོ་ །།

དེ་དག་ལྔ་བརྒྱ་རྣམས་ལ་ནི། །རྒྱང་གྲགས་དེ་ལ་དགོན་པར་འདོད། །

【真】二十四指肘　四肘名一弓　五百俱盧舍　此名阿練若
【玄】二十四指肘　四肘為弓量　五百俱盧舍

तेऽष्टौ योजनमित्याहुर्विंशं क्षणशतं पुनः ।

तत्क्षणस्ते पुनः षष्टिर्लवस्त्रिंशद् गुणोत्तराः ॥८८॥

དེ་བརྒྱད་དཔག་ཚད་ཅེས་བྱའོ། །སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ལ། །

དེ་ཡི་སྐད་ཅིག་དེ་དག་ཀྱང་། །དྲུག་ཅུ་ལ་ནི་ཐང་ཅིག་གོ། །

ཡུད་ཙམ་ཉིན་ཞག་ཟླ་གསུམ་ནི། །

【真】此八一由旬　百二十剎那　怛剎那六十　說名一羅婆
後三三十增

---

① 《སྣར་》སོ།
② 《པེ་》《སྣར་》འགྱུར།

【玄】此八踰繕那　百二十刹那　為怛刹那量　臘縛此六十
此三十須臾[1]

त्रयो मुहूर्ताहोरात्रमासा द्वादशमासकः ।

संवत्सरः सोनरात्रः कल्पो बहुविधः स्मृतः ॥८९॥

གོང་ནས་གོང་དུ་སུམ་ཅུ་འགྱུར། །ཞག་མི་ཐུབ་དང་བཅས་པ་ཡི[2]། །

ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ལ་ལོ་གཅིག །བསྐལ་པ་རྣམ་པ་མང་བཤད་པ། །

【真】是一年休多　及一日夜月　十二月一年　一年共減夜
說劫有多種

【玄】此三十晝夜　三十晝夜月　十二月為年　於中半減夜
寒热雨际中　一月半已度　于所余半月　智者知夜减[3]
應知有四劫　谓坏成中夭[4]

संवर्तकल्पो नरकासम्भवाद् भाजनक्षयः ।

विवर्तकल्पः प्राग् वायोर्यावन्नारकसम्भवः ॥९०॥

འཇིག་པའི་བསྐལ་པ་དགྲུལ་བ་ཡི། །སྲིད་པ་མེད་ནས་སྣོད་ཟད་པ། །

འཆགས་པ་དང་པོའི་རླུང་ནས་ནི། །དགྲུལ་བའི་སྲིད་པའི་བར་དུའོ། །

【真】壞劫地獄盡　乃至器世滅　成劫先於風　乃至地獄有

【玄】壞從獄不生　至外器都盡　成劫從風起　至地獄初生[5]

अन्तःकल्पोऽमिताद् यावद् दशवर्षायुषस्ततः ।

उत्कर्षा अपकर्षाश्च कल्पा अष्टादशापरे ॥९१॥

བར་གྱི་བསྐལ་པ་དཔག་མེད་ནས། །ཚེ་ལོ་བཅུ་པའི་བར་དུའོ། །

---

[1] 《正》《中》臾

[2] 《པེ་》《སྣར་》ནི།

[3] 寒热雨际中　一月半已度　于所余半月　智者知夜减梵、藏无此偈

[4] 梵、藏无此句

[5] 《正》劫

དེ་ནས་ཡར་སྐྱེ་མར་འགྲི་བའི། །བསྐལ་པ་གཞན་ནི་[1]བཅོ་བརྒྱད་དང་། །

【真】別劫從無量　乃至成十歲　初下一別劫　次上下十八
【玄】中劫從無量　減至壽唯十　次增減十八

उत्कर्ष एकस्तेऽशीतिसहस्राद् यावदायुषः।

इति लोको विवृत्तोऽयं कल्पांस्तिष्ठति विंशतिम् ॥९२॥

ཡར་སྐྱེ་བ་ནི་གཅིག་ཡིན་ཏེ། །དེ་དག་ཚེ་ནི་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར། །

དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ཆགས་[2]པ་འདི། །བར་གྱི་བསྐལ་པ་ཉི་ཤུར་གནས། །

【真】後上一別劫　乃至壽八萬　世間如此成　住經二十劫
【玄】後增至八萬　如是成已住　名中二十劫

विवर्ततेऽथ संवर्त आस्ते संवर्तते समम् ।

ते ह्यशीतिर्महाकल्पस्तदसङ्ख्यत्रयोद्भवम् ॥९३॥

འཆགས་པ་དང་ནི་འཇིག་པ་དང་། །ཞིག་ནས་འདུག་པ་དག་མཉམ་མོ། །

དེ་དག་བརྒྱད་ཅུ་ལ་བསྐལ་ཆེན། །དེ་གྲངས་མེད་གསུམ་ལ་སངས་རྒྱས། །

【真】劫成及破壞　壞住皆平等　八十名大劫　大劫三僧祇
【玄】成壞壞已空　時皆等住劫　八十中大劫　大劫三無數

बुद्धत्वम् अपकर्षे तु शताद् यावत् तदुद्भवः ।

द्वयोः प्रत्येकबुद्धानां खड्गः कल्पशतान्वयः ॥९४॥

འབྱུང་ངོ་མར་ནི་འགྲིབ་པ་ཡི། །བརྒྱ་ཡི་བར་ལ་དེ་དག་འབྱུང་། །

རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་གཉིས་ཀ་ལ། །བསེ་རུ་བསྐལ་པ་བརྒྱ་ཡི་[3]རྒྱུས། །

【真】成佛於劫下　減八萬至百　上下時獨覺　犀角喻百劫

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》 གྱི།
[2] 《པེ་》《སྣར་》 འཆགས།
[3] 《པེ་》 པ་བརྒྱ་ཡིས། 《སྣར་》 བརྒྱ་ཡིས།

【玄】減八萬至百　諸佛現世間　獨覺增減時　麟角喻百劫

चक्रवर्तिसमुत्पत्ति र्नाधोऽशीतिसहस्रकात् ।

सुवर्णरूप्यताम्राय श्चक्रिणस्तेऽधरक्रमात् ॥९५॥

एकद्वित्रिचतुर्द्वीपा न च द्वौ सह बुद्धवत् ।

प्रत्युद्यान-स्वयंयान-कलहास्त्रजितोऽवधाः ॥९६॥

འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་འབྱུང་བ་ནི། །སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུ་ལས་མི་འཕྲི[①]། །

གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྕགས་འཁོར་ལོ་ཅན། །དེ་དག་གླིང་གཅིག་གླིང་གཉིས་དང་། །

གསུམ་དང་བཞི་ལས[②]མས་རིམ་བཞིན། །ལྷན་ཅིག་གཉིས་མིན་སངས་རྒྱས་བཞིན། །

ཕས་བསུ་རང་འགྲོ་གཡུལ་བཤམས་དང་། །མཚོན་བརྩམས[③]པས་རྒྱལ་གནོད་པ་མེད། །

【真】減八萬歲時　無轉輪王生　金銀銅鐵輪　四隨下次第
　　　一二三四洲　非二俱如佛　他迎自往彼　爭伏勝無害
【玄】輪王八萬上　金銀銅鐵輪　一二三四洲　逆次獨如佛
　　　他迎自往伏　諍陣勝無害

देशस्थोत्तप्तपूर्णत्वैर्लक्षणातिशयो मुनेः ।

प्रागासन् रूपिवत् सत्त्वा रसरागात् ततः शनैः ॥९७॥

ཐུབ་མཚན་ཡུལ་ན་གནས་པ་དང་། །གསལ་ལ་རྫོགས་པས་འཕགས་པ་ཡིན། །

སྔར་བྱུང་སེམས་ཅན་གཟུགས་ཅན་བཞིན། །དེ་ནས་རིམ་གྱིས་རོ་ལ་ཆགས། །

【真】處正明了圓　佛相餘無等　初生如色界　眾生漸貪味
【玄】相不正圓明　故與佛非等　劫初如色天　後漸增貪味

आलस्यात् सन्निधिं कृत्वा साग्रहैः क्षेत्रपो भृतः ।

---

① 《སྣར་》ཕྲེ

② 《པེ་》《སྣར་》ལ།

③ 《སྣར་》བརྩེམས།

ततः कर्मपथाधिक्यादपह्रासे दशायुषः ॥९८॥

ལེ་ལོས་སོག་[①]འཛོག་བྱུས་ནས་ནི། །འཛིན་བཅས་རྣམས་ཀྱིས་ཞིང་དཔོན་བསྐོས། །

དེ་ནས་ལས་ཀྱི་ལམ་ལྷག་པས། །ཚེ་ཐུང་ལོ་ནི་བཅུ་ཡིན་ནོ། །

【真】為嬾惰儲畜　由財雇守田　次由十惡增　壽減至十歲
【玄】由墮貯賊起　為防雇守田　业道增寿减　至十三災現

कल्पस्य शस्त्ररोगाभ्यां दुर्भिक्षेण च निर्गमः ।

दिवसान् सप्त मासांश्च वर्षाणि च यथाक्रमम् ॥९९॥

བསྐལ་པ་མཚོན་དང་ནད་དང་ནི། །མུ་གེ་དག་གིས་ཚར་ཕྱིན་ཏོ། །

ཞག་རྣམས་[②]དང་ནི་ཟླ་བ་དང་། །ལོ་བདུན་དག་ཏུ་གོ་རིམས་[③]བཞིན། །

【真】是劫由杖疾　及餓災故出　七日及七月　七年次第盡
【玄】刀疾飢如次　七日月年止

संवर्तन्यः पुनस्तिस्रो भवन्त्यग्न्यम्बुवायुभिः ।

ध्यानत्रयं द्वितीयादि शीर्षं तासां यथाक्रमम् ॥१००॥

མེ་དང་ཆུ་དང་རླུང་དག་གིས། །འཇིག་པ་དག་ནི་ཡང་གསུམ་ཡིན། །

བསམ་གཏན་གཉིས་སོགས་གསུམ་པོ་ནི། །དེ་དག་གི་རྩེ་མོ་རིམས་བཞིན། །

【真】散集劫有三　由火水風起　三定二定等　次第三災頭
【玄】三災火水風　上三定为顶

तदपक्षालसाधर्म्यान्न चतुर्थेऽस्त्यनिञ्जनात् ।

न नित्यं सह सत्त्वेन तद्विमानोदयव्ययात् ॥१०१॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》བསོགས།
② 《པེ་》《སྣར་》རྣམ།
③ 《པེ་》《སྣར་》རིམ།

དེ་ཡི་སྐྱོན་དང་ཆོས་མཐུན་ཕྱིར། །བཞི་པ་ན་མེད་མི་གཡོའི་ཕྱིར། །

མི་རྟག་དེ་ཡི་གཞལ་མེད་ཁང་། །སེམས་ཅན་བཅས་ཏེ་འབྱུང་འཇིག་ཕྱིར། །

【真】由等彼內災　四無不動故　無常眾生共　宮殿生滅故

【玄】如次內災等　四無不動故　然彼器非常　情俱生滅故

सप्ताग्निनाद्भिरेकैवं गतेऽद्भिः सप्तके पुनः ।

तेजसा सप्तकः पश्चाद् वायुसंवर्तनी ततः ॥१०२॥

མེ་ཡིས་བདུན་ནོ་ཆུ་ཡིས་གཅིག།དེ་ལྟར་ཆུ་བདུན་ཐལ་ནས་ཀྱང་། །

མེ་ཡིས་བདུན་ནོ་དེ་ནས་ནི[1]། །མཇུག་ཏུ་རླུང་གིས་འཇིག་པ་ཡིན། །

【真】七火一水災　七水災已度　後復七火災　然後風災起

【玄】要七火一水　七水火後風

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཀྱང་།

चतुर्थं कोशस्थानम् (४. कर्मनिर्देशः)

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས། །ལས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་གནས་བཞི་པ། །

【真】分別業品第四

【玄】分別業品第四一百三十一頌

कर्मजं लोकवैचित्र्यं, चेतना तत्कृतं च तत् ।

चेतना मानसं कर्म, तज्जे वाक्कायकर्मणी ॥१॥

ལས་ལས་འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོགས་སྐྱེས། །དེ་ནི་སེམས་པ་དང་དེས་བྱས། །

སེམས་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡིན་ནོ། །དེས་བསྐྱེད་①ལུས་དང་ངག་གི་ལས། །

【真】業生世多異　故意及所作　故意即心業　故意生身口

【玄】世別由業生　思及思所作　思即是意業　所作謂身語

ते तु विज्ञप्त्यविज्ञप्ती कायविज्ञप्तिरिष्यते ॥

संस्थानं न गतिर्यस्मात् संस्कृतं क्षणिकं व्ययात्॥२॥

དེ་དག་རྣམ་རིག་རྣམ་རིག་མིན། །ལུས་རྣམ་རིག་བྱེད་དབྱིབས་སུ་འདོད། །

འགྲོ་མིན་གང་ཕྱིར་འདུས་བྱས་ནི། །སྐད་ཅིག་མ་②ཡིན་འཇིག་ཕྱིར་རོ། །

【真】二有教無教　說身有教相　非動刹那故　最後滅盡故

【玄】此身語二業　俱表無表性　身表許別形　非行動為體

以諸有為法　有刹那盡故

न कस्यचिदहेतोः स्याद्धेतुः स्याच्च विनाशकः ।

द्विग्राह्यं स्यान्न चाऽणौ तद् वाग्विज्ञप्तिस्तु वाग्ध्वनिः ॥३॥

རྒྱུ་མེད་པ་ལས་འགའ་མི་འབྱུང་། །རྒྱུ་ཡང་འཇིག་པ་པོར་འགྱུར་རོ། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 སྐྱེས།

② 《པེ་》《སྣར་》 པ།

གཉིས་གཟུང་འགྱུར་ཏེ་[①]རྡུལ་ལ་མེད། །ངག་རྣམས་[②]རིག་བྱེད་ནི་ངག་སྒྲ། །

【真】無不從因生　生因成能滅　於決無證故　二根取無入
　　　決是意塵故　言教語音聲

【玄】應無無因故　生因應能滅　形亦非實有　應二根取故
　　　无別极微故　語表許言聲

त्रिविधामलरूपोक्तिवृद्ध्यकुर्वत्पथादिभिः ।

क्षणादूर्ध्वमविज्ञप्तिः कामाप्तातीतभूतजा ॥४॥

རྣམ་གསུམ་དྲི་མེད་གཟུགས་གསུངས་དང་། །འཕེལ་དང་མ་བྱས་ལམ་སོགས་ཕྱིར། །

འདོད་གཏོགས་རྣམ་རིག་མིན་སྐད་ཅིག །ཕྱིན་ཆད་འདས་པའི་འབྱུང་ལས་སྐྱེ། །

【真】三無流色長　不作說道等　刹那後無教　欲過去大生

【玄】說三無漏色　增非作等故　此能造大種　異於表所依
　　　欲後念無表　依過大種生

स्वानि भूतान्युपादाय कायवाक्कर्म सास्रवम् ।

अनास्रवं यत्र जातोऽविज्ञप्तिरनुपात्तिका ॥५॥

ཟག་བཅས་ལུས་དང་ངག་གི་ལས། །རང་གི་འབྱུང་བ་དག་རྒྱུར་བྱས། །

ཟག་མེད་གང་དུ་སྐྱེས་པའི་[③]ཡིན། །རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་མ་ཟིན་དང་། །

【真】依止自四大　身口業有流　無流隨生處　無教非心取

【玄】有漏自地衣　無漏隨生處　無表無執受

नैष्यन्दिकी च सत्त्वाख्या निष्यन्दोपात्तभूतजा ।

समाधिजौपचयिका नुपात्ताभिन्नभूतजा ॥६॥

རྒྱུ་མཐུན་ལས་བྱུང་སེམས་ཅན་སྟོན། །རྒྱུ་མཐུན་ཟིན་པའི་འབྱུང་ལས་སྐྱེ། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 དེ།

② 《པེ་》《སྣར་》 རྣམ།

③ 《པེ་》《སྣར་》 པ།

ཉིང་འཛིན་སྐྱེས་འབྱུང་མ་ཟིན་དང་། །རྒྱུས་བྱུང་ཐ་དད་མིན་ལས་སྐྱེས[①]། །

【真】流果眾生名　流心取大生　定生增長果　無取異大生

【玄】亦等流情數　散依等流性　有受異大生　定生依長養
　　　無受無異大

नाव्याकृतास्त्यविज्ञप्तिस्त्रिधाऽन्यदशुभं पुनः ।

कामे रूपेऽप्यविज्ञप्तिर्विज्ञप्तिः सविचारयोः ॥७॥

རྣམ་རིག་མིན་ལུང་བསྟན་མིན་མེད། །གཞན་ནི་རྣམ་གསུམ་མི་དགེ་ནི། །

འདོད་ནའོ་[②]གཟུགས་ནའང་རྣམ་རིག་མིན། །རྣམ་རིག་དཔྱོད་དང་བཅས་དག་ན། །

【真】無無記無教　餘三復不善　欲中色無教　有教有觀二

【玄】表唯等流性　屬身有執受　無表記餘三　不善唯在欲
　　　無表遍欲色　表唯有伺二

कामेऽपि निवृता नास्ति समुत्थानमसद् यतः ।

परमार्थशुभो मोक्षः स्वतो मूलह्र्यपत्रपा ॥८॥

འདོད་པ་ན་ཡང་བསྒྲིབས་པ་མེད། །གང་ཕྱིར་ཀུན་སློང་མེད་[③]ཐར་པ། །

དམ་པའི་དོན་དུ་དགེ་རྟ་བ། །ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ཡོད་བདག་ཉིད་ཀྱིས། །

【真】欲無無記教　緣起無有故　解脫真實善　自性根慚羞

【玄】欲無有覆表　以無等起故　勝義善解脫　自性慚愧根

सम्प्रयोगेण तद्युक्ता समुत्थानात् क्रियादयः ।

विपर्ययेणाकुशलं परमाव्याकृते ध्रुवे ॥९॥

དེ་དག་དང་ལྡན་མཚུངས་ལྡན་གྱིས། །བྱ་བ་[④]ལ་སོགས་ཀུན་སློང་བས། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 སྐྱེ།

② 《པེ་》《སྣར་》 ན།

③ 《པེ་》《སྣར་》 མེ།

④ 《སྣར་》 བྱས་པ།

བསློག་པ་མི་དགེ་དོན་དམ་པར། །ལུང་མ་བསྟན་པ་བསྟན་པ་དག། །

【真】相應彼雜故　發起有教等　翻此四名惡　實無記二常
【玄】相應彼相應　等起色業等　翻此名不善　勝無記二常

समुत्थानं द्विधा हेतुतत्क्षणोत्थानसंज्ञितम् ।

प्रवर्तकं तयोराद्यं,द्वितीयमनुवर्तकम् ॥१०॥

ཀུན་སློང་རྣམ་གཉིས་རྒྱུ་དང་ནི། །དེ་ཡི་དུས་ཀྱི་སློང་ཞེས་བྱ། །

གཉིས་ལས་དང་པོ་རབ་འཇུག་བྱེད། །གཉིས་པ་རྗེས་སུ་འཇུག་བྱེད་ཡིན། །

【真】緣起有二種　生因刹那起　於二初能生　第二隨彼起
【玄】等起有二種　因及彼刹那　如次第應知　名轉名隨轉

प्रवर्तकं दृष्टिहेयं ,विज्ञानमुभयं पुनः ।

मानसं भावनाहेयं, पञ्चकं त्वनुवर्तकम् ॥११॥

མཐོང་བས་སྤང་བྱའི་རྣམ་ཤེས་ནི། །རབ་ཏུ་འཇུག་བྱེད་ཡིན་ཡིད་ནི། །

བསྒོམ་པས་སྤང་བྱ་གཉིས་ཀ་ཡིན། །ལྔ་ནི་རྗེས་སུ་འཇུག་བྱེད་ཡིན། །

【真】能生見諦滅　意識修道滅　生隨起具能　五識唯隨起
【玄】見斷識唯轉　唯隨轉五識　修斷意通二　俱非修所成[①]

प्रवर्तके शुभादौ हि स्यात् त्रिधाप्यनुवर्तकम् ।

तुल्यं मुनेः शुभं यावत् नोभयं तु विपाकजम् ॥१२॥

རབ་ཏུ་འཇུག་བྱེད་དགེ་སོགས་ལས། །རྗེས་འཇུག་བྱེད་ཀྱང་རྣམ་གསུམ་འགྱུར། །

ཐུབ་པའི་འདྲ་བའམ་དེ་དགེ་བ། །རྣམ་སྨིན་ལས་སྐྱེས་གཉིས་ཀ་མིན། །

【真】於能生善等　隨起有三種　於佛等或善　果報生無二
【玄】於轉善等性　隨轉各容三　牟尼善必同　無記隨惑善

① 《正》《中》無漏異熟非

अविज्ञप्तिस्त्रिधा ज्ञेया संवरासंवरेतरा ।

संवरः प्रातिमोक्षाख्यो ध्यानजोऽनास्रवस्तथा ॥१३॥

རྣམ་རིག་མིན་རྣམ་གསུམ་ཤེས་[1]བྱ། །སྡོམ་དང་སྡོམ་པ་མིན་དང་གཞན། །

སྡོམ་པ་སོ་སོར་ཐར་ཞེས་བྱ། །དེ་བཞིན་ཟག་མེད་བསམ་གཏན་སྐྱེས། །

【真】無教應知三　護不護異二　護波羅木叉　定生及無流

【玄】無表三律儀　不律儀非二　律儀別解脫　靜慮及道生

अष्टधा प्रातिमोक्षाख्यो द्रव्यतस्तु चतुर्विधः ।

लिङ्गतो नामसञ्चारात् पृथक् ते चाविरोधिनः ॥१४॥

སོ་སོར་ཐར་ཞེས་བྱ་རྣམ་བརྒྱད། །རྫས་སུ་རྣམ་པ་བཞི་ཡིན་ནོ། །

མཚན་ལས་མིང་ནི་འཕོ་བའི་ཕྱིར། །ཐ་དད་དེ་དག་འགལ་བ་མེད། །

【真】木叉戒八種　由實物有四　由根名異故　彼各不相違

【玄】初律儀八種　實體唯有四　形轉名異故　各別不相違

पञ्चाष्टदशसर्वेभ्यो वर्ज्येभ्यो विरतिग्रहात् ।

उपासकोपवासस्थश्रमणोद्देशभिक्षुता ॥१५॥

སྤང་བྱ་ལྔ་བརྒྱད་བཅུ་དང་ནི། །ཐམས་ཅད་སྤོང་བ་མནོས་པ་ལས། །

དགེ་བསྙེན་དང་ནི་བསྙེན་གནས་དང་། །དགེ་ཚུལ་ཆེད་དང་དགེ་སློང་ཉིད། །

【真】五八十一切　惡處受離故　優婆塞布薩　沙彌及比丘

【玄】受離五八十　一切所應離　立近事近住　勤策及苾芻

शीलं सुचरितं कर्म-संवरश्चोच्यते पुनः ।

आद्ये विज्ञप्त्यविज्ञप्ती प्रातिमोक्षः क्रियापथः ॥१६॥

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཤེས།

ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ནི་ལེགས་སྤྱད་དང་། །ལས་དང་སྡོམ་པ་ཞེས་བྱའོ། །

དང་པོའི་རྣམ་རིག་རྣམ་རིག་མིན། །སོ་སོར་ཐར་དང་བྱ་བའི་ལམ། །

【真】尸羅善行業　或說守護等　初有教無教　波木叉業道
【玄】俱得名尸羅　妙行業律儀　唯初表無表　名別解業道

प्रातिमोक्षान्विता चाष्टौ ध्यानजेन तदन्वितः ।

अनास्रवेणार्यसत्त्वा अन्त्यौ चित्तानुवर्तिनौ ॥१७॥

སོ་སོར་ཐར་དང་ལྡན་པ་བརྒྱད། །བསམ་གཏན་སྐྱེས་[①]དང་དེ་ལྡན་པ། །

ཟག་མེད་འཕགས་པའི་སེམས་ཅན་དང་། །ཐ་མ་གཉིས་ནི་སེམས་རྗེས་འབྲང་། །

【真】應波羅提[②]八 定生護得定　無流護聖人　後二隨心起
【玄】八成別解脫　得靜慮聖者　成靜慮道生　後二隨心轉

अनागम्ये प्रहाणाख्यौ तावानन्तर्यमार्गजौ ।

सम्प्रजानस्मृती द्वे तु मनइन्द्रियसंवरौ ॥१८॥

བར་ཆད་མེད་ལམ་སྐྱེས་དེ་གཉིས། །མི་ལྕོགས་མེད་ལ་སྤོང་ཞེས་བྱ། །

ཤེས་བཞིན་དང་ནི་དྲན་དག་གཉིས། །ཡིད་དང་དབང་པོའི་[③]སྡོམ་པ་ཡིན། །

【真】於未來二滅　九次第道生　合善慧正念　各說意根護
【玄】未至九無間　俱生二名斷　正知正念合　名意根律儀

प्रातिमोक्षस्थितो नित्यमात्यागाद् वर्तमानया ।

अविज्ञप्त्यान्वितः पूर्वात् क्षणादूर्ध्वमतीतया ॥१९॥

སོ་སོར་ཐར་གནས་ཇི་སྲིད་དུ། །མ་བཏང་བར་དག་[④]ད་ལྟར་གྱི། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 སྐྱེ།
② 《正》《中》波木叉
③ 《པེ་》《སྣར་》 པོ།
④ 《པེ་》《སྣར་》 བཏག

རྣམ་རིག་མིན་[1]ལྡན་སྐད་ཅིག་མ། །དང་པོ་ཕྱིན་ཆད་འདས་པ་དང་། །

【真】若住波木叉　與現應至捨　與無教相應　前念後與過
【玄】住別解無表　未捨恒成現　剎那後成過

तथैवासंवरस्थोऽपि ध्यानसंवरवान् सदा ।

अतीताजातयाऽऽर्यस्तु प्रथमे नाभ्यतीतया ॥२०॥

སྡོམ་མིན་གནས་པའང་དེ་དང་འདྲ། །བསམ་གཏན་སྡོམ་དང་ལྡན་པ་ནི། །

རྟག་ཏུ་འདས་དང་མ་འོངས་དང་། །འཕགས་ནི་དང་པོ་འདས་དང་མིན། །

【真】住不護亦爾　有定護相應　與過去未來　聖初非與過
【玄】不律儀亦然　得靜慮律儀　恒成就過未　聖初除過去

समाहितार्यमार्गस्थौ तौ युक्तो वर्तमानया ।

मध्यस्थस्यास्ति चेदादौ मध्ययोर्ध्वं द्विकालया ॥२१॥

མཉམ་གཞག་འཕགས་ལམ་གནས་དེ་གཉིས། །ད་ལྟར་དང་ལྡན་བར་གནས་ལ། །

ཡོད་ན་དང་པོ་བར་གྱི་དང་། །ཕྱིན་ཆད་དུས་ནི་གཉིས་དང་ངོ་། །

【真】住定及聖道　與現世相應　中住若有二　初中後二時
【玄】住定道成中　住中有無表　初成中後二

असंवरस्थः शुभयाऽशुभया संवरे स्थितः ।

अविज्ञप्त्यान्वितो यावत् प्रसादक्लेशवेगवान् ॥२२॥

སྡོམ་མིན་གནས་པ་དགེ་བ་དང་། །སྡོམ་ལ་གནས་པ་མི་དགེ་བའི། །

རྣམ་རིག་མིན་ལྡན་ཇི་སྲིད་དུ། །རབ་དང་ཉོན་མོངས་ཤུགས་ལྡན་པར། །

【真】住不護與善　住護復與惡　與無教相應　乃至淨污疾
【玄】住律不律儀　起染淨無表　初成中後二　至染淨勢終

---

[1] 《སྣར་》མི།

विज्ञप्त्या तु युताः सर्वे कुर्वन्तो मध्ययान्विताः ।

अतीतया क्षणादूर्ध्वमात्यागान्नास्त्यजातया ॥२३॥

རྣམ་རིག་བྱེད་ནི་ཐམས་ཅད་ལ། །བྱེད་པ་དག་ལ་ད་ལྟར་ལྡན། །
མ་བཏང་བར་དུ་སྐད་ཅིག་མ། །ཕྱིན་ཆད་འདས་ལྡན་མ་འོངས་མེད། །

【真】復一切與教　正作與中應　剎那後與過　至捨非來應
【玄】表正作成中　後成過非未

निवृतानिवृताभ्यां च नातीताभ्यां समन्वितः ।

असंवरो दुश्चरितं दौःशील्यं कर्म तत्पथः ॥२४॥

བསྒྲིབས་①པ་དང་ནི་མ་བསྒྲིབས་པ། །འདས་པ་དག་དང་ལྡན་པའང་མེད། །
སྡོམ་པ་མིན་དང་ཉེས་སྤྱོད་དང་། །འཆལ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་དེའི་ལམ། །

【真】與有覆無覆　過去不相應　不護及惡行　惡戒或業道
【玄】有覆及無覆　唯成就現在　惡行惡戒業　業道不律儀

विज्ञप्त्यैवान्वितः कुर्वन् मध्यस्थो मृदुचेतनः ।

त्यक्तानुत्पन्नविज्ञप्तिः अविज्ञप्त्यार्यपुद्गलः ॥२५॥

བར་མ་དོར་གནས་སེམས་ཞན་②པས། །བྱེད་ན་རྣམ་རིག་ཉིད་དང་ལྡན། །
རྣམ་རིག་བཏང་དང་མ་སྐྱེས་པའི། །འཕགས་པའི་གང་ཟག་རྣམ་རིག་མིན། །

【真】但與教相應　中住下心作　捨未生有教　餘無教聖人
【玄】成無表非表③ 住中劣思作　捨未生表聖　成無表非表

ध्यानजो ध्यानभूम्यैव लभ्यतेऽनास्रवस्तया ।

---

① 《པེ་》བསྒྲིབ།
② 《སྣར་》གཞན
③ 《正》《中》成表非無表

आर्यया प्रातिमोक्षाख्यः परविज्ञपनादिभिः ॥२६॥

བསམ་གཏན་ལས་སྐྱེས་བསམ་གཏན་གྱི། །ས་ཉིད་ཀྱིས་འཐོབ་[1]ཟག་མེད་ནི[2]། །

འཕགས་དེས་སོ་སོར་ཐར་ཞེས་པ། །གཞན་གྱི་རྣམ་རིག་བྱེད་སོགས་ཀྱིས[3]། །

【真】定生由定地　得由聖依此　無流波木叉　由手令他等[4]
【玄】定生得定地　彼聖得道生　別解脫律儀　得由他教等

यावज्जीवं समादानमहोरात्रं च संवृतेः ।

नासंवरोऽस्त्यहोरात्रं न किलैवं प्रगृह्यते ॥२७॥

ཇི་སྲིད་འཚོ་དང་ཉིན་ཞག་ཏུ། །སྡོམ་པ་ཡང་དག་བླང་བར་བྱ། །

ཉིན་ཞག་པ་ཡི་སྡོམ་མིན་མེད། །དེ་དེ་ལྟར་ནོད་མེད་ཅེས་གྲག །

【真】隨有命善受　正護戒[5]日夜　無日夜不護　由於受如此
【玄】別解脫律儀　盡壽或晝夜　惡戒無晝夜　謂非如善受

काल्यं ग्राह्योऽन्यतो नीचैः स्थितेनोक्तानुवादिना।

उपवासः समग्राङ्गो निर्भूषेणानिशाक्षयात् ॥२८॥

དམའ་བར་འདུག་སྨྲས་བཟླས་པ་ཡིས། །མི་བརྒྱན་ནམ་ནི་ནང་[6]བར་དུ། །

བསྙེན་གནས་ཡན་ལག་ཚང་བར་ནི། །ནང་པར་གཞན་ལས་ནོད་པར་བྱ། །

【真】晨朝從他受　下坐隨後說　布薩護具分　離莊飾晝夜
【玄】近住於晨旦　下座從師受　隨教說具支　離嚴飾晝夜

शीलाङ्गान्यप्रमादाङ्गं व्रताङ्गानि यथाक्रमम् ।

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཐོབ།
[2] 《པེ་》གྱི།
[3] 《པེ་》ཀྱི།
[4] 《正》由互令他等
[5] 《正》或
[6] 《པེ་》《སྣར་》ནངས།

चत्वार्यैकं तथा त्रीणि स्मृतिनाशो मदश्च तैः ॥२९॥

ཚུལ་ཁྲིམས་ཡན་ལག་བག་ཡོད་པའི། །ཡན་ལག་བརྟུལ་ཞུགས་ཡན་ལག་སྟེ། །

བཞི་གཅིག་དེ་བཞིན་གསུམ་རིམ་བཞིན། །དེ་ཡིས་དྲན་ཉམས་དྲེགས་པར་འགྱུར། །

【真】戒分無放逸　分修分次第　前四一後三　由此失念醉
【玄】戒不逸禁支　四一三如次　為防諸性罪　失念及憍逸

अन्यस्याप्युपवासोऽस्ति शरणं त्वगतस्य न ।

उपासकत्वोपगमात् संवृदुक्तिस्तु भिक्षुवत् ॥३०॥

གཞན་ལའང་བསྙེན་གནས་ཡོད་མོད་ཀྱི། །སྐྱབས་སུ་མ་སོང་བ་ལ་མེད། །

དགེ་བསྙེན་ཉིད་དུ་ཁས་བླངས་པས། །སྡོམ་པ་བསྟན་པ་དགེ་སློང་བཞིན། །

【真】餘人有布薩　若無三歸無　由稱優婆塞　說如比丘護
【玄】近住餘亦有　不受三歸無　稱近事發戒　說如苾芻等

सर्वे चेत् संवृता एकदेशकार्यादयः कथम् ।

तत्पालनात् किल प्रोक्ता मृद्वादित्वं यथा मनः ॥३१॥

གལ་ཏེ་ཐམས་ཅད་བསྡམས་ཡིན་ན། །སྣ་གཅིག་སྤྱོད་སོགས་ཇི་ལྟ་བུ། །
དེ་སྲུང་①བ་ལ་གསུངས་ཞེས་གྲག །ཆུང་ངུ་ལ་སོགས་ཡིད་ཇི་བཞིན། །

【真】一切若有護　一處等云何　能持故說爾　下中上如意
【玄】若皆具律儀　何言一分等　謂約能持說　下中上隨心

बुद्धसङ्घकरान् धर्मान् अशैक्षानुभयांश्च सः ।

निर्वाणं चैति शरणं यो याति शरणत्रयम् ॥३२॥

གང་ཞིག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་འགྲོ་དེ། །སངས་རྒྱས་དགེ་འདུན་བྱེད་པའི་ཆོས། །

①① 《པེ་》《སྣར་》བསྲུང་།

མི་སློབ་པ་དང་གཉིས་ཀ་དང་། །མྱ་ངན་འདས་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ། །

【真】能成佛僧法　無學及二種　歸依及涅槃　歸依佛法僧
【玄】歸依成佛僧　無學二種法　及涅槃擇滅　是說具三歸

मिथ्याचारातिगर्ह्यत्वात् सौकर्यादक्रियाप्तितः ।

यथाभ्युपगमं लाभः संवरस्य न सन्ततेः ॥ ३३ ॥

ལོག་གཡེམ་ཤིན་ཏུ་སྨད་ཕྱིར་དང་། །སླ་ཕྱིར་མི་བྱེད་ཐོབ་ཕྱིར་རོ། །

སྡོམ་པ་ཇི་ལྟར་ཁས་བླངས་བཞིན། །འཐོབ་ཀྱི་རྒྱུད་ལས་མ་ཡིན་ནོ། །

【真】邪婬最可訶　易作得不作　如受意得護　非於相續得
【玄】邪行最可呵[1] 易離得不作　得律儀如誓　非總有[2]相續

मृषावादप्रसङ्गाच्च सर्वशिक्षाव्यतिक्रमे ।

प्रतिक्षेपणसावद्यात् मद्यादेवान्यगुप्तये ॥ ३४ ॥

བརླབ་པ་ཐམས་ཅད་འདས་གྱུར་ན། །རྫུན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། །

བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ། །མྱོས་འགྱུར་ལས་གཞན་བསྲུང་ཕྱིར་རོ། །

【真】通起妄語故　過一切學處　假制罪中唯　離酒為護餘
【玄】以開虛誑語　便越諸學處　遮中唯離酒　為護餘律儀

सर्वोभयेभ्यः कामाप्तो वर्धमानेभ्य आप्यते ।

मौलेभ्यः सर्वकालेभ्यो ध्यानानास्रवसंवरौ ॥ ३५ ॥

འདོད་གཏོགས་ཐམས་ཅད་གཉིས་ཀ་དང་། །ད་ལྟར་དག་ལས་འཐོབ་པར་འགྱུར། །

བསམ་གཏན་ཟག་མེད་སྡོམ་པ་ནི། །དངོས་དང་དུས་ནི་ཐམས་ཅད་ལས། །

【真】欲從一切二　現得木叉護　從根本恒時　得定無流護
【玄】從一切二現　得欲界律儀　從根本恒時　得靜慮無漏

---

[1] 《正》《中》訶
[2] 《正》《中》於

संवरः सर्वसत्त्वेभ्यो विभाषा त्वङ्गकारणैः ।

असंवरस्तु सर्वेभ्यः सर्वाङ्गेभ्यो न कारणैः ॥३६॥

སྡོམ་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལས། །ཡན་ལག་རྒྱུ་ལ་དབྱེ་བ་ཡོད། །

སྡོམ་པ་མིན་པ་ཐམས་ཅད་དང་། །ཡན་ལག་ཀུན་ལས་རྒྱུས་མིན་ནོ། །

【真】於眾生得護　由分因不定　不護行[①]一切　一切分非因
【玄】律從諸有情　支因說不定　不律從一切　有情支非因

असंवरस्य क्रियया लाभोऽभ्युपगमेन वा ।

शेषाविज्ञप्तिलाभस्तु क्षेत्रादानादरेहणात् ॥३७॥

སྡོམ་པ་མིན་པ་བྱ་བའམ། །ཁས་ལེན་པ་ལས་འཐོབ་[②]པར་འགྱུར། །

ལྷག་མའི་རྣམ་རིག་མིན་ཞིང་དང་། །ལེན་དང་གུས་པར་བྱེད་པས་འཐོབ། །

【真】得不護由二　自作及求受　得所餘無教　由田受重行
【玄】諸得不律儀　由作及誓受　得所餘無表　由田受重行

प्रातिमोक्षदमत्यागः शिक्षानिक्षेपणाच्च्युतेः ।

उभयव्यञ्जनोत्पत्तेर्मूलोच्छेदान्निशात्ययात् ॥३८॥

བསླབ་པ་ཕུལ་དང་ཤི་འཕོས་དང་། །མཚན་གཉིས་དག་ནི་བྱུང་བ་དང་། །

རྩ་བ་ཆད་དམ་[③]མཚན་འདས་ལས། །སོ་སོར་ཐར་པའི་འདུལ་བ་གཏོང་། །

【真】捨護木叉調　由捨學處死　由二根轉生　由根斷時盡
【玄】捨別解調伏　由故捨命終　及二形俱生　斷善根夜盡

पतनीयेन चेत्येके सद्धर्मान्तर्धितोऽपरे ।

[①] 《正》從
[②] 《པེ་》《སྣར་》ཐོབ།
[③] 《པེ་》《སྣར་》དང་།

धनर्णवत्तु काश्मीरैरापन्नस्येष्यते द्वयम् ॥३९॥

ཁ་ཅིག་ལྟུང་བར་འགྱུར་ལས་སྨྲ། །གཞན་དག་དམ་ཆོས་ནུབ་པ་ལས། །

ཁ་ཆེ་རྣམས་ནི་བྱུང་བ་ལ། །བུ་ལོན་ནོར་བཞིན་གཉིས་སུ་འདོད། །

【真】餘記感大燒　或由正法盡　罽賓師說犯　有二如負財
【玄】有說由犯重　餘說由法滅　伽濕彌羅說　犯二如負財

भूमिसञ्चारहानिभ्यां ध्यानाप्तं त्यज्यते शुभम् ।

तथारूप्याप्तमार्यं तु फलाप्त्युत्तप्तिहानिभिः ॥४०॥

བསམ་གཏན་གཏོགས་པའི་དགེ་བ་ནི། །ས་འཕོས་ཉམས་པ་དག་གིས་གཏོང་། །

དེ་བཞིན་གཟུགས་མེད་གཏོགས་འཕགས་པ། །འབྲས་བུ་ཐོབ་སྦྱངས་ཉམས་པ་ལས། །

【真】由度地及退　棄捨定得善　無色亦爾聖　得果練根退
【玄】捨定生善法　由易地退等　捨聖由得果　練根及退失

असंवरः संवराप्तिमृत्युद्विव्यञ्जनोदयैः ।

वेगादानक्रियार्थायुर्मूलच्छेदैस्तु मध्यमा ॥४१॥

སྡོམ་མིན་སྡོམ་པ་ཐོབ་པ་དང་། །ཤི་དང་མཚན་གཉིས་བྱུང་བ་ལས། །

བར་མ་ཤུགས་བླངས་བྱ་བ་དང་། །དོན་ཚེ་རྩ་བ་ཆད་པ་ལས། །

【真】捨不護得護　死二根生故　疾心受行物　命根斷捨中
【玄】捨惡戒由死　得戒二形生　捨中由受勢　作事壽根斷

कामाप्तं कुशलारूपं मूलच्छेदोर्ध्वजन्मतः ।

प्रतिपक्षोदयात् क्लिष्टमरूपं तु विहीयते ॥४२॥

འདོད་གཏོགས་དགེ་བ་གཟུགས་མིན་ནི། །རྩ་ཆད་གོང་དུ་སྐྱེས་པ་ལས། །

ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གཟུགས་མིན་ནི། །གཉེན་པོ་སྐྱེས་པས་རྣམ་ཉམས་འགྱུར། །

【真】欲界無色善　根斷上生捨　由對治生故　捨無色染污
【玄】捨欲非色善　由根斷上生　由對治道生　捨諸非色染

नृणामसंवरो हित्वा षण्ढपण्डद्विधाकृतीन् ।

कुरूंश्च संवरोऽप्येवं देवानां च नृणां त्रयः ॥४३॥

ཟ་མ་མ་ཎིང་སྒྲ་མི་སྣན། །མཚན་གཉིས་མ་གདོགས་མི་རྣམས་ལ། །

སྡོམ་མིན་སྡོམ་པའང་དེ་བཞིན་ནོ[1]། །ལྷ་ལའང་མི་རྣམས་ལ་གསུམ་མོ[2]། །

【真】人道不護除　二黃門二根　鳩婁護亦爾　天亦人具三
【玄】惡戒人除北　二黃門二形　律儀亦在天　唯人具三種

कामरूपजदेवानां ध्यानजोऽनास्रवः पुनः ।

ध्यानान्तरासंज्ञिसत्त्ववर्ज्यानामप्यरूपिणाम् ॥४४॥

འདོད་དང་གཟུགས་སྐྱེས་ལྷ་རྣམས་ལ། །བསམ་གཏན་སྐྱེས་ཡོད་ཟག་མེད་ནི། །

བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་འདུ་ཤེས་མེད། །སེམས་ཅན་མ་གཏོགས་གཟུགས་མེད་ནའང་། །

【真】生欲色界天　定護復無流　除中定無想　天及無色界
【玄】生欲天色界　有靜慮律儀　無漏并無色　除中定無想

क्षेमाक्षेमेतरत् कर्म कुशलाकुशलेतरत् ।

पुण्यापुण्यमनिञ्ज्यं च सुखवेद्यादि च त्रयम्　॥४५॥

ལས་བདེ་མི་བདེ་དང་གཞན་ནི། །དགེ་དང་མི་དགེ་དང་གཞན་ཡིན། །

བསོད་ནམས་བསོད་ནམས་མིན་མི་གཡོ། །བདེ་བ་མྱོང་འགྱུར་ལ་སོགས་གསུམ། །

【真】平不平異業　善不善異二　福非福不動　苦受等復三
【玄】安不安非業　名善惡無記　福非福不動

कामधातौ शुभं कर्म पुण्यमानिञ्ज्यमूर्ध्वजम् ।

[1] 《པེ་》《སྣར་》ལ།

[2] 《སྣར་》པ།

तद्भूमिषु यतः कर्म विपाकं प्रति नेञ्जति ॥४६॥

བསོད་ནམས་འདོད་ཁམས་དགེ་བའི་ལས། །མི་གཡོ་གོང་མ་ལས་སྐྱེས་པའི། །

གང་ཕྱིར་ས་ནི་དེ་དག་ཏུ། །ལས་རྣམས་[1]སྨིན་ཕྱིར་མི་གཡོའི་ཕྱིར། །

【真】欲善業福德　上界善不動　由業於自地　約報不可動

【玄】欲善業名福　不善名非福　上界善不動　約自地處所
業果無動故

सुखवेद्यं शुभं ध्यानादातृतीयादतः परम् ।

अदुःखासुखवेद्यं तु दुःखवेद्यमिहाशुभम् ॥४७॥

བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་བར་དགེ་བ། །བདེ་བ་མྱོང་འགྱུར་དེ་ཡན་ཆད། །

སྡུག་མིན་བདེ་མིན་མྱོང་འགྱུར་བ། །སྡུག་བསྔལ་མྱོང་འགྱུར་འདིའི་[2]མི་དགེ། །

【真】樂善至三定　向上善非二　於欲界惡業　立名有苦受

【玄】順樂苦非二　善至三順樂　諸不善順苦　上善順非二

अधोऽपि मध्यमस्त्येके ध्यानान्तरविपाकतः ।

अपूर्वाचरमः पाकस्त्रयाणां चेष्यते यतः ॥४८॥

འོག་ནའང་བར་མ་ཡོད་དོ་ཞེས། །ཁ་ཅིག་ཟེར་ཏེ་གང་གི་ཕྱིར། །

བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་རྣམ་སྨིན་ལས། །སྔ་ཕྱི་མེད་གསུམ་སྨིན་འདོད་ཕྱིར། །

【真】餘說下有中　中間定報故　無前後報熟　由佛說三業

【玄】餘說下亦有　由中招異熟　又許此三業　非前後熟故

स्वभावसम्प्रयोगाभ्यामालम्बनविपाकतः ।

सम्मुखीभावतश्चेति पञ्चधा वेदनीयता ॥४९॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》 རྣམ།

② 《པེ་》《སྣར་》 འདི།

ངོ་བོ་ཉིད་དང་མཚུངས་ལྡན་དང་། །དམིགས་པ་དང་ནི་རྣམ་སྨིན་དང་། །

མངོན་སུམ་དུ་ནི་གྱུར་པ་ལས། །མྱོང་འགྱུར་[1]རྣམ་པ་ལྔ་ཡིན་ནོ། །

【真】自性及相應　境界與果報　或由令現前　受義有五種
【玄】順受總有五　謂自性相應　及所緣異熟　現前差別故

नियतानियतं तच्च नियतं त्रिविधं पुनः ।

दृष्टधर्मादिवेद्यत्वात् पञ्चधा कर्म केचन ॥५०॥

དེ་ཡང་ངེས་དང་མ་ངེས་དང་[2]། །མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་སོགས་པ་ལ། །

མྱོང་འགྱུར་ཕྱིར་ན་ངེས་རྣམ་གསུམ། །ཁ་ཅིག་ལས་རྣམ་[3]ལྔ་ཞེས་ཟེར། །

【真】此或定不定　復定受有三　現等受報故　復有五種業
【玄】此有定不定　定三順現等　或說業有五

चतुष्कोटिकमित्यन्ये निकायाक्षेपणं त्रिभिः ।

सर्वत्र चतुराक्षेपः शुभस्य नरके त्रिधा ॥५१॥

གཞན་དག་མུ་ནི་བཞི་ཞེས་ཟེར། །གསུམ་གྱིས་རིགས་[4]ནི་འཕེན་པར་བྱེད། །

ཐམས་ཅད་ན་ནི་འཕེན་པ་བཞི། །དམྱལ་བ་ན་ནི་དགེ་བའི་གསུམ། །

【真】餘師說四句　引聚同分二[5]　一切處四引　地獄引善三
【玄】餘師說四句　四善容俱作　引同分唯三　諸處造四種
地獄善除現

यद्विरक्तः स्थिरो बालस्तत्र नोत्पद्य वेद्यकृत् ।

नान्यवेद्यकृदप्यार्यः कामेऽग्रे वास्थिरोऽपि न ॥५२॥

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》 གྱུར།
[2] 《པེ་》《སྣར་》 པ།
[3] 《པེ་》《སྣར་》 རྣམས།
[4] 《པེ་》《སྣར་》 རིས།
[5] 《正》《中》 三

གང་ལས་འདོད་ཆགས་བྲལ་བརྟེན་[1]པའི། །ཕྱིས་པ་དེར་སྐྱེས་སྤྱོད་མི་བྱེད། །

འཕགས་པ་གཞན་དུའང་སྤྱོད་མི་བྱེད། །འདོད་རྩེའི་མི་བརྟན་པ་ཡང་མིན། །

【真】凡於離欲處　堅不引生報　聖不造餘報　欲頂退不造
【玄】堅於離染地　異生不造生　聖不造生後　并欲有頂退

द्वाविंशतिविदं कामेष्वाक्षिपत्यन्तराभवः ।

दृष्टधर्मफलं तच्च निकायो ह्येक एव सः ॥५३॥

སྲིད་པ་བར་མ་འདོད་ཁམས་སུ། །འཕེན་པ་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་གཉིས། །

དེ་ནི་མཐོང་ཆོས་འབྲས་བུ་ཡིན། །དེ་ནི་རིགས་[2]གཅིག་པོ་ན་ཡིན། །

【真】二十二種業　於欲中陰引　此業但現報　彼是一果報
【玄】欲中有能造　二十二種業　皆順現受攝　類同分一故

तीव्रक्लेशप्रसादेन सातत्येन च यत्कृतम् ।

गुणक्षेत्रे च नियतं तत् पित्रोर्घातकं च यत् ॥५४॥

ཉོན་མོངས་རབ་དང་དྲག་པོ་དང་། །ཡོན་ཏན་ཞིང་དང་རྒྱུན་ཆགས་སུ། །

བྱས་པ་གང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། །ཕ་མ་གསོད་གང་དེ་[3]ངེས་སོ། །

【真】重惑及淨心　或是恒所行　於功德田定　能損自父母
【玄】由重惑淨心　及是恒所造　於功德田起　害父母業定

दृष्टधर्मफलं कर्म क्षेत्राशयविशेषतः ।

तद्भूम्यत्यन्तवैराग्याद् विपाके नियतं हि यत् ॥५५॥

མཐོང་ཆོས་འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ལས། །ཞིང་དང་བསམ་པའི་ཁྱད་པར་ལས། །

[1] 《པེ་》《སྣར་》བརྟན།
[2] 《པེ་》《སྣར་》རིས།
[3] 《པེ་》《སྣར་》དང་།

ས་དེའི་འདོད་ཆགས་གཏན་བྲལ་ཕྱིར། །རྣམ་སྨིན་ངེས་པ་[1]གང་ཡིན་པའོ། །

【真】此業成現報　由田意勝異　永離欲地故　若業於報定
【玄】由田意殊勝　及定招異熟　得永離地業　定招現法果

ये निरोधारणामैत्रीदर्शनार्हत्फलोत्थिताः ।

तेषु कारापकाराणां फलं सद्योऽनुभूयते ।५६॥

གང་དག་འགོག་བྱམས་ཉོན་མོངས་མེད། །མཐོང་དང་དགྲ་བཅོམ་འབྲས་ལངས་པ། །

དེ་ལ་ཕན་གནོད་བྱས་པ་ཡི། །འབྲས་བུ་འཕྲལ་དུ་མྱོང་བར་འགྱུར། །

【真】滅定無諍慈　見羅漢果起　於彼損益業　果於現法受
【玄】於佛上首僧　及滅定無諍　慈見修道出　損益業即受

कुशलस्यावितर्कस्य कर्मणो वेदना मता ।

विपाकश्चैतसिक्येव कायिक्येवाशुभस्य तु ॥५७॥

རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པ་ཡི། །དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་[2]རྣམ་སྨིན་ནི། །

སེམས་ཀྱི་ཚོར་བ་ཁོ་ནར་འདོད། །མི་དགེ་བའི་ནི་[3]ལུས་ཀྱི་ཡིན། །

【真】若善業無覺　許受為果報　此受是心法　若惡唯身受
【玄】諸善無尋業　許唯感心受　惡唯感身受　是感受業異

चित्तक्षेपो मनश्चित्ते स च कर्मविपाकजः ।

भयोपघातवैषम्यशोकैश्चाकुरुकामिनाम् ॥५८॥

གཡེངས་པའི་སེམས་ནི་ཡིད་སེམས་ལ[4]། །དེ་ནི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་སྐྱེས། །

སྐྲག་གནོད་མ་མཉམ་མྱ་ངན་གྱིས། །སྒྲ་མི་སྙན་མིན་འདོད་ལྡན་རྣམས། །

---

[1][1] 《པེ་》《སྣར་》པར།

[2] 《པེ་》《སྣར་》ནི།

[3] 《པེ་》《སྣར་》བ།

[4] 《པེ་》《སྣར་》པ།

【真】心顛[①]於心心　此從業報生　怖打不平憂　欲界除鳩婁
【玄】心狂唯意識　由業異熟生　及怖害違憂　除北洲在欲

वङ्कदोषकषायोक्तिः शाठ्यद्वेषजरागजे ।

कृष्णशुक्लादिभेदेन पुनः कर्म चतुर्विधम् ॥५९॥

ཡོན་སྐྱོན་སྙིགས་མར་གསུངས་པ་ནི། །གཡོ་དང་ཞེ་སྡང་འདོད་ཆགས་སྐྱེས། །

དཀར་ནག་ལ་སོགས་བྱེ་བྲག་གིས། །ལས་ནི་རྣམ་པ་བཞི་ཡིན་ནོ། །

【真】說曲麁濊業　諂曲瞋欲生　黑白等差別　復說業四種
【玄】說曲穢濁業　依諂瞋貪生　依黑黑等殊　所說四種業

अशुभं रूपकामाप्तं शुभं चैव यथाक्रमम् ।

कृष्णशुक्लोभ्यं कर्म तत्क्षयाय निरास्रवम् ॥६०॥

མི་དགེ་གཟུགས་དང་འདོད་གཏོགས་པའི། །དགེ་བ་ཉིད་ནི་རིམ་བཞིན་དུ། །

གནག་དང་དཀར་དང་གཉིས་ཀའི་ལས། །དེ་ཟད་བྱེད་པ་ཟག་མེད་ཡིན། །

【真】非善欲色有　善次第應知　黑白有二業　能滅彼無流
【玄】惡色欲界善　能盡彼無漏　應知如次第　名黑白俱非

धर्मक्षान्तिषु वैराग्ये चानन्तर्यपथाष्टके ।

या चेतना द्वादशधा कर्म कृष्णक्षयाय तत् ॥६१॥

ཆོས་བཟོད་འདོད་ཆགས་བྲལ་བ་ཡི[②]། །བར་ཆད་མེད་ལམ་བརྒྱད་ཀྱི་གང་། །

སེམས་པ་རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་དེ། །ནག་པོ་ཟད་པར་བྱེད་པའི་ལས། །

【真】於法忍離欲　於八次第道　十二種故意　此能滅黑業
【玄】四法忍離欲　前八無間俱　十二無漏思　唯盡純黑業

नवमे चेतना या सा कृष्णशुक्लक्षयाय च ।

---

① 《正》《中》癲
② 《པེ་》《སྣར་》འབྲལ་བ་ཡི། 《ཅོ་》བྲལ་བ་ཡིན།

शुक्लस्य ध्यानवैराग्येष्वानन्तर्यमार्गजा ॥६२॥

དགེ་བའི་སེམས་པ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དཀར་ནག་ཟད་བྱེད་ཡིན། །

དཀར་པོ་བསམ་གཏན་ཆགས་བྲལ་[1]བའི། །བར་ཆད་མེད་ལམ་སྐྱེས་ཐ་མས། །

【真】於第九故意　能滅黑白業　白業離欲定　後次第道生
【玄】離欲四靜慮　第九無間思　一盡雜純黑　四令純白盡

अन्ये नरकवेद्यान्यकामवेद्यं द्वयं विदुः ।

दृग्घेयं कृष्णमन्येऽन्यत् कृष्णशुक्लं तु कामजम् ॥६३॥

གཞན་ནི་དམྱལ་བ་མྱོང་འགྱུར་དང་། །འདོད་གཞན་མྱོང་འགྱུར་གཉིས་སུ་རིག

གཞན་ནི་མཐོང་བས་སྤང་བྱ་གནག། །འདོད་པ་ལས་སྐྱེས་གཞན་དཀར་གནག། །

【真】餘說地獄報　及欲受報二　餘說見滅黑　餘欲業黑白
【玄】有說地獄受　餘欲業黑雜　有說欲見滅　餘欲業黑俱

अशैक्षं कायवाक्कर्म मानश्चैव यथाक्रमम् ।

मौनत्रयं त्रिधा शौचं सर्वं सुचरितत्रयम् ॥६४॥

མི་སློབ་ལུས་ངག་ལས་ཡིད་ཉིད། །ཐུབ་པའི་གསུམ་སྟེ་གོ་རིམས་བཞིན། །

ལེགས་སྤྱད་[2]གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་ནི། །གཙང་བྱེད་རྣམ་པ་གསུམ་ཡིན་ནོ། །

【真】無學身口業　意應知次第　三牟那三淨　一切三善行
【玄】無學身語業　即意三牟尼　三清淨應知　即諸三妙行

अशुभं कायकर्मादि मतं दुश्चरितं त्रयम् ।

अकर्मापि त्वभिध्यादि मनोदुश्चरितं त्रिधा ॥६५॥

ལུས་ཀྱི་ལ་སོགས་མི་དགེ་བ། །ཉེས་པར་སྤྱད་པ་གསུམ་དུ་འདོད། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》འབྲལ།

[2] 《པེ་》དཔྱད། 《སྣར་》དབྱེད།

བརྣབ་སེམས་ལ་སོགས་ལས་མིན་ཡང་། །ཡིད་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་རྣམ་གསུམ་མོ། །

【真】惡身口意業　說名三惡行　非業貪瞋等　說意惡行三
【玄】惡身語意業　說名三惡行　及貪瞋邪見

विपर्ययात् सुचरितं तदौदारिकसंग्रहात् ।

दश कर्मपथा उक्ता यथायोगं शुभाशुभाः ॥ ६६ ॥

བཟློག་པ་ལེགས་པར་སྤྱོད་པ་ཡིན། །དེ་ལས་ཆེ་ལོང་བསྡུས་ནས་ནི། །

དགེ་དང་མི་དགེ་ཅི་རིགས་པར། །ལས་ཀྱི་ལམ་ནི་བཅུར་གསུངས་སོ། །

【真】翻此名善行　由攝彼麁品　故說十業道　如理謂善惡
【玄】三妙行翻此　所說十業道　攝惡妙行中　麁品為其性
如應成善惡

अशुभाः षडविज्ञप्तिर्द्विधैकस्तेऽपि कुर्वतः ।

द्विविधाः सप्त कुशला अविज्ञप्तिः समाधिजाः ॥ ६७ ॥

མི་དགེ་དྲུག་ནི་རྣམ་རིག་མིན། །གཅིག་རྣམ་གཉིས་སོ་དེ་དག་ཀུང་། །

བྱེད་ན་དགེ་བ་བདུན་རྣམ་[1]གཉིས། །ཏིང་འཛིན་ལས་སྐྱེས་རྣམ་རིག་མིན[2]། །

【真】六惡有無教　一二種自[3]作　七二種唯善　無教從定生
【玄】惡六定無表　彼自作婬二　善七受生二　定生唯無表

सामन्तकास्तु विज्ञप्तिरविज्ञप्तिर्भवेन्न वा ।

विपर्ययेण पृष्ठानि प्रयोगस्तु त्रिमूलजः ॥ ६८ ॥

ཉེར་བསྡོགས་རྣམས་ནི་རྣམ་རིག་བྱེད། །རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་འགྱུར་བའམ། །

མ་ཡིན་བཟློག་པ་མཇུག་[1]ཡིན་ནོ། །སྦྱོར་བ་རྩ་བ་གསུམ་ལས་སྐྱེས། །

---

[1] 《སྣར་》རྣམས།
[2] 《པེ་》《སྣར་》བྱེད།
[3] 《正》《中》身

【真】近方便有教　無教或有無　後分則翻此　前分三根生
【玄】加行定有表　無表或有無　後起此相違　加行三根起

तदनन्तरसम्भूतेरभिध्याद्यास्त्रिमूलजाः ।

कुशलाः सप्रयोगान्ता अलोभद्वेषमोहजाः ॥६९॥

དེ་ཡི་མཇུག་ཐོགས་ལས་བྱུང་ཕྱིར། །བརྣབ་སེམས་སོགས་རྩ་གསུམ་ལས་སྐྱེས། །

དགེ་བ་སྦྱོར་དང་མཇུག་[2]བཅས་རྣམས། །ཆགས་སྡང་གཏི་མུག་མེད་ལས་སྐྱེས[3]། །

【真】從彼次第生　貪等三根生　善業道前後　無貪瞋癡生
【玄】彼無間生故　貪等三根生　善於三位中　皆三善根起

वधव्यापादपारुष्यनिष्ठा द्वेषेण लोभतः ।

परस्त्रीगमनाभिध्या ऽदत्तादानसमापनम् ॥७०॥

གསོད་དང་གནོད་སེམས་ཚིག་རྩུབ་པོ། །ཞེ་སྡང་གིས་ནི་མཐར་ཕྱིན་བྱེད། །

ལོག་གཡེམ་བརྣབ་སེམས་མ་བྱིན་ལེན། །ཆགས་པ་ཡིས་ནི་རྫོགས་པར་བྱེད། །

【真】殺生瞋惡口　成就皆由瞋　邪婬貪欲盜　由貪故究竟
【玄】殺麁語瞋恚　究竟皆由瞋　盜邪行及貪　皆由貪究竟

मिथ्यादृष्टेस्तु मोहेन शेषाणां त्रिभिरिष्यते ।

सत्त्वभोगावधिष्ठानं नामरूपं च नाम च ॥७१॥

ལོག་པར་ལྟ་བ་གཏི་མུག་གིས། །ལྷག་མ་གསུམ་གྱིས་རྫོགས་པར་འདོད། །

གཞི་ནི་སེམས་ཅན་ལོངས་སྤྱོད་དང་། །མིང་དང་གཟུགས་ནི་[4]མིང་ཡིན་ནོ། །

【真】邪見由無明　許所餘由三　眾生受用依　名色及名聚
【玄】邪見癡究竟　許所餘由三　有情具名色　名身等處起

---

① 《པེ་》《སྣར་》འཇུག
② 《པེ་》《སྣར་》འཇུག
③ 《སྣར་》+སོ།
④ 《པེ་》《སྣར་》དང་།

समं प्राक् च मृतस्यास्ति न मौलोऽन्याश्रयोदयात् ।

सेनादिष्वेककार्यत्वात् सर्वकर्तृवदन्विताः ॥७२॥

སྔ་དང་མཉམ་དུ་ཤི་བ་ལ། །དངོས་མེད་ལུས་གཞན་སྐྱེས་ཕྱིར་རོ། །

དམག་ལ་སོགས་པར་དོན་གཅིག་ཕྱིར། །ཐམས་ཅད་བྱེད་པ་པོ་བཞིན་ལྡན། །

【真】俱死及前死　無根別依生　軍等同事故　悉得如作者
【玄】俱死及前死　無根依別故　軍等若同事　皆成如作者

प्राणातिपातः सञ्चिन्त्य परस्याभ्रान्तिमारणम् ।

अदत्तादानमन्यस्वस्वीक्रिया बलचौर्यतः ॥७३॥

སྲོག་གཅོད་པ་ནི་བསམས་བཞིན་དུ། །མ་ནོར་བར་ནི་གཞན་གསད་[1]པའོ། །

མ་བྱིན་ལེན་པ་གཞན་གྱི་ནོར། །མཐུ་དང་འཇབ་བུས་བདག་གིར་བྱེད། །

【真】殺生有故意　他想不亂殺　偷盗於他物　力闇取屬己
【玄】殺生由故思　他想不誤殺　不與取他物　力竊取屬己

अगम्यगमनं काममिथ्याचारश्चतुर्विधः ।

अन्यसंज्ञोदितं वाक्यमर्थाभिज्ञे मृषावचः ॥७४॥

བགྲོད་མིན་འགྲོ་བ་[2]འདོད་པ་ཡིས། །ལོག་པར་གཡེམ་པ་རྣམ་པ་བཞི། །

རྫུན་ཚིག་འདུ་ཤེས་གཞན་སྨྲར་བའི། །ཚིག་དོན་མཐོང་པར་གོ་བའོ། །

【真】行非行邪婬　說此有四種　別想說此言　於解義妄語
【玄】欲邪行四種　行所不應行　染異想發言　解義虛誑語

चक्षुःश्रोत्रमनश्चित्तैरनुभूतं त्रिभिश्च यत् ।

तद् दृष्टश्रुतविज्ञातमतं चोक्तं यथाक्रमम् ॥७५॥

[1] 《པེ་》《སྣར་》 བསད།
[2][2] 《པེ་》《སྣར་》 བགྲོད་པར།

མིག་རྣ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དང་། །གསུམ་གྱིས་ཉམས་སུ་མྱོང་གང་དེ། །

མཐོང་ཐོས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། །རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ་རིམ་བཞིན་བཤད། །

【真】眼耳及意識　所證并餘三　此名見聞知　次第或說覺
【玄】由眼耳意識　并餘三所證　如次第名為　所見聞知覺

पैशुन्यं क्लिष्टचित्तस्य वचनं परभेदने ।

पारुष्यमप्रियं सर्वं क्लिष्टं भिन्नप्रलापिता ॥७६॥

ཕྲ་མ་ཕ་རོལ་དབྱེ་བའི་ཕྱིར། །ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱི་ཚིག། །

ཚིག་རྩུབ་པོ་ནི་མི་སྙན་པ། །ཉོན་མོངས་ཅན་ཀུན་ཀྱལ་[①]པ་ཉིད། །

【真】破語有染心　所說壞他愛　惡語非他愛　諸染非應語
【玄】染心壞他語　說名離間語　非愛麁惡語　諸染雜穢語

अतोऽन्यत् क्लिष्टमित्यन्ये लपनागीतनाट्यवत् ।

कुशास्त्रवच्चाभिध्या तु परस्वविषमस्पृहा ॥७७॥

གཞན་ནི་དེ་ལས་གཞན་ཉོན་མོངས། །ཁ་གསག་[②]གླུ་དང་ཐླས་གར་བཞིན། །

བསྟན་བཅོས་ངན་བཞིན་བརྣབ་སེམས་ནི། །ལོག་པས་[③]གཞན་གྱི་ནོར་ལ་ཆགས། །

【真】餘說異三染　佞悲歌舞曲　邪論貪欲者　他財不平欲
【玄】餘說異三染　佞歌邪論等　惡欲他財貪

व्यापादः सत्त्वविद्वेषो नास्तिदृष्टिः शुभाशुभे ।

मिथ्यादृष्टिस्त्रयो ह्यत्र पन्थानः सप्त कर्म च ॥७८॥

གནོད་སེམས་སེམས་ཅན་ལ་སྡང་[④]བ། །དགེ་དང་མི་དགེ་མེད་ལྟ་བ། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》བཀྱལ།
② 《སྣར་》བསག།
③ 《པེ་》《སྣར་》པ།
④ 《པེ་》《སྣར་》ཞེང་།

ལོག་པར་ལྟ་བ་ཡིན་འདི་ལ། །གསུམ་ལམ་[1]བདུན་ནི་ལས་ཀྱང་ཡིན། །

【真】瞋恚捨眾生　於善惡無見　邪見此後三　唯道七業道
【玄】憎有情瞋恚　撥善惡等見　名邪見業道　此中三唯道
　　　七業亦道故

मूलच्छेदस्त्वसद्दृष्ट्या कामाप्तोत्पत्तिलाभिनाम् ।

फलहेत्वपवादिन्या सर्वया क्रमशो नृषु ॥७९॥

མེད་པར་ལྟ་བས་རྩ་བ་གཅོད། །འདོད་གཏོགས་སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་རྣམས། །

རྒྱུ་དང་འབྲས་ལ་སྐུར་འདེབས་པས། །ཀུན་གྱིས་རིམ་གྱིས་མིའི་ནང་དུ། །

【真】斷根由邪見　欲界生得善　謂撥無因果　一切次第斷
【玄】唯邪見斷善　所斷欲生得　撥因果一切　漸斷二俱舍

छिनत्ति स्त्री पुमान् दृष्टिचरितः सोऽसमन्वयः ।

सन्धिः कांक्षास्तिदृष्टिभ्यां नेहानन्तर्यकारिणः ॥८०॥

སྐྱེས་པ་བུད་མེད་ཀྱིས་གཅོད་དོ། །ལྟ་སྤྱོད་དེ་ནི་མི་ལྡན་པའོ། །

མཚམས་ནི་ཐེ་ཚོམ་ཡོད་ལྟ་བས། མཚམས་མེད་བྱེད་པའི་འདི་ལ་མིན། །

【真】能斷唯男女　見行此非得　接善疑有見　今非作無間
【玄】人三洲男女　见行断非得　續善疑有見　頓現除逆者

युगपद् यावदष्टभिरशुभैः सह वर्तते ।

चेतना दशभिर्यावच्छुभैर्नैकाष्टपञ्चभिः ॥८१॥

མི་དགེ་བརྒྱད་ཀྱི་བར་དག་དང་། །སེམས་པ་ཅིག་ཅར་ལྡན་ཅིག་འབྱུང་། །

དགེ་བ་བཅུ་ཡི་བར་དག་དང་། །གཅིག་དང་བརྒྱད་དང་ལྔ་དང་མིན། །

【真】故意俱乃至　與八惡業道　若善乃至十　不共一八五

---

① 《པེ་》《སྣར་》ལས།

【玄】業道思俱轉　不善一至八　善總開至十　別遮一八五

सम्भिन्नालाप-पारुष्य-व्यापादा नरके द्विधा ।

समन्वागमतोऽभिध्यामिथ्यादृष्टी कुरौ त्रयः ॥८२॥

དམྱལ་བ་ན་ནི་ཀྱལ་[1]པ་དང་། །ཚིག་རྩུབ་གནོད་སེམས་རྣམ་གཉིས་སོ། །

བརྣབ་སེམས་ལོག་ལྟ་ལྡན་པས་སོ། །སྒྲ་མི་སྙན་ན་གསུམ་ཡོད་དེ[2]། །

【真】非應語惡語　瞋於地獄二　由至得貪欲　邪見北洲三
【玄】不善地獄中　麁雜瞋通二　貪邪見成就　北洲成後三

सप्तमः स्वयमप्यत्र कामेऽन्यत्र दशाशुभाः ।

शुभास्त्रयस्तु सर्वत्र सम्मुखीभावलाभतः ॥८३॥

དེ་ན་བདུན་པ་དངོས་སུ་ཡང་། །འདོད་པ་གཞན་ན་མི་དགེ་བཅུ། །

དགེ་བ་གསུམ་ནི་ཐམས་ཅད་ན། །རྟེན་དང་མངོན་དུ་གྱུར་ནོར་ནས། །

【真】第七彼自有　於餘欲十惡　彼[3]三一切有　現前至得故
【玄】雜語通現成　餘欲十通二　善於一切處　後三通現成

आरूप्यासंज्ञिसत्त्वेषु लाभतः सप्त शेषिते ।

सम्मुखीभावतश्चापि हित्वा सनरकान् कुरून् ॥८४॥

གཟུགས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་སེམས་ཅན། །རྟེན་པས་བདུན་ཡོད་ལྷག་ལུས་ན། །

མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་། །དམྱལ་བཅས་སྒྲ་མི་སྙན་མ་གཏོགས། །

【真】無色無想天　由至得七餘　由現前亦有　除地獄北洲
【玄】無色無想天　前七唯成就　餘處通成現　除地獄北洲

सर्वेऽधिपतिनिष्यन्दविपाकफलदा मताः ।

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》 བཀྱལ།
[2] 《པེ་》《སྣར་》 དོ།
[3] 《正》《中》　後

दुःखनान्मारणादोजोनाशनात् त्रिविधं फलम् ॥८५॥

ཐམས་ཅད་བདག་པོ་རྒྱུ་མཐུན་དང་། །རྣམ་སྨིན་འབྲས་བུ་འབྱིན་པར་འདོད། །

སྡུག་བསྔལ་ཕྱིར་དང་བསད་ཕྱིར་དང་། །གཟི་བྱིན་མེད་ཕྱིར་འབྲས་རྣམ་[1]གསུམ། །

【真】一切皆能與　增上流報果　由困苦除命　滅勢味果三
【玄】皆能招異熟　等流增上果　此令他受苦　斷命壞威故

लोभजं कायवाक्कर्म मिथ्याजीवः पृथक् कृतः ।

दुःशोधत्वात् परिष्कारलोभोत्थं चेन्न सूत्रतः ॥८६॥

ལུས་དང་ངག་ལས་ཆགས་ལས་སྐྱེས། །ལོག་འཚོ་སྦྱང་དཀའི་ཕྱིར་ལོགས་ཤིག། །

བསྟན་ཏོ་གལ་ཏེ་ཡོ་བྱད་ལ། །ཆགས་བསླང་[2]མདོ་དང་འགལ་ཕྱིར་མིན། །

【真】貪生身口業　別立為邪命　難治資貪生　若執非經故
【玄】貪生身語業　邪命難除故　執命資貪生　違經故非理

प्रहाणमार्गे समले सफलं कर्म पञ्चभिः ।

चतुर्भिरमलेऽन्यच्च सास्रवं यच्छुभाशुभम् ॥८७॥

དྲིར་བཅས་སྤོང་བའི་ལམ་དག་གི[3]། །ལས་ནི་ལྔ་ཡི་[4]འབྲས་བུར་བཅས། །

དྲི་མེད་བཞི་ཡི་[5]ཟག་བཅས་གཞན། །དགེ་དང་མི་དགེ་གང་ཡིན་པའང་། །

【真】於滅道有垢　業有果由五　於無垢由四　有流餘善惡
【玄】斷道有漏業　具足有五果　無漏業有四　謂唯除異熟

餘有漏善惡　亦四除離繫

---

[1] 《སྣར་》རྣམས།
[2] 《པེ་》《སྣར་》སླང་།
[3] 《པེ་》《སྣར་》གིས།
[4] 《པེ་》《སྣར་》ཡིས།
[5] 《པེ་》《སྣར་》ཡིས།

अनास्त्रवं पुनः शेषं त्रिभिरव्याकृतं च यत् ।

चत्वारि द्वे तथा त्रीणि कुशलस्य शुभादयः ॥८८॥

ཟག་པ་མེད་པ་ལྷག་མ་དང་། །ལུང་བསྟན་མིན་གང་གསུམ་གྱིས་སོ། །

དགེ་བའི་དགེ་ལ་སོགས་པ་ནི། །བཞི་དང་གཉིས་དང་དེ་བཞིན་གསུམ། །

【真】所餘無流業　由三無記爾　四二及餘三　善業善等果
【玄】餘無漏無記　三除前所除　善等於善等　初有四二三

अशुभस्य शुभाद्या द्वे त्रीणि चत्वार्यनुक्रमम् ।

अव्याकृतस्य द्वे त्रीणि त्रीणि चैते शुभादयः ॥८९॥

མི་དགེའི་དགེ་སོགས་གཉིས་དང་ནི། །གསུམ་དང་བཞི་སྟེ་རིམ་པ་བཞིན། །

ལུང་བསྟན་མིན་གྱི་དགེ་ལ་སོགས། །དེ་དག་གཉིས་དང་གསུམ་དང་གསུམ། །

【真】若惡善等二　三四如次第　無記有二三　三復於善等
【玄】中有二三四　後二三三果

सर्वेऽतीतस्य चत्वारि मध्यमस्याप्यनागताः ।

मध्यमा द्वे अजातस्य फलानि त्रीण्यनागताः ॥९०॥

འདས་པའི་ཐམས་ཅད་བཞི་ཡིན་ནོ། །བར་མ་ཡི་ནི་མ་འོངས་པའང་། །

བར་མ་གཉིས་སོ་མ་སྐྱེས་པའི། །འབྲས་བུ་མ་འོངས་གསུམ་ཡིན་ནོ། །

【真】過去一切四　中業來果爾　中果二來業　未來果有三
【玄】過於三各四　現於未亦爾　現於現二果　未於未果三

स्वभूमिकस्य चत्वारि त्रीणि द्वे वान्यभूमिकाः।

शैक्षस्य त्रीणि शैक्षाद्या अशैक्षस्य तु कर्मणः ॥९१॥

རང་གི་ས་པ་བཞི་ཡིན་ནོ། །གཞན་གྱི་ས་པ་གསུམ་དང་གཉིས། །

སློབ་པའི་སློབ་ལ་སོགས་པ་གསུམ། །མི་སློབ་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི། །

同地法有四　三二若異地　有學三學等　無學業學等
同地有四果　異地二或三　學於三各三　無學一三二

धर्माः शैक्षादिका एकं फलं त्रीण्यपि च द्वयम् ।

ताभ्यामन्यस्य शैक्षाद्या द्वे द्वे पञ्च फलानि च ॥९२॥

སློབ་པ་ཡི་ནི་ཆོས་ལ་སོགས། །གཅིག་དང་གསུམ་དང་གཉིས་①ཡིན་ནོ། །

དེ་ལས་གཞན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། །སློབ་སོགས་གཉིས་དང་གཉིས་ དང་ལྔ། །

【真】諸法但一果　或三果及二　異此二學等　二二及五果
【玄】非學非無學　有二二五果

त्रीणि चत्वारि चैकं दृग्घेयस्य तदादयः ।

ते द्वे चत्वार्यथ त्रीणि भावनाहेयकर्मणः ॥९३॥

མཐོང་བས་སྤང་བྱའི་དེ་ལ་སོགས། །གསུམ་དང་བཞི་དང་གཅིག་ཡིན་ནོ། །

བསྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་ལས་ཀྱི། །དེ་དག་གཉིས་དང་བཞི་དང་གསུམ། །

【真】三四果及一　見滅業彼等　二果四及三　修道所滅業
【玄】見所斷業等　一一各於三　初有三四一　中二四三果

अप्रहेयस्य ते त्वेकं द्वे चत्वारि यथाक्रमम् ।

अयोगविहितं क्लिष्टं विधिभ्रष्टं च केचन ॥९४॥

སྤང་བྱ་མིན་པའི་དེ་དག་གཅིག །གཉིས་དང་བཞེ་སྟེ་གོ་རིམས་བཞེན། །

རིགས②7མིན་བསྐྱེད་པ་ཉོན་མོངས་ཅན། །ཁ་ཅིག་ཆོ་ག་ཉམས་པའང་ཞེའོ③། །

【真】非滅業彼一　二四果次第　非理作有染　餘說非方次
【玄】後有一二四　皆如次應知　染業不應作　有說亦壞軌
　　　應作業翻此　俱相違第三①

---

① 《པེ་》《སྣར་》གཉིས་དང་གསུམ།
② 《སྣར་》རིམས།
③ 《པེ་》《སྣར་》ཞེས།

एकं जन्माक्षिपत्येकमनेकं परिपूरकम् ।

नाक्षेपिके समापत्ती अचित्ते प्राप्तयो न च ॥९५॥

གཅིག་གིས་སྐྱེ་བ་གཅིག་འཕེན་ཏོ། །ཡོངས་རྫོགས་ཕྱེད་[②]པ་དུ་མ་ཡིན། །

སེམས་མེད་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དག། །འཕེན་བྱེད་མ་ཡིན་ཐོབ་པའང་མིན། །

【真】一業引一生　多業能圓滿　二定非能引　無心及至得

【玄】一業引一生　多業能圓滿　二無心定得　不能引餘通

आनन्तर्याणि कर्माणि तीव्रक्लेशोऽथ दुर्गतिः ।

कौरवासंज्ञिसत्त्वाश्च मतमावरणत्रयम् ॥९६॥

མཚམས་མེད་པ་ཡི་ལས་རྣམས་དང་། །ཉོན་མོངས་ཤས་ཆེན་ངན་འགྲོ་དང་། །

འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་དང་། །སྒྲ་མི་སྙན་སྒྲིབ་གསུམ་དུ་འདོད། །

【真】無間等重業　染住惑惡道　北洲無想天　說此名三障

【玄】三障無間業　及數行煩惱　并一切惡趣　北洲無想天

त्रिषु द्वीपेष्वानन्तर्यं षण्ढादीनां तु नेष्यते ।

अल्पोपकारालज्जित्वाच्छेषे गतिषु पञ्चसु ॥९७॥

མཚམས་མེད་གླིང་གསུམ་དག་ན་ཡོད[③]། །ཟ་མ་[④]སོགས་ལ་མི་འདོད་དོ། །

ཕན་དང་ངོ་ཚ་ཆུང་བའི་ཕྱིར། །ལྷག་མ་འགྲོ་བ་ལྔ་དག་ན། །

【真】於三洲無間　黃門等不許　少恩少慚羞　餘障於五道

【玄】三洲有無間　非餘扇搋等　少恩少羞恥　餘障通五趣

---

① 梵藏無此二句

② 《པེ་》《སྣར་》བྱེད།

③ 《པེ་》《སྣར་》འདོད།

④ 《སྣར་》+ལ།

④ 《པེ་》དག

④ 《སྣར་》བྱེད་པའོ།

此五無間中　四身一語業　三殺一誑語　一殺生加行[①]

सङ्घभेदस्त्वसामग्री स्वभावो विप्रयुक्तकः ।

अक्लिष्टाव्याकृतो धर्मः सङ्घस्तेन समन्वितः ॥९८॥

དགེ་འདུན་དབྱེན་ནི་མི་འཐུན་པའི། །རང་བཞིན་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ཆོས། །

ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་ལུང་བསྟན་མིན། །དེ་དག་དགེ་འདུན་ཡང་དག་ལྡན། །

【真】僧破非和合　性非相應法　無染無記法　眾與此相應

【玄】僧破不和合　心不相應行　無覆無記性　所破僧所成

तदवद्यमृषावादस्तेन भेत्ता समन्वितः ।

अवीचौ पच्यते कल्पमधिकैरधिका रुजः ॥९९॥

དེ་ཡི་ཁ་ན་མ་ཐོ་རྫུན། །དེ་དང་[②]འབྱེད་པོ་ཡང་དག་ལྡན། །

བསྐལ་པར་མནར་མེད་པར་སྨིན་འགྱུར། །ལྷག་པས་གནོད་པ་ལྷག་པར་འགྱུར། །

【真】依此妄語罪　能破與相應　毘指一劫熟　如增苦受增

【玄】能破者唯成　此虛誑語罪　無間一劫熟　隨罪增苦增

भिक्षुर्दृक्चरितो वृत्ती भिनत्त्यन्यत्र बालिशान् ।

शास्तृमार्गान्तरक्षान्तौ भिन्नो न विवसत्यसौ ॥१००॥

དགེ་སློང་ལྟ་སྤྱོད་ཚུལ་ལྡན་པས། །འབྱེད་དོ་གཞན་དུའོ་བྱིས་པ་རྣམས། །

སྟོན་དང་ལམ་གཞན་ལ་བཟོད་པ། །བྱེ་བའོ་[③]དེ་ནི་མི་གནས་སོ། །

【真】比丘見好行　破餘處凡夫　別師道忍時　已破不宿住

【玄】苾芻見淨行　破異處愚夫　忍異師道時　名破不經宿

चक्रभेदः स च मतो जम्बूद्वीपे नवादिभिः ।

[①]此五無間中　四身一語業　三殺一誑語　一殺生加行。梵、藏無此偈頌

कर्मभेदस्त्रिषु द्वीपेष्वष्टाभिरधिकैश्च सः ॥१०१॥

དེ་ནི་འཁོར་ལོའི་དབྱེན་[①]དུ་འདོད། །འཛམ་བུའི་གླིང་ནའོ་དགུ་སོགས་ཀྱི[②]། །

ལས་ཀྱི་དབྱེན་ནི་གླིང་གསུམ་ན། །དེ་ནི་བརྒྱད་དག་ཡན་ཆད་ཀྱིས། །

【真】說此名破輪　剡浮洲九等　三洲有破業　此由八及餘

【玄】贍部洲九等　方破法輪僧　唯破羯磨僧　通三洲八等

आदावन्तेऽर्बुदात् पुर्वं युगाच्चोपरते मुनौ ।

सीमायां चाप्यबद्धायां चक्रभेदो न जायते ॥१०२॥

དང་པོ་མཐའ་[③]སྐྱོན་བྱུང་གཅིག་གི། །སྔ་རོལ་ཐུབ་པ་གྲོངས་པ་དང་། །

མཚམས་མ་བཅད་པ་དག་ཏུ་ཡང་། །འཁོར་ལོའི་དབྱེན་ནི་མི་འབྱུང་ངོ་། །

【真】初後頞浮前　雙前師滅時　未結別住時　破輪不得成

【玄】初後皰雙前　佛滅未結界　於如是六位　無破法輪僧

उपकारिगुणक्षेत्रनिराकृतिविपादनात् ।

व्यञ्जनान्तरितेऽपि स्यान्माता यच्छोणितोद्भवः ॥१०३॥

ཕན་འདོགས་པ་དང་ཡོན་ཏན་ཞིང་། །སྤངས་དང་མེད་པར་བྱས་ཕྱིར་རོ། །

མཚན་ནི་གཞན་དུ་གྱུར་ཀྱང་[④]འགྱུར། །གང་གི་[⑤]ཁྲག་མཚན་ལས་བྱུང་མ[⑥]། །

【真】有恩功德田　由捨離除故　引[⑦]根障亦有　從血生是母

【玄】棄壞恩德田　轉形亦成逆　母謂因彼血　誤等無或有

बुद्धे न ताडनेच्छस्य प्रहारान्नोर्ध्वमर्हति ।

---

① 《པེ་》《སྣར་》 དབེན།

② 《པེ་》《སྣར་》 ཀྱིས།

③ 《པེ་》 མཐའི།

④ 《པེ་》《སྣར་》 དང་།

⑤ 《པེ་》《སྣར་》 ཞིག

⑥ 《པེ་》 བ།

⑦ 《正》《中》 別

नानन्तर्यप्रयुक्तस्य वैराग्यफलसम्भवः ॥१०४॥

སངས་རྒྱས་བརྡེག་པར་སེམས་ལ་མིན། །བསྙུན་ འོག་དགྲ་བཅོམ་པ་ལ་མིན། །

མཚམས་མེད་སྦྱོར་བ་བྱས་པ་ལ། །འདོད་ཆགས་བྲལ་འབྲས་མི་སྲིད་དོ། །

【真】於佛打意無　害後無學無　行無間前人　無離欲及果
【玄】打心出佛血　害後無學無　造逆定加行　無離染得果

सङ्घभेदे मृषावादो महावद्यतमो मतः ।

भवाग्रचेतना लोके महाफलतमा शुभे ॥१०५॥

དགེ་འདུན་དབྱེ་ཕྱིར་རྫུན་སྨྲ་བ། །ཁ་ན་མ་ཐོ་རབ་ཆེར་འདོད། །

འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་དགེ་བ་ལ། །སྲིད་རྩེའི་སེམས་པ་འབྲས་རབ་ཆེ། །

【真】破僧合妄語　許最大重罪　世有頂故意　善中最大果
【玄】破僧虛誑語　於罪中最大　感第一有思　世善中大果

दूषणं मातुरर्हन्त्या नियतिस्थस्य मारणम् ।

बोधिसत्त्वस्य शैक्षस्य सङ्घायद्वारहारिका ॥१०६॥

མ་དགྲ་བཅོམ་མ་སུན་ཕྱུང་དང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ངེས་གནས་དང་། །

སློབ་པ་གསོད་དང་དགེ་འདུན་གྱི། །འདུ་བའི་སྒོ་ནི་འཕྲོག་པ་དག། །

【真】污母阿羅漢　殺定地菩薩　及有學聖人　奪僧和合緣
【玄】污母無學尼　殺住定菩薩　及有學聖者　奪僧和合緣

आनन्तर्यसभागानि पञ्चमं स्तूपभेदनम् ।

क्षान्त्यनागामिताऱ्हत्त्वप्राप्तौ कर्मातिविघ्नकृत् ॥१०७॥

མཚམས་མེད་པ་དང་ཆ་འདྲ་སྟེ། །ལྔ་པ་མཆོད་རྟེན་འཇིག་པ་ཡིན། །

བཟོད་དང་ཕྱིར་མི་འོང་དགྲ་བཅོམ། །འཐོབ་ལ་ལས་གེགས་[1]ཤིན་ཏུ་བྱེད། །

【真】是無間同類　五破佛支提　忍那含羅漢　位中業起障
【玄】破壞窣堵波　是無間同類　將得忍不還　無學業為障

बोधिसत्त्वः कुतो यावत् यतो लक्षणकर्मकृत् ।

सुगतिः कुलजो ऽव्यक्षः पुमान् जातिस्मरोऽनिवृत् ॥१०८॥

གང་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན། །གང་ནས་མཚན་གྱི་ལས་བྱེད་པ། །
བདེ་འགྲོ་རིགས་མཐོར་སྐྱེ་དབང་ཚང་། །ཕོར་[2]འགྱུར་ཚེ་རབས་དྲན་མི་ལྡོག། །

【真】菩薩從何位　從作相業時　善道貴家具　男憶宿不退
【玄】從修妙相業　菩薩得定名　生善趣貴家　具男命堅固[3]

जम्बूद्वीपे पुमानेव सम्मुखं बुद्धचेतनः ।

चिन्तामयं कल्पशते शेष आक्षिपते हि तत् ॥१०९॥

དེ་ནི་འཛམ་གླིང་ཕོ་གྱུར་[4]ཉིད། །མངོན་སུམ་སངས་རྒྱས་ལ་སེམས་པ། །

བསམས་པ་ལས་བྱུང་བསྐལ་པ་བརྒྱ། །ལུས་པ་དག་ཏུ་འཕེན་པར་བྱེད། །

【真】剡浮洲丈夫　對佛佛故意　思慧類百劫　於餘得引此
【玄】贍部男對佛　佛思思所成　餘百劫方修

एकैकं पुण्यशतजमसंख्येयत्रयान्तजाः ।

विपश्यी दिपकृद् रत्नशिखी शाक्यमुनिः पुरा ॥११०॥

རེ་རེའང་བསོད་ནམས་བརྒྱ་ལས་སྐྱེ[5]། །རྣམ་གཟིགས་མར་མེ་རིན་ཆེན་གཙུག། །

གྲངས་མེད་གསུམ་གྱི་ཐ་མར་བྱུང་། །དང་པོ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཡིན། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》བགེགས།
② 《པེ་》《སྣར་》ཕོ།
③ 《正》《中》具男念堅故
④ 《པེ་》《སྣར་》འགྱུར།
⑤ 《པེ་》《སྣར་》སྐྱེས།

【真】一一百福生　三僧祇後出　毗婆尸燃燈　寶光先釋迦
【玄】各百福严饰　于三無數劫　各供養七萬　又如次供養
　　　五六七千佛[1]　三無數劫滿　逆次逢勝觀　然燈寶髻佛
　　　初釋迦牟尼

सर्वत्र सर्वं ददतः कारुण्याद् दानपूरणम् ।

अङ्गच्छेदेऽप्यकोपात् तु रागिणः क्षान्तिशीकयोः ॥१११॥

ཀུན་ལ་ཐམས་ཅད་སྙིང་རྗེ་ཡིས[2]། །སྦྱིན་པར་བྱེད་པས་སྦྱིན་པ་རྫོགས། །

ཆགས་བཅས་ཡན་ལག་བཅད་ཀྱང་ནི། །མི་འཁྲུགས་[3]བཟོད་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི། །

【真】遍處施一切　由大悲施滿　分斫身無怪　有欲戒忍成
【玄】但由悲普施　被折身無忿

तिष्यस्तोत्रेण वीर्यस्य धीसमाध्योरनन्तरम् ।

पुण्यं क्रियाथ तद्वस्तु त्रयं कर्मपथा यथा ॥११२॥

སྐར་[4]རྒྱལ་བསྟོད་པས་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི། །དེ་མ་ཐག་ལ་ཏིང་འཛིན་བློའི། །

གསུམ་པོ་བསོད་ནམས་བྱ་བ་དང་། །དེའི་གཞི་དཔེར་ན་ལས་ལམ་བཞིན། །

【真】讚底沙精進　定慧覺無間　福業福業類　此三如業道
【玄】讚歎底沙佛　次無上菩提　六波羅蜜多　於如是四位
　　　一二又一二　如次修圓滿[5]　施戒修三類　各隨其所應
　　　受福業事名　差別如業道

दीयते येन तद्दानं पूजानुग्रहकामया ।

कायवाक्कर्म सोत्थानं महाभोग्यफलं च तत् ॥११३॥

---

[1] 于三無數劫　各供養七萬　又如次供養　五六七千佛，梵、藏無此偈頌
[2] 《པེ་》ཡིན།
[3] 《པེ་》《སྣར་》འཁྲུག
[4] 《པེ་》སྐལ།
[5] 六波羅蜜多　於如是四位　一二又一二　如次修圓滿，梵、藏無

གང་གིས་སྦྱིན་བྱེད་དེ་སྦྱིན་པ། །མཆོད་དང་ཕན་གདགས་འདོད་པ་ཡིས། །

ལུས་དང་ངག་ལས་སློང་དང་བཅས། །དེ་[①]འབྲས་ལོངས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཅན། །

【真】由此施是施　欲供養利意　身口及緣起　此大富為果

【玄】由此捨名施　謂為供為益　身語及能發　此招大福[②]果

स्वपरार्थोभयार्थाय नोभयार्थाय दीयते ।

तद्विशेषः पुनर्दातृवस्तुक्षेत्रविशेषतः ॥११४॥

བདག་གཞན་དོན་ཕྱིར་གཉིས་དོན་ཕྱིར། །གཉིས་ཀའི་དོན་དུ་མིན་ཕྱིར་སྦྱིན། །

དེ་ཡི་ཁྱད་པར་སྦྱིན་བདག་དང་། །དངོས་དང་ཞིང་གི་ཁྱད་པ་ལས། །

【真】為利自他二　不為二故施　勝別由能施　施類由勝故

【玄】為益自他俱　不為二行施　由主財田異　故施果差別

दाता विशिष्टः श्रद्धाद्यैः सत्कृत्यादि ददात्यतः ।

सत्कारोदाररुचिता कालानाच्छेद्यलाभिता ॥११५॥

སྦྱིན་བདག་ཁྱད་འཕགས་དང་སོགས་ཀྱིས། །གུས་ལ་སོགས་པས་སྦྱིན་པར་བྱེད། །

དེ་ཕྱིར་བཀུར་སྟི་རྒྱ་ཆེན་དང་། །དུས་དང་བར་ཆད་མེད་པར་རྙེད། །

【真】由信等人勝　以敬重等施　得尊重大樂　應時及難奪

【玄】主異由信等　行敬重等施　得尊重廣愛　應時難奪果

वर्णादिसम्पदा वस्तु सुरूपत्वं यशस्वि वा ।

प्रियता सुकुमारर्तुसुखस्पर्शाङ्गता ततः ॥११६॥

ཁ་དོག་ལ་སོགས་ཕུན་སུམ་དངོས། །དེ་ལས་གཟུགས་བཟང་གྲགས་ལྡན་དང་། །

དགའ་དང་ཤིན་ཏུ་གཞོན་ཤ་དང་[①]། །དུས་སུ་རེག་ན་བདེ་ལུས་འགྱུར། །

[①] 《པེ་》《སྣར་》བདེ།

[②] 《正》《中》富

【真】色等德物勝　妙色好名聞　可愛相軟滑　隨時樂觸身
【玄】財異由色等　得妙色好名　眾愛柔軟身　有隨時樂觸

गतिदुःखोपकारित्वगुणैः क्षेत्रं विशिष्यते ।

अग्रं मक्तस्य मक्ताय बोधिसत्त्वस्य चाष्टमम् ॥११७॥

འགྲོ་དང་སྡུག་བསྔལ་ཕན་འདོགས་དང་། །ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱིས་ཞིང་ཁྱད་འཕགས། །

མཆོག་ནི་[2]གྲོལ་བས་གྲོལ་བའམ[3]། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིས་བརྒྱད་པ། །

【真】由道苦恩德　施田有勝德　脫人施脫勝　菩薩及第八
【玄】田異由趣苦　恩德有差別　脫於脫[4]菩薩　第八施最勝

मातापितृग्लानधार्मकथिकेभ्योऽन्त्यजन्मने ।

बोधिसत्त्वाय चामेया अनार्येभ्योऽपि दक्षिणाः ॥११८॥

འཕགས་པ་མིན་ཡང་ཕ་མ་དང་། །ནད་པ་དང་ནི་ཆོས་སྨྲ་དང་། །

སྐྱེ་མཐའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ། །ཡོན་ནི་གཞལ་དུ་མེད་པ་ཡིན། །

【真】父母病說法　人後生菩薩　雖凡夫中施　果報無數量
【玄】父母病法師　最後生菩薩　設非證聖者　施果亦無量

पृष्ठं क्षेत्रमधिष्ठानं प्रयोगश्चेतनाशयः ।

एषां मृद्वधिमात्रत्वात् कर्ममृद्वधिमात्रता ॥११९॥

མཇུག་དང་ཞིང་དང་གཞི[5]དང་ནི། །སྦྱོར་དང་སེམས་པ་བསམ་པ་སྟེ། །

དེ་དག་ཆུང་དང་ཆེ་བ་ལས། །ལས་ཀྱང་ཆུང་དང་ཆེ་བ་ཉིད། །

【真】後分田及依　前分故意願　此下上品故　故業有下上

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》 ཅན།

[2] 《པེ་》《སྣར་》 ན།

[3] 《པེ་》《སྣར་》 བ་ལམ།

[4] 《正》《中》勝

[5] 《པེ་》《སྣར་》 བཞི།

【玄】後起田根本　加行思意樂　由此下上故　業成下上品

सञ्चेतनसमाप्तिभ्यां निष्कौकृत्यविपक्षतः ।

परिवाराद् विपाकाच्च कर्मोपचितमुच्यते ॥१२०॥

བསམས་བཞིན་པ་དང་རྫོགས་པ་དང་། །མི་འགྱོད་གཉེན་པོ་མེད་པ་དང་། །

འཁོར་དང་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས། །བསགས་པའི་ལས་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན། །

【真】故意作圓滿　無憂悔對治　由伴類果報　說業所增長
【玄】由審思圓滿　無惡作對治　有住[①]異熟故　此業名增長

चैत्ये त्यागान्वयं पुण्यं मैत्र्यादिवदगृह्णति ।

कुक्षेत्रेऽपीष्टफलता फलबीजविपर्ययात् ॥१२१॥

མཆོད་རྟེན་ལ་བཏང་རྒྱས་བྱུང་བའི། །བསོད་ནམས་ལེན་མེད་བྱམས་སོགས་བཞིན། །

རྒྱུ་ལས་འབྲས་བུ་མི་འཁྲུལ་ཕྱིར། །ངན་པའི་ཞིང་ལའང་འབྲས་ཡིད་འོང་། །

【真】支提捨類福　如慈雖不受　惡田有好果　果[②]種不倒故
【玄】制多捨類福　如慈等無受　惡田有愛果　種果無倒故

दौःशील्यमशुभं रूपं शीलं तद्विरतिर्द्विधा ।

प्रतिक्षिप्ताच्च बुद्धेन विशुद्धं तु चतुर्गुणम् ॥१२२॥

འཆལ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་མི་དགེའི་གཟུགས། །དེ་སྤོང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་གཉིས་སོ། །

སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་བཅད་པ་ཡང་། །རྣམ་དག་ཡོན་ཏན་བཞི་ལྡན་ནོ། །

【真】邪戒謂惡色　正戒離此二　及是佛遮制　此清淨四德
【玄】離犯戒及遮　名戒各有二

दौःशील्यतद्धेत्वहतं तद्विपक्षसमाश्रितम् ।

---

① 《正》《中》伴
② 《正》菓

समाहितं तु कुशलं भावना चित्तवासनात् ॥ १२३ ॥

འཆལ་ཁྲིམས་དེའི་རྒྱུས་འཕེན་[1]མ་བྱུང་། །དེ་[2]གཉེན་པོ་དང་ཞི་ལ་རྟེན[3]། །

མཉམ་པར་བཞག་པའི་དགེ་བ་ནི། །བསྒོམ་པའོ་སེམས་ལ་སྒོ་[4]ཕྱིར་རོ། །

【真】非邪戒因污　依對治寂滅　寂靜地善業　修能薰心故

【玄】非犯戒因壞　依治滅淨等　等引善名修　極能熏心故

स्वर्गाय शीलं प्राधान्याद् विसंयोगाय भावना ।

चतुर्णां ब्राह्मपुण्यत्वं कल्पं स्वर्गेषु मोदनात् ॥ १२४ ॥

མཐོ་རིས་དོན་དུ་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། །འབྲལ་བའི་དོན་དུ་བསྒོམ་གཙོའི་[5]ཕྱིར། །

བསྐལ་པར་མཐོ་རིས་དགའ་གནས་[6]ཕྱིར། །བཞི་ཡི་ཚངས་པའི་བསོད་ནམས་ཡིན། །

【真】由勝戒感天　修感相離果　四業名梵福　劫生天樂故

【玄】戒修勝如次　感生天解脫　感劫生天等　為一梵福量

धर्मदानं यथाभूतं सूत्राद्यक्लिष्टदेशना ।

पुण्यनिर्वाणनिर्वेधभागीयं कुशलं त्रिधा ॥ १२५ ॥

ཆོས་སྦྱིན་ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་པས། །མདོ་སོགས་ཡང་དག་ཇི་བཞིན་སྟོན། །

བསོད་ནམས་མྱ་ངན་འདས་པ་དང་། །ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་དགེ་རྣམ་གསུམ། །

【真】法施如實理　無染說經等　福解脫決擇　能感善有三

【玄】法施謂如實　無染辯經等　順福順解脫　順決擇分三
　　　感愛果涅槃　聖道善如次

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》འཕན།

[2] 《པེ་》《སྣར་》དེའི།

[3] 《པེ་》《སྣར་》བཞི་ལ་བརྟེན།

[4] 《པེ་》《སྣར་》སྒོམ།

[5] 《པེ་》《སྣར་》བཙོའི།

[6] 《པེ་》《སྣར་》བའི།

योगप्रवर्तितं कर्म ससमुत्थापकं त्रिधा ।

लिपिमुद्रे सगणनं काव्यं संख्या यथाक्रमम् ॥१२६॥

རིགས་པས་རབ་ཏུ་བཙུག་པའི་ལས། །རྣམ་གསུམ་ཀུན་སློང་①བཅས་པ་ནི། །

ཡིག་འབྲུ་བརྒྱ་དང་བགྲང་བཅས་པའི། །སྙན་ངག་གྲངས་ཏེ་གོ་རིམས་②བཞིན། །

【真】如理所成業　共緣起有三　字印及算量　文章數次第

【玄】諸如理所起　三業并能發　如次為書印　算文數自體

सावद्या निवृता हीनाः क्लिष्टा धर्माः शुभामलाः ।

प्रणीताः संस्कृतशुभाः सेव्या मोक्षस्त्वनुत्तरः ॥१२७॥

བསྒྲིབས་ངན་ཁ་ན་མ་ཐོ་བཅས། །ཉན་མོངས་ཅན་ཆོས་དྲི་མེད་དགེ། །

གྱ་ནོམ་འདུས་བྱས་དགེ་བསྟེན་③བྱ། །ཐར་པ་བླ་ན་མེད་པ་ཡིན། །

【真】有訶覆下性　染污善無流　美妙有為善　應事脫無上

【玄】善無漏名妙　染有罪覆劣　善有為應習　解脫名無上

---

① 《སྣར་》གློང་།

② 《སྣར་》རིམ།

③ 《སྣར་》བསྟན།

पञ्चमं कोशस्थानम् (५. अनुशयनिर्देशः)

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས། ཕྲ་རྒྱས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་གནས་ལྔ་པ། །

【真】分別惑品第五

【玄】分別隨眠品第五六十九頌

मूलं भवस्यानुशयाः षड्, रागः प्रतिघस्तथा ।

मनोऽविद्या च दृष्टिश्च विचिकित्सा च ते पुनः ॥१॥

སྲིད་པའི་རྩ་བ་ཕྲ་རྒྱས་དྲུག །འདོད་ཆགས་དེ་བཞིན་ཁོང་ཁྲོ་དང་། །

ང་རྒྱལ་མ་རིག་ལྟ་བ་དང་། །ཐེ་ཚོམ་ཡིན་ཏེ་དེ་དྲུག་ཀྱང་། །

【真】隨眠惑有本　六謂如欲瞋　慢憍無明見　心疑復說彼

【玄】隨眠諸有本　此差別有六　謂貪瞋亦慢　無明見及疑

षड्, रागभेदाः सप्तोक्ताः, भवरागो द्विधातुजः ।

अन्तर्मुखत्वात् तन्मोक्षसंज्ञाव्यावृत्तये कृतः ॥२॥

འདོད་ཆགས་དབྱེ་བས་བདུན་དུ་བཤད། །ཁམས་གཉིས་ལས་སྐྱེས་སྲིད་འདོད་ཆགས། །

ཁ་ནི་ནང་དུ་བལྟས་[1]ཕྱིར་དེར། །ཐར་པའི་འདུ་ཤེས་བཟློག་ཕྱིར་བཤད། །

【真】六由欲別七　有欲二界生　內門起故說　斷彼解脫想

【玄】六由貪異七　有貪上二界　於內門轉故　為遮解脫想

दृष्टयः पञ्च सत्कायमिथ्यान्तग्राहदृष्टयः ।

दृष्टिशीलव्रतपरामर्शाविति पुनर्दश ॥३॥

ལྟ་བ་ལྔ་སྟེ་འཇིག་ཚོགས་དང་། །ལོག་དང་མཐར་འཛིན་ལྟ་བ་དང་། །

ལྟ་བ་དང་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། །བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་དང་བཅུ། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ལྟ།

【真】見五謂身見　邊見及邪見　見取戒執取　由此復成十
【玄】六由見異十　異謂有身見　邊執見邪見　見取戒禁取
　　　六行部界異　故成九十八[①]

दशैते सप्त सप्ताष्टौ त्रिद्विदृष्टिविवर्जिताः ।

यथाक्रमं प्रहीयन्ते कामे दुःखादिदर्शनैः ॥४॥

དེ་དག་བཅུ་དང་བདུན་བདུན་བརྒྱད། །ལྟ་བ་གསུམ་གཉིས་མ་གཏོགས་པ། །

འདོད་ན་སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པ། མཐོང་བས་རིམ་བཞིན་སྤོང་བར་བྱེད། །

【真】彼十七七八　三二見所離　次第俱斷滅　見欲苦等故
【玄】欲見苦等斷　十七七八四　謂如次具離　三二見見疑

चत्वारो भावनाहेयाः,त एवाप्रतिघाः पुनः ।

रूपधातौ, तथारूप्ये इत्यष्टानवतिर्मता ॥५॥

བཞི་ནི་བསྒོམ་པས་སྤང་བྱ་ཡིན། །ཁོང་ཁྲོ་མ་གཏོགས་དེ་དག་ཉིད། །

གཟུགས་ཁམས་གཟུགས་མེད་དེ་དང་འདྲ། །དེ་ལྟར་དགུ་བཅུ་བརྒྱད་དུ་འདོད། །

【真】四惑名修滅　合彼唯除瞋　色惑無色爾　故立九十八
【玄】色無色除嗔　餘等如欲說　忍所害隨眠

भवाग्रजाः क्षान्तिवध्या दृग्घेया एव शेषजाः ।

दृग्भावनाभ्यामक्षान्तिवध्या भावनयैव तु ॥६॥

སྲིད་རྩེ་ལས་སྐྱེས་བཟོད་པ་ཡིས། །གཞོམ་བྱ་མཐོང་བས་སྤང་བྱ་ཉིད། །

ལྷག་སྐྱེས་མཐོང་དང་བསྒོམ་གཉིས་ཀྱིས། །བཟོད་པས་གཞོམ་མིན་བསྒོམ་པ་ཁོ་ནས། །

【真】有頂忍所滅　定見滅餘生　見修滅非忍　滅必修道滅
【玄】有頂唯見斷　餘通見修斷　智所害唯修

आत्मात्मीयध्रुवोच्छेदनास्तिहीनाग्रदृष्टयः ।

[①]為梵藏 5 偈句后二句

अहेत्वमार्गे तद्दृष्टिरेतास्ताः पञ्च दृष्टयः ॥७॥

བདག་དང་བདག་གི་རྟག་ཆད་དང་། །མེད་དང་དམན་[①]ལ་མཆོག་ལྟ་དང་། །

རྒྱུ་མིན་ལམ་མིན་དེར་[②]ལྟ་བ། །དེ་དག་ལྟ་བ་ལྔ་ཡིན་ནོ། །

【真】我我所常斷　無於下勝見　非因道此見　是名五見性
【玄】我我所斷常　撥無劣謂勝　非因道妄謂　是五見自體

ईश्वरादिषु नित्यात्मविपर्यासात् प्रवर्तते ।

कारणाभिनिवेशोऽतो दुखदृग्घेय एव सः ॥८॥

དབང་ཕྱུག་སོགས་རྒྱུར་མངོན་ཞེན་པ། །རྟག་བདག་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་ཡིས། །

རབ་ཏུ་འཇུག་པས་དེ་ཕྱིར་དེ། །སྡུག་བསྔལ་མཐོང་བས་སྤང་བྱ་ཉིད། །

【真】於自在等處　從常我倒生　因等虛妄執　是故見苦滅
【玄】於大自在等　非因妄執因　從常我倒生　故唯見苦斷

दृष्टित्रयाद् विपर्यासचतुष्कं विपरीततः ।

नितीरणात् समारोपात्, संज्ञाचित्ते तु तद्वशात् ॥९॥

ལྟ་བ་གསུམ་ལས་ཕྱིན་ཅི་ལོག །བཞི་ཚན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཕྱིར་[③]དང་། །

ངེས་རྟོག་ཕྱིར་དང་སྒྲོ་འདོགས་ཕྱིར། །སེམས་དང་འདུ་ཤེས་དེའི་དབང་གིས། །

【真】從二見半生　四倒顛倒故　決度增益故　想心隨見故
【玄】四顛倒自體　謂從於三見　唯倒推增故　想心隨見力

सपृत माना नवविधास्त्रिभ्यो दृग्भावनाक्षयाः ।

वधादिपर्यवस्थानं हेयं भावनया तथा ॥१०॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》དམའ།
② 《པེ་》《སྣར་》དེ།
③ 《པེ་》《སྣར་》པ།

ང་རྒྱལ་བདུན་རྣམ་དགུ་གསུམ་པོ། མཐོང་དང་བསྒོམ་པས་ཟད་བྱ་བ།།

བསྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་ནི། །གསོད་[1]སྩོགས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་[2]པའོ། །

【真】七慢九慢類　從三見修滅　殺等上心惑　修滅如彼爾
【玄】慢七九從三　皆通見脩斷　聖如殺纏等　有修斷不行

विभवेच्छा न चार्यस्य सम्भवन्ति विधादयः ।

नास्मिता दृष्टिपुष्टत्वात् कौकृत्यं नापि चाशुभम् ॥११॥

དེ་བཞིན་འཇིག་སྲིད་འཕགས་པ་ལ། །རྣམ་སོགས་ངའོ་སྙམ་མི་འབྱུང་། །

ལྟ་བས་རྒྱས་པར་འགྱུར་ཕྱིར་རོ། །མི་དགེའི་འགྱོད་པའང་མ་ཡིན་ནོ། །

【真】非有愛聖人　不起慢類等　無見所圓故　惡性憂亦無
【玄】慢類等我慢　惡作中不善　聖有而不起　見疑所增故

सर्वत्रगा दुःखहेतुदृग्घेया दृष्टयस्तथा ।

विमतिः सह ताभिश्च याऽविद्याऽऽवेणिकी च या ॥१२॥

སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་མཐོང་སྤང་བྱ་བ། །ལྟ་དང་དེ་བཞིན་ཐེ་ཚོམ་དང་། །

གང་དེ་ལྡན་ཅིག་མ་འདྲེས་པའི། །མ་རིག་གང་ཡིན་ཀུན་ཏུ་འགྲོ། །

【真】遍行見苦集　滅惑謂諸見　疑共彼無明　及獨行無明
【玄】見苦集所斷　諸見疑相應　及不共無明　遍行自界地

नवोर्ध्वालम्बना एषां दृष्टिद्वयविवर्जिताः ।

प्राप्तिवर्ज्याः सहभुवो येऽप्येभिस्तेऽपि सर्वगाः ॥१३॥

དེ་དག་ལས་དགུ་གོང་དུ་དམིགས། །ལྟ་བ་གཉིས་པོ་མ་གཏོགས་སོ། །

དེ་དག་དང་ནི་ལྡན་ཅིག་གང་། །འབྱུང་དེའང་ཀུན་འགྲོ་ཐོབ་མ་གཏོགས། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》གཅོད།
[2][2] 《པེ་》《སྣར་》བཀྲིས།

【真】九惑上地境　於彼除二見　離至得與彼　俱起亦遍行
【玄】於中除二見　餘九能上緣　除得餘隨行　亦是遍行攝

मिथ्या दृग्विमती ताभ्यां युक्ताऽविद्याथ केवला ।

निरोधमार्गदृग्घेयाः षडनास्रवगोचराः ॥१४॥

འགོག་དང་ལམ་མཐོང་སྤང་བྱ་བ། །ལོག་ལྟ་ཐེ་ཚོམ་དེ་དག་དང་། །

ལྡན་དང་[①]འབའ་ཞིག་མ་རིག་དང་། །དྲུག་ནི་ཟག་མེད་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན། །

【真】邪見疑與二　應無明獨行　見滅道所滅　六無流為境
【玄】見滅道所斷　邪見疑相應　及不共無明　六能緣無漏

स्वभूम्युपरमो मार्गः षड्भूमिनवभूमिकः ।

तद्गोचराणां विषयो मार्गौ ह्यन्योन्यहेतुकः ॥१५॥

རང་གི་ས་པའི་འགོག་པ་དང་། །ལམ་ནི་ཕན་ཚུན་རྒྱུ་ཡིན་པས། །

ས་དྲུག་ས་དགུའི་ལམ་ནི་དེའི། །སྤྱོད་ཡུལ་[②]ཅན་གྱི་ཡུལ་ཡིན་ནོ། །

【真】自地滅及道　六地及九地　緣無流惑境　由道互為因
【玄】於中緣滅者　唯緣自地滅　緣道六九地　由別治相因

न रागस्तस्य वर्ज्यत्वात्,न द्वेषोऽनपकारतः ।

न मानो न परामर्शौ शान्तशुध्यग्रभावतः ॥१६॥

འདོད་ཆགས་མིན་ཏེ་སྤང་བྱའི་ཕྱིར། །གནོད་མི་བྱེད་ཕྱིར་ཞེ་སྡང་མིན། །

ཞི་དང་དག་དང་མཆོག་ཕྱུར་ཕྱིར། །ང་རྒྱལ་མ་ཡིན་མཆོག་འཛིན་མིན། །

【真】非欲所離故　非瞋非過故　非慢非二取　靜淨勝性故
【玄】貪瞋慢二取　並非無漏緣　應離境非怨　靜淨勝性故

सर्वत्रगा अनुशयाः सकलामनुशेरते ।

---

① 《པེ་》《སྣར་》པ།

②② 《པེ་》《སྣར་》དེ་ཡི། །སྤྱོད་ཚུལ།

स्वभूमिमालम्बनतः स्वनिकायमसर्वगाः ॥१७॥

ཐ་རྒྱས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་རྣམས་ནི། །དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་རང་གི་ས། །

ཐམས་ཅད་དུ་ནི་རྒྱས་པར་འགྱུར། །ཀུན་འགྲོ་མ་ཡིན་རང་རིས་སུ། །

【真】遍行隨眠惑　具自地隨眠　唯由緣緣故　非遍行自部
【玄】未斷遍隨眠　於自地一切　非遍於自部　所緣故隨增

नानास्त्रवोर्ध्वविषयाः, अस्वीकाराद् विपक्षतः।

येन यः सम्प्रयुक्तस्तु स तस्मिन् सम्प्रयोगतः ॥१८॥

ཟག་མེད་གོང་མའི་ཡུལ་ཅན་མིན། །བདག་གིར་མ་བྱས་གཉེན་པོའི་ཕྱིར། །

གང་ཞིག་གང་དང་མཚུངས་ལྡན་པ། །དེ་ནི་དེར་མཚུངས་ལྡན་སྒོ་ནས། །

【真】非無流上境　非自取對故　若彼與相應　於此由相應
【玄】非無漏上緣　無攝有違故　隨於相應法　相應故隨增

ऊर्ध्वमव्याकृताः सर्वे कामे सत्कायदर्शनम् ।

अन्तग्राहः सहाभ्यां च मोहः,शेषास्त्विहाशुभाः ॥१९॥

གོང་མ་ཐམས་ཅད་ལུང་མ་བསྟན། །འདོད་ན་འཇིག་ཚོགས་ལྟ་བ་དང་། །

མཐར་འཛིན་ལྟ་ཅིག་མ་རིག་པ[①]། །ལྷག་མ་རྣམས་འདིར་མི་དགེ་བའོ། །

【真】上界惑無記　於欲界身見　邊見共無明　所餘惑惡性
【玄】上二界隨眠　及欲身邊見　彼俱癡無記　此餘皆不善

कामेऽकुशलमूलानि रागप्रतिघमूढयः ।

त्रीण्यकुशलमूलानि तृष्णाऽविद्या मतिश्च सा ॥२०॥

འདོད་ན་འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྲོ་དང་། །རྨོངས་ས་རྣམས་མི་དགེའི་རྩ་བ་ཡིན། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》པའང་།

ལུང་མ་བསྟན་པའི་རྩ་བ་གསུམ། །དེ་ནི་སྲིད་དང་མ་རིག་བློ། །

【真】於欲界惡根　貪欲瞋無明　無記根有三　愛無明及慧
【玄】不善根欲界　貪瞋不善癡　無記根有三　無記愛癡慧

द्वैधोर्ध्ववृत्तेर्नातोऽन्यौ, चत्वार्येव च बाह्यकाः ।

तृष्णादृङ्मानमोहास्ते, ध्यायित्रित्वादविद्यया ॥२१॥

རྣམ་གཉིས་མཐོང་[①]འཇུག་ཕྱིར་དེ་ལས། །གཞན་མིན་བཞི་ཞེས་ཕྱི་རོལ་པ། །

དེ་དག་སྲེད་ལྟ་ང་རྒྱལ་རྨོངས། །བསམ་གཏན་པ་གསུམ་མ་རིག་ལས། །

【真】二緣高生故　餘非外師說　四愛見慢癡　三觀人由癡
【玄】非餘二高故　外方立四種　中愛見慢癡　三定皆癡故

एकांशतो व्याकरणं विभज्य परिपृच्छ्य च ।

स्थाप्यं च मरणोत्पत्तिविशिष्टात्मान्यतादिवत् ॥२२॥

མགོ་གཅིག་དང་ནི་རྣམ་ཕྱེ་དང་། །དྲི་དང་གཞག་[②]པར་ལུང་བསྟན་པ། །

འཆི་དང་སྐྱེ་དང་[③]ཁྱད་པར་འཕགས། །བདག་གཞན་ལ་སོགས་ལྟ་བུ་ཡིན། །

【真】一向記分別　反問及置記　譬如死生勝　及我異等義
【玄】應一向分別　反詰捨置記　如死生殊勝　我蘊一異等

रागप्रतिघमानैः स्यादतीतप्रत्युपस्थितैः ।

यत्रोत्पन्नाप्रहीणास्ते तस्मिन् वस्तुनि संयुताः ॥२३॥

འདས་དང་ཉེར་གནས་འདོད་ཆགས་དང་། །ཁོང་ཁྲོ་ང་རྒྱལ་དག་གིས་ནི། །

གང་ལ་དེ་སྐྱེས་མ་སྤངས་པའི། །དངོས་པོ་དེ་དང་ལྡན་པ་ཡིན། །

【真】由欲瞋高慢　過去及現世　是處起未滅　於此類相應

---

① 《པེ་》《སྣར་》འཐོར།
② 《པེ་》《སྣར་》བཞག （ཆོས་མཚན་འདིའི་ནང་དུ་གཞག་ཅེས་པ་རྣམས 《པེ་》《སྣར་》ལ་བཞག་ཅེས་འགོད་ཀྱང་བརྗོད་མཆན་དུ་བཀོད་མེད）
③ 《པེ་》《སྣར་》བར།

【玄】若於此中事[1]　未斷貪瞋慢　過現若已起

सर्वत्रानागतैरेभिर्मासैः स्वाध्विकैः परैः ।

अजैः सर्वत्र, शेषैस्तु सर्वैः सर्वत्र संयुतः ॥२४॥

ཡིད་ཀྱི་དེ་དག་མ་འོངས་པས། །ཀུན་དང་གཞན་གྱིས་རང་དུས་པ། །

མི་སྐྱེ་རྣམས་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་དང་། །ལྷག་མ་ཀུན་གྱིས་ཀུན་དང་ལྡན། །

【真】一切中由當　心地餘自世　不生一切中　一切餘中應
【玄】未來意遍行　五可生自世　不生亦遍行　餘過未遍行
　　　現正緣能繫

सर्वकालास्तितोक्तत्वात्, द्वयात्, सद्विषयात्,फलात् ।

तदस्तिवादात् सर्वास्तिवादाः इष्टाश्चतुर्विधाः ॥२५॥

དུས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་ཡོད་གསུངས་ཕྱིར། །གཉིས་ཕྱིར་ཡུལ་ཡོད་ཕྱིར་འབྲས་ཕྱིར། །

དེ་ཡོད་སྨྲ་བའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད། །ཡོད་པར་སྨྲ་བར་འདོད་དེ་དག །

【真】三世有說故　由二有境果　由執說一切　有許彼四種
【玄】三世有由說　三有境果故　說三世有故　許說一切有

ते भावलक्षणावस्थाऽन्यथाऽन्यथिकसंज्ञिताः ।

तृतीयः शोभनोऽध्वानः कारित्रेण व्यवस्थिताः ॥२६॥

རྣམ་བཞི་དངོས་དང་མཚན་ཉིད་དང་། །གནས་སྐབས་གཞན་གཞན་འགྱུར་ཞེས་བྱ། །

གསུམ་པ་བཟང་སྟེ་བྱ་བ་ཡིས། །དུས་རྣམས་རྣམ་གཞག་སེགས་སུ་བྱེད། །

【真】彼師有相位　異異分別名　第三可諸世　由功能立故
【玄】此中有四種　類相位待異　第三約作用　立世最為善

किं विघ्नं तत् कथं नान्यत्, अध्वायोगस्तथा सतः ।

---

[1] 《正》《中》事中

अजातनष्टता केन गम्भीरा खलु धर्मता ॥२७॥

དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་གཞན་མ་ཡིན། །དུས་སུ་མི་རུང་དེ་བཞིན་དུ། །

ཡོད་ན་ཅི་ཕྱིར་མ་སྐྱེས་ཞིག །ཆོས་ཉིད་དག་ནི་ཟབ་པ་ཡིན། །

【真】何礙緣不具　非常此云何　壞悉檀理故　非能不異故

　　　世義則不成　未生滅雲何　由去來體故

【玄】何礙用云何　無異世便壞　有誰未生滅　此法性甚深

प्रहीणे दुःखदृग्घेये संयुक्तः सर्वशेषगैः ।

प्राक् प्रहीणे प्रकारे च शेषैस्तद्विषयैर्मलैः ॥२८॥

སྡུག་བསྔལ་མཐོང་སྤང་བྱ་སྤངས་ཀྱང་། །ཀུན་འགྲོ་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་[1]ལྡན། །

དང་པོའི་རྣམ་པ་སྤངས་ཀྱང་དེའི། །ཡུལ་ཅན་དྲི་མ་ལྷག་རྣམས་ཀྱིས།

【真】滅苦下惑中　由餘遍行應　於前類已滅　餘同境惑應

【玄】於見苦已斷　餘遍行隨眠　及前品已斷　餘緣此猶繫

दुःखहेतुदृगभ्यासप्रहेयाः कामधातुजाः ।

स्वकत्रयैकरूपाप्तामलविज्ञानगोचराः ॥२९॥

སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་མཐོང་གོམས་པ་ཡིས། །སྤང་བྱ་འདོད་ཁམས་ལས་སྐྱེས་པ། །

རང་གི་གསུམ་དང་གཟུགས་གཏོགས་གཅིག །དྲི་མེད་རྣམ་ཤེས་སྤྱོད་ཡུལ་ལོ། །

【真】見苦集修滅　是欲相應法　自界三一色　無垢識境界

【玄】見苦集脩斷　若欲界所繫　自界三色一　無漏識所行

स्वकाधरत्रयोर्ध्वैकामलानां रूपधातुजाः ।

आरूप्यजास्त्रिधात्वाप्तत्रयानास्रवगोचराः ॥३०॥

གཟུགས་ཁམས་ལས་སྐྱེས་རང་གི་དང་། །འོག་གསུམ་གོང་གཅིག་དྲི་མེད་ཀྱིའང་། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཀྱི།

གཟུགས་མེད་ལས་སྐྱེས་[①]ཁམས་གསུམ་གཏོགས། །གསུམ་དང་ཟག་མེད་སྤྱོད་ཡུལ་ལོ། །

【真】自界下界三　上一淨識境　無色三界三　無流識境界
【玄】色自下各三　上一淨識境　無色通三界　各三淨識緣

निरोधमार्गदृग्घेयाः सर्वस्वाधिकगोचराः ।

अनास्रवास्त्रिधात्वन्त्यत्रयानास्रवगोचराः ॥३१॥

འགོག་དང་ལམ་མཐོང་སྤང་བྱ་ཀུན། །རང་གིས་ལྷགས་[②]པའི་སྤྱོད་ཡུལ་ལོ། །

ཟག་མེད་ཁམས་གསུམ་མཐའ་གསུམ་དང་། །ཟག་པ་མེད་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་ལོ། །

【真】見滅道所滅　一切自長境　無流三界後　三無流心境
【玄】見滅道所斷　皆增自識行　無漏三界中　後三淨識境

द्विधा सानुशयं क्लिष्टमक्लिष्टमनुशायकैः ।

मोहाकाङ्क्षा,ततो मिथ्यादृष्टिः सत्कायदृक् ततः ॥३२॥

ཉོན་མོངས་ཕྲ་རྒྱས་བཅས་རྣམ་[③]གཉིས། ། ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་རྒྱས་འགྱུར་གྱིས། །
རྨོངས་ལས་ཐེ་ཚོམ་དེ་ནས་ནི། །ལོག་ལྟ་དེ་ནས་འཇིག་ཚོགས་ལྟ། །

【真】有縛心二種　染無染由眠　從疑惑邪見　從身見邊見
【玄】有隨眠心二　謂有染無染　有染心通二　無染局隨增
　　　無明疑邪身

ततोऽन्तग्रहणं तस्माच्छीलामर्शस्ततो दृशः ।

रागः स्वदृष्टौ मानश्च, द्वेषोऽन्यत्रेत्यनुक्रमः ॥३३॥

དེ་ནས་མཐར་འཛིན་དེ་ནས་ནི། །ཚུལ་ཁྲིམས་མཆོག་འཛིན་དེ་ནས་ལྟ། །

རང་གི་ལྟ་ལ་ང་རྒྱལ་ཆགས། །གཞན་ལ་ཞེ་སྡང་དེ་ལྟར་རིམ། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》སྐྱེ།
② 《པེ་》《སྣར་》ལྷག།
③ 《པེ་》《སྣར་》རྣམས།

【真】從此戒執取　次見取自見　欲慢於他見　瞋起如次第
【玄】邊見戒見取　貪慢瞋如次　由前引後生

अप्रहीणादनुशयाद् विषयात् प्रत्युपस्थितात् ।

अयोनिशोमनस्कारात् क्लेशः सम्पूर्णकारणः ॥३४॥

ཕྲ་རྒྱས་སྤངས་པ་མ་ཡིན་དང་། །ཡུལ་ནི་ཉེ་བར་གནས་པ་དང་། །

ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་ཡིད་བྱེད་ལས། །ཉོན་མོངས་རྒྱུ་ནི་ཚང་བ་ཡིན། །

【真】從未滅隨眠　及對根現塵　由不正思惟　惑起具因緣
【玄】由未斷隨眠　及隨應境現　非理作意起　說或具因緣

कामे सपर्यावस्थानाः क्लेशाः कामास्रवो विना ।

मोहेनानुशया एव रूपारूप्ये भवास्रवः ॥३५॥

འདོད་ན་གཏི་མུག་མ་གཏོགས་པའི། །ཉོན་མོངས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་བཅས་ཟག །

གཟུགས་དང་གཟུགས་ནི་མེད་པ་ན། །ཕྲ་རྒྱས་ཁོ་ན་སྲིད་པའི་ཟག །

【真】欲界共倒起　煩惱名欲流　離癡唯隨眠　色無色有流
【玄】欲煩惱并纏　除癡名欲漏　有漏上二界　唯煩惱除癡

अव्याकृतान्तर्मुखा हि ते समाहितभूमिकाः ।

अत एकीकृता मूलमविद्येत्यास्रवः पृथक् ॥३६॥

དེ་ལུང་མ་བསྟན་ཁ་ནང་བལྟས། །མཉམ་གཞག་ས་པའི་ཕྱིར་གཅིག་བྱས། །

ཙ་བ་མ་རིག་ཡིན་པས་ན། །ལོགས་ཤིག་ཏུ་ནི་ཟག་པར་བསྟན། །

【真】無記內門起　依寂靜地生　故合一為根　立無明別流
【玄】同無記內門　定地故合一　無明諸有本　故別為一漏

तथौघयोगा दृष्टीनां पृथग्भावस्तु पाटवात् ।

नास्रवेष्वसहायानां न किलास्यानुकूलता ॥३७॥

ཆུ་བོ་སྦྱོར་བའང་དེ་བཞིན་དུ། །ལྟ་རྣམས་གསལ་ཕྱིར་ལོགས་ཤིག་བསྟན། །

ཟག་པར་མ་ཡིན་གྲོགས་མེད་རྣམས། །འཇོག་པའི་རྗེས་སུ་མི་མཐུན་ཕྱོ། །

【真】暴河繫亦爾　別立見明故　非於流無伴　由非順流故

【玄】瀑流軛亦然　別立見利故　見不順住故　非於漏獨立

यथोक्ता एव साऽविद्या द्विधा दृष्टेर्विवेचनात् ।

उपादानान्यविद्या तु ग्राहिका नेति मिश्रिता ॥३८॥

ཇི་སྐད་བཤད་ཉིད་མ་རིག་བཅས། །ཉེར་ལེན་རྣམས་ཏེ་ལྟ་རྣམ་[①]གཉིས། །

ཕྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ་མ་རིག་པ། །འཛིན་པར་བྱེད་པ་མིན་ཕྱིར་བསྲེས། །

【真】如所說共癡　有二分見故　名取由無明　非能取故合

【玄】欲有軛并癡　見分二名取　無明不別立　以非能取故

अणवोऽनुगताश्चैते द्विधा चाप्यनुशेरते ।

अनुबध्नन्ति यस्माच्च तस्मादनुशयाः स्मृताः ॥३९ ॥

གང་ཕྱིར་དེ་དག་ཕྲ་བ་དང་། །རྗེས་འབྲེལ་རྣམ་གཉིས་རྒྱས་འགྱུར་དང་། །

རྗེས་སུ་འབྲང་བས་[②]དེ་ཡི་ཕྱིར། །ཕྲ་རྒྱས་དག་ཏུ་བཤད་པ་ཡིན། །

【真】微細隨逐故　二種隨眠故　非功用恒故　故說彼隨眠

【玄】微細二隨增　隨逐與隨縛　住流漂合執　是隨眠等義

आसयन्त्यास्रवन्त्येते हरन्ति श्लेषयन्त्यथ ।

उपगृह्णन्ति चेत्येषामास्रवादिनिरुक्तयः ॥४०॥

དེ་དག་འཇོག་བྱེད་ཟག་བྱེད་དང་། །འཕྱེར་བར་བྱེད་དང་འབྱར་[③]བྱེད་དང་། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 རྣམས།

② 《པེ་》《སྣར་》 བ།

③ 《སྣར་》 འབྱོར།

ཉེ་བར་འཛིན་ཕྱིར་ཟག་ལ་སོགས། །དེ་དག་གི་ནི་ངེས་ཚིག་ཡིན། །

【真】令住及令流　能牽及能合　能取故說彼　名流暴河等
【玄】無

संयोजनादिभेदेन पुनस्ते पञ्चधोदिताः ।

द्रव्यामर्शनसामान्याद् दृष्टिः संयोजनान्तरम् ॥४१॥

དེ་དག་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་སོགས་ཀྱི[1]། །དབྱེ་བས་ཡང་རྣམ་ལྔར་བཤད་དོ། །

རྫས་དང་མཆོག་འཛིན་འདྲ་བའི་ཕྱིར། །ལྟ་གཉིས་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་གཞན་ནོ། །

【真】由結等差別　復說彼五種　物取平等故　立見為別結
【玄】由結等差別　復說有五種　結九物取等　立見取二結

एकान्ताकुशलं यस्मात् स्वतन्त्रं चोभयं यतः ।

ईर्ष्या मात्सर्यमेषूक्तं पृथक् संयोजनद्वयम् ॥४२॥

གང་ཕྱིར་གཉིས་ཀ་འང་གཅིག་ཏུ་ནི། །མི་དགེ་རང་དབང་དེ་ཡི་ཕྱིར། །

ཕྲག་དོག་སེར་སྣ་དེ་དག་ལས། །ལོགས་ཤིག་ཀུན་སྦྱོར་གཉིས་སུ་བཤད། །

【真】由一向不善　由二自在故　於中或妬悋　別立為二結
【玄】由二唯不善　及自在起故　纏中唯嫉慳　建立為二結
　　　或二數行故　為賤貧困故　遍顯隨惑故　惱亂二部故[2]

पञ्चधावरभागीयं द्वाभ्यां कामानतिक्रमः ।

त्रिभिस्तु पुनरावृत्तिर्मुखमूलग्रहात् त्रयम् ॥४३॥

ཐ་མའི་ཆ་དང་མཐུན་རྣམ་ལྔ། །གཉིས་ཀྱིས་འདོད་ལས་མི་འདའ་ལ། །

གསུམ་པོ་ཡིས་ནི་ཕྱིར་ཟློག་བྱེད། །སྒོ་དང་རྩ་བས་[3]བསྡུས་ཕྱིར་གསུམ། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཀྱིས།
[2] 或二數行故　為賤貧困故　遍顯隨惑故　惱亂二部故，梵、藏無
[3] 《པེ་》《སྣར་》བ།

【真】五種下分結　由二不過欲　由三更還下　由執門根三
【玄】又五順下分　由二不超欲　由三復還下　攝門根故三

अगन्तुकामता मार्गविभ्रमो मार्गसंशयः ।

इत्यन्तराया मोक्षस्य गमनेऽतस्त्रिदेशना ॥४४॥

འགྲོ་མི་འདོད་དང་ལམ་ནོར་དང་། །ལམ་ལ་ཐེ་ཚོམ་དེ་སྙེད་ཅིག །

ཐར་པ་བགྲོད་ལ་གེགས་བྱེད་པ། །དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་གསུམ་བསྟན་ཏོ། །

【真】不欲去亂道　疑道是三事　是障解脫行　故說滅三結
【玄】或不欲發起　迷道及疑道　能障趣解脫　故唯說斷三

पञ्चधैवोर्ध्वभागीयं द्वौ रागौ रूप्यरागिजौ ।

औद्धत्य-मान-मोहाश्च विद्वशाद् बन्धनत्रयम् ॥४५॥

གོང་མའི་ཆ་དང་མཐུན་ལྔ་ཉིད། །གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་ལས་སྐྱེས་པའི། །

འདོད་ཆགས་གཉིས་རྒོད་ང་རྒྱལ་རྨོངས། །ཚོར་བའི་དབང་གིས་འཆིང་བ་གསུམ། །

【真】上分結有五　二色非色欲　掉起慢無明　因受說三縛
【玄】順上分亦五　色無色二貪　掉舉慢無明　令不超上故
　　　縛三由三受　隨眠前已說

येऽप्यन्ये चैतसाः क्लिष्टाः संस्कारस्कन्धसंज्ञिताः ।

क्लेशेभ्यस्तेऽप्युपक्लेशास्ते तु न क्लेशसंज्ञिताः ॥४६॥

ཉོན་མོངས་ལས་གཞན་ཉོན་མོངས་ཅན། །སེམས་བྱུང་འདུ་བྱེད་ཕུང་ཞེས་པ། །

གང་དེའང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་ཏེ། །དེ་དག་ཉོན་མོངས་ཞེས་མི་བྱ། །

【真】餘染污心法　說名為行陰　於煩惱小分　說彼非煩惱
【玄】隨煩惱此餘　染心所行蘊

आह्रीक्यमनपत्राप्यमीर्ष्या मात्सर्यमुद्धवः ।

कौकृत्यं स्त्यानमिद्धं च पर्यवस्थानमष्टधा ॥४७॥

ངོ་ཚ་མེད་དང་ཁྲེལ་མེད་དང་། །ཕྲག་དོག་སེར་སྣ་འགོད་པ་དང་། །

འགྱོད་དང་རྨུགས་དང་གཉིད་དང་ནི། །ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་རྣམ་པ་བརྒྱད། །

【真】無羞及無慚　妬悋及掉起　憂悔疲弱睡　倒起惑有八
【玄】纏八無慚愧　嫉慳并悔眠　及掉舉惛沈　或十加忿覆

क्रोधम्रक्षौ च रागोत्था आह्रीक्यौद्धत्यमत्सराः ।

म्रक्षे विवादोऽविद्यातः स्त्यानमिद्धानपत्रपाः ॥४८॥

ཁྲོ་དང་འཆབ་པའོ་འདོད་ཆགས་ཀྱིས། །ངོ་ཚ་མེད་རྒོད་སེར་སྣ་བསླང་། །

འཆབ་པ་རྩོད་དོ་མ་རིག་ལས། །རྨུགས་དང་གཉིད་དང་ཁྲེལ་མེད་དོ། །

【真】及忿覆欲生　無羞掉起悋　於覆諍癡生　疲弱睡無慚
【玄】無慚慳掉舉　皆從貪所生　無愧眠惛沈　從無明所起

कौकृत्यं विचिकित्साजं क्रोधेर्ष्ये प्रतिघान्वये ।

अन्ये च षट् क्लेशमला माया शाठ्यं मदस्तथा ॥४९॥

ཐེ་ཚོམ་ལས་འགྱོད་ཁྲོ་བ་དང་། །ཕྲག་དོག་ཁོང་ཁྲོའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་། །

གཞན་ཡང་ཉོན་མོངས་དྲི་མ་དྲུག །སྒྱུ་དང་གཡོ་དང་རྒྱགས་པ་དང་། །

【真】憂悔從疑生　忿妬瞋恚流　復餘六惑垢
【玄】嫉忿從瞋起　悔從疑覆諍　煩惱垢六惱

प्रदाश उपनाहश्च विहिंसा चेति रागजौ ।

माया-मदौ प्रतिघजे उपनाह-विहिंसने ॥५०॥

དེ་བཞིན་འཚིག་དང་ཁོན་འཛིན་དང་། །རྣམ་འཚེ་རྒྱུ་དང་རྒྱགས་པ་ནི། །

འདོད་ཆགས་ལས་སྐྱེས་ཁོན་འཛིན་དང་། །རྣམ་འཚེ་ཁོང་ཁྲོ་ལས་སྐྱེས་སོ། །

【真】誑諂醉如前　不捨及結過　逼惱從欲生　誑醉瞋恚生
　　　結過及逼惱
【玄】害恨諂誑憍　誑憍從貪生　害恨從瞋起

दृष्ट्यामर्शात् प्रदाशस्तु शाठ्यं दृष्टिसमुत्थितम् ।

तत्राह्रीक्यानपत्राप्यस्त्यानमिद्धोद्धवा द्विधा ॥५१॥

तदन्ये भावनाहेयाः स्वतन्त्राश्च तथा मलाः ।

कामेऽशुभास्त्रयो द्वेधा, परेणाव्याकृतास्ततः ॥५२॥

འཆིག་པ་ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་ལས། །གཡོ་ནི་ལྟ་བས་ཀུན་ནས་བསླང་། །

དེ་ལས་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། །ཁྲེལ་མེད་རྨུགས་གཉིད་རྒོད་རྣམ་གཉིས། །

དེ་ལས་གཞན་ནི་བསྒོམ་སྤང་བྱ། །རང་དབང་དེ་བཞིན་དྲི་མ་རྣམས། །

འདོད་ན་མི་དགེ་གསུམ་རྣམ་གཉིས། །དེ་ཡན་ཆད་ནི་ལུང་མ་བསྟན། །

【真】從見取不捨　從見諂曲生　此中無差慚　疲弱睡掉起
　　　有二餘修滅　及自在惑垢　於欲惡三二　上界彼無記
【玄】惱從見取起　諂從諸見生　纏無慚愧眠　惛掉見修斷
　　　餘及煩惱垢　自在故唯修　欲三二餘惡　上界皆無記

माया शाठ्यं च कामाद्यध्यानयोर्ब्रह्मवञ्चनात् ।

स्त्यानौद्धत्यमदा धातुत्रयेऽन्ये कामधातुजाः ॥५३॥

འདོད་དང་[①]བསམ་གཏན་དང་པོ་ན། །གཡོ་སྒྱུ་ཚངས་པས་[②]འདྲིད་ཕྱིར་རོ། །

རྨུགས་རྒོད་རྒྱགས་པ་ཁམས་གསུམ་ན། །གཞན་དག་འདོད་ཁམས་ལས་སྐྱེས་པ། །

【真】誑諂從欲界　初定梵誑故　疲掉醉三界　餘惑唯欲界
【玄】諂誑欲初定　三三界餘欲

---

① 《པེ་》《སྣར་》ནང་།
② 《པེ་》《སྣར་》པ།

समानमिद्धा दृग्घेया मनोविज्ञानभूमिकाः ।

उपक्लेशाः स्वतन्त्राश्च षड्विज्ञानाश्रयाः परे ॥५४॥

མཐོང་སྤང་བྱ་གཉིད་[①]ང་རྒྱལ་བཅས། །ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ས་པ་ཡིན། །

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་རང་དབང་ཡང་། །གཞན་ནི་རྣམ་ཤེས་དྲུག་རྟེན་ཅན། །

【真】見滅及慢睡　依意識地生　自在小分惑　餘依六識起

【玄】見所斷慢眠　自在隨煩惱　皆唯意地生[②]　餘通依六識

सुखाभ्यां सम्प्रयुक्तो हि रागो द्वेषो विपर्ययात् ।

मोहः सर्वैरसद्दृष्टिर्मनोदुःखसुखेन तु ॥५५॥

བདེ་བ་དག་དང་འདོད་ཆགས་སུ། །མཚུངས་ལྡན་ཞེ་སྡང་བཟློག་པའོ། །

མ་རིག་པ་དག་ཐམས་ཅད་དང་། །མེད་ལྟ་ཡིད་བདེ་སྡུག་བསྔལ་དང་། །

【真】欲與喜樂應　瞋與憂苦應　無明一切應　邪見憂喜應

【玄】欲界諸煩惱　貪喜樂相應　瞋憂苦癡遍　邪見憂及喜

दौर्मनस्येन काङ्क्षान्ये सौमनस्येन कामजाः ।

सर्वेऽप्युपेक्षया सवैः स्वैर्यथाभूम्यूर्ध्वभूमिकाः ॥५६॥

ཡིད་མི་བདེ་དང་ཐེ་ཚོམ་མོ། །གཞན་ཡིད་བདེ་དང་འདོད་ལས་སྐྱེས། །

བཏང་སྙོམས་དང་ཀུན་ས་གོང་མ། །ས་ཇི་བཞིན་དུ་རང་རང་དང་། །

【真】疑憂應餘惑　與喜應欲生　一切與捨應　隨自自如地
　　　上地惑相應

【玄】疑憂餘五喜　一切捨相應　上地皆隨應　遍自識諸受

दौर्मनस्येन कौकृत्यमीर्ष्या क्रोधो विहिंसनम् ।

[①] 《པེ་》《སྣར་》ཉིད།

[②] 《中》起

उपनाहः प्रदाशश्च, मात्सर्यं तु विपर्ययात् ॥५७॥

འགྱོད་དང་ཕྲག་དོག་ཁྲོ་བ་དང་། །རྣམ་འཚེ་ཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། །

འཚིག་པ་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། །སེར་སྣ་དག་ནི་བཟློག་པ་ཡིན། །

【真】憂根應憂悔　嫉妬忿逼惱　結過不捨耶　慳悋翻此義
【玄】諸隨煩惱中　嫉悔忿及惱　害恨憂俱起　慳喜愛相應

माया शाठ्यमथो म्रक्षो मिद्धं चोभयथा, मदः ।

सुखाभ्यां सर्वगोपेक्षा चत्वार्यन्यानि पञ्चभिः ॥५८॥

གཡོ་དང་སྒྱུ་དང་འཆབ་དང་གཉིས[1]། །གཉིས་ཀ་དང་ལྡན་བདེ་དག་དང་[2]། །

རྒྱགས་པ་བཏང་སྙོམས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ། །བཞི་པོ་གཞན་ནི་ལྔ་དག་དང་། །

【真】欺誑及諂曲　覆藏睡三種　醉喜樂捨遍　餘四五根應
【玄】諂誑及眠覆　通憂喜俱起　憍喜樂皆捨　餘四遍相應

कामे निवरणान्येकविपक्षाहारकृत्यतः ।

द्व्येकता, पञ्चता स्कन्धविघातविचिकित्सनात् ॥५९॥

འདོད་ན་སྒྲིབ་རྣམས་མི་མཐུན་དང་། །ཟས་དང་བྱ་བ་གཅིག་པའི་ཕྱིར། །

གཉིས་གཅིག་ཕུང་པོ་གནོད་བྱེད་དང་། །ཐེ་ཚོམ་ཕྱིར་ན་ལྔ་ཉིད་དོ། །

【真】欲界中五蓋　一對治食事　合二一能破　法聚起疑故
【玄】蓋五唯在欲　貪[3]治用同故　雖二立一蓋 障蘊故唯五

आलम्बनपरिज्ञानात् , तदालम्बनसंक्षयात् ।

आलम्बनप्रहाणाच्च, प्रतिपक्षोदयात् क्षयः ॥६०॥

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》པ་ཉིད།

[2] 《པེ་》《སྣར་》པ་དེ་དག

[3] 《中》食

དམིགས་པ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང་། །དེ་ལ་དམིགས་པ་ཡང་དག་པར། །

ཟད་དང་དམིགས་པ་སྤངས་པས་སོ། །གཉེན་པོ་སྐྱེས་པས་ཟད་པར་འགྱུར། །

【真】由了別彼境　能緣境滅故　境界惑滅故　對治起故盡

【玄】遍知所緣故　斷彼能緣故　斷彼所緣故　對治起故斷

प्रहाणाधारदूरत्वदूषणाख्यश्चतुर्विधः ।

प्रतिपक्षः, प्रहातव्यः क्लेश आलम्बनान्मतः ॥ ६१ ॥

གཉེན་པོ་རྣམ་བཞི་སྤོང་བ་དང་། །གཞི་དང་སྲིད་ཉིད་རྣམ་པར་ནི།།

སུན་འབྱིན་ཞེས་བྱ་དམིགས་པ་ལས། །ཉོན་མོངས་པ་ནི་སྤང་བྱར་འདོད། །

【真】滅持能遠離　厭惡對治四　說次異應除　惑於自境界

【玄】對治有四種　謂斷持遠厭　應知從所緣　可令諸惑斷

वैलक्षण्याद् विपक्षत्वाद् देशविच्छेदकालतः ।

भूतशीलप्रदेशाध्वद्वयानामिव दूरता ॥ ६२ ॥

མཚན་ཉིད་མི་མཐུན་མི་མཐུན་ཕྱོགས། །ཡུལ་རྣམ་[①]ཆད་དང་དུས་ཀྱིས་ཏེ། །

འབྱུང་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཕྱོགས་དང་ནི། །དུས་གཉིས་རིང་བ་ཉིད་ལྟ་བུའོ། །

【真】相異對治故　各處別時故　四大戒處所　世二如遠義

【玄】遠性有四種　謂相治處時　如大種尸羅　異方二世等

सकृत् क्षयो विसंयोगलाभस्तेषां पुनः पुनः ।

प्रतिपक्षोदयफलप्राप्तीन्द्रियविवृद्धिषु ॥ ६३ ॥

ལན་ཅིག་ཏུ་ཟད་དེ་དག་གི །བྲལ་བའི་ཐོབ་པ་ཡང་དང་ཡང་། །

གཉེན་པོ་སྐྱེས་དང་འབྲས་ཐོབ་དང་། །དབང་པོ་རྣམ་པར་འཕེལ་རྣམས་སུ། །

【真】諸惑同一滅　重得彼永離　對治生得果　練根六時中

[①] 《པེ་》《སྣར་》རྣམས།

【玄】諸惑無再斷　離繫有重得　謂治生得果　練根六時中

परिज्ञा नव, कामाद्यप्रकारद्वयसंक्षयः ।

एका, द्वयोः क्षये द्वे ते, तथोर्ध्वं तिस्र एव ताः ॥६४॥

ཡོངས་སུ་ཤེས་དགུ་འདོད་པ་ན། །དང་པོ་རྣམ་གཉིས་ཟད་ལ་གཅིག །

གཉིས་ཟད་པ་ནི་དེ་གཉིས་སོ། །དེ་བཞིན་གོང་མའི་དེ་གསུམ་ཉིད། །

【真】永斷九欲界　初一[①]部惑滅　一後二滅離　三[②]上三亦爾
【玄】斷遍知有九　欲初二斷一　二各一合三　上界三亦爾

अन्या अवरभागीयरूपसर्वास्रवक्षयाः ।

तिस्रः परिज्ञाः, षट् क्षान्तिफलं ज्ञानस्य शेषिताः ॥६५॥

ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་གཞན་གསུམ་སྟེ། །ཐ་མའི་ཆ་དང་མཐུན་གཟུགས་དང་། །

ཟག་པ་ཀུན་ཟད་དྲུག་བཟོད་འབྲས། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་ཤེས་པའི་ཡིན། །

【真】所餘下分色　一切惑滅盡　更三永斷智　六忍餘智果
【玄】餘五順下分　色一切斷三　於中忍果六　餘三是智果

अनागम्यफलं सर्वा ध्यानानां पञ्च वाऽथ वा ।

अष्टौ, सामन्तकस्यैका, मौलारूप्यत्रयस्य च ॥६६॥

མི་ལྕོགས་མེད་འབྲས་ཐམས་ཅད་དོ། །བསམ་གཏན་རྣམས་ཀྱི་ལྔའམ་བརྒྱད། །

ཉེ་བར་བསྡོགས་པའི་གཅིག་ཡིན་ཏེ། །གཟུགས་མེད་དངོས་གཞི་གསུམ་གྱི་ཡང་། །

【真】未來果一切[③]　本定五或八　無色定果一　本三無色一
【玄】未至果一切　根本五或八　無色邊果一　三根本亦爾

आर्यमार्गस्य सर्वा द्वे लौकिकस्यान्वयस्य च ।

---

① 《正》二
② 《正》二
③ 《正》《中》非至

धर्मज्ञानस्य तिस्रस्तु, षट् तत्पक्षस्य पञ्च वा ॥६७॥

ཐམས་ཅད་འཕགས་པའི་ལམ་གྱི་ཡིན། །འཇིག་རྟེན་པའི་གཉིས་རྗེས་ཀྱི་ཡང་། །

ཆོས་ཤེས་པའི་ནི་གསུམ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་དྲུག་དང་ལྔ། །

【真】聖道果一切　世道二類爾　法智三二類　六五永斷智
【玄】俗果二聖九　法智三類二　法智品果六　類智品果五

अनास्रववियोगाप्तेर्भवाग्रविकलीकृतेः ।

हेतुद्वयसमुद्घातात् परिज्ञा धात्वतिक्रमात् ॥६८॥

བྲལ་བའི་ཐོབ་པ་ཟད་མེད་དང་། །སྲིད་རྩེ་ཉམས་པར་བྱས་པ་དང་། །

རྒྱུ་གཉིས་ཀུན་ཏུ་བཅོམ་པའི་ཕྱིར། །ཡོངས་ཤེས་ཁམས་ལས་འདས་པ་ལས[①]། །

【真】得無流離故　損有頂分故　拔除二因故　斷智過界故
【玄】得無漏斷得　及缺第一有　滅雙因越界　故立九遍知

नैकया पञ्चभिर्यावद् दर्शनस्थः समन्वितः ।

भावनास्थः पुनः षड्भिरेकया वा द्वयेन वा ॥६९॥

གཅིག་མིན་མཐོང་ལ་གནས་པ་ནི། །ལྔ་ཡི་བར་དང་ཡང་དག་ལྡན། །

བསྒོམས་ལ་གནས་པ་དྲུག་གམ་ནི། །གཅིག་གམ་ཡང་ན་གཉིས་དང་ངོ་། །

【真】無與一至五　在見位相應　住修復與六　乃至與一二
【玄】住見諦位無　或成一至五　修成六一二　無學唯成一

तासां सङ्कलनं धातुवैराग्यफललाभतः ।

एकां द्वे पञ्च षट् कश्चिज्जहात्याप्नोति पञ्च न ॥७०॥

ཁམས་ལས་འདོད་ཆགས་བྲལ་བ་དང་ ། ། འབྲས་བུ་ཐོབ་ཕྱིར་དེ་དག་བསྡོམས། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》ལ།

ལ་ལ་གཅིག་གཉིས་ལྔ་དང་དྲུག །གཏོང་སྟེ་འཐོབ་པ་ལྔ་མིན་ནོ། །

【真】算彼由離界　及至沙門果　有人捨一二　五六無得五

【玄】越界得果故　二處集遍知　捨一二五六　得亦然除五

षष्ठं कोशस्थानम् (६. मार्ग-पुद्गलनिर्देशः)

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ [1] ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས། ལམ་དང་གང་ཟག་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་

[2]གནས་དྲུག་པ།།

【真】分別聖道果人品第六

【玄】分別賢聖品第六八十三頌

क्लेशप्रहाणमाख्यातं सत्यदर्शनभावनात् ।

द्विविधो भावनामार्गो दर्शनाख्यस्त्वनास्रवः ॥१॥

བདེན་པ་མཐོང་དང་བསྒོམས་[3]པ་ལས།། ཉོན་མོངས་སྤངས་པ་ཞེས་བཤད་པ།།

བསྒོམ་པའི་ལམ་ནི་རྣམ་གཉིས་ཏེ[4]། །མཐོང་བ་ཞེས་བྱ་ཟག་པ་མེད།

【真】煩惱滅已說　由見修四諦　修道有二種　見道唯無流

【玄】已說煩惱斷　由見修道故　見道見聖諦　修道修九品[5]

स्त्यान्युक्तानि चत्वारि दुःखं समुदयस्तथा ।

निरोधमार्ग इत्येषां यथाभिसमयं क्रमः ॥२॥

བདེན་པ་དག་ནི་བཞིར་བཤད་དོ། །སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་དེ་བཞིན་དུ།།

འགོག་དང་ལམ་སྟེ་དེ་ལྟར་ན། །དེ་དག་ཇི་ལྟར་མངོན་རྟོགས་རིམ།།

【真】已說諦有四　謂苦諦集諦　滅道諦亦爾　對正觀次第

【玄】諦四名已說[6]　謂苦集滅道　彼自體亦然　次第隨現觀

---

[1] 《པེ་》པ་མཛོད།

[2] 《པེ་》《སྣར་》-སྟེ

[3] 《པེ་》《སྣར་》ཞིང་བསྒོམ།

[4] 《པེ་》《སྣར་》པ་གཉིད།

[5] 《正》《中》由見諦修故　見道唯無漏　修道通二種

[6] 《中》先

दुःखास्त्रिदुःखतायोगाद् यथायोगमशेषतः ।

मनापा अमनापाश्च तदन्ये चैव सास्रवाः ॥ ३ ॥

ཡིད་འོང་ཡིད་དུ་མི་འོང་དང་། །དེ་ལས་གཞན་ཟག་བཅས་རྣམས་ཉིད། །

སྡུག་བསྔལ་ཉིད་གསུམ་ལྡན་པའི་ཕྱིར། །ཅི་རིགས་མ་ལུས་སྡུག་བསྔལ་ལོ། །

【真】苦由三苦應　如理皆無餘　可愛非可愛　及餘有流行
【玄】苦由三苦合　如所應一切　可意非可意　餘有漏行法

यत्र भिन्नेन तद्बुद्धिरन्यापोहे धिया च तत् ।

घटाम्बुवत् संवृत्तिसत्, परमार्थसदन्यथा ॥ ४ ॥

གང་ལ་བཅོམ་དང་བློ་ཡིས་[1]གཞན། །བསལ་ན་དེ་བློ་མི་འཇུག་པ། །

བུམ་ཆུ་བཞིན་དུ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ། །ཡོད་དེ་དོན་དམ་ཡོད་གཞན་ནོ། །

【真】若破無彼智　由智除餘爾　俗諦如瓶水　異此名真諦
【玄】彼覺破便無　慧析餘亦爾　如瓶水世俗　異此名勝義

वृत्तस्थः श्रुतचिन्तावान् भावनायां प्रयुज्यते ।

नामोभयार्थविषया श्रुतमय्यादिका धियः ॥ ५ ॥

ཚུལ་གནས་ཐོས་དང་བསམ་ལྡན་པས། །བསྒོམ་པ་ལ་ནི་རབ་ཏུ་སྦྱོར། །

ཐོས་སོགས་ལས་བྱུང་བློ་རྣམས་ནི། །མིང་དང་གཉིས་ཀ་དོན་ཡུལ་ཅན། །

【真】住善行有聞　思後學修慧　名二義境界　聞思修三慧
【玄】將趣見諦道　應住戒勤修　聞思修所成　謂名俱義境

व्यपकर्षद्वयवतो नासन्तुष्टमहेच्छयोः ।

लब्धे भूयः स्पृहाऽतुष्टिरलब्धेच्छा महेच्छता ॥ ६ ॥

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཡི།

བསྲིང་[①]གཉིས་ལྡན་ཆོག་མི་ཤེས་དང་། །འདོད་ཆེན་ཅན་ལ་མ་ཡིན་ནོ། །

རྙེད་ལ་ཡང་སྲེད་ཆོག་མི་ཤེས། །མ་རྙེད་ལ་འདོད་འདོད་ཆེན་ཅན། །

【真】有二離人無　不知足大欲　前已得求多　後未得求得
【玄】具身心遠離　無不足大欲　謂已得未得　多求名所無

विपर्यासात् तद्विपक्षौ त्रिधात्वाप्तामलौ च तौ ।

अलोभ आर्यवंशाश्च, तेषां तुष्ट्यात्मकास्त्रयः ॥७॥

བཟློག་པ་དེ་ཡི་གཉེན་པོ་དག། །དེ་གཉིས་ཁམས་[②]གསུམ་གཏོགས་དྲི་མེད། །

མ་ཆགས་འཕགས་རིགས་དེ་དག་ལས། །གསུམ་ནི་ཆོག་ཤེས་བདག་ཉིད་དོ། །

【真】翻此二對治　或三界無流　無貪類聖種　前三知足體
【玄】治相違界三　無漏無貪性　四聖種亦爾　前三唯喜足

कर्मान्तेन त्रिभिर्वृत्तिस्तृष्णोत्पादविपक्षतः ।

ममाहङ्कारवस्त्विच्छातत्कालात्यन्तशान्तये ॥८॥

གསུམ་གྱིས་ཚུལ་བསྟན་ཐ་མས་ལས། །སྲེད་པ་སྐྱེ་བའི་གཉེན་པོའི་ཕྱིར། །

བདག་གིར་བདག་འཛིན་དངོས་འདོད་པ། །དེ་ཡི་དུས་དང་གཏན་ཞིའི་ཕྱིར། །

【真】後顯業三生　愛生對治故　我所我類愛　為暫永除滅
【玄】三生具後業　為治四愛生　我所我事欲　暫息永除故

तत्रावतारोऽशुभया चानापानस्मृतेन च ।

अधिरागवितर्काणां शङ्कला सर्वरागिणाम् ॥९॥

དེ་ལ་འཇུག་པ་མི་སྡུག་པ[③]། །དབུགས་རྔུབ་འབྱུང་བ་དྲན་པ་ཡིས། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》བསྲིངས།
② 《པེ་》《སྣར་》ཁམ།
③ 《པེ་》《སྣར་》དང་།

འདོད་ཆགས་རྣམ་རྟོག་ལྷག་[①]རྣམས་སོ། །ཀེང་རུས་ཆགས་བཅས་ཐམས་ཅད་ལ། །

【真】入修由二因　不淨觀息念　多欲多覺觀　骨觀通欲治
【玄】入修要二門　不淨觀息念　貪尋增上者　如次第應修
　　　為通治四貪　且辯觀骨鎖

आसमुद्रास्थिविस्तारसंक्षेपादादिकर्मिकः ।

पादास्थ्न आकपालार्धत्यागात् कृतजयः स्मृतः ॥१०॥

རུས་པ་རྒྱ་མཚོའི་བར་དུ་ནི། །སྤྲོ་ཞིང་སྡུད་པས་ལས་དང་པོ། །

རྐང་རུས་ནས་ནི་ཐོད་ཕྱེད་བར། །བཏང་བས་སྦྱང་བ་བྱས་པར་བཤད། །

【真】骨量遍至海　增減名初發　除脚頭骨半　說名數習成
【玄】廣至海復略　名初習業位　除足至頭半　名為已熟修

अतिक्रान्तमनस्कारो भ्रूमध्ये चित्तधारणात् ।

अलोभो दशभूः कामादृश्यालम्बा नृजाऽशुभा ॥११॥

སྨིན་མའི་བར་དུ་སེམས་འཛིན་པས། །ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རྫོགས་པ་ཡིན། །

མི་སྡུག་མ་ཆགས་ས་བཅུ་དང་། །དམིགས་པ་འདོད་སྣང་མིས་སྐྱེད་[②]དོ། །

【真】安心於眉間　說名過思量　無貪性十地　欲見境人生
【玄】繫心在眉間　名超作意位　無貪性十地　緣欲色人生
　　　不淨自世緣　有漏通二得

आनापानस्मृतिः प्रज्ञा पञ्चभूर्वाय्वगोचरा ।

कामाश्रया, न बाह्यानां षड्विधा गणनादिभिः ॥१२॥

དབུགས་རྔུབ་དབུགས་འབྱུང་དྲན་པ་ནི། །ཤེས་རབ་ས་ལྔ་སྒྲོད་ཡུལ་རླུང་། །

འདོད་རྟེན་ཕྱི་བའི་[①]མ་ཡིན་ནོ། །བགྲང་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་དྲུག །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 ལྷགས།
② 《པེ་》《སྣར་》 བསྐྱེད།

【真】阿那波那念　慧五地風境　依欲身外道　無六由數等
【玄】息念慧五地　緣風依欲身　二得實外無　有六謂數等

आनापानौ यतः कायः सत्त्वाख्यावनुपात्तकौ ।

नैःष्यन्दिकौ नाधरेण लक्ष्येते मनसा च तौ ॥१३॥

དབུགས་རྔུབ་དབུགས་འབྱུང་གང་ལས་ལུས། །སེམས་ཅན་ཞེས་བྱ་མ་ཟིན་པའོ། །

རྒྱུ་མཐུན་ལས་བྱུང་འོག་མ་ཡི། །ཡིད་ཀྱིས་དེ་གཉིས་མ་རྟོགས་[2]སོ། །

【真】入出息隨身　眾生名非取　等流非下心　所緣非餘心
【玄】入出息隨身　依二差別轉　情數非執受　等流非下緣

निष्पन्नशमथः कुर्यात् स्मृत्युपस्थानभावनाम् ।

कायविच्चित्तधर्माणां द्विलक्षणपरीक्षणात् ॥१४॥

ཞི་གནས་གྲུབ་པར་གྱུར་པ་ཡིས། །དྲན་པ་ཉེར་གཞག་བསྒོམ་པར་བྱ། །

ལུས་ཚོར་སེམས་དང་ཆོས་རྣམས་ལ། །མཚན་ཉིད་གཉིས་སུ་ཡོངས་བརྟགས་པས། །

【真】修觀已成就　方修四念處　身受及心法　由簡擇二相
【玄】依已修成止　為觀修念住　以自相共相　觀身受心法

प्रज्ञा श्रुतादिमय्यन्ये संसर्गालम्बनात् क्रमः ।

यथोत्पत्ति चतुष्कं तु विपर्यासविपक्षतः ॥१५॥

ཤེས་རབ་ཐོས་སོགས་ལས་བྱུང་བའོ། །གཞན་ནི་འབྲེལ་དང་དམིགས་པ་ལས། །

རིམ་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་བཞིན། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་གཉེན་པོར་བཞི། །

【真】性慧聞思修　餘相應境故　次第如生四　對治倒等故
【玄】自性聞等慧[3]　餘相雜所緣　說次第隨生　治倒故唯四

स धर्मस्मृत्युपस्थाने समस्तालम्बने स्थितः ।

---

① 《པེ་》《སྣར་》མའི།

② 《པེ་》《སྣར་》མི་གཏོགས།

③ 《中》自性慧聞等

अनित्यदुःखतः शून्यानात्मतस्तान् विपश्यति ॥१६॥

དེ་ནི་ཆོས་དྲན་ཉེར་གཞག་པ། །སྤྱི་ལ་དམིགས་པ་ལ་གནས་ཏེ། །

དེ་དག་ལ་ནི་མི་རྟག་དང་། །སྡུག་བསྔལ་སྟོང་བདག་མེད་པར་ལྟ[①]། །

【真】此人法念中　總攝境界住　觀法無常苦　空無我相故
【玄】彼居法念住　總觀四所緣　修非常及苦　空非我行相

तत ऊष्मगतोत्पत्तिस्तच्चतुःसत्यगोचरम् ।

षोडशाकारमूष्मभ्यो मुर्धानस्तेऽपि तादृशाः ॥१७॥

དེ་ལས་དྲོ་བར་གྱུར་པ་འབྱུང་།།དེ་ནི་བདེན་བཞིའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན། །

རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་དྲོ་བ་ལས། །རྩེ་མོ་དེ་ཡང་དེ་དང་འདྲ། །

【真】從此暖行生　具四諦為境　有十六種行　從暖頂亦爾
【玄】從此生煖法　具觀四聖諦　修十六行相　次生頂亦然

उभयाकरणं धर्मैणान्यैरपि तु वर्धनम् ।

तेभ्यः क्षान्तिर्द्विधा तद्वत् क्षान्त्या धर्मैण वर्धनम् ॥१८॥

གཉིས་ཀ་ཆོས་ཀྱིས་རྣམ་པ་གཏོད། །གཞན་དག་གིས་ཀྱང་འཕེལ་བར་བྱེད། །

དེ་ལས་བཟོད་པ་གཉིས་དེ་བཞིན། །ཐམས་ཅད་ཆོས་ཀྱིས་[②]འཕེལ་བར་བྱེད། །

【真】於二由法念　安相長由餘　從彼忍二忍　同彼法念長
【玄】如是二善根　皆初法後四　次忍唯法念　下中品同頂

कामाप्तदुःखविषया त्वधिमात्रा, क्षणं च सा ।

तथाग्रधर्माः सर्वे तु पञ्चस्कन्धा विनाप्तिभिः ॥१९॥

ཆེན་པོ་འདོད་གཏོགས་སྡུག་བསྔལ་ཡུལ། །དེ་ནི་སྐད་ཅིག་གཅིག་དེ་བཞིན། །

[①] 《པེ་》《སྣར་》 ལྟའོ།
[②] 《པེ་》《སྣར་》 ཀྱི།

ཆོས་མཆོག་ཐམས་ཅད་སྡུང་པོ་ལྔ། །ཐོབ་པ་མ་གཏོགས་དེ་ལྟར་ན། །

【真】欲界苦為境　增上品一念　世第一亦爾　諸五陰離至
【玄】上唯觀欲苦　一行一刹那　世第一亦然　皆慧五除得

इति निर्वेधभागीयं चतुर्धा भावनामयम् ।

अनागम्यान्तरध्यानभूमिकं द्वे त्वधोऽपि वा ॥२०॥

ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་རྣམ་པ་བཞི། །བསྒོམས་བྱུང་མི་ལྡོགས་མེད་པ་དང་། །

ཁྱད་པར་བསམ་གཏན་ས་པའོ། །གཉིས་ནི་འོག་ནའང་ཡོད་པའམ། །

【真】如此決擇分　能四修慧類　未來中間定　地說二下地-
【玄】此順決擇分　四皆修所成　六地二或七

कामाश्रयाण्यग्रधर्मान् द्व्याश्रयान् लभतेऽङ्गना ।

भूमित्यागात् त्यजत्यार्यस्तान्यनार्यस्तु मृत्युना ॥२१॥

འདོད་རྟེན་ཆོས་མཆོག་བུད་མེད་ཀྱིས། །གཉིས་ཀའི་རྟེན་ཅན་འཐོབ་པར་འགྱུར། །

འཕགས་པས་དེ་དག་ས་བོར་ནས། །གཏོང་ངོ་ཕགས་མིན་འཆི་བས་སོ། །

【真】欲依三第一　女得由二依　由捨地聖捨　非聖捨由死
【玄】依欲界身九　三女男得二　第四女亦爾　聖由失地捨
　　　異生由命終

आद्ये द्वे परिहाण्या च मौलेस्तत्रैव सत्यदृक् ।

अपूर्वाप्तिर्विहीनेषु हानी द्वे असमन्वितिः ॥२२॥

དང་པོ་གཉིས་ཡོངས་[①]ཉམས་པས་ཀྱང་། དངོས་གཞིས་དེ་ཉིད་ལ་བདེན་མཐོང་། །

རྣམ་པར་ཉམས་ཆེ་[②]སྔོན་མེད་འཐོབ། །ཉམས་པ་གཉིས་ནི་མི་ལྡན་པ། །

【真】初二由退捨　由本中見諦　退已得非先　二退非至得-

① 《པེ་》《སྣར་》 འོངས།
② 《པེ་》《སྣར་》 ན།

【玄】初二亦退捨　依本必見諦　捨已得非先　二捨性非得

मूर्धलाभी न मूलच्छित्, क्षान्तिलाभ्यनपायगः ।

शिष्यगोत्रान्निवर्त्य द्वे बुद्धः स्यात् त्रीण्यपीतरः ॥२३॥

རྩེ་མོ་ཐོབ་པ་རྩ་མི་འཆད། །བཟོད་ཐོབ་ངན་སོང་མི་འགྲོའོ། །

གཉིས་སློབ་རིགས་ལས་བཟློག་ནས་ནི། །སངས་རྒྱས་སུ་འགྱུར་གཞན་གསུམ་ཡང་། །

【真】暖不受邪教　頂不斷善根　忍不墮惡道　世第一離凡
　　　轉弟子性二　成佛轉三餘

【玄】煖必至涅槃　頂終不斷善　忍不墮惡趣　第一入離生
　　　轉聲聞種性 二成佛三餘

आबोधेः सर्वमेकत्र ध्यानान्त्ये शास्तृखड्गयोः ।

प्राक् तेभ्यो मोक्षभागीयं क्षिप्रं मोक्षस्त्रिभिर्भवैः ॥२४॥

སྟོན་དང་བསེ་རུ་བྱང་ཆུབ་བར། །བསམ་གཏན་མཐའ་རྟེན་གཅིག་ལ་ཀུན། །

དེ་ཡི་སྔོན་དུ་ཐར་ཆ་མཐུན། །མྱུར་བ་སྲིད་པ་གསུམ་གྱིས་ཐར། །

【真】不求利他故　餘轉性不遮[1] 至覺彼一坐　後定佛獨覺
　　　前彼解脫分　速解脫三生-

【玄】麟角佛無轉　一坐成覺故　前順解脫分　速三生解脫

श्रुतचिन्तामयं त्रीणि कर्माण्याक्षिप्यते नृषु ।

लौकिकेभ्योऽग्रधर्मेभ्यो धर्मक्षान्तिरनास्रवा ॥२५॥

ཐོས་བསམས་ལས་བྱུང་ལས་གསུམ་མོ། །མི་ཡི་ནང་ནས་འཕེན་པར་བྱེད། །

འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་ཆོས་མཆོག་ལས། །ཆོས་ཀྱི་བཟོད་པ་ཟག་པ་མེད། །

【真】聞思性三業　引生於人道　世第一無間　無流法智忍

【玄】聞思成三業　殖在人三洲　世第一無間　即緣欲界苦

[1] 梵藏無此句

生無漏法忍

कामदुःखे ततोऽत्रैव धर्मज्ञानं तथा पुनः ।

शेषे दुःखेऽन्वयक्षान्तिज्ञाने सत्यत्रये तथा ॥२६॥

འདོད་སྡུག་བསྔལ་ལ་དེ་ནས་ནི།། དེ་ཉིད་ལ་ཆོས་ཤེས་དེ་བཞིན།།

སྡུག་བསྔལ་ལྷག་ལ་རྗེས་བཟོད་ཤེས། །བདེན་པ་གསུམ་ལའང་དེ་བཞིན་ནོ།།

【真】欲界苦次中　法智復爾生　於餘苦類忍　及智三諦爾

【玄】忍次生法智　次緣餘界苦　生類忍類智　緣集滅道諦
各生四亦然

इति षोडशचित्तोऽयं सत्याभिसमयस्त्रिधा ।

दर्शनालम्बकार्याख्यः सोऽग्रधर्मैकभूमिकः ॥२७॥

དེ་ལྟར་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་འདི། །སེམས་བཅུ་དྲུག་གོ་རྣམ་གསུམ་སྟེ།།

མཐོང་དམིགས་བྱ་བ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ནི་ཆོས་མཆོག་དང་ས་གཅིག །

【真】如此十六心　觀四諦有三　見境界及事　世第一同地

【玄】如是十六心　名聖諦現觀　此總有三種　謂見緣事別
皆與世第一　同依於一地

क्षान्तिज्ञानान्यनान्तर्यमुक्तिमार्गाः यथाक्रमम् ।

अदृष्टदृष्टेर्दृङ्मार्गस्तत्र पञ्चदश क्षणाः ॥२८॥

བཟོད་དང་ཤེས་པ་གོ་རིམས་བཞིན། །བར་ཆད་མེད་དང་རྣམ་གྲོལ་ལམ།།

དེ་ལ་[1]སྐད་ཅིག་བཅོ་ལྔ་ནི། །མ་མཐོང་མཐོང་ཕྱིར་མཐོང་བའི་ལམ།།

【真】忍智無間道　解脫道次第　由見未曾見　見道十五心

【玄】忍智如次第　無間解脫道　前十五見道　見未曾見故

[1] 《པེ་》《སྣར་》ལས།

मृदुतीक्ष्णेन्द्रियौ तेषु श्रद्धाधर्मानुसारिणौ ।

अहीनभावनाहेयौ फलाद्यप्रतिपन्नकौ ॥ २९ ॥

यावत् पञ्चप्रकारघ्नौ द्वितीयेऽर्वाङ्नवक्षयात् ।

कामाद् विरक्तावूर्ध्वं वा तृतीयप्रतिपन्नकौ ॥ ३० ॥

དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་དེ་དག་ཏུ། །དད་དང་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་བ། །

བསྒོམས་པས་སྤང་བྱ་མ་སྤངས་ན། །འབྲས་བུ་དང་པོ་ལ་ཞུགས་པ། །

རྣམ་ལྔའི་བར་བཅོམ་གཉིས་པ་ལ། །དགུ་པ་ཚུན་ཆད་ཟད་པ་ཡིན། །

འདོད་པའམ་ཡང་ན་གོང་མ་ལས། ། ཆགས་བྲལ་གསུམ་པ་ལ་ཞུགས་པ།

【真】鈍利根二人　於中信法行　若已滅修惑　於初果道向
　　　乃至滅五品　向二滅九前　離欲欲色界　則向第三果
【玄】名隨信法行　由根鈍利別　具修惑斷一　至五向初果
　　　斷次三向二　離八地向三

षोडशे तु फलस्थौ तौ यत्र यः प्रतिपन्नकः ।

श्रद्धाधिमुक्तदृष्ट्याप्तौ मृदुतीक्ष्णेन्द्रियौ तदा ॥ ३१ ॥

གང་ཞིག་གང་ལ་ཞུགས་པ་ནི། །བཅུ་དྲུག་པ་ལ་དེ་འབྲས་གནས། །

དེ་ཚེ་དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་དག ། དད་པས་མོས་དང་མཐོང་བས་ཐོབ། །

【真】十六二住果　隨所向三人　是時信樂得　見至軟利根
【玄】至第十六心　隨三向住果　名信解見至　亦由鈍利別

फले फलविशिष्टस्य लाभो मार्गस्य नास्त्यतः ।

नाप्रयुक्तो विशेषाय फलस्थः प्रतिपन्नकः ॥ ३२ ॥

འབྲས་ཐོབ་འབྲས་བུ་ཁྱད་པར་གྱི། །ལམ་ཐོབ་མེད་པས་དེ་ཡི་ཕྱིར། །

འབྲས་གནས་ཁྱད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །མི་བརྩོན་པ་ནི་ཞུགས་མ་ཡིན། །

【真】得果果勝道　由不能得故　未修行勝道　故住果非向
【玄】諸得果位中　未得勝果道　故未起勝道　名住果非向

नवप्रकारा दोषा हि भूमौ भूमौ तथा गुणाः ।

मृदुमध्याधिमात्राणां पुनर्मृद्वादिभेदतः ॥३३॥

ས་དང་ས་ན་ཉེས་རྣམ་དགུ། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཡོན་ཏན་རྣམས། །

ཆུང་དང་འབྲིང་དང་ཆེ་རྣམས་ཀྱི། །ཆུང་དུ་ལ་སོགས་ཐ་དད་ཕྱིར། །

【真】諸失有九品　地地德亦爾　軟中上三品　更軟等差別
【玄】地地失得[①]九　下中上各三

अक्षीणभावनाहेयः फलस्थः सप्तकृत् परः ।

त्रिचतुर्विधमुक्तस्तु द्वित्रिजन्मा कुलङ्कुलः ॥३४॥

འབྲས་གནས་བསྒོམ་སྤང་བྱ[②]མ་ཟད། །དེ[③]ལྷར་ཐོགས་ན་ལན་བདུན་པ། །

རྣམ་གསུམ་རྣམ་བཞི་ལས་གྲོལ་བ། །ཚེ་གཉིས་གསུམ་དུ་རིགས་ནས་རིགས། །

【真】未滅修惑品　住果七生竟　若滅三四品　一[④]三生家家
【玄】未斷修斷失　住果極七返　斷欲三四品　三二生家家

आपञ्चमप्रकारघ्नो द्वितीयप्रतिपन्नकः।

क्षीणषष्ठप्रकारस्तु सकृदागाम्यसौ पुनः ॥३५॥

རྣམས་པ་ལྔ་ཡི་བར་བཅོམ་པ། །གཉིས་པ་ལ་ནི་ཞུགས་པའང་ཡིན། །

རྣམ་པ་དྲུག་པ་ཟད་གྱུར་པ། །དེ་ནི་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བ། །

[①] 《正》《中》德
[②] 《པེ་》《སྣར་》བྱ་སྤང་།
[③] 《སྣར་》དེ།
[④] 《正》《中》二

【真】已滅至五品　是向第二果　已滅第六品　則成斯陀含
【玄】斷至五二向　斷六一來果

क्षीणसप्ताष्टदोषांश एकजन्मैकवीचिकः ।

तृतीयप्रतिपन्नश्च, सोऽनागामी नवक्षयात् ॥ ३६ ॥

ཉེས་ཆ་བདུན་དང་བརྒྱད་ཟད་པ། །ཚེ་གཅིག་བར་ཆད་གཅིག་པ་དང་། །

གསུམ་པ་ལ་ནི་ཞུགས་པའང་ཡིན། །དེ་དགུ་ཟད་པས་ཕྱིར་མི་འོང་། །

【真】已滅七八品　一生名一間　則向第三果　滅九阿那含
【玄】斷七或八品　一生名一間　此即第三向　斷九不還果

सोऽन्तरोत्पन्नसंस्कारासंस्कारपरिनिर्वृतिः ।

ऊर्ध्वंस्रोताश्च स ध्याने व्यवकीर्णोऽकनिष्ठगः ॥ ३७ ॥

དེ་ནི་བར་སྐྱེས་འདུ་བྱེད་དང་། །འདུ་བྱེད་མེད་ཡོངས་མྱ་ངན་འདའ། །

གོང་དུ་འཕོ་བ་རྣམས་དེ་ནི། །བསམ་གཏན་སྤེལ་ན་འོག་མིན་འགྲོ། །

【真】此中生有行　無行般涅槃　上流此於定　雜修行無下
【玄】此中生有行　無行般涅槃　上流若雜修　能往色究竟

स प्लुतोऽर्धप्लुतः सर्वच्युतश्चान्यो भवाग्रगः ।

आरूप्यगश्चतुर्धान्य इह निर्वायकोऽपरः ॥ ३८ ॥

དེ་འཕར་བྱེད་འཕར་[1]ཐམས་ཅད་དུ། །འཆི་འཕོ་གཞན་སྲིད་རྩེ་མོར་འགྲོ། །

གཞན་ནི་གཟུགས་མེད་འགྲོ་རྣམ་བཞི། །གཞན་ནི་འདི་ལ་མྱ་ངན་འདའ། །

【真】超出半超出　遍退餘行頂　行無色餘四　欲界滅復別
【玄】超半超遍沒[2]　餘能往有頂　行無色有四　住此般涅槃

पुनस्त्रींस्त्रिविधान् कृत्वा नव रूपोपगाः स्मृताः ।

---

① 《པེ་》《སྣར་》བྱེད་མཐར།
② 《正》《中》歿

तद्विशेषः पुनः कर्मक्लेशेन्द्रियविशेषतः ॥३९॥

གསུམ་ལ་ཡང་རྣམ་གསུམ་ཕྱེ་ནས། །གཟུགས་སུ་ཉེ་[1]འགྲོ་དགུར་བཤད་དོ། །

དེ་དག་གི་ནི་ཁྱད་པར་རྣམས། །ལས་དབང་ཉོན་མོངས་ཕྱེ་བྲག་ལས། །

【真】三人更分三　應知九色行　復彼人差別　業惑根異故

【玄】行色界有九　謂三各分三　業惑根有殊　故成三九別

ऊर्ध्वंस्रोतुरभेदेन सप्त सद्गतयो मताः ।

सदसद्वृत्त्यवृत्तिभ्यां गताप्रत्यागतेश्च ताः ॥४०॥

གོང་དུ་འཕོ་བ་མ་ཕྱེ་བར། །དམ་པའི་འགྲོ་བ་བདུན་དུ་འདོད། །

དམ་པ་དམ་མིན་འཇུག་མི་འཇུག ། སོན་པ་ཕྱིར་མི་འོང་ཕྱིར་དེ[2]། །

【真】上流非差別　說七賢聖行　善惡行不行　由往不更還

【玄】立七善士趣　由上流無別　善惡行不行　有往無還故

न परावृत्तजन्मार्यः कामे धात्वन्तरोपगः ।

स चोर्ध्वजश्च नैवाक्षसञ्चारपरिहाणिभाक् ॥४१॥

འདོད་པར་ཚེ་ཡོངས་གྱུར་པའི་འཕགས། །ཁམས་གཞན་དུ་ནི་འགྲོ་བ་མེད། །

དེ་དང་[3]གོང་མར་སྐྱེས་པ་ནི། །ཡོངས་ཉམས་དབང་པོ་འཕོ་མི་སྟེན[4]། །

【真】欲界轉生聖　不往生餘界　此及上生人　無練根并退

【玄】經欲界生聖　不往餘界生　此及往上生　無練根并退

आकीर्यते चतुर्थं प्राक् निष्पत्तिक्षणमिश्रणात् ।

उपपत्तिविहारार्थं क्लेशभीरुतयापि च ॥४२॥

---

[1] 《སྣར་》 སོ་ཉེར། 《ཅོ་》 ཉེ།

[2] 《པེ་》《སྣར་》 ཏེ།

[3] 《པེ་》《སྣར་》 དག

[4] 《པེ་》《སྣར་》 བསྟེན།

དང་པོ་བཞི་པ་སྤེལ་བར་བྱེད། །སྐད་ཅིག་མ་ནི་བསྒྲེས་པས་གྲུབ[①]། །

སྐྱེ་དང་གནས་པར་བྱ་ཕྱིར་དང་། །ཉོན་མོངས་པས་ནི་འཇིགས་ཕྱིར་ཡང་། །

【真】先雜修後定　成由一念雜　為生及遊戲　并怖畏惑退
【玄】先雜修第四　成由一念雜　為受生現樂　及遮煩惱退

तत्पाञ्चविध्यात् पञ्चैव शुद्धावासोपपत्तयः ।

निरोधलाभ्यनागामी कायसाक्षी पुनर्मतः ॥४३॥

དེ་ནི་རྣམ་པ་ལྔ་ཡི་ཕྱིར། །གནས་གཙང་སྐྱེ་བ་ལྔ་པོ་ན། །

འགོག་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་མི་འོང་[②]། །ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་བྱེད་པར་འདོད། །

【真】由雜修五品　淨居生有五　得滅定那含　說名為身證
【玄】由雜修五品　生有五淨居　得滅定不還　轉名為身證

आभवाग्राष्टभागक्षिदर्हत्त्वे प्रतिपन्नकः ।

नवमस्याप्यानन्तर्यपथे वज्रोपमश्च सः ॥४४॥

སྲིད་རྩེའི་བར་ཆ་[③]བརྒྱད་ཟད་པ། །དགྲ་བཅོམ་ཉིད་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན། །

དགུ་པའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཡང་། །དེ་ནི་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུ་ཡིན། །

【真】滅有頂八品　成阿羅漢向　第九無間道　此名金剛定
【玄】上界修惑中　斷初定一品　至有頂八品　皆阿羅漢向
第九無間道　名金剛喻定

तत्क्षयाप्त्या क्षयज्ञानमशैक्षोऽर्हन्नसौ तदा ।

लोकोत्तरेण वैराग्यं भवाग्रादन्यतो द्विधा ॥४५॥

དེ་ཟད་ཐོབ་དང་ཟད་པ་ཤེས། །དེ་ཚེ་དེ་མི་སློབ་དགྲ་བཅོམ། །

---

① 《པེ་》 འགྱུར། 《སྣར་》 འགྲུབ།
② 《པེ་》《སྣར་》 འོངས།
③ 《སྣར་》 ཆད།

འཇིག་རྟེན་འདས་ཀྱིས་[1]སྲིད་རྩེ་ལས། །ཆགས་འབྲལ་[2]གཞན་ལས་རྣམ་པ་གཉིས། །

【真】由得第九滅　盡智無學應　由出世離欲　有頂餘二種
【玄】盡得俱盡智　成無學應果　有頂由無漏　餘由二離染

लौकिकेनार्यवैराग्ये विसंयोगाप्तयो द्विधा ।

लोकोत्तरेण चेत्येके त्यक्ते क्लेशासमन्वयात् ॥४६॥

འཇིག་རྟེན་པ་ཡིས་ཆགས་བྲལ་བའི། །འཕགས་ལ་བྲལ་བའི་ཐོབ་རྣམ་གཉིས། །

ཁ་ཅིག་འཇིག་རྟེན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་། །བཏང་ལ་ཉོན་མོངས་མི་ལྡན་ཕྱིར། །

【真】由世道聖人　離欲至得二　餘說由出世　捨惑不應故
【玄】聖二離八修　各二離繫得

भवाग्रार्धविमुक्तोर्ध्वजातवत् त्वसमन्वयः ।

अनास्त्रवेण वैराग्यमनागम्येन सर्वतः ॥४७॥

སྲིད་རྩེའི་ཕྱེད་ལས་རྣམ་གྲོལ་དང་། །གོང་དུ་སྐྱེས་པ་བཞིན་མི་ལྡན། །

ཟག་མེད་མི་ལྕོགས་མེད་པ་ཡིས། །ཐམས་ཅད་ལས་ནི་འདོད་ཆགས་འབྲལ། །

【真】有頂半解脫　如上生不應　由無流非至　離欲一切地
【玄】無漏未至道　能離一切地　餘八離自上　有漏離次下

ध्यानात् सामन्तकाद् वान्त्यो मुक्तिमार्गस्त्रिभूजये ।

नोर्ध्वं सामन्तकादार्यैरष्टाभिः स्वोर्ध्वभूजयः ॥४८॥

ས་གསུམ་རྒྱལ་ལ་བསམ་[3]གཏན་ནམ། །ཉེར་བསྡོགས་[4]ལས་མཐའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ། །

གོང་མའི་ཉེར་བསྡོགས་[1]ལས་མིན་འཕགས། །བརྒྱད་ཀྱིས་རང་གོང་ས་ལས་རྒྱལ། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཀྱི།
[2] 《སྣར་》བྲལ།
[3] 《པེ་》《སྣར་》བསལ།
[4] 《པེ་》སྡོགས།

【真】從定近分後　解脫道三地　勝非上近分　由八自上滅
【玄】近分離下染　初三後解脫　根本或近分　上地唯根本

विमुक्त्यानन्तर्यपथा लौकिकास्तु यथाक्रमम् ।

शान्ताद्युदाराद्याकारा उत्तराधरगोचराः ॥४९॥

འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་རྣམ་གྲོལ་དང་། །བར་ཆད་མེད་ལམ་གོ་རིམས་བཞིན། །

ཞི་སོགས་རགས་སོགས་རྣམ་པ་ཅན། །གོང་དང་འོག་མའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན། །

【真】解脫無間道　世間如次第　寂靜麁重等　想上下地境
【玄】世無間解脫　如次緣下上　作麁苦障行　及靜妙離三

यद्यकोप्यः क्षयज्ञानादनुत्पादमतिर्न चेत् ।

क्षयज्ञानमशैक्षी वा दृष्टिः सर्वस्य सार्हतः ॥५०॥

གལ་ཏེ་མི་གཡོའི་ཟད་ཤེས་ལས། །མི་སྐྱེའི་བློ་གྲོས་གལ་ཏེ་མེན། །

ཟད་པ་ཤེས་སམ་མི་སློབ་[②]ལྟ། །དེ་ནི་དགྲ་བཅོམ་ཐམས་ཅད་ལ། །

【真】若不壞盡智　後無生不生　盡智或無學　正見此通應
【玄】不動盡智後　必起無生智　餘盡或正見　此應果皆有

श्रामण्यममलो मार्गः संस्कृतासंस्कृतं फलम् ।

एकान्ननवतिस्तानि मुक्तिमार्गाः सह क्षयैः ॥५१॥

དགེ་སྦྱོང་ཚུལ་ནི་དྲི་མེད་ལམ། །འབྲས་བུ་འདུས་བྱས་འདུས་མ་བྱས། །

དེ་དག་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་དགུའོ། །གྲོལ་ལམ་ཟད་པ་རྣམས་[③]དང་བཅས། །

【真】沙門無垢道　有為無為果　彼一滅九十　解脫道與滅
【玄】淨道沙門性　有為無為果　此有八十九　解脫道及滅

---

① 《པེ་》《སྣར་》སྤོགས།
② 《པེ་》《སྣར་》ཤེས།
③ 《པེ་》《སྣར་》རྣམ།

चतुष्फलव्यवस्था तु पञ्चकारणसम्भवात् ।

पूर्वत्यागोऽन्यमार्गाप्तिः क्षयसङ्कलनं फले ॥५२॥

འབྲས་བུ་བཞིར་རྣམས་གཞག་པ་ནི། །རྒྱུ་ལྔ་དག་ནི་སྲིད་ཕྱིར་རོ། །

འབྲས་ལ་སྔོན་ལམ་བཏང་བ་དང་། །གཞན་ཐོབ་པ་དང་ཟད་བསྡོམས་དང་། །

【真】成立四種果　由五因具有　捨前得別道　得通滅果果
【玄】五因立四果　捨曾得勝道

ज्ञानाष्टकस्य लाभोऽथ षोडशाकारभावना ।

लौकिकाप्तं तु मिश्रत्वानास्रवाप्तिर्धृते फलम् ॥५३॥

ཤེས་པ་བརྒྱད་ཚན་ཐོབ་པ་དང་། །རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ཐོབ་པའོ། །

འཇིག་རྟེན་པ་ཡིས་ཐོབ་འབྲས་ནི། །བསྲེས་དང་ཟད་མེད་ཐོབ་འཛིན་ཕྱིར། །

【真】及至得八智　修習十六行　世道得離故　得無流持果
【玄】集斷得八智　頓修十六行　世道所得斷　聖所得雜故
　　　無漏得持故　亦名沙門果

ब्राह्मण्यं ब्रह्मचक्रं च तदेव ब्रह्मवर्तनात् ।

धर्मचक्रं तु दृङ्मार्गः, आशुगत्वाद्यरादिभिः ॥५४ ॥

དེ་ཉིད་ཚངས་ཚུལ་ཚངས་པ་ཡི། །འཁོར་ལོ་ཚངས་པས་བསྐོར་ཕྱིར་རོ། །

ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་མཐོང་བའི་ལམ། །མྱུར་བར་འགྲོ་སོགས་རྩིབས་སོགས་ཀྱིས། །

【真】婆羅門梵輪　說此梵轉故　法輪名見道　疾行等輻等
【玄】所說沙門性　亦名婆羅門　亦名為梵輪　真梵所轉故
　　　於中唯見道　說名為法輪　由速等似輪　或具輻等故

कामे त्रयाप्तिरन्त्यस्य त्रिषु नोर्ध्वं हि दृक्पथः ।

असंवेगादिह विधा तत्र निष्ठेति चागमात् ॥५५॥

འདོད་པར་གསུམ་འཐོབ་ཐ་མ་ནི། །གསུམ་དུའོ་གོང་ན་མཐོང་ལམ་མེད། །

མི་སྐྱོ་ལུང་ལས་འདིར[1]རྩོམ་ཞིང་། །དེར་མཐར་ཕྱིན་ཞེས་འབྱུང་ཕྱིར་རོ། །

【真】欲三三界後　上界無見道　無厭故此作　彼究竟經故

【玄】三依欲後三　由上無見道　無聞無緣下　無厭及經故

षडर्हन्तो मतास्तेषां पञ्च श्रद्धाधिमुक्तजाः ।

विमुक्तिः सामयिक्येषामकोप्याकोप्यधर्मणः ॥५६॥

དགྲ་བཅོམ་དྲུག་འདོད་དེ་དག་ལས། །ལྔ་ནི་དད་པས་མོས་ལས་སྐྱེས། །

དེ་དག་རྣམ་གྲོལ་དུས་དང་སྦྱོར། །མི་གཡོའི་ཆོས་ཅན་མི་གཡོ་བ། །

【真】阿羅漢有六　前五信樂性　彼脫依時愛　不壞法無壞

【玄】阿羅漢有六　謂退至不動　前五信解生　總名時解脫

अतोऽसमयमुक्तोऽसौ दृष्टिप्राप्तान्वयश्च सः ।

तद्गोत्रो आदितः केचित् केचिदुत्तापनागताः ॥५७॥

དེ་ཕྱིར་དེ་དུས་མི་སྦྱོར་གྲོལ། །དེ་ནི་མཐོང་ཐོབ་རྒྱུ་ལས་བྱུང་། །

ཁ་ཅིག་དང་པོ་ནས་དེའི་རིགས། །ཁ་ཅིག་སྦྱངས་པ་ལས་བྱུང་ངོ་། །

【真】故非時解脫　此先見至類　有餘本得性　有餘練根得

【玄】後不時解脫　從前見至生　有是先種性　有後練根得

गोत्राच्चतुर्णां पञ्चानां फलाद्धानिर्न पूर्वकात् ।

शैक्षानार्यांश्च षड्गोत्रा सञ्चारो नास्ति दर्शने ॥५८॥

བཞི་ནི་རིགས་ལས་ལྔ་འབྲས་ལ[2]། །ཉམས་འགྱུར་[3]དང་པོ་ལས་མ་ཡིད། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》འདིས།

[2] 《པེ་》《སྣར་》ལས།

[3] 《པེ་》《སྣར་》གྱུར།

སློབ་དང་འཕགས་མིན་རིགས་དྲུག་ལྡན། །མཐོང་བ་ལ་ནི་འཕོ་བ་མེད། །

【真】退性有四人　五退果非先　凡學人六性　見道無練根
【玄】四從種性退　五從果非先　學異生亦六　練根非見道

परिहाणिस्त्रिधा ज्ञेया प्राप्ताप्राप्तोपभोगतः ।

अन्त्या शास्तुरकोप्यस्य मध्या चान्यस्य तु त्रिधा ॥५९॥

ཐོབ་དང་མ་ཐོབ་ཉེར་སྤྱོད་ལས། །ཡོངས་ཉམས་རྣམ་པ་གསུམ་ཤེས་[1]བྱ། །

སྟོན་ལ་ཐ་མ་མི་གཡོ་ལ། །བར་མའང་གཞན་ལ་རྣམ་གསུམ་མོ། །

【真】退墮有三種　已得未得用　最後佛不壞　中間餘有三
【玄】應知退有三　已未得受用　佛唯有最後　利中後鈍三

म्रियते न फलभ्रष्टस्तदकार्यं करोति न ।

विमुक्त्यानन्तर्यपथा नवाकोप्येऽतिसेवनात् ॥६०॥

འབྲས་ལས་ཉམས་པ་འཆི་བ་མེད། །བྱ་བ་མ་ཡིན་དེ་མི་བྱེད། །

མི་གཡོ་རྣམ་གྲོལ་བར་ཆད་མེད། །ལམ་དགུའོ་ཤིན་ཏུ་བསྟེན་ཕྱིར་རོ། །

【真】退位不死故　不作非所作　無間解脫九　不壞由久事
【玄】一切從果退　必得不命終　住果所不為　漸增故不作
　　　練根無學位　九無間解脫

दृष्ट्याप्ततायामेकैकोऽनास्रवा नृषु वर्धनम् ।

अशैक्षो नव निश्रित्य भूमीः शैक्षस्तु षड् यतः ॥६१॥

མཐོང་བས་ཐོབ་ལ་རེ་རེའོ། །ཟག་མེད་མི་ཡི་ནང་དུ་འཕེལ། །

མི་སློབ་ས་དགུ་ལ་བརྟེན་[2]ཏེ། །སློབ་པ་དྲུག་ལ་གང་གི་ཕྱིར། །

【真】於見至一一　無流人道增　無學依九地　有學但依六

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཞེས།
[2] 《པེ་》《སྣར་》རྟེན།

【玄】久習故學一　無漏依人三　無學依九地　有學但依六

सविशेषं फलं त्यक्त्वा फलमाप्नोति वर्धयन् ।

द्वौ बुद्धश्रावकाः सप्त नवैते नवधेन्द्रियाः ॥६२॥

འཕེལ་བ་[①]འབྲས་བུ་ཁྱད་པར་ཅན། །བཏང་སྟེ་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །

སངས་རྒྱས་གཉིས་དང་ཉན་ཐོས་བདུན། །དེ་དགུ་དབང་པོ་རྣམ་དགུ་ཅན། །

【真】捨有差別果　得勝果道增　二佛聲聞七　有九由九根

【玄】捨果勝果道　唯得果道故　七聲聞二佛　差別由九根

प्रयोगाक्षसमापत्तिविमुक्त्युभयतः कृताः ।

पुद्गलाः सप्त, षट् त्वेते द्वौ द्वौ मार्गत्रये यतः ॥६३॥

གང་ཟག་བདུན་པོ་སྦྱོར་བ་དང་། །དབང་པོ་སྙོམས་འཇུག་རྣམ་གྲོལ་དང་། །

གཉིས་ཀས་བྱས་པའོ་དེ་དག་དྲུག །འདི་ལྟར་ལམ་གསུམ་ལ་གཉིས་གཉིས། །

【真】加行根滅定　解脫二故成　七人或六人　三道人雙故

【玄】加行根滅定　解脫故成七　此事別唯六　三道各二故

निरोधलाभ्युभयतोविमुक्तः प्रज्ञयेतरः ।

समापत्तीन्द्रियफलैः पूर्णः शैक्षोऽभिधीयते ॥६४॥

འགོག་ཐོབ་གཉིས་ཀ་ལས་རྣམ་གྲོལ། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་ཅིག་ཤོས་སོ། །

སྙོམས་འཇུག་[②]དབང་པོ་འབྲས་རྣམས་ཀྱིས། །སློབ་པ་ཡོངས་རྫོགས་ཞེས་བྱའོ། །

【真】俱由得滅定　餘人慧解脫　由定根果故　說圓滿具學

【玄】俱由得滅定　餘名慧解脫　有學名為滿　由根果定三

अशैक्षपरिपूर्णत्वं द्वाभ्यां मार्गः समासतः ।

---

① 《པེ་》《སྣར་》ལ།

② 《སྣར་》མཇུག

विशेषमुक्त्यानन्तर्यप्रयोगाख्यश्चतुर्विधः ॥६५॥

གཉིས་ཀྱིས་མི་སློབ་ཡོངས་སུ་རྫོགས། །མདོར་ན་ལམ་ནི་རྣམ་བཞི་སྟེ། །

ཁྱད་པར་ཅན་དང་རྣམ་གྲོལ་དང་། །བར་ཆད་མེད་དང་སྦྱོར་ཞེས་བྱ། །

【真】無學圓滿德　由二略說道　四加行無間　解脫增進道

【玄】無學得滿名　但由根定二　應知一切道　略說唯有四

　　　謂加行無間　解脫勝進道

ध्यानेषु मार्गः प्रतिपत्सुखा दुःखान्यभूमिषु ।

धन्धाभिज्ञा मृदुमतेः क्षिप्राभिज्ञेतरस्य तु ॥६६॥

བསམ་གཏན་དག་གི་[1]ལམ་རྣམས་སླ[2]། །ས་གཞན་དག་གི་དཀའ་བ་ཡིན། །

བློ་རྟུལ་མངོན་ཤེས་བུལ་བ་སྟེ། །ཅིག་ཤོས་ཀྱི་[3]ནི་མངོན་ཤེས་མྱུར། །

【真】依定道樂行　於餘地苦行　遲智軟根人　速智約利根

【玄】通行有四種　樂依本靜慮　苦依所餘地　遲速鈍利根

अनुत्पादक्षयज्ञाने बोधिस्तादनुलोम्यतः ।

सप्तत्रिंशत् तु तत्पक्ष्या नामतो द्रव्यतो दश ॥६७॥

ཟད་དང་མི་སྐྱེ་ཤེས་པ་ནི། །བྱང་ཆུབ་དེ་དང་མཐུན་ཉིད་ཕྱིར། །

སུམ་ཅུ་རྩ་བདུན་དེའི་ཕྱོགས་མཐུན། །མིང་གི་སྒོ་ནས་རྫས་སུ་བཅུ། །

【真】盡無生二智　菩提由順此　三十七覺助　由名實義十

【玄】覺分三十七　謂四念住等　覺謂盡無生　順此故名分

　　　此實事唯十

श्रद्धा वीर्यं स्मृतिः प्रज्ञा समाधिः प्रीत्युपेक्षणे ।

---

① 《པེ་》གིས།

② 《པེ་》《སྣར་》ལ།

③ 《པེ་》《སྣར་》ཀྱིས།

प्रस्त्रब्धि-शील-सङ्कल्पाः, प्रज्ञा हि स्मृत्युपस्थितिः ॥६८॥

वीर्यं सम्यक्प्रहाणाख्यम्, ऋद्धिपादाः समाधयः ।

प्रधानग्रहणं सर्वें गुणाः प्रायोगिकास्तु ते ॥६९॥

དད་དང་བརྩོན་འགྲུས་དྲན་པ་དང་། །ཤེས་རབ་ཏིང་འཛིན་བཏང་སྙོམས་དགའ། །

རྟོག་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས། །དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ཤེས་རབ་སྟེ། །

བརྩོན་འགྲུས་ཡང་དག་འཇོག་ཅེས་བྱ། །རྫུ་འཕྲུལ་རྐང་པ་ཏིང་འཛིན་ཏོ། །

གཙོ་བོ་སྨོས་པ་དེ་དག་ནི། །སྦྱོར་བྱུང་ཡོན་ཏན་ཀུན་ཀྱང་ཡིན། །

【真】信精進憶念　三摩提智慧　喜捨及輕安　戒覺慧念處
　　　精進名正勤　如意足名定　由隨勝立名　一切加行得

【玄】謂慧勤定信　念喜捨輕安　及戒尋為體　四念住正斷
　　　神足隨增上　說為慧勤定　實諸加行善

आदिकर्मिकनिर्वेधभागीयेषु प्रभाविताः ।

भावने दर्शने चैव सप्त वर्गा यथाक्रमम् ॥७०॥

སྟེ་ཚན་བདུན་ནི་གོ་རིམས་[1]བཞིན། །ལས་ནི་དང་པོ་[2]པ་དག་དང་། །

ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་རྣམས་དང་ནི། །བསྒོམ་དང་མཐོང་ལ་རབ་ཏུ་ཕྱེ། །

【真】初發行決擇　分中所分別　於修位見位　七部次第知

【玄】初業順決擇　及修見道位　念住等七品　應知次第增

अनास्त्रवाणि बोध्यङ्गमार्गाङ्गाणि द्विधेतरे ।

सकलाः प्रथमे ध्यानेऽनागम्ये प्रीतवर्जिताः ॥७१॥

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》རིམ། (ཚོས་ཚན་འདིའི་ནང་དུ་རིམས་ཞེས་པ་རྣམས་《པེ་》《སྣར་》ལ་རིམ་ཞེས་འཕོད་ཀྱང་བསྒྱུར་མཚན་དུ་བཀོད་མེད།)

[2] 《སྣར་》དངོས།

བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་ལམ་ཡན་ལག། །ཟག་པ་མེད་གཞན་རྣམ་གཉིས་སོ། །

བསམ་གཏན་དང་པོ་ན་ཐམས་ཅད། །མི་ལྕོགས་མེད་ན་དགའ་མ་གཏོགས། །

【真】無流覺道分　餘法有二種　於初定具足　非至定除喜
【玄】七覺八道支　一向是無漏　三四五根力　皆通於二種
　　　初靜慮一切　未至除喜根

द्वितीयेऽन्यत्र सङ्कल्पात् द्वयोस्तद्द्वयवर्जिताः ।

ध्यानान्तरे च शीलाङ्गैस्ताभ्यां च त्रिष्वरूपिषु ॥७२॥

གཉིས་པ་ན་ནི་རྟོག་མ་གཏོགས། །གཉིས་ན་དེ་གཉིས་མ་གཏོགས་པ། །

བསམ་གཏན་བར་ནའང་གཟུགས་མེད་པ། །གསུམ་ནའང་དེ་དང་ཚུལ་ཡན་ལག། །

【真】第二定離覺　於二二所離　及中定離戒　前二三無色
【玄】二靜慮除尋　三四中除二　前三無色地　除戒前二種

कामधातौ भवाग्रे च बोधिमार्गाङ्गवर्जिताः ।

त्रिसत्यदर्शने शीलधर्मावेत्यप्रसादयोः ॥७३॥

བྱང་ཆུབ་དང་ནི་ལམ་ཡན་ལག། མ་གཏོགས་འདོད་ཁམས་སྲིད་རྩེ་ན[①]། །

བདེན་གསུམ་མཐོང་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། །ཆོས་ལ་ཤེས་ནས་དད་པ་འཐོབ[②]། །

【真】於欲界有頂　離覺聖道分　見三諦得戒　及法正解信
【玄】於欲界有頂　除覺及道支　證淨有四種　謂佛法僧戒

लाभो मार्गाभिसमये बुद्धतत्सङ्घयोरपि ।

धर्मः सत्यत्रयं बोधिसत्त्वप्रत्येकबुद्धयोः ॥७४॥

मार्गश्च द्रव्यतस्तु द्वे श्रद्धा शीलं च निर्मलाः ।

---

① 《པེ་》《སྣར་》ནས།

② 《པེ་》ཐོབ།

नोक्ता विमुक्तिः शैक्षाङ्गं बद्धत्वात् सा पुनर्द्विधा ॥७५॥

ལམ་མཐོང་རྟོགས་ན་སངས་རྒྱས་དང་། །དེ་ཡི་དགེ་འདུན་དག་ལ་ཡང་། །

ཆོས་བདེན་གསུམ་དང་རང་སངས་རྒྱས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལམ་ཡིན་ནོ། །

རྫས་སུ་གཉིས་ཏེ་དད་པ་དང་། །ཚུལ་ཁྲིམས་དྲི་མ་མེད་པ་ཡིན། །

བཅིངས་ཕྱིར་སློབ་པའི་ཡན་ལག་ཏུ། །རྣམ་གྲོལ་མ་བཤད་དེ་རྣམ་གཉིས། །

【真】於見道信佛　及信弟子眾　法謂三諦及　菩薩獨覺道

　　　若約物唯二　信戒皆無流　解脫非學分　有繫故二種

【玄】見三得法戒　見道兼佛僧　法謂三諦全　菩薩獨覺道

　　　信戒二為體　四皆唯無漏　學有餘縛故　無正脫智支

असंस्कृता क्लेशहानमधिमुक्तिस्तु संस्कृता ।

साङ्गः सैव विमुक्ती द्वे ज्ञानं बोधिर्यथोदिता ॥७६॥

ཉོན་མོངས་བཅོམ་པ་འདུས་མ་བྱས། །མོས་པ་འདུས་བྱས་ཡན་ལག་ནི། །

དེ་ཡིན་དེ་ཉིད་རྣམ་གྲོལ་གཉིས། །བྱང་ཆུབ་ཇི་སྐད་བཤད་ཅེས་①པ། །

【真】惑滅是無為　心淨了有為　此分即二脫　慧如說菩提

【玄】解脫為無學②　謂勝解惑滅　有為無學支　即二解脫蘊

　　　正智如覺說　謂盡無生智

विमुच्यते जायमानमशैक्षं चित्तमावृतेः ।

निरुध्यमानो मार्गस्तु प्रजहाति तदावृतिम् ॥७७॥

མི་སློབ་སེམས་ནི་སྐྱེ་འགྱུར་བ། །སྒྲིབ་པ་ལས་ནི་རྣམ་གྲོལ་འགྱུར། །

འགག་པར་འགྱུར་བའི་ལམ་གྱིས་ནི། །དེ་ཡི་སྒྲིབ་པ་རབ་ཏུ་སྤོང་། །

【真】解脫正生心　無學從惑障　正滅道能滅　能障道諸惑

---

① 《པེ་》《སྣར་》ཞེས།

② 《中》為

【玄】無學心生時　正從障解脫　道唯正滅位　能令彼障斷

असंस्कृतैव धात्वाख्या विरागो रागसंक्षयः ।

प्रहाणधातुरन्येषां निरोधाख्यस्य वस्तुनः ॥७८॥

འདུས་མ་བྱས་ཉིད་ཁམས་ཞེས་བྱ། །འདོད་ཆགས་ཀུན་ཟད་འདོད་ཆགས་བྲལ། །

སྤངས་པའི་ཁམས་ནི་[1]གཞན་དག་གོ། །འགོག་པའི་ཁམས་ཞེས་བྱ་བ་གཞི[2]། །

【真】無為解脫界　離欲謂欲滅　滅界餘惑滅　永除別類滅
【玄】無為說三界　離界唯離貪　斷界斷餘結　滅界滅彼事

निर्विद्यते दुःखहेतुक्षान्तिज्ञानैर्विरज्यते ।

सर्वैर्जहाति यैरेवं चतुष्कोटिकसम्भवः ॥७९॥

སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་བཟོད་ཤེས་རྣམས་ཀྱིས། །ཡིད་འབྱུང་གང་གིས་སྤོང་འགྱུར་བ། །

ཀུན་གྱི་[3]འདོད་ཆགས་འབྲལ་བར་འགྱུར། །དེ་ལྟར་[4]ན་ནི་མུ་བཞི་སྲིད། །

【真】厭離由苦集　忍智故離欲　二由一切滅　此中立四句
【玄】厭緣苦集慧　離缘由[5]能斷　相對互廣陜　故應成四句

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ན།
[2] 《སྣར་》བཞི།
[3] 《པེ་》《སྣར་》གྱིས།
[4] 《པེ་》《སྣར་》ལྟ།
[5] 《正》《中》四

सप्तमं कोशस्थानम् (७. ज्ञाननिर्देशः)

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས། ཡེ་ཤེས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་གནས་བདུན་པ།།

【真】分別慧品第七

【玄】分別智品第七六十一頌

नामलाः क्षान्तयो ज्ञानं क्षयानुत्पादधीर्न दृक् ।

तदन्योभयथार्या धीरन्या ज्ञानं दृशश्च षट् ॥१॥

དྲི་མེད་བཟོད་རྣམས་ཤེས་པ་མིན①། །ཟད་དང་མི་སྐྱེའི་བློ་ལྟ་མིན།།

དེ་ལས་གཞན་འཕགས་བློ་གཉིས་ཀ །གཞན་ཤེས་དྲུག་ནི་ལྟ་བའང་ཡིན།།

【真】無垢忍非智　盡無生非見　異彼聖智二　餘智見有六

【玄】聖慧忍非智　盡無生非見　餘二有漏慧　皆智六見性

सास्रवानास्रवं ज्ञानमाद्यं संवृतिज्ञापकम् ।

अनास्रवं द्विधा धर्मज्ञानमन्वयमेव च ॥२॥

ཤེས་པ་ཟག་བཅས་ཟག་པ་མེད། །དང་པོ་ཀུན་རྫོབ་ཅེས་བྱའོ།།

ཟག་མེད་རྣམ་གཉིས་ཆོས་དང་ནི། །རྗེས་སུ་ཤེས་པ་ཞེ་ན་ཡིན།།

【真】有流無流智　第一名俗智　無流智有二　法智及類智

【玄】智十總有二　有漏無漏別　有漏稱世俗　無漏名法類

सांवृतं सर्वविषयं कामदुःखादिगोचरम् ।

धर्माख्यमन्वयज्ञानं तूर्ध्वदुःखादिगोचरम् ॥३॥

ཀུན་རྫོབ་ཡུལ་ནི་ཐམས་ཅད་དོ། །ཆོས་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྱོད་ཡུལ་ནི།།

① 《པེ་》《སྣར་》རྣམ་ཤེས་པ་ཡིན།

འདོད་སྡུག་བསྔལ་སོགས་རྗེས་ཤེས་པའི། །སྟོད་ཡུལ་གོང་མའི་སྡུག་བསྔལ་སོགས། །

【真】俗智一切境　欲苦等為境　法智若類智　上苦等為境
【玄】世俗遍為境　法智及類智　如次欲上界　苦等諦為境

ते एव सत्यभेदेन चत्वार्येते चतुर्विधे ।

अनुत्पादक्षयज्ञाने ते पुनः प्रथमोदिते ॥४॥

དེ་དག་ཉིད་བདེན་བྱེ་བྲག་གིས། །བཞི་སྟེ་རྣམ་བཞི་དེ་དག་ནི། །

མི་སྐྱེ་བ་དང་ཟད་པ་ཤེས། །དེ་གཉིས་དང་པོ་སྐྱེས་པ་ནི། །

【真】此二由諦異　成四四更二　名盡無生智　此智復初生
【玄】法類由境別　立苦等四名　皆通盡無生

दुःखहेत्वन्वयज्ञाने चतुर्भ्यः परचित्तवित् ।

भूम्यक्षपुद्गलोत्क्रान्तं नष्टाजातं न वेत्ति तत् ॥५॥

སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་རྗེས་ཤེས་པ་ཡིན། །བཞི་ལས་ཕ་རོལ་སེམས་རིག་པ། །

དེས་ནི་ས་དབང་གང་ཟག་འདས། །ཞིག་དང་མ་སྐྱེས་མི་[1]རིག་གོ། །

【真】苦集類智性　從四他心智　過地根人上　滅未生不知
【玄】初唯苦集類　法類道世俗　有成他心智　於勝地根位
　　　去來世不知

न धर्मान्वयधीपक्ष्यमन्योन्यं दर्शनक्षणौ ।

श्रावको वेत्ति खड्गस्त्रीन् सर्वान् बुद्धोऽप्रयोगतः ॥६॥

ཆོས་རྗེས་བློ་ཕྱོགས་ཕན་ཚུན་མིན། །ཉན་ཐོས་མཐོང་བའི་སྐད་ཅིག་གཉིས། །

རིག་སྟེ་བསེ་རུ་ལྟ་བུས་གསུམ། །སངས་རྒྱས་སྦྱོར་བ་མེད་པར་[2]ཀུན། །

【真】法類互不知　見位初二念　聲聞犀喻二　佛自然具知

[1] 《པེ་》《སྣར་》མ།
[2] 《པེ་》《སྣར་》པ།

【玄】法類不相知　聲聞麟喻佛　如次知見道　二三念一切

क्षयज्ञानं हि सत्येषु परिज्ञातादिनिश्चयः ।

न परिज्ञेयमित्यादिरनुत्पादमतिर्मता ॥७॥

ཟད་པར་①ཤེས་པ་བདེན་རྣམས་ལ། །ཡོངས་ཤེས་ལ་སོགས་པ་②ངེས་པའོ། །

ཡོངས་ཤེས་བྱར་མེད་ཅེས་③ལ་སོགས། །མི་སྐྱེ་བ་ཡི་བློ་④འདོད་དོ། །

【真】盡智於四諦　已知等決知　不更應知等　說名無生智
【玄】智於四聖諦　知我已知等　不應更知等　如次盡無生

स्वभावप्रतिपक्षाभ्यामाकाराकारगोचरात् ।

प्रयोगकृतकृत्यत्वहेतूपचयतो दश ॥८॥

རང་བཞིན་དང་ནི་གཉེན་པོ་དང་། །རྣམ་པ་རྣམ་པ་སྤྱོད་ཡུལ་དང་། །

སྦྱོར་དང་བྱ་བ་བྱས་ཉིད་དང་། །རྒྱུ་རྒྱས་པ་ལས་བཅུ་ཡིན་ནོ། །

【真】由自性對治　行相行相境　加行作事辦　因圓故說十
【玄】由自性對治　行相行相境　加行辦因圓　故建立十智

धर्मज्ञानं निरोधे यन्मार्गे वा भावनापथे ।

त्रिधातुप्रतिपक्षस्तत् कामधातोस्तु नान्वयम् ॥९॥

བསྒོམ་པའི་ལམ་ལ་འགོག་པའམ། །ལམ་ལ་ཆོས་ཤེས་གང་ཡིན་དེ། །

ཁམས་གསུམ་གྱི་ནི་གཉེན་པོ་ཡིན། །འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་རྗེས་མ་ཡིན། །

【真】法智於滅諦　及道諦修道　是三界對治　類智非欲治
【玄】緣滅道法智　於修道位中　兼治上修斷　類無能治欲

---

① 《པེ་》《སྣར་》པ།
② 《པེ་》《སྣར་》-པ།
③ 《པེ་》《སྣར་》བྱ་བ་མེད།
④ 《པེ་》《སྣར་》བློར།

धर्मज्ञानान्वयज्ञानं षोडशाकारमन्यथा ।

तथा च सांवृतं स्वैः स्वैः सत्याकारैश्चतुष्टयम् ॥१०॥

ཆོས་ཤེས་པ་དང་རྗེས་སུ་ཤེས།། རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ཀུན་རྫོབ་ནི། །

དེ་བཞིན་གཞན་དུའང་རང་རང་གི །། བདེན་པའི་རྣམ་པས་བཞི་ཡིན་ནོ། །

【真】法智及類智　有十六行相　俗智如不如　由自諦相四
【玄】法智及類智　行相俱十六　世俗此及餘　四諦智各四

तथा परमनोज्ञानं निर्मलं समलं पुनः ।

ज्ञेयस्वलक्षणाकारमेकैकद्रव्यगोचरम् ॥११॥

ཕ་རོལ་ཡིད་ཤེས་དྲི་མེད་ཀྱང་། །དེ་བཞིན་དྲི་མ་དང་བཅས་ནི། །[1]

ཤེས་བྱ[2]རང་གི་མཚན་ཉིད་རྣམ[3]། །རྫས་རེ་རེ་ཞིག་སྤྱོད་ཡུལ་ལོ། །

【真】他心智亦爾　無垢復有垢　如應知自相　緣一物為境
【玄】他心智無漏　唯四謂緣道　有漏自相緣　俱但緣一事

शेषे चतुर्दशाकारे शून्यानात्मविवर्जिते ।

नामलः षोडशेभ्योऽन्य आकारोऽन्येऽस्ति शास्त्रतः ॥१२॥

ལྷག་མ་རྣམ་པ་བཅུ་བཞི་ཅན། །སྟོང་དང་བདག་མེད་མ་གཏོགས་སོ། །

དྲི་མེད་བཅུ་དྲུག་གཞན་རྣམ་[4]མེད། །གཞན་ཡོད་ཅེས་པ་བསྟན་བཅོས་ལས། །

【真】後二十四相　空無我所雜　無淨出十六　行相餘師有
【玄】盡無生十四　謂離空非我　淨無越十六　餘說有論故

द्रव्यतः षोडशाकाराः प्रज्ञाकारस्तया सह ।

---

① 《པེ་》 -དེ་བཞིན་དྲི་མ་དང་བཅས་ནི།།

② 《པེ་》《སྣར་》 བྱའི།

③ 《པེ་》《སྣར་》 རྣམས།

④ 《པེ་》 རྣམས།

आकारयन्ति सालम्बाः सर्वमाकार्यते तु सत् ॥ १३ ॥

རྫས་སུ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་གོ། །རྣམ་པ་ཤེས་རབ་དང་བཅས་པའི། །

དམིགས་དང་བཅས་པས་འཛིན་པར་བྱེད། །ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་གཟུང་བྱ་ཡིན། །

【真】實物有十六　行相謂智慧　共此緣境法　所取別有法
【玄】行相實十六　此體唯是慧　能行有所緣　所行諸有法

त्रिधाद्यं कुशलान्यन्यान्याद्यं सर्वासु भूमिषु ।

धर्माद्यं षड्सु नवसु त्वन्वयाख्यं तथैव षट् ॥ १४ ॥

ध्यानेष्वन्यमनोज्ञानं कामरूपाश्रयं च तत् ।

कामाश्रयं तु धर्माख्यमन्यत् त्रैधातुकाश्रयम् ॥ १५ ॥

དང་[①]པོ་རྣམ་གསུམ་གཞན་རྣམས་དགེ། དང་པོ་ས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ན། །

དྲུག་ན་ཆོས་ཤེས་བྱ་བར་དགུ [②]། ། རྗེས་ཤེས་བྱ་བ་དེ་བཞིན་དྲུག །

གཞན་ཡིད་ཤེས་པ་བསམ་གཏན་བཞི[③]། །དེ་ནི་འདོད་དང་གཟུགས་རྟེན་ཅན། །

ཆོས་ཤེས་བྱ་བ་འདོད་རྟེན་ཅན། །ཁམས་གསུམ་པ་ཡི་རྟེན་ཅན་གཞན། །

【真】初智三餘善　此智通諸地　法智六地類　九地復六智
　　　四定他心智　欲色身依止　法智依欲身　餘智依三界
【玄】性俗三九善　依地俗一切　他心智唯四　法六餘七九
　　　現起所依身　他心依欲色　法智但依欲　餘八通三界

स्मृत्युपस्थानमेकं धीर्निरोधे परचित्तधीः ।

त्रीणि चत्वारि शेषाणि धर्मधीगोचरो नव ॥ १६ ॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》དབང་།
② 《པེ་》《སྣར་》དགུ་ན།
③ 《པེ་》《སྣར་》བཞིན།

འགོག་བློ་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་པ། །གཅིག་སྟེ་ཕ་རོལ་སེམས་བློ་ནི། །

གསུམ་མོ་ལྷག་མ་བཞི་ཡིན་ནོ། །ཆོས་བློའི་སྤྱོད་ཡུལ་དགུ་ཡིན་ནོ། །

【真】念處一滅智　他心智三念　所餘四念處　法智境九智

【玄】諸智念住攝　滅智唯最後　他心智後三　餘八智通四

नव मार्गान्वयधियोर्दुःखहेतुधियोर्द्वयम् ।

चतुर्णां दश नैकस्य योज्या धर्माः पुनर्दश ॥१७॥

ལམ་རྗེས་བློ་ཡི་དགུ་ཡིན་ནོ། །སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་བློའི་[1]གཉིས་ཡིན་ནོ། །

བཞི་ཡི་བཅུ་ཡིན་གཅིག་གི་མིན། །ཆོས་བཅུ་དག་ནི་སྦྱར་བར་བྱ། །

【真】類道智境九　苦集智境二　四智十非一　應合法有十

【玄】諸智互相緣　法類道各九　苦集智各二　四皆十滅罪[2]

所緣總有十

त्रैधातुकामला धर्मा अकृताश्च द्विधा द्विधा ।

सांवृतं स्वकलापान्यदेकं विद्यादनात्मतः ॥१८॥

ཁམས་གསུམ་པ་དང་དྲི་མེད་ཆོས། །འདུས་མ་བྱས་རྣམས་གཉིས་གཉིས་སོ། །

ཀུན་རྫོབ་གཅིག་པུས་རང་ཚོགས་ལས། །གཞན་ནི་བདག་མེད་ཉིད་རིག་འགྱུར། །

【真】三界無流法　無為二二種　世智除類初　一智由無我

【玄】謂三界無漏　無為各有二　俗缘十法五　类七苦集六

灭缘一道二　他心智缘三　尽无生各九[3]　俗智除自品

總缘一切法

एकज्ञानान्वितो रागी प्रथमेऽनास्रवक्षणे ।

द्वितीये त्रिभिरूर्ध्वंस्तु चतुर्ष्वैकैकवृद्धिमान् ॥१९॥

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》 བློ།

[2] 《正》《中》非

[3] 俗缘十法五　类七苦集六　灭缘一道二　他心智缘三　尽无生各九，梵、藏無

ཟག་མེད་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ། །ཆགས་ཅན་ཤེས་པ་གཅིག་དང་ལྡན། །

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ཡན་ཆད་ནི། །བཞི་ལ་རེ་རེ་འཕེལ་དང་ལྡན། །

【真】一智應有欲　於無流初念　第二三應上　於四一一增

【玄】為非我行相　唯聞思所成　異生聖見道[①]　初念定成一

二定成三智　後四一一增

यथोत्पन्नानि भाव्यन्ते क्षान्तिज्ञानानि दर्शने ।

अनागतानि तत्रैव सांवृतं चान्वयत्रये ॥२०॥

མཐོང་བའི་ལམ་ལ་བཟོད་པ་དང་། །ཤེས་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེས་པ་རྣམས། །

མ་འོངས་པ་འཐོབ་དེ་ཉིད་ལ། །རྗེས་གསུམ་ལ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱང་། །

【真】如生彼所修　忍智於見位　未來於中爾　世智於三類

【玄】修道定成七　离欲增他心　无学钝利根　定成九成十[②]

見道忍智起　即彼未來修　三類智兼修

अतोऽभिसमयान्त्याख्यं तदानुत्पत्तिधर्मकम् ।

स्वाधोभूमिनिरोधेऽन्त्यं स्वसत्याकारं यात्निकम्॥२१॥

དེ་ཕྱིར་མངོན་རྟོགས་མཐའ་ཞེས་བྱ། །དེ་ནི་མི་སྐྱེའི་ཆོས་ཅན་ཡིན། །

རང་དང་འོག་ས་འགོག་པའི་མཐའ། །རང་བདེན་རྣམ་ཅན་འབད་ལས་བྱུང་། །

【真】名對觀後智　此無生為法　自下地滅後　共諦相用得

【玄】現觀邊俗智　不生自下地　苦集四滅後　自諦行相境

唯加行所得

षोडशे षट् सरागस्य वीतरागस्य सप्त तु ।

सरागभावना मार्गे तदूर्ध्वं सप्तभावना ॥२२॥

[①]為非我行相　唯聞思所成　異生聖見道，梵、藏皆無此句

[②]修道定成七 离欲增他心　无学钝利根　 定成九成十，梵、藏皆無

ཆགས་བཅས་བཅུ་དྲུག་པ་ལ་དྲུག །འདོད་ལས་ཆགས་དང་བྲལ་བས་བདུན། །

དེ་ཡི་གོང་མ་ཆགས་བཅས་ཀྱི། །བསྒོམ་པའི་ལམ་ལ་བདུན་འཐོབ་བོ[①]། །

【真】十六六有欲　離欲人有七　有欲修道中　從此上七修
【玄】修道初剎那　修六或七智

सप्तभूमिजयाऽभिज्ञाकोप्याप्ताकीर्णभाविते ।

आनन्तर्यपथेषूर्ध्वं मुक्तिमार्गाष्टकेऽपि च ॥२३॥

ས་བདུན་ལས་རྒྱལ་མངོན་ཤེས་དང་། །མི་གཡོ་འཐོབ་དང་སྤེལ་བསྒོམ་པའི[②]། །

བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་དག་དང་། །གོང་མའི་གྲོལ་བའི་ལམ་བརྒྱད་ལའང་། །

【真】七地勝通解　得不壞雜修　於無間道上　諸八解脫道
【玄】斷八地無間　及有欲餘道　有頂八解脫　各修於七智

शैक्षोत्तापनमुक्तौ वा षड्सप्तज्ञानभावना ।

आनन्तर्यपथे षण्णां भवाग्रविजये तथा ॥२४॥

སློབ་པ་སྦྱོང་བའི་གྲོལ་བ་ལ། །ཤེས་པ་དྲུག་དང་བདུན་འཐོབ་བམ། །

བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་ལ་དྲུག །དེ་བཞིན་སྲིད་རྩེ་[③]རྣམ་རྒྱལ་ལའང་། །

【真】學練根解脫　六七智修餘　無間道六修　有頂勝亦爾
【玄】上無間餘道　如次修六八　無學初剎那　修九或修十
　　　鈍利根別故　勝進道亦然

नवानां तु क्षयज्ञानेऽकोप्यस्य दशभावना ।

तत्सञ्चारेऽन्त्यमुक्तौ च प्रोक्तशेषेऽष्टभावना ॥२५॥

ཟད་པ་[④]ཤེས་པ་ལ་དགུའོ། །མི་གཡོ་བས་ནི་བཅུ་འཐོབ་བོ། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》 ཐོབ་པོ།
② 《པེ་》《སྣར་》 པའོ།
③ 《པེ་》《སྣར་》 རྩེའི།
④ 《པེ་》《སྣར་》 པའི།

དེར་འཕོ་གྲོལ་བའི་ཐ་མ་ལའང་། །བཤད་པའི་ལྷག་མ་ལ་བརྒྱད་འཕོབ། །

【真】於盡智修九　得不壞修十　練不壞解脫　所說餘修八
【玄】練根無間道　學六無學七　餘學六七八　應八九一切
　　　雜修通無間　學七應八九　餘道學修八　應九或一切
　　　聖起餘功德　及異生諸位　所修智多少　皆如理應思

यद्वैराग्याय यल्लाभस्तत्र चाधश्च भाव्यते ।

सास्रवाश्च क्षयज्ञाने लब्धपूर्वं न भाव्यते ॥२६॥

གང་ལས་ཆགས་བྲལ་བྱ་ཕྱིར་གང་། །ཐོབ་པ་དེར་ཡང་འོག་མའང་འཐོབ། །

ཟད་པ་ཤེས་ལ་ཟག་བཅས་ཀྱང་། །ས་ཀུན་སྔོན་རྙེད་མི་འཐོབ་བོ། །

【真】為離此地欲　是得此下修　有流於盡智　先曾得非修
【玄】諸道依得此　修此地有漏　為離得起此　修此下無漏
　　　唯初盡遍修　九地有漏德　生上不修下　曾所得非修

प्रतिलम्भनिषेवाख्ये शुभसंस्कृतभावने ।

प्रतिपक्षविनिर्धावभावने सास्रवस्य तु ॥२७॥

རྙེད་དང་བསྟེན་ཞེས[1]བྱ་བ་ནི། །དགེ་བ་འདུས་བྱས་ཐོབ་པའོ། །

གཉེན་པོ་དང་ནི་ཐག་བསྲིང[2]པའི། །ཐོབ་པ་ཟག་དང་བཅས་པའི་ཡིན། །

【真】得修及習修　是善有為修　對治治淨修　有流諸法修
【玄】立得修習修　依善有為法　依諸有漏法　立治修遣修

अष्टादशावेणिकास्तु बुद्धधर्मा बलादयः ।

स्थानास्थाने दशज्ञानान्यष्टौ कर्मफले नव ॥२८॥

སངས་རྒྱས་ཆོས་ནི་མ་འདྲེས་པ། །སྟོབས་ལ་སོགས་པ་བཅོ་བརྒྱད་དོ། །

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》བསྟན་ཅེས།
[2] 《པེ་》《སྣར་》སྲིང་།

གནས་དང་གནས་མིན་ཤེས་པ་བཅུ། །ལས་འབྲས་ལ་བརྒྱད་བསམ་གཏན་སོགས། །

【真】十八不共得　佛法謂力等　處非處十智　業力有八智

【玄】十八不共法　謂佛十力等　力處非處十　業八除滅道

ध्यानाध्यक्षाधिमोक्षेषु धातौ च प्रतिपत्सु तु ।

दश वा संवृतिज्ञानं द्वयोः षड् दश वा क्षये ॥२९॥

དབང་པོ་མོས་དང་ཁམས་ལ་ནི། །དགུ་འོ་ལམ་དག་ལ་བཅུ་འམ། །

གཉིས་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་ཡིན། །ཟད་པ་དྲུག་གམ་བཅུ་ཡིན་ནོ། །

【真】定根欲性力　九智遍行道　或十智世智　於二六十滅

【玄】定根解界九　遍趣九或十　宿住死生俗　盡六或十智

प्राङ्निवासच्युतोत्पादबलध्यानेषु शेषितम् ।

सर्वभूमिषु केनास्य बलमव्याहतं यतः ॥३०॥

སྔོན་གནས་འཆི་འཕོ་སྐྱེ་བའི་སྟོབས། །བསམ་གཏན་དག་ན་ལྷག་མ་[1]ནི། །

ས་རྣམས་ཀུན་ན་ཅི་ཡི་ཕྱིར། །འདིའི་སྟོབས་གང་ཕྱིར་ཐོགས་མི་མངའ། །

【真】宿住退生力　於定所餘力　於諸地云何　力由此無礙

【玄】宿住死生智　依靜慮餘通　贍部男佛身　於境無礙故

नारायणं बलं काये सन्धिष्वन्ये दशाधिकम्

हस्त्यादिसप्तकबलं स्प्रष्टव्यायतनं च तत् ॥३१॥

སྐུ་ལ་སྲེད་མེད་བུ་ཡི་སྟོབས། །གཞན་དག་ཚིགས་[2]ན་གླང་ཆེན་སོགས། །

བདུན་ཅུས་ལྷགས་[3]པའི་སྟོབས་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་དོ། །

【真】身那羅延力　或節節百增　象等七種力　此觸入為性

---

① 《པེ་》《སྣར་》 པ།

② 《པེ་》《སྣར་》 དང་ཚིག

③ 《པེ་》《སྣར་》 ཅུ་གླགས།

【玄】身那羅延力　或節節皆然　象等七十增　此觸處為性

वैशारद्यं चतुर्धा तु यथाद्यदशमे बले ।

द्वितीयसप्तमे चैव स्मृतिप्रज्ञात्मकं त्रयम् ॥३२॥

མི་འཇིགས་པ་ནི་རྣམ་པ་བཞི། །ཇི་ལྟར་སྟོབས་ནི་དང་པོ་དང་། །

བཅུ་པ་གཉིས་པ་བདུན་པ་བཞིན། །དྲན་དང་ཤེས་བཞིན་བདག་ཉིད་གསུམ། །

【真】無畏有四種　前二初十力　後二等二七　三念念慧性
【玄】四無畏如次　初十二七力　三念住念慧　緣順違俱境

महाकृपा संवृतिधीः सम्भाराकारगोचरैः ।

समत्वादाधिमात्र्याच्च नानाकरणमष्टधा ॥३३॥

ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཀུན་རྫོབ་བློ། །ཚོགས་དང་རྣམ་པ་སྤྱོད་ཡུལ་དང་ །།

མཉམ་པའི་ཕྱིར་དང་ཆེས་[①]ཆེའི་ཕྱིར། །ཐ་དད་བྱ་བ་རྣམ་པ་བརྒྱད། །

【真】大悲世俗智　由資糧行相　境平等最上　差別有八種
【玄】大悲唯俗智　資糧行相境　平等上品故　異悲由八因

सम्भारधर्मकायाभ्यां जगतश्चार्थचर्यया ।

समता सर्वबुद्धानां नायुर्जातिप्रमाणतः ॥३४॥

སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཚོགས་དང་ནི། །ཆོས་སྐུ་འགྲོ་བའི་དོན་སྤྱོད་པས། །

མཉམ་པ་ཉིད་དེ་སྐུ་ཚེ་དང་། །རིགས་དང་སྐུ་བོང་ཚོད་ཀྱིས་མིན། །

【真】由資糧法身　及行他利益　一切佛平等　非壽姓量等
【玄】由資糧法身　利他佛相似　壽種姓量等　諸佛有差別

शिष्यसाधारणा अन्ये धर्माः केचित् पृथग्जनैः ।

अरणाप्रणिधिज्ञानप्रतिसंविद्गुणादयः ॥३५॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》ཆས།

ཆོས་གཞན་སློབ་དང་ཐུན་མོང་ཡིན[①]། །ཁ་ཅིག་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་དང་། །

ཉོན་མོངས་མེད་དང་སྨོན་ནས་ཤེས། །སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་[②]མངོན་སོགས། །

【真】有餘佛法共　弟子及凡夫　無諍及願智　無礙解等德

【玄】復有餘佛法　共餘聖異生　謂無諍願智　無礙解等德

संवृतिज्ञानमरणा, ध्यानेऽन्त्येऽकोप्यधर्मणः ।

नृजानुत्पन्नकामाप्तसवस्तुक्लेशगोचराः ॥३६॥

ཉོན་མོངས་མེད་པ་ཀུན་རྫོབ་ཤེས། །བསམ་གཏན་མཐའ་ན་མི་གཡོའི་ཆོས། །

མིས་སྐྱེས་[③]ཉོན་མོངས་འདོད་གཏོགས་པ། །མ་སྐྱེས་གཞིར་[④]བཅས་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན། །

【真】世俗智無諍　後定不壞法　人道生未生　欲有類惑境

【玄】無諍世俗智　後靜慮不動　三洲緣未生　欲界有事惑

तथैव प्रणिधिज्ञानं सर्वालम्बं तु तत् तथा ।

धर्मार्थयोर्निरुक्तौ च प्रतिभाने च संविदः ॥३७॥

སྨོན་ནས་ཤེས་པའང་དེ་བཞིན་ནོ། །དེ་ཡི་དམིགས་པ་ཐམས་ཅད་དོ། །

དེ་བཞིན་ཆོས་དོན་ངེས་ཚིག་དང་། །སྤོབས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག །

【真】願智亦如此　但緣一切境　於法義方言　巧辯無礙解

【玄】願智能遍緣　餘如無諍說　無礙解有四　謂法義詞辯

तिस्रो नामार्थवाग्ज्ञानमविवर्त्यं यथाक्रमम् ।

चतुर्थी युक्तमुक्ताभिलापमार्गवशित्वयोः ॥३८॥

གསུམ་ནི་གོ་རིམས་བཞིན་མིང་དང་། །དོན་དང་ངག་ལ་ཐོགས་[①]མེད་ཤེས། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》མིན།

② 《སྣར་》རིགས།

③ 《པེ་》《སྣར་》སྐྱེད།

④ 《སྣར་》བཞིར།

བཞི་པ་རིགས་པ་ཐགས་ཐོགས་མེད། །མངོན་བརྗོད་ལམ་ལ་དབང་ཉིད་ལ། །

【真】前三名義言　次第無礙解　第四中理脫　於言道自在
【玄】名義言說道　無退智為性

वाङ्मार्गालम्बना चासौ नव ज्ञानानि सर्वभूः ।

दश षड् वार्थसंवित् सा सर्वत्रान्ये तु सांवृतम् ॥३९॥

དེ་ཡི་དམིགས་པ་དག་དང་ལམ། །ཤེས་པ་དགུ་འོ་ས་ཐམས་ཅད། །

ཡང་དག་དོན་རིག་བཅུའམ་དྲུག །དེ་ནི་ཀུན་ན་གཞན་ཀུན་རྫོབ། །

【真】此緣言道境　九智一切地　十或六義解　遍處餘世智
【玄】法詞唯俗智　五二地為依　義十六辯九　皆依一切地

कामध्यानेषु धर्मे वित् वाचि प्रथमकामयोः ।

विकलाभिर्न तल्लाभी षडेते प्रान्तकोटिकाः ॥४०॥

ཆོས་རིག་འདོད་དང་བསམ་གཏན་ན། །ངག་ནི་འདོད་དང་དང་པོ་ན། །

མ་ཚང་བར་ནི་དེ་ཐོབ་མེད། །དྲུག་པོ་དེ་དག་རབ་མཐའ་བས། །

【真】欲界定法解　於言欲初定　若不具未得　六遠際定得
【玄】但得必具四　餘如無諍說　六依邊際得

तत् षड्विधं ध्यानमन्त्यं सर्वभूम्यनुलोमितम् ।

वृद्धिकाष्ठागतं तच्च बुद्धान्यस्य प्रयोगजाः ॥४१॥

དེ་ནི་རྣམ་དྲུག་བསམ་གཏན་མཐའ། །དེ་ནི་ས་ཀུན་གྱིས་མཐུན་བྱས། །

འཕེལ་བའི་རབ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན། །སངས་རྒྱས་ལས་གཞན་སྦྱོར་ལས་སྐྱེས། །

【真】此六最後定　隨順一切地　此至增究竟　惟佛非行得
【玄】邊際六後定　遍順至究竟　佛餘加行得

---

① 《པེ་》《སྣར་》 ཐོག

ऋद्धिश्रोत्रमनः पूर्वजन्मच्युत्युदयक्षये ।

ज्ञानसाक्षीक्रियाभिज्ञा षड्विधा मुक्तिमार्गधीः ॥४२॥

རྫུ་འཕྲུལ་རྣ་བ་[①]ཡིད་དང་ནི། །སྔོན་ཚེ་འཆི་འཕོ་སྐྱེ་བ་དང་། །

ཟད་ཤེས་མངོན་དུ་བྱ་བ་ཡི། །མངོན་ཤེས་རྣམ་དྲུག་རྣམ་གྲོལ་བློ། །

【真】如意成耳心　宿住死生盡　智證名通解　六種解脫智
【玄】通六謂神境　天眼耳他心　宿住漏盡通　解脫道慧攝

चतस्रः संवृतिज्ञानं चेतसि ज्ञानपञ्चकम् ।

क्षयाभिज्ञा बलं यद्वत् पञ्च ध्यानचतुष्टये ॥४३॥

བཞི་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་སྟེ། །སེམས་ལ་ཤེས་པ་ལྔ་ཡིན་ནོ། །

ཟད་པའི་མངོན་ཤེས་སྟོབས་བཞིན་ནོ། །ལྔ་ནི་བསམ་གཏན་བཞི་དག་ན། །

【真】此四世俗智　他心慧五智　盡通慧如力　餘五於四定
【玄】四俗他心五　漏盡通如力　五依四靜慮

स्वाधोभूविषया लभ्या उचितास्तु विरागतः ।

तृतीया त्रीण्युपस्थानान्याद्यं श्रोत्रर्धिचक्षुषि ॥४४॥

རང་དང་འོག་སའི་ཡུལ་[②]ཅན་ཡིན། །ཐོབ་བྱ་འདྲིས་པ་ཆགས་བྲལ་བས། །

གསུམ་པ་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་གསུམ། །དང་པོ་རྫུ་འཕྲུལ་རྣ་བ་མིག །

【真】自下地境通　解曾悉離得　第三三念處　意成耳眼初
【玄】自下地為境　聲聞麟喻佛　二三千無數[③]　未曾由加行[④]
　　　曾修離染得　念住初三身　他心三餘四

---

① 《པེ་》《སྣར་》རྣམ་པ།
② 《པེ་》《སྣར་》ཡུན།
③ 聲聞麟喻佛　二三千無數，為梵藏 52 偈
④ 梵、藏無此句

अव्याकृते श्रोत्रचक्षुरभिज्ञे इतराः शुभाः ।

तिस्रो विद्या अविद्यायाः पूर्वान्तादौ निवर्तनात् ॥४५॥

མིག་དང་རྣ་བའི་མངོན་ཤེས་ནི། །ལུང་དུ་མ་བསྟན་ལྷག་རྣམས་དགེ།།

གསུམ་ནི་རིག་པ་སྔོན་[1]མཐའ་སོགས། །མ་རིག་པ་ནི་བཟློག་ཕྱིར་རོ།།

【真】天耳眼無記　餘通慧皆善　三明得前際　等無明對治
【玄】天眼耳無記　餘四通唯善　第五二六明　治三際愚故

अशैक्ष्यन्त्या तदाख्ये द्वे तत्सन्तानसमुद्भवात् ।

इष्टे शैक्षस्य नोक्ते तु विद्ये साविद्यसन्ततेः ॥४६॥

མི་སློབ་ཐ་མ་གཉིས་ནི་དེའི། །རྒྱུད་ལ་[2]སྐྱེས་ཕྱིར་དེ་ཞེས་བྱ།།

སློབ་ལ་འདོད་དེ་མ་རིག་དང་། །བཅས་རྒྱུད་ཕྱིར་ན་རིག་མ་[3]བཤད།།

【真】最後無學二　同名彼續生　於學不說明　續有無明故
【玄】後真二假說　學有闇非明

आद्या तृतीया षष्ठी च प्रातिहार्याणि शासनम् ।

अग्र्यमव्यभिचारित्वाद् हितेष्टफलयोजनात् ॥४७॥

དང་པོ་གསུམ་པ་དྲུག་པ་ནི། །ཆོ་འཕྲུལ་རྣམས་ཡིན་བསྟན་པ་མཆོག།

མི་འཁྲུལ་ཕྱིར་[4]དང་ཕན་པ་དང་། །ཡིད་འོང་འབྲས་ལ་སྦྱོར་བྱེད་ཕྱིར།།

【真】一三六是導　三中正教勝　非不決定故　生善愛果故
【玄】第一四六導　教誡導為尊　定由通所成　引利樂果故

ऋद्धिः समाधिर्गमनं निर्माणं च गतिस्त्रिधा ।

---

① 《པེ་》《སྣར་》མངོན།
② 《པེ་》《སྣར་》ལས།
③ 《པེ་》《སྣར་》མ་རིག
④ 《པེ་》《སྣར་》འཕྲུལ་ཕྱི།

शास्तुर्मनोजवान्येषां वाहिन्यप्याधिमोक्षिकी ॥४८॥

རྫུ་འཕྲུལ་ཏིང་འཛིན་དེ་ལས་ནི། །སྤྲུལ་དང་འགྲོ་བ་སྟོན་པ་ལ། །

ཡིད་མགྱོགས་འགྲོ་བ་གཞན་དག་ལ། །ཕྱིན་བྱེད་མོས་པ་ལས་བྱུང་ཡང་། །

【真】如意成定中　行空及化生　心疾行惟佛　餘將身願成
【玄】神體謂等持　境二謂行化　行三意勢佛　運身勝解通

कामाप्तं निर्मितं बाह्यं चतुरायतनं द्विधा ।

रूपाप्तं द्वे तु निर्माणचित्तैस्तानि चतुर्दश ॥४९॥

འདོད་པར་གཏོགས་པའི་སྤྲུལ་པ་ནི། །ཕྱི་ཡི་སྐྱེ་མཆེད་བཞི་རྣམ་གཉིས། །

གཟུགས་གཏོགས་གཉིས་སྤྲུལ་སེམས་དག་གིས། །དེ་དག་ཀྱང་ནི་བཅུ་བཞིའོ། །

【真】欲界化外入　四入類二種　色二由化心　此心有十四
【玄】化二謂欲色　四二外處性　此各有二種　謂似自他身
　　　能化心十四

यथाक्रमं ध्यानफलं द्वे यावत् पञ्च नोर्ध्वजम् ।

तल्लाभो ध्यानवत् शुद्धात् तत् स्वतश्च ततोऽपि ते ॥५०॥

བསམ་གཏན་འབྲས་གཉིས་ནས་ལྔའི་བར། །རིམ་བཞིན་གོང་མ་ལས་སྐྱེས་མིན། །

དེ་རྙེད་[①]བསམ་གཏན་བཞིན་དེ་ནི། །དག་དང་རང་ལས་དེ་ལས་གཉིས། །

【真】如次第定果　二至五非上　得如定淨定　自生二從彼
【玄】定果二至五　如所依定得　從淨自生二

स्वभूमिकेन निर्माणं भाषणं त्वधरेण च ।

निर्मात्रैव सहाशास्तुरधिष्ठायान्यवर्तनात् ॥५१॥

རང་གི་ས་པས་སྤྲུལ་པར་བྱེད། །སྨྲར་འཇུག་པ་ནི་འོག་མས་ཀྱང་། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》སྙེད།

སྔོན་མིན་སྤྲུལ་པ་པོ་དང་བཅས། །བྱིན་གྱིས་བརླབས་ནས་གཞན་འདུག་ཕྱིར། །

【真】由自地化生　言說由餘地　與能化非佛　立願已別作

【玄】化事由自地　語通由自下　化身與化主　語必俱非佛

先立願留身　後起餘心語

मृतस्याप्यस्त्यधिष्ठानं नास्थिरस्यापरे तु न ।

आदावेकमनेकेन जितायां तु विपर्ययात् ॥५२॥

ཤི་བ་ལ་ཡང་བྱིན་བརླབས་[①]ཡོད། །མི་བརྟན་ལ་མེད་གཞན་དག་མིན། །

དང་པོ་[②]དུ་མས་གཅིག་ཡིན་ཏེ། །བྱང་བར་གྱུར་ནས་བཟློག་པའོ། །

【真】已死願事成　非虛餘說無　初一由多心　已成翻此能

【玄】有死留堅體　餘說無留義　初多心一化　成滿[③]此相違

अव्याकृतं भावनाजं त्रिविधं तूपपत्तिजम् ।

ऋद्धिर्मन्त्रौषधाभ्यां च कर्मजा चेति पञ्चधा ॥५३॥

दिव्यश्रोत्राक्षिणी रूपप्रसादौ ध्यानभूमिकौ ।

सभागविकले नित्यं दूरसूक्ष्मादिगोचरे ॥५४॥

བསྒོམས་[④]ལས་སྐྱེས་པ་ལུང་མ་བསྟན། །སྐྱེ་བ་ལས་སྐྱེས་རྣམ་གསུམ་མོ། །

རྫུ་འཕྲུལ་གསང་སྔགས་སྨན་དག་དང་། །ལས་ལས་སྐྱེས་དང་རྣམ་པ་ལྔ། །

ལྷ་ཡི་མིག་དང་རྣ་བ་ཡིན། །བསམ་གཏན་ས་པའི་གཟུགས་དང་བ། །

རྟག་ཏུ་ཧྲེན་[⑤]བཅས་མ་ཚང་མེད། །ཐག་རིང་ཕྲ་སོགས་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》བརླབ།

② 《པེ་》《སྣར་》པོར།

③ 《正》《中》滿

④ 《པེ་》《སྣར་》བསྒོམ།

⑤ 《པེ་》《སྣར་》ཧྲེན།

【真】修得是無記　若生得有三　意成由呪藥　業生故五種
　　　天耳及天眼　清淨色定地　等分具恒故　遠細等境界
【玄】修得無記攝　餘得通三性　天眼耳謂根　即定地淨色
　　　恒同分無缺　取障細遠等　神境五修生　呪藥業成故

द्वित्रिसाहस्रकासङ्ख्यदृशोऽर्हत्खड्गदैशिकाः।

अन्यदप्युपपत्त्याप्तं तद्दृश्यो नान्तराभवः ॥५५॥

དགྲ་བཅོམ་བསེ་རུ་སྟོན་རྣམས་ཀྱིས། །སྟོང་གཉིས་གསུམ་དང་གྲངས་མེད་མཐོང་ །།

གཞན་ཡང་སྐྱེ་བས་ཐོབ་དེས་ནི། །སྲིད་པ་བར་མ་མི་མཐོང་ངོ། །

【真】二三千無數　應供獨覺佛　有餘生得眼　中陰非彼境
【玄】聲聞麟喻佛　二三千無數[1]

चेतोज्ञानं तु तत् त्रेधा तर्कविद्याकृतं च यत्।

जानते नारका आदौ नृणां नोत्पत्तिलाभिकम् ॥५६॥

སེམས་ཤེས་དེ་ནི་རྣམ་གསུམ་གང་[2]། །རྟོག་དང་རིག་སྔགས་ཀྱིས་བྱས་པའང་། །

དམྱལ་བ་པས་ནི་དང་པོ་ཤེས། །མི་ལ་སྐྱེ་བས་ཐོབ་པ་མེད། །

【真】他心智有三　觀明呪所作　地獄初能知　於人無生得
【玄】他心修生呪　又加占相成　三修生業成　除修皆三性
　　　人唯無生得　地獄初能知

---

[1] 在 44 偈已出，此處漢文無此二句

[2] 《པེ་》《སྣར་》དང་།

अष्टमं कोशस्थानम् (८. समापत्तिनिर्देशः)

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས། སྙོམས་པར་འཇུག་པ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་གནས་བརྒྱད་པ། །

【真】分別三摩跋提品第八

【玄】分別定品第八三十九頌

द्विधा ध्यानानि चत्वारि,प्रोक्तास्तदुपपत्तयः ।

समापत्तिः शुभैकाग्र्यं पञ्च स्कन्धास्तु सानुगम् ॥१॥

བསམ་གཏན་དག་ནི་རྣམ་གཉིས་བཞི། །དེར་སྐྱེ་བ་དག་རབ་ཏུ་བཤད། །

སྙོམས་འཇུག་དགེ་བ་རྩེ་གཅིག་པ། །རྗེས་འབྲང་བཅས་ན་ཕུང་པོ་ལྔ། །

【真】四定有二種　生得定已說　修定善一類　共伴類五陰

【玄】靜慮四各二　於中生已說　定謂善一境　并伴五蘊性

विचारप्रीतिसुखवत् पूर्वपूर्वाङ्गवर्जितम् ।

तथारूप्याश्चतुःस्कन्धा अधोभूमिविवेकजाः ॥२॥

དཔྱོད་དང་དགའ་དང་བདེ་དང་ལྡན། །ཡན་ལག་སྔ་སྔ་སྤངས་པ་ཡི[①]། །

དེ་བཞིན་གཟུགས་མེད་ཕུང་པོ་བཞི། །འོག་མའི་ས་ལས་དབེན་ལས་སྐྱེས། །

【真】有觀及喜樂　前前分所離　無色爾四陰　寂離下地生

【玄】初具伺喜樂　後漸離前支　無色亦如是　四蘊離下地

विभूतरूपसंज्ञाख्याः सह सामन्तकैस्त्रिभिः ।

नारूप्ये रूपसंद्भावः रूपोत्पत्तिस्तु चित्ततः ॥३॥

ཉེར་བསྡོགས་[①]གསུམ་དང་བཅས་པར་ནི། །གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཤིག་ཅེས་བྱ། །

[①] 《པེ་》སྔ་སྔ་སྤང་བ་ཡིན། 《སྣར་》ལྔ་ལྔ་སྤང་བ་ཡིན།

གཟུགས་མེད་པ་ན་གཟུགས་མེད་དོ། །གཟུགས་ནི་སེམས་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །

【真】制伏色想名　共三種近分　無色定無色　更生色從心

【玄】并上三近分　總名除色想　無色謂無色　後色起從心

आकाशानन्त्यविज्ञानानन्त्याकिञ्चन्यसंज्ञकाः ।

तथाप्रयोगान्मान्द्यात्तु नसंज्ञानाप्यसंज्ञकः ॥४॥

ནམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་མཁའ་མཐའ་ཡས། །ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་བྱ་དེ་ལྟར། །

སྦྱོར་ཕྱིར་དམན་ཕྱིར་འདུ་ཤེས་མེད། །འདུ་ཤེས་མེད་པའང་མ་ཡིན་ནོ། །

【真】空無邊及識　無邊無所有　由加行立名　昧故非想非

【玄】空無邊等三　名從加行立　非想非非想　昧劣故立名

इति मौलं समापत्तिद्रव्यमष्टविधं त्रिधा ।

सप्तास्वादनवच्छुद्धानास्रवाण्यष्टमं द्विधा ॥५॥

དེ་ལྟར་སྙོམས་འཇུག་དངོས་གཞིའི་རྫས། །རྣམ་པ་བརྒྱད་བདུན་རྣམ་པ་གསུམ། །

རོ་མྱང་ལྡན་དང་དག་པ་དང་། །ཟག་མེད་བརྒྱད་པ་རྣམ་པ་གཉིས། །

【真】如此根本定　八物有三種　七有噉清淨　無流第八二

【玄】此本等至八　前七各有三　謂味淨無漏　後味淨二種

आस्वादनासम्प्रयुक्तं सतृष्णं लौकिकं शुभम् ।

शुद्धकं तत् तदास्वाद्यं लोकोत्तरमनास्रवम् ॥६॥

རོ་མྱང་མཚུངས་ལྡན་སྲེད་བཅས་སོ། །འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་དགེ་བ་ནི། །

དག་པ་དེ་ནི་དེས་མྱང་བྱ། །ཟག་མེད་འཇིག་རྟེན་འདས་པའོ། །

【真】噉味相應定　有愛世間淨　清淨是堪噉　出世定無流

【玄】味謂愛相應　淨謂世間善　此即所味著　無漏謂出世

---

① 《སྣར་》བསྒོམས།

पञ्चाद्ये तर्कचारौ च प्रीतिसौख्यसमाधयः ।

प्रीत्यादयः प्रसादश्च द्वितीयेऽङ्गचतष्टयम् ॥७॥

དང་པོ་ལ་ལྔ་རྟོག་དཔྱོད་དང་། །དགའ་དང་བདེ་དང་ཏིང་འཛིན་རྣམས། །

གཉིས་པ་ལ་ནི་ཡན་ལག་བཞི། །རབ་དང་དང་ནི་དགའ་ལ་སོགས། །

【真】於初有五分　覺觀喜樂住　喜等及內淨　於第二四分
【玄】靜慮初五支　尋伺喜樂定　第二有四支　內淨喜樂定

तृतीये पञ्च तूपेक्षा स्मृतिः प्रज्ञा सुखं स्थितिः ।

चत्वार्यन्तेऽसुखादुःखोपेक्षास्मृतिसमाधयः ॥८॥

གསུམ་པ་ལ་ལྔ་བཏང་སྙོམས་དང་། །དྲན་དང་ཤེས་བཞིན་བདེ་དང་གནས། །

མཐའ་ན་བཞི་དྲན་བཏང་སྙོམས་དང་། ། བདེ་མིན་སྡུག་མིན་ཏིང་འཛིན་རྣམས[①]། །

【真】第三有五分　捨念慧樂住　最後有四分　中受捨念住
【玄】第三具五支　捨念慧樂定　第四有四支　捨念中受定

द्रव्यतो दश चैकं च प्रस्रब्धिसुखमाद्ययोः ।

श्रद्धाप्रसादः प्रीतिस्तु सौमनस्यं द्विधागमात् ॥९॥

རྫས་སུ་བཅུ་གཅིག་དང་པོ་ན། །ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་བདེ་བ་ཡིན། །

རབ་ཏུ་དང་བ་དད་པ་ཡིན། །ལུང་རྣམ་གཉིས་ཕྱིར་དགའ་ཡིད་བདེ། །

【真】實物有十一　輕安樂前二　信根內淨喜　適心由二證
【玄】此實事十一　初二樂輕安　內淨即信根　喜即是喜受

क्लिष्टेष्वसत्प्रीतिसुखं प्रसादः सम्प्रधीः स्मृतिः ।

उपेक्षा स्मृतिशुद्धिश्च केचित् प्रस्रब्ध्युपेक्षणे ॥१०॥

---

① 《པེ་》《སྣར་》གནས།

ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་དགའ་བདེ་དང་། །རབ་དང་ཤེས་བཞིན་དྲན་པ་དང་། །

བཏང་སྙོམས་དྲན་པ་དག་པ་མེད། །ཁ་ཅིག་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་བཏང་སྙོམས། །

【真】染污無喜樂　內澄淨念慧　及捨念清淨　餘說無輕捨
【玄】染如次從初　無喜樂內淨　正念慧捨念　餘說無安捨

अष्टापक्षालमुक्तत्वादानिञ्जं तु चतुर्थकम् ।

वितर्कचारौ श्वासौ च सुखादि च चतुष्टयम् ॥ ११ ॥

སྐྱོན་བརྒྱད་ལས་ནི་གྲོལ་བའི་ཕྱིར། །བཞི་པ་གཡོ་བ་མེད་པ་ཡིན། །

རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་དབུགས་དག་དང་། །བདེ་བ་ལ་སོགས་བཞི་ཡིན་ནོ། །

【真】離八過失故　說第四不動　覺觀及二息　餘樂等四種
【玄】第四名不動　離八災患故　八者謂尋伺　四受入出息

सौमनस्यसुखोपेक्षा उपेक्षासुमनस्कृते ।

सुखोपेक्षे उपेक्षा प्रविदो ध्यानोपपत्तिषु ॥ १२ ॥

སྐྱེ་བའི་བསམ་གཏན་དག་ན་ནི། །ཡིད་བདེ་བདེ་དང་བཏང་སྙོམས་དང་། །

བཏང་སྙོམས་ཡིད་བདེ་བདེ་བ་དང་། །བཏང་སྙོམས་བཏང་སྙོམས་ཚོར་བ་ཡོད①། །

【真】喜受樂捨受　捨受及喜受　樂捨及捨受　生得定諸受
【玄】生靜慮從初　有喜樂捨受　及喜捨樂捨　唯捨受如次

कायाक्षि श्रोत्रविज्ञानं विज्ञप्त्युत्थापकं च यत् ।

द्वितीयादौ तदाद्याप्तमक्लिष्टाव्याकृतं च तत् ॥ १३ ॥

གཉིས་པ་སོགས་ན་ལུས་མིག་དང་། །རྣ་བའི་རྣམ་ཤེས་རྣམ་རིག་སློང་། །

གང་ཡིན་དེ་ནི་དང་པོར་གཏོགས། །དེ་ལུང་མ་བསྟན་ཉོན་མོངས་མིན། །

【真】眼耳身三識　身口業緣起　二等初定得　此無染無記

① 《པེ་》《སྣར་》 དང་།

【玄】生上三靜慮　起三識表心　皆初靜慮攝　唯無覆無記

अतद्वान् लभते शुद्धं वैराग्येणोपपत्तितः ।

अनास्रवं तु वैराग्यात् क्लिष्टं हान्युपपत्तितः ॥१४॥

དེ་དང་མི་ལྡན་འདོད་ཆགས་བྲལ། །སྐྱེ་བ་ལས་ནི་དག་པ་འཐོབ[1]། །

ཟག་མེད་འདོད་ཆགས་བྲལ་བ་ཡིས། །ཉོན་མོངས་ཅན་ཉམས་སྐྱེ་བ་ཡིས། །

【真】不得得清淨　由離欲及生　無流由離欲　染污退生得

【玄】全不成而得　淨由離染生　無漏由離染　染由生及退

तृतीयाद् यावदूर्ध्वाधोऽनास्रवानन्तरं शुभम् ।

उत्पद्यते तथा शुद्धात् क्लिष्टं चापि स्वभूमिकम् ॥१५॥

ཟག་པ་མེད་པའི་མཇུག་ཐོགས་སུ། །ལྷག་འོག་གསུམ་པའི་བར་དགེ་བ། །

སྐྱེའོ[2]དག་པ་ལས་དེ་བཞིན། །རང་གི་ས་པའི་ཉོན་མོངས་ཀྱང་། །

【真】從第三上下　無流後善生　從淨生亦爾　長染污自地

【玄】無漏次生善　上下至第三　淨次生亦然　兼生自地染

क्लिष्टात् स्वं शुद्धकं क्लिष्टमेवं चाधरशुद्धकम् ।

च्युतौ तु शुद्धकात् क्लिष्टं सर्वं क्लिष्टात्तु नोत्तरम् ॥१६॥

ཉོན་མོངས་ཅན་ལས་རང་དག་དང་། །ཉོན་མོངས་འོག་མའི་དག་གཅིག་ཀྱང་། །

འཆི་འཕོའི[3]དག་ལས་ཉོན་མོངས་ཀུན། །ཉོན་མོངས་ཅན་ལས་གོང་མ་མིན། །

【真】從污自地淨　染一下地淨　退時從淨染　一切染非上

【玄】染生自淨染　并下一地淨　死淨生一切　染生自下染

चतुर्धा शुद्धकं हानभागीयादि यथाक्रमम् ।

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》ཐོབ།

[2] 《པེ་》《སྣར་》སྐྱེ་བོས།

[3] 《པེ་》《སྣར་》འཕོ།

क्लेशोत्पत्तिस्वभूम्युर्ध्वानास्रवानुगुणं हि तत् ॥१७॥

དག་པ་ཉམས་པའི་ཆ་མཐུན་སོགས། །རྣམ་བཞི་དེ་ནི་གོ་རིམས་བཞིན། །

ཉོན་མོངས་སྐྱེ་དང་རང་ས་དང་། །གོང་དང་ཟག་མེད་རྗེས་མཐུན་པ[①]། །

【真】清淨定有四　退分等次第　或生自上地　無流隨得故
【玄】淨定有四種　謂即順退分　順住順勝進　順決擇分攝
　　　如次順煩惱　自上地無漏

द्वे त्रीणि त्रीणि चैकं च हानभागाद्यनन्तरम् ।

गत्वागम्यं द्विधा भूमीरष्टाकृष्टैकलङ्घिताः ॥१८॥

ཉམས་ཆ་མཐུན་སོགས་མཇུག་ཐོགས་སུ། །གཉིས་དང་གསུམ་དང་གསུམ་དང་གཅིག །

ས་བརྒྱད་རྣམ་གཉིས་འབྲེལ་བ་དང་། །གཅིག་རྒྱལ་[②]སོང་ཞིང་འོངས་ནས་ནི། །

【真】二三三及一　從退等次第　去來於二類　八地密超一
【玄】互相望如次　生二三三一　二類定順逆　均間次及超

व्युत्क्रान्तकसमापत्तिर्विसभागतृतीयगा ।

स्वाधोभूम्याश्रया एव ध्यानरूप्या वृथाऽधरम् ॥१९॥

རིགས་[③]མི་མཐུན་པ་གསུམ་པར་འགྲོ། །ཐོད་རྒྱལ་[④]གྱི་ནི་སྙོམས་འཇུག་ཡིན། །

བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་རང་དང་ནི། །འོག་སའི་རྟེན་ཅན་འོག་དགོས་མེད། །

【真】修超諸定觀　行非等分三　自下地依止　色無色非下
【玄】至間超為成　三洲利無學　諸定依自下　非上無用故

आर्याकिञ्चन्यसाम्मुख्याद् भवाग्रे त्वास्रवक्षयः ।

---

① 《པེ་》《སྣར་》པའོ།
② 《པེ་》《སྣར་》བཀལ།
③ 《པེ་》《སྣར་》རིས།
④ 《པེ་》《སྣར་》བཀལ།

सतृष्णाः स्वभवालम्बाः ध्यानं सद्विषयं शुभम् ॥२०॥

སྲིད་རྩེར་འཕགས་པའི་[1]ཅི་ཡང་མེད། །མངོན་སུམ་བྱས་ནས་ཟག་པ་ཟད། །

སྲིད་བཅས་རང་གི་སྲིད་[2]ལ་དམིགས། །བསམ་གཏན་དགེ་ཡུལ་ཡོད་དགུ་ཡིན། །

【真】聖現無所有　入有頂流盡　有愛自有境　善定遍有境

【玄】唯生有頂聖　起下盡餘惑　味定緣自繫　淨無漏遍緣

न मौलाः कुशलारूप्याः सास्रवाधरगोचराः ।

अनास्रवेण हीयन्ते क्लेशाः सामन्तकेन च ॥२१॥

གཟུགས་མེད་དངོས་གཞི་དགེ་རྣམས་ཀྱི། །སྤྱོད་ཡུལ་ཟག་བཅས་འོག་མ་མིན། །

ཟག་པ་མེད་པས་ཉོན་མོངས་རྣམས། །སྤོང་ངོ་ཉེར་བསྡོགས་[3]དག་པས་ཀྱང་། །

【真】本善色無色　非有流下境　由無流惑滅　及諸定近分

【玄】根本善無色　不緣下有漏　無漏能斷惑　及諸淨近分

अष्टौ सामन्तकान्येषां शुद्धादुःखासुखानि हि ।

आर्यं चाद्यं त्रिधा केचित्, अतर्कं ध्यानमन्तरम् ॥२२॥

དེ་དག་ལ་ནི་ཉེར་བསྡོགས་[4]བརྒྱད། །དག་པ་བདེ་མིན་སྡུག་བསྔལ་མིན། །

དང་པོ་འཕགས་པའང་ཁ་ཅིག་གསུམ། །རྟོག་མེད་བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན། །

【真】彼定近分八　清淨非苦樂　初聖餘說三　無覺中間定

【玄】近分八捨淨　初亦聖惑三　中靜慮無尋

त्रिधाऽदुःखासुखं तच्च महाब्रह्मफलं च तत् ।

सवितर्कविचारोऽधः समाधिः परतोऽद्वयः ॥२३॥

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》པ།

[2] 《པེ་》《སྣར་》སྲིད།

[3] 《པེ་》《སྣར་》ཚོགས།

[4] 《པེ་》《སྣར་》ཚོགས།

རྣམ་གསུམ་བདེ་མིན་སྡུག་བསྔལ་[①]མིན། །དེ་ནི་ཚངས་ཆེན་འབྲས་བུ་ཅན། །

མན་ཆད་རྟོག་དཔྱོད་བཅས་པ་ཡི། །ཏིང་འཛིན་ཡན་ཆད་གཉིས་ཀ་མེད། །

【真】三種無苦樂　大梵王為果　有覺觀此下　此上定無二
【玄】具三唯捨受　初下有尋伺　中唯伺上無

आनिमित्तः समाकारैः शून्यतानात्मशून्यतः ।

प्रवर्ततेऽप्रणिहितः सत्याकारैरतः परैः ॥२४॥

མཚན་མེད་ཞི་བའི་རྣམ་པ་དང་། །སྟོང་ཉིད་བདག་མེད་སྟོང་ཉིད་དུ། །

འདུག་པའོ་སྨོན་པ་མེད་པ་ནི། །དེ་ལས་གཞན་བདེན་རྣམ་པ་དང་། །

【真】無相應靜相　空定無我空　無願定所餘　諦相相應故
【玄】空謂空非我　無相謂滅四　無願謂餘十　諦行相相應

शुद्धामलाः, निर्मलास्तु ते विमोक्षमुखत्रयम् ।

शून्यताशून्यताद्याख्यास्त्रयोऽपरसमाधयः ॥२५॥

དག་དང་དྲི་མ་མེད་དེ་དག །དྲི་མེད་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་མོ། །

སྟོང་ཉིད་སྟོང་ཉིད་ཅེས་ལ་སོགས། །གཞན་ཡང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་མོ། །

【真】彼清淨無垢　淨三解脫門　空空等名定　復有三別定
【玄】此通淨無漏　無漏三脫門

आलम्बेते अशैक्षं द्वौ शून्यता चाप्यनित्यतः ।

आनिमित्तानिमित्तस्तु शान्ततोऽसङ्ख्या क्षमम् ॥२६॥

གཉིས་ནི་སྟོང་དང་མི་རྟག་པར། །མི་སློབ་པའི་ལ་དམིགས་པ་ཡིན། །

མཚན་མ་མེད་པ་མཚན་མེད་ནི། །ཞི་བར་མ་བརྟགས་[②]ཟད་པ་ལ། །

---

① 《པེ་》《སྣར་》དེ་བདེ་མི་སྡུག

② 《པེ་》《སྣར་》བརྟགས།

【真】三[①]定緣無學　由空無常相　無相無相定　靜相非擇滅
【玄】重二緣無學　取空非常相　後緣無相定　非擇滅為靜

सास्रवा नृष्वकोप्यस्य सप्तसामन्तवर्जिताः ।

समाधिभावना ध्यानं शुभमाद्यं सुखाय हि ॥२७॥

ཟག་བཅས་མི་ནང་མི་གཡོ་ལ། ཉེར་བསྡོགས་[②]བདུན་ནི་མ་གཏོགས་སོ། །

དགེ་བའི་བསམ་གཏན་དང་པོ་ནི། །བདེ་འགྱུར་ཏིང་འཛིན་སྒོམ་[③]པ་ཡིན། །

【真】有流人不壞　七近分所離　有別修四定　淨初為現樂
【玄】有漏人不時　離上七近分　為得現法樂　修諸善靜慮

दर्शनायाक्ष्यभिज्ञेष्टा धीभेदाय प्रयोगजाः ।

वज्रोपमोऽन्त्ये यो ध्याने सास्रवक्षमभावना ॥२८॥

མིག་གི་མངོན་ཤེས་མཐོང་འགྱུར་འདོད། །སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བློ་དབྱེར་འགྱུར། །

རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་བསམ་གཏན་མཐའི། །གང་ཡིན་དེ་ཟག་ཟད་འགྱུར་བསྒོམ[④]། །

【真】為知見眼通　為別慧行生　金剛譬後定　能滅有流修
【玄】為得勝知見　修淨天眼通　為得分別慧　修諸加行善
　　　為得諸漏盡　修金剛喻定

अप्रमाणानि चत्वारि व्यापादादिविपक्षतः ।

मैत्र्यद्वेषोऽपि करुणा मुदिता सुमनस्कता ॥२९॥

उपेक्षा लोभ आकारः सुखिता दुःखिता बत ।

मोदन्तामिति सत्त्वाश्च कामसत्त्वास्तु गोचरः ॥३०॥

ཚད་མེད་པ་ནི་བཞི་ཡིན་ནོ། གནོད་སེམས་ལ་སོགས་གཉེན་པོའི་ཕྱིར། །

---

① 梵、藏為二

② 《པེ་》《སྣར་》 སྡོགས།

③ 《པེ་》《སྣར་》 བསྒོམ།

④ 《པེ་》《སྣར་》 སྒོམ།

ཞེ་སྡང་མེད་བྱམས་སྙིང་རྗེ་ཡང་། །ཡིད་བདེ་བ་ནི་དགའ་བ་ཡིན། །

བཏང་སྙོམས་མ་ཆགས་རྣམ་པ་ནི། །ཀྱེ་མ་བདེར་གྱུར་སྡུག་བསྔལ་དང་། །

དགར་གྱུར་སེམས་ཅན་རྣམས་སྣམ་[①]པ། །སྡོད་ཡུལ་འདོད་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས། །

【真】無量定有四　由瞋等對治　慈無瞋及悲　喜定謂適心

　　　捨無貪行相　有樂及有苦　得喜及眾生　彼欲眾生境

【玄】無量有四種　對治瞋等故　慈悲無瞋性　喜喜捨無貪

　　　此行相如次　與樂及拔苦　欣慰有情等　緣欲界有情

ध्यानयोर्मुदितान्यानि षड्वा केचित् तु पञ्चसु ।

न तैः प्रहाणं नृष्वेव जन्यन्ते त्र्यन्तितो ध्रुवम् ॥३१॥

དགའ་བ་བསམ་གཏན་གཉིས་ན་ཡོད། །གཞན་ནི་དྲུག་ན་ཁ་ཅིག་ལྔ། །

དེ་ཡིས་མི་སྤོང་མི་དག་གི། །ནང་དུ་སྐྱེད་དེ་[②]ངེས་གསུམ་ལྡན། །

【真】於二定喜餘　六地餘說五　由彼惑不滅　人生三應定③

【玄】喜初二靜慮　餘六或五十　不能斷諸惑　人起定成三

अष्टौ विमोक्षाः प्रथमावशुभा ध्यानयोर्द्वयोः ।

तृतीयोऽन्त्ये स चालोभः शुभारूप्याः समाहिताः ॥३२॥

རྣམ་པར་ཐར་བརྒྱད་དང་པོ་གཉིས། །མི་སྡུག་བསམ་གཏན་གཉིས་ན་ཡོད། །

གསུམ་པ་མཐའ་ན་དེ་མ་ཆགས། །གཟུགས་མེད་མཉམ་གཞག་དགེ་རྣམས་སོ། །

【真】解脫八前二　不淨觀二定　三後定無貪　淨無色定地

【玄】解脫有八種　前三無貪性　二二一一定　四無色定善

निरोधस्तु समापत्तिः सूक्ष्मसूक्ष्मादनन्तरम् ।

①① 《པེ་》《སྣར་》མཉམ།

② 《པེ་》《སྣར་》ངོ།

③ 《正》《中》都是人道生三應定，本人依據文意保留為人生三應定

स्वशुद्धकाधारार्यैण व्युत्थानं चेतसा ततः ॥३३॥

འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པའོ། །ཕྲ་བ་[1]ཕྲ་བའི་མཇུག་ཐོགས་སུ། །

རང་གི་དག་དང་འོག་མ་ཡི། །འཕགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་དེ་ལས་ལྡང་། །

【真】滅心定解脫　最後細後成　自地淨下聖　心從彼出觀
【玄】滅受想解脫　微微無間生　由自地淨心　及下無漏出

कामाप्तदृश्यविषया प्रथमा ये त्वरूपिणः ।

तेऽन्वयज्ञानपक्षोर्ध्वस्वभूदुःखादिगोचराः ॥३४॥

དང་པོ་འདོད་གཏོགས་[2]སྣང་ཡུལ་ཅན། །གང་དག་གཟུགས་ཅན་མིན་དེ་དག །

སྤྱོད་ཡུལ་གོང་དང་རང་གི་སའི། །སྡུག་བསྔལ་སོགས་དང་རྗེས་ཤེས་ཕྱོགས། །

【真】欲界中[3]見境 前三四無色　是類智種類　自上地諦境
【玄】三境欲可見　四境類品道　自上苦集滅　非擇滅虛空

अभिभ्वायतनान्यष्टौ द्वयमाद्यविमोक्षवत् ।

द्वे द्वितीयवदन्यानि पुनः शुभविमोक्षवत् ॥३५॥

ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་སྐྱེ་མཆེད་བརྒྱད། །གཉིས་ནི་རྣམ་ཐར་དང་པོ་བཞིན[4]། །

གཉིས་ནི་གཉིས་པ་བཞིན་དེ་[5]གཞན། །སྡུག་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་བཞིན། །

【真】制入有八種　二如初解脫　後二如第二　餘如淨解脫
【玄】勝處有八種　二如初解脫　次二如第二　後四如第三

दश कृत्स्नान्यलोभोऽष्टौ ध्यानेऽन्त्ये गोचरः पुनः ।

---

[1] 《པེ་》《སྣར་》བའི།

[2] 《པེ་》《སྣར་》ཆགས།

[3]《正》可

[4] 《པེ་》《སྣར་》གཉིས།

[5] 《པེ་》《སྣར་》ནོ།

कामा द्वे शुद्धकारूप्ये स्वचतुःस्कन्धगोचरे ॥३६॥

ཟད་པར་བཅུ་པོ་བརྒྱད་མ་ཆགས། །བསམ་གཏན་མཐའ་ན་སྤྱོད་ཡུལ་ནི། །

འདོད་པ་གཉིས་ནི་གཟུགས་མེད་དག །སྤྱོད་ཡུལ་རང་གི་ཕུང་པོ་བཞི། །

【真】十遍入無貪　八後定彼境　欲二淨無色　自地四陰境
【玄】遍處有十種　八如淨解脫　後二淨無色　緣自地四蘊

निरोध उक्तो वैराग्यप्रयोगाप्तं तु शोषितम् ।

त्रिधात्वाश्रयसारूप्यसंज्ञं शेषं मनुष्यजम् ॥३७॥

འགོག་པ་བཤད་ཟིན་ལྷག་མ་ནི། །འདོད་ཆགས་བྲལ་དང་སྦྱོར་བས་འཐོབ། །

གཟུགས་མེད་ཅེས་བྱ་ཁམས་གསུམ་གྱི། །རྟེན་ཅན་ལྷག་མ་མི་ལས་སྐྱེ། །

【真】滅心定已說　餘離欲行得　三界依無色　餘人道修得
【玄】滅定如先辯　餘皆通二得　無色依三界　餘唯人趣起

हेतुकर्मबलाद् धात्वोरारूप्योत्पादनं द्वयोः ।

ध्यानानां रूपधातौ तु ताभ्यां धर्मतयापि च ॥३८॥

ཁམས་གཉིས་དག་ཏུ་གཟུགས་མེད་པ། །རྒྱུ་དང་ལས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེ[①]། །

གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་བསམ་གཏན་རྣམས། །དེ་དག་དང་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་། །

【真】因業力二界　生色無色定　於色界色定　由二法爾得
【玄】三[②]界由因業 能起無色定　色界起靜慮　亦由法爾力

सद्धर्मो द्विविधः शास्तुरागमाधिगमात्मकः ।

धातारस्तस्य वक्तारः प्रतिपत्तार एव च ॥३९॥

སྟོན་པའི་དམ་ཆོས་རྣམ་གཉིས་ཏེ། །ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བདག་ཉིད་དོ། །

---

① 《སྣར་》སྐྱེ།
② 梵、藏、《正》《中》二

དེ་འཛིན་བྱེད་པ་སྨྲ་བྱེད་དང་། །སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་པོ་ན་ཡིན། །

【真】世尊正法二　教修得為體　於中有能持　能說及能行
【玄】佛正法有二　謂教證為體　有持說行者　此便住世間

काश्मीरवैभाषिकनीतिसिद्धः,प्रायो मयायं कथितोऽभिधर्मः ।

यद् दुर्गृहीतं तदिहास्मदागः,सद्धर्मनीतौ मुनयः प्रमाणम् ॥४०॥

བདག་གིས་མངོན་པའི་ཆོས་འདི་ཕལ་ཆེར་ནི། །ཁ་ཆེ་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བའི་ཚུལ་གྲུབ་བཤད། །

ཉེས་པར་ཟིན་གང་དེ་འདིར་བདག་གིས་ཉེས། །དམ་ཆོས་ཚུལ་ལ་ཚད་མ་ཐུབ་རྣམས་ཡིན། །

【真】罽賓毘婆沙理成　我多隨彼說此論　正法偏執是我失　判法正理佛為量
【玄】迦濕彌羅議理成　我多依彼釋對法　少有貶量為我失　判法正理在牟尼

निमीलते शास्तरि लोकचक्षुषि,क्षयं गते साक्षिजने न भूयसा ।

अदृष्टतत्त्वैर्निरवग्रहैः कृतं,कुतार्किकैः शासनमेतदाकुलम् ॥४१॥

སྟོན་པ་འཇིག་རྟེན་མིག་ནི་ཟུམ་གྱུར་ཅིང་། །དཔང་གྱུར་སྐྱེ་བོ་ཕལ་ཆེར་ཟད་པ་ན། །

དེ་ཉིད་མ་མཐོང་རང་དགར་གྱུར་པ་ཡི། །ངན་རྟོག་[1]རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་པ་འདི་དཀྲུགས་སོ། །

【真】大師世間眼已閉　又證教人稍滅散　不見實義無制人　由不如思動亂法
【玄】大師世眼久已閉　堪為證者多散滅　不見真理無制人　由鄙尋思亂聖教

गते हि शान्तिं परमां स्वयम्भुवि,स्वयम्भुवः शासनधूर्धरेषु च ।

जगत्यनाथे गणघातिभिर्मलैः,निरङ्कुशं स्वैरमिहाद्य चर्यते ॥४२॥

རང་བྱུང་རང་བྱུང་བསྟན་པ་གཅེས་འཛིན་རྣམས། །མཆོག་ཏུ་ཞིར་གཤེགས་འགྲོ་མགོན་མེད་པ་ན། །

འདོམས་མེད་ཡོན་ཏན་འཇོམས་པར་བྱེད་པ་ཡི། །དྲི་མས་དགའ་མགུར་དེང་སང་འདི་ན་སྤྱོད། །

【真】自覺已入最妙靜　荷負教人隨入滅　世間生[2]無能壞德　無鉤制惑隨意行

---

[1] 《སྣར་》རྟོགས།
[2]生應為錯字依據梵、藏意為主

【玄】自覺已歸勝寂靜　持彼教者多隨滅　世無依怙喪眾德　無鉤制惑隨意轉

एवं कण्ठगतप्राणं विदित्वा शासनं मुनेः ।

बलकालं मलानां च न प्रमाद्यं मुमुक्षुभिः ॥४३॥

དེ་ལྟར་ཐུབ་པ་དག་གི་བསྟན་པ་ནི། །སྲོག་མར་སྲོག་ཕྱིན་འདྲ་དང་དྲི་མ་རྣམས། །

སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་དུས་སུ་རིག་ནས་ནི། །ཐར་པ་འདོད་པ་དག་གིས་བག་ཡོད་ཕྱིས། །

【真】若知佛法壽　　　將盡已至喉　　　是惑力盛時　　　求脫勿放逸

【玄】既知如來正法壽　漸次淪亡如至喉　是諸煩惱力增時　應求解脫勿放逸

इति अभिधर्मकोशकारिकाः समाप्ताः

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་སློབ་དཔོན་ཤཱུ་ཀྱའི་དགེ་སློང་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།། །།

རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཛི་[1]ན་མི་ཏྲ་དང་། །ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙྪ་བ་དཔལ་བརྩེགས་ཀྱིས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།། །།

說一切有部俱舍論本頌一卷

翻译组 般若月 對勘　朱竞旻 关　迪 校对

[1] 《པེ་》འཛི།